

การศึกษาและพัฒนารูปแบบกระเป๋าก้นจากผ้าทอสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ
กรณีศึกษา กระเป๋าก้นจากผ้าทอศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอนุรักษ์ศิลปกรรมและการออกแบบ

มิถุนายน 2555

การศึกษาและพัฒนารูปแบบกระเป๋าทูจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ
กรณีศึกษา กระเป๋าทูจากสวนศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอนุรักษ์ศิลปกรรม

มิถุนายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาและพัฒนารูปแบบกระเป๋าทูจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ
กรณีศึกษา กระเป๋าทูจากสวนศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอนุรักษ์ศิลปกรรม

มิถุนายน 2555

ปิยวรรณ แสงฤทธิ์. (2555). การศึกษาและพัฒนารูปแบบกระเป๋าทูจากผักตบชวาสำหรับ

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกรณีศึกษา กระเป๋าทูจากสวนศูนย์ศิลปาชีพบางไทร. ปริญญาโท
ศป.ม. (นวัตกรรมและการออกแบบ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร.กรกมล คำสุข, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รวิเทพ
มุสิกะปาน.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และพัฒนารูปแบบกระเป๋าทูจากผักตบชวา
ภายในสวนศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีการ
ศึกษาวิจัยตามความมุ่งหมายของการศึกษา กล่าวคือ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลงานกระเป๋าทูจากผักตบชวา
ผลิตจากผักตบชวาในประเด็นรูปแบบ เทคนิค และวัสดุที่ใช้ในการผลิต จากนั้นนำผลที่ได้มา
ประยุกต์ใช้ในการออกแบบกระเป๋าทูจากผักตบชวา จากนั้นสร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มี
ความสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ และสามารถเป็นแนวทางในการสร้าง
รายได้เพิ่มเติมให้แก่ชุมชน ซึ่งงานวิจัยนี้ได้รวบรวมข้อมูลทั้งจากการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการ
วิเคราะห์ข้อมูลกระเป๋าทูจากผักตบชวาที่มีจำหน่ายในสวนศูนย์ศิลปาชีพบางไทร เพื่อเป็นฐานข้อมูล
ในการออกแบบกระเป๋าทูจากผักตบชวาต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า กระเป๋าทูจากผักตบชวาที่จำหน่ายภายในสวนศูนย์ศิลปาชีพบางไทรนั้น
มีรูปทรงสี่เหลี่ยม และมักใช้สีตามธรรมชาติของผักตบชวาเป็นส่วนใหญ่ ในด้านลวดลายแบ่งออกเป็น
3 กลุ่ม ได้แก่ ลายแม่บท ลายพัฒนา และลายถัก กระเป๋าทูส่วนใหญ่มีการขึ้นรูปด้วยผักตบชวาเพียง
อย่างเดียว จากนั้นจึงมีกระดุมตกแต่งด้วยผ้า ริบบิ้น ลูกปัดไม้ หรือดอกไม้ประดิษฐ์ ในด้านการสร้างสรรค์
ผลงานพบว่า กระเป๋าทูจากผักตบชวามีกระบวนการผลิตที่คล้ายคลึงกัน โดยเริ่มจากการขึ้นรูป
กระเป๋าทู ประกอบหูหิ้ว ตกแต่ง และเคลือบเงาเป็นขั้นตอนสุดท้าย จากนั้นผู้วิจัยนำผลที่ได้จาก
การศึกษา และวิเคราะห์ดังกล่าวมาทดลองเพื่อพัฒนารูปแบบกระเป๋าทูตามหลักการในการพัฒนา
รูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยได้นำผลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อ
กระเป๋าทูจากผักตบชวา ประกอบกับผลจากการศึกษา และวิเคราะห์แนวโน้มกระเป๋าทู 2012 (Trend 2012) มา
ใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบ ทั้งนี้เพื่อให้ได้แบบร่างของกระเป๋าทูที่มีรูปแบบที่สอดคล้องกับ
ความต้องการของผู้บริโภคจำนวนทั้งสิ้น 28 แบบ และนำแบบร่างทั้งหมดนั้นมาให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
เลือก เพื่อคัดเลือกแบบร่างที่มีผู้เลือกมากที่สุด 7 แบบ จากนั้นจึงนำผลที่ได้ไปพัฒนาต่อเพื่อให้
ผู้เชี่ยวชาญประเมิน และเลือกรูปแบบเพื่อนำมาผลิตเป็นชิ้นงานจริงจำนวน 3 แบบ ซึ่งจะเป็นแนวทาง
ในการสร้างสรรค์ผลงาน และพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าทูจากผักตบชวา สวนศูนย์ศิลปา
ชีพบางไทร ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และสามารถเป็นแนวทางในการสร้าง
รายได้เพิ่มเติมให้แก่ชุมชน

THE STUDY AND DEVELOPMENT OF HANDBAGS CRAFTED FROM WATER HYACINTH
FOR FOREIGN TOURISTS : CASE STUDY-WICKER HANDBAGS OF BANGSAI
ARTS AND CRAFTS CENTRE OF H.M.QUEEN SIRIKIT OF THAILAND,
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Fine Arts Degree in Design Innovation
at Srinakharinwirot University

June 2012

Piyawan Sangrit. (2012). *The Study and Development of Handbags Crafted from Water Hyacinth for Foreign Tourists: Case Study-Wicker Handbags of Bangsai Arts and Crafts Centre OF H.M.Queen Sirikit of Thailand, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province*. Master thesis. M.F.A. (Design Innovation). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr.Koraklod Kumsook, Assistant Professor Dr. Ravitep Musikapan.

This research aims to study and develop the patterns of wicker handbags, products of water hyacinth, at Bangsai Arts and Crafts Center, Chang Yai, Bangsai, Phra Nakhon Si Ayutthaya. The research is constructed to achieve the objective of the study in particular to study and analyze the wicker handbags made of water hyacinth regarding the pattern, technique, and raw materials used in the production. Then, apply the study result with the pattern design of water hyacinth crafted handbags and create the satisfactory evaluation form in accordance with the demand of foreign tourists to eventually be the channel to generate additional income to the community. The research is made using all the information collected from the interview, questionnaire as well as the information of wicker bags made of water hyacinth at Bangsai Arts and Crafts Center in order to be used as the database for the water hyacinth bag design later on.

The study of the research found out that the water hyacinth wicker bags available at Bangsai Arts and Crafts Center are mostly in the square shape with natural color of water hyacinth. The patterns are categorized into 3 groups; 1)The motif pattern i.e. cross pattern, diagonal cross pattern, 2)The developed pattern i.e. Met Mayom Pattern, Met Tang Pattern, and 3)The braid pattern. Most of the bags are formed using solely water hyacinth then decorated with cloth, ribbon, button, wooden beads, and crafted flowers. In terms of the creation, the water hyacinth wicker bags have similar crafting process by beginning with the formation, handles attachment, decoration and coating. Then, the researcher uses the results of the study and the analysis to perform the experiment in order to improve the pattern of the bags base on the principle of product design development by using the result from the questionnaire represent the satisfaction of foreign tourists toward the wicker bags, together with, the result from the study and analysis of the trend in 2012 to be the

information for the design in order to make the drafts of 28 patterns of the bags which are in accordance with the demand of the consumers. Then, the drafts will be offered to the foreign tourists to select the 7 most selected patterns. After that, the result will be used to be developed and evaluated by the experts and lastly, to select the patterns to produce 3 patterns of handbags crafted from water hyacinth for foreign tourists. It is expected to be the guideline for the product creation and development of the craft made of water hyacinth for Bangsai Arts and Crafts Center which will be corresponding to the needs of the consumers and also be the channel to generate additional income for the community.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาและพัฒนารูปแบบกระเป๋าก้นจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

กรณีศึกษา กระเป๋าก้นจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

ของ

ปิยวรรณ แสงฤทธิ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ ..... เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2555

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.กรกมล คำสุข)

(อาจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ วิจิตสถิตรัตน์)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเทพ มุสิกะปาน)

(อาจารย์ ดร.กรกมล คำสุข)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเทพ มุสิกะปาน)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ จันทร์จรัส ศรีศิริ)

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สินี นาค เลิศไพโรวัน ดร.กรกต คำสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเทพ มุสิกะปาน รวมถึงคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ทุกท่าน ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสาทความรู้ ให้คำปรึกษา และคำแนะนำต่างๆที่มีคุณค่า จนทำให้ปริญญานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณคณาจารย์ภายในแผนกหัตถกรรมทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ให้คำปรึกษาและให้ความรู้แก่ข้าพเจ้า ให้ข้าพเจ้าเห็นถึงความสำคัญของงานหัตถกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทย ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และเรียนรู้สืบต่อไป

ขอขอบคุณอาจารย์ลำเพา มะนะ ผู้เชี่ยวชาญประจำแผนกวิชาชีวะจักสานผักตบชวาศูนย์ศิลปาชีพบางไทรที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำแนะนำ ปรึกษา พุดคุย รวมถึงช่วยอำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อนำมาประกอบกรวิจัย จนทำให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณครอบครัวของผู้วิจัยที่ให้การสนับสนุน เป็นกำลังใจ และให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ปิยวรรณ แสงฤทธิ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ข้อตกลงเบื้องต้นในงานวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามคำศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
สมมุติฐานในงานวิจัย.....	6
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องจักรสาน	7
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกระเป๋าสถูปาสตรี.....	28
แนวคิดและทฤษฎี.....	53
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	99
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	102
การกำหนดประชากร และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	102
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	102
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	104
การจัดกระทำ และการวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	106
วิเคราะห์ข้อมูล จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก.....	107
วิเคราะห์ผลงานกระเป๋าสถูปาสตรีจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพนางไพร.....	107
วิเคราะห์แนวโน้มในการออกแบบกระเป๋าสถูปาสตรี 2012 (Trend 2012).....	123

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามครั้งที่ 1.....	124
ออกแบบกระเป๋าคือที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 28 แบบ.....	129
วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามครั้งที่ 2.....	132
ผู้เชี่ยวชาญสุ่มเลือกรูปแบบกระเป๋าคือ.....	135
ผลิตชิ้นงานกระเป๋าด้านแบบ.....	137
ประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค.....	150
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	153
สรุปผลการวิจัย.....	155
อภิปรายผล.....	157
ข้อเสนอแนะ.....	160
บรรณานุกรม.....	161
ภาคผนวก.....	164
ภาคผนวก ก.....	165
ภาคผนวก ข.....	171
ภาคผนวก ค.....	174
ภาคผนวก ง.....	184
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	190

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	124
2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิก และรสนิยมส่วนตัว.....	125
3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านพฤติกรรมการซื้อ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อกระเป๋าจักสานผักตบชวา	126
4 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	133
5 ความพึงพอใจที่มีต่อแบบร่างของกระเป๋าจักสานที่ผลิตจากผักตบชวา.....	134
6 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม	150
7 ความพึงพอใจที่มีต่อแบบร่างของกระเป๋าจักสานที่ผลิตจากผักตบชวา	151

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ศูนย์ศิลป์ปาชีพบาง.....	12
2 ผักตบชวา.....	16
3 มีดตอก.....	16
4 เหล็กหมาด.....	17
5 คีมไม้.....	17
6 เครื่องรีด.....	18
7 เชลแลก แลกเกอร์.....	18
8 ลายขีด.....	19
9 ลายแทยง.....	20
10 ลายขดหรือถัก.....	20
11 ลายอิสระ.....	21
12 วิธีการเก็บผักตบชวา.....	21
13 การตัดเก็บผักตบชวา.....	22
14 การตากผักตบชวา.....	22
15 ผักตบชวาที่ตากแห้งแล้ว.....	23
16 การถักเปีย และการถักเกลียว (ควั่นเกลียว).....	25
17 การย้อมสี.....	25
18 การคัดผักตบชวา.....	26
19 ขั้นตอนการขึ้นโครงกระเป๋.....	26
20 การใส่หูหิ้ว.....	27
21 ผลงานสำเร็จ.....	27
22 กระเป๋าลักษณะเหมือนถุงตาข่ายในศตวรรษที่ 18.....	29
23 กระเป๋าทูหิ้ว (The Tote).....	32
24 กระเป๋านีบ (The Clutch).....	33
25 กระเป๋าถือเดินทาง (The Traveller).....	33
26 กระเป๋าถือเล่น (The Flirt).....	33
27 กระเป๋ายาม (The Tuck).....	34

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
28 กระเป่าสะพาน (The Messenger).....	34
29 กระเป่าทองแจกัน (The Vessel).....	34
30 กระเป่าแบบประกบ.....	35
31 กระเป่าแบบจับจีบ.....	35
32 กระเป่าแบบพับถุง.....	36
33 กระเป่าแบบยึดข้างในตัว	36
34 กระเป่าแบบฐานก้น.....	36
35 กระเป่าแบบยึดข้าง 1 ชั้น	37
36 กระเป่าแบบยึดข้าง 2 ชั้น	37
37 กระเป่าแบบยึดข้าง 3 ชั้น.....	37
38 กระเป่าแบบยึดข้างแบบกลีบ.....	38
39 หนังแท้ หนังวัวฟอกฟาด.....	38
40 หนังเทียม PVC.....	39
41 ผ้าชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการเสริมทรงกระเป่า.....	40
42 ซิปโลหะ.....	40
43 อะไหล่ตกแต่งกระเป่า.....	41
44 ตัวล็อคฝากระเป่า.....	41
45 ห่วงกระเป่า.....	42
46 หูหิ้ว.....	42
47 หัวเข็มขัด.....	42
48 หมุดย้ำ.....	43
49 ตาไก่.....	43
50 คัทเตอร์.....	44
51 กรรไกรตัดหนัง.....	45
52 แผ่นรองตัด.....	45
53 ไม้บรรทัดเหล็ก.....	46
54 แปรงทากาว.....	46

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
55 เหล็กแหลม.....	47
56 เหล็กเจาะลวดลายหรือตุ้ดตุ้.....	47
57 ชุดตอกกระดุม.....	47
58 ชุดตอกหมุดยั่ว.....	48
59 ไผ่คาง.....	48
60 จักรฐานเรียบ.....	49
61 จักรกระบอกนอน.....	49
62 จักรกระบอกตั้ง.....	50
63 เครื่องเขียนหนัง.....	51
64 เครื่องทาสีขอบ.....	52
65 กระเป๋าคือแบบมีสายคาด (Handle wristlets).....	81
66 กระเป๋าคาดสะโพก (Belt bags).....	81
67 กระเป๋าเดินทาง (Duffel Bags).....	82
68 กระเป๋าย้อนยุค (Vintage cases).....	82
69 กระเป๋ายุค 70 ('70s bags).....	83
70 กระเป๋าคือแบบมีหูหิ้ว (Totes).....	83
71 กระเป๋าทรงกล่อง (Boxy).....	84
72 แนวคิดด้านสี.....	86
73 แนวความคิดด้านองค์ประกอบ.....	86
74 ตัวอย่างวัสดุ สี และเทคนิคที่ใช้.....	88
75 กลุ่มสีอ่อนโยน.....	89
76 กลุ่มสีสร้างสรรค์.....	89
77 แนวความคิดด้านองค์ประกอบ.....	89
78 ตัวอย่างวัสดุ สี และเทคนิคที่ใช้.....	90
79 แนวความคิดด้านสีกลุ่มดิน.....	91
80 แนวความคิดด้านสีกลุ่มพืช วม.....	91
81 แนวความคิดด้านองค์ประกอบ.....	92

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
82 ตัวอย่างวัสดุ สี และเทคนิคที่ใช้.....	93
83 แนวความคิดด้านสี.....	94
84 แนวความคิดด้านองค์ประกอบ.....	94
85 ตัวอย่างวัสดุ สี และเทคนิคที่ใช้.....	95
86 แนวความคิดด้านสี.....	96
87 แนวความคิดด้านองค์ประกอบ.....	97
88 ตัวอย่างวัสดุ สี และเทคนิคที่ใช้.....	98
89 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 1.....	108
90 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 2.....	108
91 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 3.....	109
92 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 4.....	109
93 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 5.....	110
94 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 6.....	110
95 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 7.....	111
96 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 8.....	111
97 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 9.....	112
98 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 10.....	112
99 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 11.....	113
100 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 12.....	113
101 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 13.....	114
102 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 14.....	114
103 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 15.....	115
104 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 16.....	115
105 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 17.....	116
106 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 18.....	116
107 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 19.....	117
108 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 20.....	117

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
109 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 21.....	118
110 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 22.....	118
111 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 23.....	119
112 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 24.....	119
113 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 25.....	120
114 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 26.....	120
115 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 27.....	121
116 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 28.....	121
117 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 29.....	122
118 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 30.....	122
119 ตัวอย่างหนังวัวแท้ที่ใช้ในการออกแบบกระเป๋าถือ.....	130
120 แบบร่างกระเป๋ากระเป๋าคือ (Tote Bags).....	131
121 แบบร่างกระเป๋ากระเป๋าคือ (Clutch bag).....	131
122 แบบร่างกระเป๋ากระเป๋าคือ (Traveller Bag).....	131
123 แบบร่างกระเป๋ากระเป๋าคือ (Flirt Bag).....	131
124 แบบร่างกระเป๋ากระเป๋าคือ (Tuck Bag).....	132
125 แบบร่างกระเป๋ากระเป๋าคือ (Messenger Bags).....	132
126 แบบร่างกระเป๋ากระเป๋าคือ (Vessel Bag).....	132
127 แบบร่างกระเป๋าที่ได้รับความนิยมมากที่สุดจำนวน 7 แบบ.....	136
128 แบบกระเป๋าที่ผู้เชี่ยวชาญทำการเลือก (กระเป๋าคือ).....	137
129 แบบกระเป๋าที่ผู้เชี่ยวชาญทำการเลือก (กระเป๋าคือ).....	137
130 แบบกระเป๋าที่ผู้เชี่ยวชาญทำการเลือก (กระเป๋าคือ).....	137
131 การเขียนแบบกระเป๋าคือ (Clutch Bags).....	138
132 การเขียนแบบกระเป๋าคือ (Messenger Bag).....	139
133 การเขียนแบบกระเป๋าคือ (Flirt Bag).....	140
134 การสร้างแพทเทิร์นกระเป๋าคือ (Clutch Bags).....	141
135 การสร้างแพทเทิร์นกระเป๋าคือ (Messenger Bag)...	141

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
136 การสร้างแพทเทิร์นกระเป๋าถือเล่น (Flirt Bag).....	142
137 การตากผ้าพับขาว.....	142
138 การชุดสีใน และการฉีกผ้าพับขาว.....	143
139 การแช่ผ้าพับขาวลงในโซเดียมไฮโดรซัลไฟด์.....	143
140 การนำผ้าพับขาวมาล้างน้ำก่อนทำการย้อมสี.....	144
141 การย้อมสีผ้าพับขาว.....	144
142 การตากผ้าพับขาวหลังการย้อมสี.....	145
143 การสานผ้าพับขาว.....	145
144 การเย็บประกอบตัวกระเป๋า.....	146
145 การเก็บรายละเอียด และตกแต่งชิ้นงาน.....	146
146 การติดสายกระเป๋า.....	147
147 การประกอบสายกระเป๋า.....	147
148 ผลงานสำเร็จกระเป๋านีบ.....	148
149 ผลงานสำเร็จกระเป๋าเอกสาร.....	148
150 ผลงานสำเร็จกระเป๋าถือเล่น.....	149
151 ผลงานสำเร็จ.....	149

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หัตถกรรมจักสานปรากฏเคียงคู่มนุษย์มากว่า 4,000 ปีแล้ว การค้นพบอุปกรณ์จักสานที่เรียบง่าย หรือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันในยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่โดดเด่น โดยการสอดประสานวัสดุต่างๆ ตามที่จะหาได้ในท้องถิ่น ไปจนถึงงานจักสานเพื่อตอบสนองความพึงพอใจด้านสุนทรียศาสตร์จากแหล่งอารยธรรมเก่าแก่ทั่วโลก ทั้งแถบลุ่มแม่น้ำไนล์ในตะวันออกกลาง อินเดีย จีน และแม้แต่ในประเทศไทยก็พบว่ามียุคหลักฐานทางโบราณคดีที่บ่งชี้ว่า ในดินแดนนี้ได้มีการทำเครื่องจักสานมานานนับพันๆ ปี เครื่องจักสานของไทยมีพื้นฐานมาจากสังคมเกษตรกรรม โดยผู้สานคือเกษตรกรในชนบทซึ่งใช้เวลาว่างจากการทำงาน โดยเลือกวัสดุที่หาได้จากธรรมชาติภายในท้องถิ่น (วิบูลย์ ลิ้มวรรณ. 2532: 129) ซึ่งนอกจากจะสนองประโยชน์ใช้สอยต่อตนเองและครอบครัวแล้ว ยังมีคุณค่าทางศิลปะที่มีความเรียบง่ายและแสดงถึงศิลปะพื้นบ้านของไทย โดยส่วนใหญ่จะนิยมใช้ไม้ไผ่เป็นวัสดุหลักในการผลิตเนื่องจากหาง่าย มีคุณสมบัติทนทานต่อสภาพภูมิอากาศที่ร้อนชื้น ทนน้ำ และมีความเหนียวยิ่งขึ้นเมื่อแช่น้ำ จึงนิยมนำมาทำเป็นส้อม กระชัง ตะกร้า นอกจากนี้ยังมีวัสดุอื่นๆ ที่นิยมนำมาใช้ ได้แก่ หวาย ใบลาน กก ฟาง กระจุต ผักตบชวา ย่านลิเภา ก้าน และใบมะพร้าว เป็นต้น

งานส่งเสริมศิลปาชีพเป็นส่วนหนึ่งของงานด้านสังคมสงเคราะห์ ในตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถทรงมีความห่วงใยในราษฎรที่ว่างงาน และมีความประสงค์ที่จะช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากไร้ให้มีอาชีพเสริมหลังฤดูเก็บเกี่ยว โดยชาวไร่นานานาทั่วประเทศจะได้รับประโยชน์จากโครงการนี้ หลายครอบครัวมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และประกอบอาชีพหัตถกรรมเป็นหลัก อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมต่างๆ ของไทยให้คงอยู่สืบไป ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรได้ทำการเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ.2527 โดยเป็นหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ภายใต้มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ(ประวัติศูนย์ศิลปาชีพบางไทร. 2553: ออนไลน์) เครื่องจักสานนั้นเป็นงานหัตถกรรมแขนงหนึ่งที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเล็งเห็นถึงการนำวัสดุจากธรรมชาติซึ่งมีขึ้นอยู่เกือบทุกภาคของประเทศมาทำประโยชน์ โดยการนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์จักสานภายในศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ได้แก่ แพนก้างจักสานผักตบชวา ซึ่งได้ทำการผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า ตะกร้า และของตกแต่งบ้าน โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์กระเป๋า เนื่องจากเป็นงานที่มีความละเอียด ประณีตสวยงาม อีกทั้งรูปแบบกระเป๋า

ที่ผลิตออกมาในช่วงนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

แต่ในปัจจุบันพบว่าผลิตภัณฑ์กระเป๋ามาจากผักตบชวาที่เคยได้รับความนิยม และสร้างรายได้เป็นอย่างดีในอดีตกลับได้รับความนิยมลดน้อยลง ซึ่งสาเหตุหลักเกิดมาจากกลุ่มลูกค้าและตลาดการส่งออกเกิดการอิ่มตัวเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะข้อจำกัดในด้านรูปแบบของตัวกระเป๋าสองแบบ พบว่ารูปแบบที่ทำการผลิตอยู่นั้นยังคงเป็นรูปแบบเดิมๆ ไม่ค่อยมีรูปแบบใหม่ๆ ที่จะเส้นทางเลือกให้กับผู้บริโภคมากนัก จึงทำให้ผลิตภัณฑ์กระเป๋ามีกลุ่มผู้บริโภคเพียงเฉพาะกลุ่มเท่านั้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คุณพิมพ์พารณ ชาญศิลป์ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินงานในด้านบริหารจัดการจำหน่ายสินค้าศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านจากศูนย์ศิลปาชีพระหว่างประเทศ ที่กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานที่เกิดการอิ่มตัวในปัจจุบันนั้น เกิดจากรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีความหลากหลายหรือมีรูปแบบที่ไม่ร่วมสมัย อีกทั้งผู้ผลิตเองก็ยังขาดความรู้เกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดังนั้นรูปแบบที่พบเห็นผลิตอยู่ทุกวันนี้จึงยังคงเป็นรูปแบบเดิมๆ และหากไม่มีการคิดพัฒนาแก้ไขอย่างจริงจังก็อาจก่อให้เกิดการสูญสลายของงานหัตถศิลป์จักสานในอนาคตได้ ซึ่งในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับและมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค คือ รูปแบบที่ทำการผลิตขึ้นมาใหม่นั้นจะต้องมีความหลากหลาย ไม่ซ้ำของเดิม และเน้นการผลิตที่มีคุณภาพเหมาะสมกับสภาวะในปัจจุบัน ซึ่งการที่จะผลิตสินค้าให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคได้นั้นต้องสร้าง Recognition คือการรับรู้และการให้การยอมรับ รวมไปถึง Consumption คือการกระตุ้นให้เกิดการบริโภค โดยผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบและผลิตขึ้นมานั้นต้องตรงกับความต้องการของตลาด รวมถึงการคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยที่ผลิตภัณฑ์ที่พึงมี สอดคล้องกับองค์ความรู้ด้านหัตถศิลป์พื้นบ้าน และตรงตามทฤษฎีการตลาดสมัยใหม่ที่จะสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ (เกษวลี ทองเนื้อสุข, 2554: 15-17)

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นประกอบกับความเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการใช้ชีวิต สังคม และวัฒนธรรมในปัจจุบันที่ทำให้กระแสความนิยมที่มีต่องานผลิตภัณฑ์จักสานเริ่มลดน้อยลง จึงเป็นเรื่องที่เสี่ยงเป็นอย่างยิ่งต่อการสูญสลายทางศิลปหัตถกรรมแขนงนี้ อีกทั้งอาจทำให้ช่างฝีมือและผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับงานจักสานขาดการสานต่อของงานจึงถือได้ว่างานศิลปหัตถกรรมจักสานจากผักตบชวานั้นมีความน่าสนใจอย่างยิ่งที่จะนำมาศึกษา เพื่อหาแนวทางในการออกแบบให้มีความหลากหลาย ร่วมสมัย ทั้งในด้านของรูปแบบและรูปทรง เพื่อให้ผลิตภัณฑ์สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศได้

ดังนั้นโครงการวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อหาแนวทางในการออกแบบ และพัฒนากระเป๋าจักสานที่ผลิตจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ให้มีรูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของ

ผู้บริโภค อันเป็นประโยชน์ต่อนักออกแบบ ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้สนใจทั่วไปได้นำไปใช้ประโยชน์ โดยได้นำเอาองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนี้ มาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานกระเป๋าทูจาก ผักตบชวาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและสังคมในปัจจุบัน และเป็นแนวทางหนึ่ง ในการสืบสานงานเครื่องจักสานจากผักตบชวาให้กลับมาได้รับความนิยมอีกครั้ง รวมถึงเป็นการสร้าง งานสร้างอาชีพ และสร้างรายได้เพิ่มให้กับชุมชนได้อีกด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษา และวิเคราะห์ผลงานกระเป๋าทูจักสานที่ผลิตจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพบาง ไทร ในประเด็น รูปแบบ เทคนิคการทำ และวัสดุที่ใช้ในการผลิต
2. นำผลที่ได้จากการศึกษา และวิเคราะห์มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ และพัฒนากระเป๋าทู สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
3. เพื่อเป็นแนวทางเลือกในการสร้างรายได้เพิ่มแก่ชุมชน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการ และในเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับงานการ ออกแบบกระเป๋าทูจักสานจากผักตบชวาอันเป็นประโยชน์ต่อนักออกแบบ ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และ ผู้สนใจทั่วไป
2. ได้รูปแบบกระเป๋าทูจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่มีความสอดคล้อง กับความต้องการของผู้บริโภค
3. ได้แนวทางเลือกในการสร้างรายได้เพิ่มแก่ชุมชน

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

ในการวิจัยและพัฒนา รูปแบบกระเป๋าทูจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ กรณี ศึกษากระเป๋าทูจักสานศูนย์ศิลปาชีพบางไทรในครั้งนี้ เป็นการศึกษากระเป๋าทูจักสานจากศูนย์ศิลปาชีพบางไทร โดยมุ่งเน้นการศึกษาในด้านรูปแบบ เทคนิคการทำ และวัสดุที่ใช้ในการผลิต จากนั้นนำผล ที่ได้จากการศึกษามาเป็นฐานข้อมูลในการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าทู ให้มีรูปแบบตรง ตามความต้องการของผู้บริโภค เป็นแนวทางในการสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ชุมชน โดยผู้วิจัยนำผลที่ได้ จากการศึกษามาออกแบบ และพัฒนากระเป๋าทูจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยกระเป่าจำนวน 3 ใบ แบ่งตามขนาด ประเภท และประโยชน์ใช้สอยที่แตกต่างกัน

ขอบเขตของงานวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาลักษณะเฉพาะของกระเป่าจักสานจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพนางไหม ตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในประเด็นด้านรูปแบบ เทคนิคการทำ วัสดุที่ใช้ในการผลิต จำนวน 30 ชิ้น โดยเลือกจากรูปแบบที่เป็นที่นิยมมากที่สุดและรองลงมาตามลำดับ

ระยะที่ 2 ออกแบบและพัฒนาารูปแบบของกระเป่าจากผักตบชวา สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่มีรูปแบบร่วมสมัย และสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

แบบร่าง (Sketch Design) ที่ได้จากการออกแบบตามทฤษฎีหลักการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จำนวน 28 แบบ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

แบบร่าง (Sketch Design) จำนวน 3 แบบ ที่ผ่านการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้เชี่ยวชาญจากภาพร่างเสมือนจริง เพื่อหารูปแบบที่จะนำไปผลิตเป็นชิ้นงานต้นแบบจากนั้นสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อผลงานกระเป่าต้นแบบ เพื่อทำการสรุป และอภิปรายผลที่ได้จากการวิจัย

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

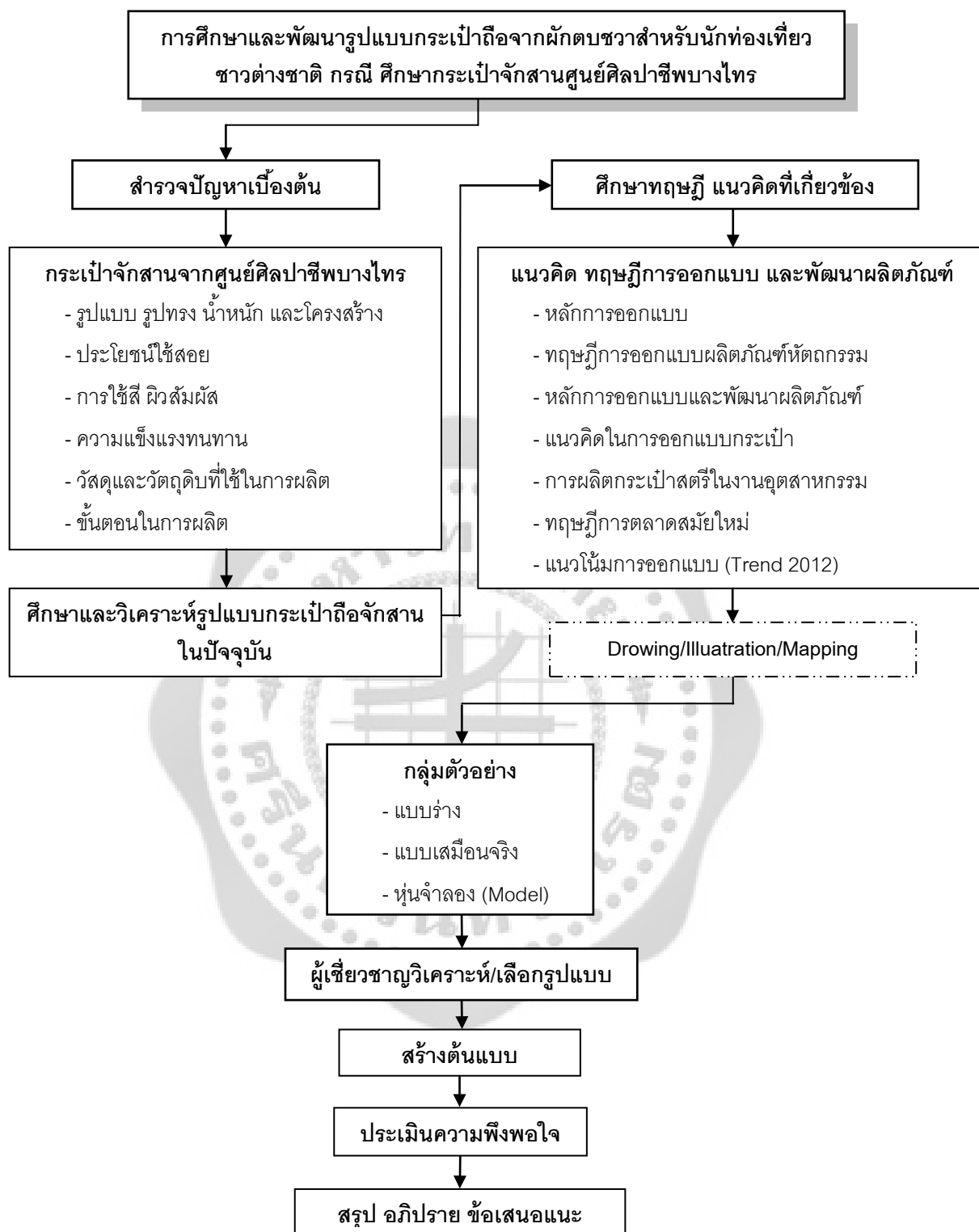
1. **กระเป่า** หมายถึง เครื่องใช้ที่มีรูปร่างคล้ายถุงใช้สำหรับใส่สิ่งของต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งผลิตจากผักตบชวาผสมผสานกับหนังในสัดส่วน 30 : 70
2. **จัก** หมายถึง การนำวัสดุมาทำให้เป็นเส้น แฉก หรือเป็นริ้วเพื่อความสะดวกในการสาน
3. **สาน** หมายถึง ขั้นตอนในการทำเครื่องจักสาน เป็นกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ที่นำวัสดุทางธรรมชาติมาทำประโยชน์โดยใช้มือเป็นหลักในการขึ้นเป็นรูปร่างหรือรูปทรง
4. **นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ** หมายถึง นักท่องเที่ยวจากยุโรป อเมริกา และญี่ปุ่น ที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในศูนย์ศิลปาชีพนางไหม

5. **การพัฒนารูปแบบ** หมายถึง การออกแบบกระเป๋าโดยการนำผักตบชวามาผสมผสานกับหนัง เพื่อเป็นการสร้างความแปลกใหม่ให้กับรูปแบบกระเป๋ามีอยู่เดิม และเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับกระเป๋าทิ้งในด้านรูปลักษณ์ ราคา และประโยชน์ใช้สอย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาและพัฒนาารูปแบบกระเป๋าดึงจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกรณี ศึกษากระเป๋าจักสานศูนย์ศิลปาชีพอ่างไร ผู้วิจัยมีทฤษฎี และแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

สมมุติฐานในการวิจัย

ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบกระเป๋าทึ่จากฝักตบชาสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งถูกสร้างสรรค์ผลงาน และพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าทึ่จากฝักตบชา ศูนย์ศิลปาชีปบางไทร อยู่ในระดับมากที่สุด

บทที่2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการศึกษา และพัฒนากระเป๋าสตางค์สำหรับสุภาพสตรีวัยทำงาน กรณีศึกษา กระเป๋าสตางค์ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้แบ่งเนื้อหาการศึกษาออกมาตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องจักสาน
  - 1.1 ประวัติความเป็นมาของเครื่องจักสานในประเทศไทย
  - 1.2 ประวัติความเป็นมาของเครื่องจักสาน ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร
  - 1.3 วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเครื่องจักสาน
  - 1.4 กรรมวิธีในการจักสาน
2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกระเป๋าสตางค์สุภาพสตรี
  - 2.1 ประวัติความเป็นมาของกระเป๋าสตางค์สุภาพสตรี
  - 2.2 การแบ่งประเภทกระเป๋าสตางค์สุภาพสตรี
  - 2.3 การแบ่งลักษณะกระเป๋าสตางค์ในด้านการผลิต
  - 2.4 วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการผลิต
  - 2.5 ขั้นตอนและกระบวนการผลิตกระเป๋าสตางค์สุภาพสตรี
3. แนวคิดและทฤษฎี
  - 3.1 แนวคิดในการออกแบบกระเป๋าสตางค์
  - 3.2 การผลิตกระเป๋าสตางค์ในงานอุตสาหกรรม
  - 3.3 ทฤษฎีการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์
  - 3.4 ทฤษฎีการตลาดสมัยใหม่
  - 3.5 แนวโน้มการออกแบบ (Trend 2012)
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องจักสาน

วิวัฒนาการของนักคิดในแต่ละยุคสมัย มีสิ่งที่น่าสนใจในเรื่องการรู้จักประยุกต์ใช้วัตถุดิบใกล้ตัวให้เกิดเป็นประโยชน์มากที่สุด เริ่มตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่มนุษย์ถ้ำรู้จักคิดที่จะขุดขีดถาดายทอดประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตลงบนผนังถ้ำอัลตามิราในประเทศสเปน และถ้ำลาสโคในประเทศฝรั่งเศส

(Altamira & Lascaux) ด้วยสิ่งของที่หาง่ายใกล้ๆ ตัวทำให้นักโบราณคดีได้มองเห็นเรื่องราวความเป็นมา สิ่งที่สืบทอดมาเป็นลำดับ ทำให้ทราบว่าแม้แต่ในยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงในโลกปัจจุบันมนุษย์รู้จักที่จะนำเอาศิลปะมาเกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และนักคิดในยุคก่อนประวัติศาสตร์รู้จักสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุในท้องถิ่นที่หาได้ง่ายใกล้ๆ ตัว งานจักสานท้องถิ่นเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่เป็นผลงานของชาวบ้านที่สร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมหาศาล โดยใช้หลักในการคิดจากการหาวัสดุในท้องถิ่นง่ายๆ ใกล้ๆ ตัว มาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำให้ชาวบ้านมีเศรษฐกิจแบบพอเพียง และในปัจจุบันสังคมไทยได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการหันมาพึ่งตนเองตามวิถีไทย โดยการน้อมนำเอาแนวกระแสพระราชดำรัสในเรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตทั้งส่วนบุคคล ชุมชน และสังคม เพราะโดยพื้นฐานของสังคมไทยมีต้นทุนทางสังคม (Social Capital) ที่มีคุณค่ามหาศาลในตัวอยู่แล้ว เนื่องจากเป็นประเทศเกษตรกรรมที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพรรณธัญญาหาร และวัตถุดิบท้องถิ่นที่นำมาสร้างสรรค์เป็นภูมิปัญญาที่สั่งสมมายาวนาน และมีการกระจายอยู่ทุกพื้นที่ในประเทศไทย (อารี สุทธิพันธุ์. 2528: 10-11; เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2548: 118-119; พงษ์ ผาวิจิตร. 2547: 19-20; จิระวดี วชิรานนท์. 2547: 2)

งานหัตถกรรมเครื่องจักสาน เป็นงานที่ใช้ฝีมือในการดัดแปลงวัสดุธรรมชาติมาเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันหรือในช่วงโอกาสพิเศษ แม้ว่าในบางครั้งจะมีการใช้อุปกรณ์เครื่องมืออื่นๆ มาช่วยบ้าง แต่กระบวนการผลิตจะใช้ฝีมือเป็นสำคัญ งานหัตถกรรมจักสานจึงเป็นงานที่สะท้อนถึงเทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้านได้เป็นอย่างดี เป็นการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความสำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนไทย เอกวิทย์ ณ ถลาง ได้กล่าวถึงความหมายของภูมิปัญญาไว้ดังนี้ ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจน ที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ในการปรับตัว และดำรงชีพในระบบนิเวศหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมที่ได้มีการสืบสานกันมา อีกทั้งภูมิปัญญายังเป็นผลของการใช้สติปัญญาปรับตัวกับสภาวะต่างๆ ในพื้นที่ที่กลุ่มชนนั้นตั้งหลักแหล่ง และสร้างถิ่นฐานก็มีการติดต่อสัมพันธ์กัน มีการรับเอาหรือปรับเปลี่ยนนามาสร้างประโยชน์ และหรือแก้ปัญหาได้ในสิ่งแวดล้อม และบริบททางสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นภูมิปัญญาจึงมีทั้งภูมิปัญญาที่เกิดจากประสบการณ์ภายในพื้นที่ ภูมิปัญญาที่มาจากภายนอกและภูมิปัญญาที่ผลิตใหม่หรือผลิตซ้ำ เพื่อแก้ปัญหาและมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับความจำเป็นและการเปลี่ยนแปลง (เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2548: 118-119) หัตถกรรมจักสานจากวัสดุที่มาจากพืชท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งที่ทำกันแพร่หลายไปทั่วโลก โดยเฉพาะในประเทศไทยการทำหัตถกรรมจักสานเป็นผลิตภัณฑ์พื้นบ้านที่มีทำกันมาแต่โบราณ และมีทำทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทย วิบูลย์ ลี้สุวรรณ ได้กล่าวถึงความหมายของงานหัตถกรรมจักสานไว้ว่า หมายถึงสิ่งที่ผลิตขึ้นด้วยมือ โดยวิธี จัก สาน ถัก และ ทอเป็นหลัก การเรียกเครื่องจักสานว่า จักสาน

นั้น เข้าใจว่าเป็นคำที่เรียกขึ้นตามวิธีการที่ทำให้เกิดเครื่องจักสานขึ้นนั่นเอง เพราะเครื่องจักสานต่างๆ จะสำเร็จเป็นรูปร่างที่สมบูรณ์ได้นั้นจะต้องผ่านกระบวนการที่ประกอบขึ้นด้วย การจักการสาน การถัก ทอ หรือการขัดกันของวัสดุที่ผ่านกระบวนการเตรียมงานด้วยการจัก เพื่อแปรรูปวัตถุดิบให้สอดคล้อง กับการใช้งานเสียก่อน (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2532: 8-9)

1.1 ประวัติความเป็นมาของเครื่องจักสานในประเทศไทย

มนุษย์คิดทำเครื่องจักสานมาตั้งแต่สมัยไดโนเสาร์ไม่ปรากฏหลักฐานแน่นอน แต่มีการพบร่องรอยของเครื่องจักสานบนเครื่องปั้นดินเผาสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นหลักฐานยืนยันได้ว่า มนุษย์อาจจะสามารถทำเครื่องจักสานได้ก่อนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ และยังมีการทำต่อมาในสมัยประวัติศาสตร์ ดังที่ปรากฏร่องรอยภาชนะจักสานอยู่บนผิวภาชนะเครื่องปั้นดินเผาสมัยก่อนประวัติศาสตร์ จากแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์บ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็นภาชนะเล็กๆ ปากกลมก้นสี่เหลี่ยม (ปัจจุบันอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร กรุงเทพมหานคร) และภาชนะดินเผารูปทรงกระบอกเล็กๆ อีกชิ้นหนึ่งจากแหล่งโบราณคดีที่อยู่ภายในจังหวัดลพบุรี (ปัจจุบันย้ายไปอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี) ภาชนะดินเผาสมัยก่อนประวัติศาสตร์ทั้งสองชิ้นดังกล่าวนี้ มีร่องรอยของภาชนะจักสานลายขัดปรากฏบนผิวด้านนอกของภาชนะดินเผา จึงสันนิษฐานได้ว่าทำขึ้นโดยใช้ดินเหนียวยาล้างลงไปในภาชนะจักสาน เมื่อดินแห้งและแข็งแล้วจึงนำไปเผาไฟ ไฟจะไหม้ภาชนะจักสานซึ่งเป็นแม่แบบหมด เหลือเพียงดินเผาที่มีรูปร่างเช่นเดียวกับภาชนะจักสานซึ่งเป็นแม่แบบ จึงปรากฏรอยสานที่ผิวด้านนอกตามลวดลายต้นแบบ ภาชนะเครื่องปั้นดินเผาสมัยก่อนประวัติศาสตร์ดังกล่าวจึงเป็นหลักฐานสำคัญที่อาจทำให้สันนิษฐานได้ว่า มนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทยรู้จักวิธีการทำเครื่องจักสานมาก่อน การทำเครื่องปั้นดินเผา และในการทำเครื่องปั้นดินเผายุคแรกอาจจะทำโดยใช้ดินเหนียวยาล้างในแม่แบบ (pressing mould) ทิ้งไว้ให้ดินแห้งแล้วจึงนำไปเผา ซึ่งเป็นกรรมวิธีการทำเครื่องปั้นดินเผายุคเริ่มแรก ก่อนที่จะทำเครื่องปั้นดินเผาด้วยการตีด้วยไม้และหิน และมีการปั้นโดยใช้แป้นหมุนในยุคต่อมา

สิ่งที่ใช้เป็นแม่แบบ (mould) ในการทำเครื่องปั้นดินเผารั้งแรกๆ อาจจะเป็นพวกเปลือกผลไม้ เช่น เปลือกน้ำเต้าหรือเปลือกผลไม้ชนิดอื่น ก่อนที่จะใช้ภาชนะจักสานเป็นแม่แบบ แต่การทำภาชนะดินเผาที่ทำขึ้นด้วยวิธีนี้จะมีรูปทรงจำกัดตามสิ่งที่นำมาเป็นแม่แบบเท่านั้น ร่องรอยของเครื่องจักสานที่ปรากฏบนผิวภาชนะดินเผานั้นอาจสันนิษฐานได้ว่า การทำเครื่องจักสานของมนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย ใช้วัตถุดิบที่แปรรูปด้วยเครื่องโลหะ เช่น มีด พร้า จักหรือเลา วัตถุดิบให้เป็น เส้น ตอก มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะใช้ทำเครื่องจักสานแต่ละชนิด อาจจะนำหวายหรือ

ไม่เฝ้ามองจากเป็นเส้นก่อนที่จะนำมาสานเป็นภาชนะแทนที่จะนำไปไม้ หรือเถาวัลย์มาใช้สานเป็นภาชนะโดยตรง เพราะร่องรอยของเครื่องจักสานที่ปรากฏบนภาชนะดินเผานั้น แสดงให้เห็นว่าเป็นภาชนะจักสานที่สานด้วยตอกที่จักเป็นเส้นอย่างที่ใช้สานเครื่องจักสานในปัจจุบัน

คุณค่าของเครื่องจักสานที่ได้จากประโยชน์ใช้สอย แบ่งอย่างกว้างๆ ได้เป็น คุณค่าที่ได้รับจากประโยชน์ใช้สอยทางกาย ได้แก่ การสร้างเครื่องจักสานเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต เช่น เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค และการประกอบอาชีพ เป็นต้น ส่วนคุณค่าของเครื่องจักสานอีกประการหนึ่ง คือ คุณค่าทางใจ ได้แก่ เครื่องจักสานที่สร้างขึ้นใช้ในพิธีกรรมทางศาสนาความเชื่อ และขนบประเพณี เช่น การสานตุ้มในภาคเหนือและภาคอีสาน กวายน้อย กวายน้อย ที่สานด้วยไม้ไผ่ใช้ใส่สิ่งของในเทศกาลและพิธีทางพุทธศาสนาของภาคเหนือ เป็นต้น โดยคุณค่าของเครื่องจักสานในด้านประโยชน์ใช้สอยนี้ เกี่ยวเนื่องและเป็นตัวกำหนดการสร้างรูปทรง โครงสร้าง ลวดลาย และการเลือกใช้วัสดุ โดยเฉพาะเครื่องจักสานพื้นบ้านในภาคต่างๆ ทั่วไปได้แสดงถึงความชาญฉลาดของช่างจักสานพื้นบ้านได้เป็นอย่างดีว่ามีความเข้าใจในหลักความงามอย่างพื้นๆ ง่ายๆ แต่ก็มีเอกลักษณ์เด่นเฉพาะตนมีคุณค่าในการใช้สอยอย่างสอดคล้องกับสภาพการดำรงชีวิตในทุกๆ ด้านของผู้คนในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นคุณค่าของเครื่องจักสานในการใช้สอยที่สามารถแบ่งออกได้เป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะหน้าที่ใช้สอย ได้อย่างกว้างๆ คือ ใช้ในการอุปโภคและบริโภค ใช้ในอาชีพการงาน ใช้ในพิธีกรรมตามความเชื่อ ขนบประเพณี และศาสนา และจากเครื่องจักสานที่แบ่งประเภทตามลักษณะการใช้สอยอย่างไรก็ตาม คุณค่าและคุณประโยชน์ของเครื่องจักสานที่มนุษย์ได้รับการใช้สอย เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวชนบทที่อยู่ห่างไกลความสะดวกสบาย ที่ได้รับจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ด้วยแล้ว เครื่องใช้ไม้สอยที่เป็นเครื่องจักสาน ที่ผลิตได้ในท้องถิ่นของตานั้นเป็น สิ่งมีค่าอย่างยิ่งที่ช่วยเอื้ออำนวย ให้การดำรงชีวิตดำเนินไปด้วยดี ตามควรแก่สภาพสังคมของท้องถิ่น นอกเหนือจากคุณค่าในการใช้สอยแล้ว เครื่องจักสานจำนวนมากยังมีคุณค่าทางด้านความงามและมีคุณค่าทางด้านศิลปะจนถือว่าเป็นงานศิลปหัตถกรรม (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2532: 126-130)

คุณค่าทางศิลปะและความงาม เครื่องจักสานหลายชนิดมีรูปทรง โครงสร้าง และลวดลายที่ลงตัวงดงามอย่างยากที่จะหาเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทอื่นเทียบได้ เช่น ก่องข้าวของภาคเหนือและภาคอีสาน ซึ่งเป็นตัวอย่างของเครื่องจักสานที่ได้รับการออกแบบอย่างแยบยล สมองการใช้สอยได้เป็นอย่างดี ตั้งแต่การสานตัวก่องข้าวสองชั้นเพื่อให้เก็บความร้อนได้ดี โดยไอร้อนจากข้าวเหนียวหนึ่งจะระเหยออกไปได้ตามรูระหว่างเส้นตอกอย่างช้าๆ ไม่กลายเป็นหยดน้ำที่จะทำให้ข้าวเหนียวแฉะและบูดเสียได้ง่ายก่องข้าวจึงเป็นภาชนะสำหรับใส่ข้าวเหนียวหนึ่งได้ดีที่สุด ซึ่งเป็นผลจากการออกแบบที่แยบยลของช่างพื้นบ้านที่ได้ทดลอง ปรับปรุง สืบทอดกันเรื่อยมาเป็นเวลานานนอกจากนี้รูปทรงของก่องข้าวแต่ละท้องถิ่นยังมีความงดงามแตกต่างกันไปตามความนิยมของแต่ละถิ่นด้วย

คุณค่าในการแสดงออกทางอารมณ์ และจิตใจของช่างพื้นบ้าน เครื่องจักสานหลายชนิดของไทยสานอย่างละเอียดประณีตซึ่งแสดงให้เห็นอารมณ์ที่ละเอียดอ่อนของผู้สานได้เป็นอย่างดี และความละเอียดประณีตนั้น เริ่มตั้งแต่การแปรรูปวัตถุดิบ เช่น การจักตอก และเหลาหวายให้เป็นเส้นเล็กๆ เพื่อใช้สาน และถักทอส่วนที่ต้องการความละเอียดประณีตของเครื่องจักสานจนถึงการสานเป็นลวดลายที่ซับซ้อนอย่างลายดอกพิกุล หรือลายสานของเครื่องจักสานย่านลิเภา เป็นต้น

เครื่องจักสานไทยเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีคุณค่ายิ่งของไทย ที่ทำสืบทอดกันมาแต่โบราณ แม้ทุกวันนี้จะมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ผลิตมาจากโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังมีเครื่องมือเครื่องใช้หลายชนิดที่ไม่สามารถผลิตด้วยวัตถุดิบอื่นๆ ที่ผลิตด้วยเครื่องจักรตามระบบอุตสาหกรรมมาใช้แทนเครื่องจักสานได้ สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะพิเศษของเครื่องจักสานที่มีคุณค่าในตัวเองยากที่จะใช้งานหัตถกรรมและอุตสาหกรรมอย่างอื่นมาทดแทนได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เครื่องจักสานมีอายุยืนยาวสืบทอดกันมานานนับพันปี แม้ในปัจจุบันการผลิตเครื่องจักสานจะลดจำนวนลงไปบ้างตามสภาพสังคมวัฒนธรรมที่เปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมเกษตรอุตสาหกรรม และก้าวต่อไปเป็นสังคมอุตสาหกรรมที่การผลิตสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ด้วยมือจะเปลี่ยนเป็นการผลิตด้วยเครื่องจักรก็ตาม แต่ถึงกระนั้นเครื่องจักสานก็ยังคงไม่สามารถผลิตได้ด้วยเครื่องจักรเพราะการทำเครื่องจักสานนั้นต้องใช้ความชำนาญ และความสามารถเฉพาะตัวของช่างฝีมือพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้เป็นคุณค่าที่พิเศษของเครื่องจักสานที่ต่างไปจากผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ผลิตด้วยเครื่องจักร เครื่องจักสานจึงเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีคุณค่าอย่างหนึ่งของไทยที่ควรอนุรักษ์ไว้สืบไป

1.2 ประวัติความเป็นมาของเครื่องจักสาน ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

พระราชกรณียกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ คือการเสด็จพระราชดำเนินตามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไปทรงเยี่ยมราษฎรในทุกแห่งหนทั่วทุกภาคของประเทศไทยพระราชกรณียกิจนี้ได้ทรงปฏิบัติติดต่อกันมานานนับเป็นระยะเวลาหลายสิบปีแล้ว จึงทำให้ทรงเห็นสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของราษฎรว่ามีความทุกข์สุขอย่างไร ที่ทรงเป็นห่วงมากคือความยากจนของราษฎร จึงทรงมีพระราชประสงค์จะจัดหาอาชีพให้ทำเพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้เพียงพอแก่การยังชีพในภาวะปัจจุบัน สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงสนพระทัยในงานฝีมือพื้นบ้านหรือศิลปกรรมพื้นบ้านที่จัดทำขึ้นโดยใช้วัสดุในท้องถิ่นมาก พระองค์จึงส่งเสริมในเรื่องนี้โดยการจัดให้มีคู่ออกไปฝึกสอนราษฎรเป็นการช่วยปรับปรุงคุณภาพของงานให้ดียิ่งขึ้น เมื่อราษฎรมีความชำนาญมากขึ้นแล้วผลงานที่ผลิตออกมาก็จะทรงรับซื้อไว้ด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ซึ่งงานนี้ต่อมาได้ขยายออกเป็นมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม

2519 และต่อมาทรงจัดตั้งโรงฝึกอบรมศิลป์ขึ้นแห่งแรกที่พระตำหนักสวนจิตรลดาในวันฉัตรมงคล ปี พ.ศ. 2523 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายธานินทร์ กรัยวิเชียร รองประธานกรรมการมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ สรรหาที่ดินที่ใกล้เคียงกับพระราชวังบางปะอินเพื่อจัดตั้งศูนย์ศิลปาชีพอีกแห่งหนึ่ง นายธานินทร์ กรัยวิเชียร จัดหาที่ดินได้ 2 แปลง ซึ่งเป็นที่ดินที่อยู่ในการดูแลของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้รัฐบาลจัดการปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้ราษฎรผู้ยากไร้ได้มีที่อยู่และทำมาหากินตามอัตภาพ แปลงหนึ่งอยู่ที่อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก อีกแปลงหนึ่งอยู่ที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดันเกล้าฯ ทั้งสองพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรที่ดินแปลงที่อยู่อำเภอบางไทรด้วยพระองค์เอง ซึ่งที่ดินแปลงนี้มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 750 ไร่เศษ และทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยว่า สมควรที่จะสร้างศูนย์ศิลปาชีพ ณ ที่นี้

ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรจึงเป็นโครงการสำคัญโครงการหนึ่งของมูลนิธิศิลปาชีพพิเศษ ซึ่งเริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรทั้งที่พักอาศัยอยู่ในผืนดินนี้ และที่มาจากภายนอก ซึ่งเป็นผู้ที่มีฐานะค่อนข้างยากจนให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น โดยประกอบอาชีพเกษตรกรและมีรายได้พิเศษจากการประดิษฐ์งานหัตถกรรมพื้นบ้านออกจำหน่าย โดยมีผู้ฝึกสอนและมีการจัดหาตลาดจำหน่ายผลผลิต นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์อนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมจากทุกภาคของประเทศ (สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์. 2531: 35)

ภาพประกอบ 1 ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรเป็นศูนย์รวมและอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมจากทุกภาคของประเทศ รวมทั้งมีการจัดอบรมฝึกฝนความรู้เกี่ยวกับศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เพื่อเป็นอาชีพเสริมให้กับเกษตรกร

และราษฎรผู้ยากจนรวมทั้งผู้พิการ และจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิต โดยศูนย์ศิลปาชีพบางไทรจะเปิดอบรมศิลปาชีพแขนงต่างๆ ให้กับบรรดาเกษตรกร และราษฎรผู้ยากไร้รวมทั้งผู้พิการปีละ 2 รุ่น ใช้เวลาในการฝึกอบรมรุ่นละประมาณ 6 เดือน ทำการฝึกอบรมตั้งแต่เวลา 08.30 – 16.30 น. ทุกวัน และจะมีวันหยุด 1 วันในแต่ละสัปดาห์ ปัจจุบันมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมประมาณรุ่นละ 500 คน ปัจจุบันศูนย์ศิลปาชีพบางไทรได้เปิดการอบรมศิลปาชีพด้านศิลปหัตถกรรม ช่างอุตสาหกรรม ช่างเกษตรกรรม ช่างศิลปประดิษฐ์ อาหารและโภชนาการ และอาชีพเสริมให้กับเกษตรกรจากภูมิภาคของประเทศรวมทั้งสิ้น 30 แผนก ดังนี้ คือ แผนกช่างตัดเย็บเสื้อผ้า และปักจักร แผนกช่างทอผ้าลายตีนจก แผนกช่างเป่าแก้ว แผนกช่างเครื่องเคลือบดินเผาแผนกช่างจักสานไม้ไผ่ลายขีด แผนกช่างเครื่องเรือนไม้ แผนกช่างเครื่องยนต์ แผนกช่างศิลปประดิษฐ์ แผนกช่างประดิษฐ์หัตถ์หวาย แผนกช่างเครื่องเรือนหวาย แผนกช่างจิตรกรรมประยุกต์ แผนกช่างปั้นตุ๊กตาชาววังและดอกไม้ขนมปัง แผนกวิชาชีพเกษตรกรรม แผนกช่างสอดย่านลิเภา แผนกช่างเขียนภาพลายไทย แผนกช่างสีและชักเงา แผนกช่างเครื่องหนัง แผนกช่างทอผ้าไหม แผนกช่างปักผ้า แผนกโภชนาการ แผนกช่างดอกไม้ประดิษฐ์ แผนกช่างขนมไทย แผนกช่างประติมากรรม แผนกช่างเจียรไนพลอย แผนกช่างโลหะ แผนกช่างแกะสลักไม้ แผนกช่างผ้าบาติก แผนกช่างวาดภาพสีน้ำมัน แผนกช่างภาพกระจกสี และแผนกช่างจักสานผักตบชวา

การก่อตั้งแผนกช่างจักสานผักตบชวา สืบเนื่องมาจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริโครงการจัดทำผลิตภัณฑ์ผักตบชวา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเห็นว่าท้องน้ำเต็มไปด้วยผักตบชวาเป็นการยากต่อการกำจัด จึงมีพระราชดำริให้ ฯพณฯ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร องคมนตรีรองประธานกรรมการ มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ ดำเนินการหาช่างมาทำผักตบชวาให้เกิดประโยชน์ทั้งทางอุตสาหกรรม และการศึกษาที่ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทรซึ่งจะเป็นการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านได้เป็นอย่างดีเพราะเป็นวัสดุที่หาได้ง่ายโดยทั่วไป

จากพระราชดำริดังกล่าวศูนย์ศิลปาชีพบางไทรฯ จึงได้จัดตั้งแผนกผักตบชวาชั้นในปี พ.ศ. 2526 และได้เชิญอาจารย์ประทุม มະนะ ตำแหน่งข้าราชการบำนาญอดีตศึกษานิเทศก์ 7 กรมสามัญศึกษาซึ่งมีความเชี่ยวชาญในงานด้านศิลปหัตถกรรม และเคยไปศึกษาในต่างประเทศหลายประเทศมาสอนประจำแผนกผักตบชวาของศูนย์ฯ ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 มีเกษตรกรให้ความสนใจและมาสมัครเรียนในแผนกผักตบชวามากขึ้น ทางศูนย์ฯจึงได้ขอตัวอาจารย์ลำเพา มະนะ ศักขานิเทศก์ 9 กรมสามัญศึกษามาช่วยสอนในแผนกผักตบชวาอีกท่านหนึ่งในปี พ.ศ.2529 เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนศิลปาชีพของศูนย์ฯ ในการนำผักตบชวามาแปลงสภาพเป็นของใช้จนถึงทุกวันนี้ โดยจัดทำผลิตภัณฑ์จำหน่ายแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นผู้เผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนที่มีความสนใจ ทำให้การนำผักตบชวามาทำเป็นผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย และต่อมามีผู้นำผักตบชวามาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการจำหน่ายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย โดยเฉพาะบางแห่งยังสามารถ

ส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้ ทั้งในรูปของผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยทั่วไปจนถึงเครื่องเรือนขนาดใหญ่ที่ทำด้วยผักตบชวา จัดเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าบางครอบครัวยังไม่มีความรู้ในการนำผักตบชวามาประดิษฐ์เป็นผลิตภัณฑ์ แต่ก็หารายได้ด้วยการตัดต้นผักตบชวามาจำหน่ายให้กับผู้ที่ทำผลิตภัณฑ์ผักตบชวา เพื่อเป็นรายได้เสริมให้แก่ครอบครัว

ผักตบชวาในประเทศไทยเริ่มมีเมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) เสด็จประพาสประเทศ ชวาเจ้านายฝ่ายในได้ตามเสด็จด้วย เห็นผักตบชวาออกดอกสีม่วงสวยงาม จึงขอแยกหน่อเอากลับมายังประเทศไทยเพียงเล็กน้อยนำมาใส่อ่างดิน เลี้ยงไว้หน้าสนามวังสระปทุม จนกระทั่งออกดอกสวยงามและเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกวันจนเต็มกระถาง และในปีนั้นเองน้ำได้เกิดท่วมวังสระปทุมจึงทำให้ผักตบชวาล่องลอยแพร่กระจายออกไปยังสถานที่ต่างๆ ตามแม่น้ำลำคลองทั่วไป ผักตบชวาได้แพร่พันธุ์ไปเต็มท้องน้ำ เกาะกันเป็นแพหนาแน่น เป็นวัชพืชที่เกิดง่ายตายยาก สามารถฝังตัว อยู่ในดินแห้งได้นานถึง 15 ปีพอได้น้ำก็ขยายพันธุ์เติบโต เป็นอุปสรรคต่อการคมนาคมทางน้ำเป็นอย่างยิ่ง สร้างความเดือดร้อนไปทั่วทุกแห่งทางกรมชลประทาน ต้องจ่ายเงินงบประมาณแผ่นดินสำหรับกำจัดผักตบชวาเป็นจำนวนมาก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ทรงเห็นว่าท้องน้ำเต็มไปด้วยผักตบชวา เป็นการยากต่อการกำจัดจึงมีพระราชดำริให้พจนานายธานินทร์ กรัยวิเชียร องคมนตรี และรองประธานกรรมการมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ ดำเนินการหาช่างมาทำผักตบชวาให้เกิดประโยชน์ ทั้งทางอุตสาหกรรมและการศึกษาที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรฯ ซึ่งจะเป็นการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านได้เพราะเป็นวัสดุที่หาง่ายโดยทั่วไป จากพระราชดำริดังกล่าวศูนย์ศิลปาชีพบางไทรจึงได้จัดตั้งแผนกผักตบชวาขึ้นในปี พ.ศ.2526 โดยจัดเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนเน้นภาคปฏิบัติ โดยใช้เวลาเรียน 2 ภาค ภาคเรียนละ 6 เดือน

การเรียนการสอนในแผนกนี้นั้นมีการฝึกให้นักเรียนได้ออกแบบ แปลงสภาพผักตบชวาให้เป็นของใช้และผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ โดยคำนึงถึงความคงทนถาวร ความเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยมีกรรมวิธีการผลิต และดัดแปลงวัสดุที่ใช้ประกอบเพื่อให้การผลิตสามารถทำได้รวดเร็วขึ้น แต่ยังคงรูปของงานหัตถกรรมไว้ตามขั้นตอนดังนี้ คือ เก็บผักตบชวามาตากแห้งฆ่าเชื้อราโรคให้เรียบ บางเส้นก็ย้อมสีเสียก่อนแล้วนำมาถักสาน และอีกสารพัดวิธีที่จะประดิษฐ์ เป็นของใช้นานาชนิด เช่น กระเป๋ารองเท้า หมวก โคมไฟ ตะกร้าเก้าอี้ ถาด ถังขยะ ที่ใส่กระดาษ กระถางรองต้นไม้และจานเป็นต้น นอกจากนี้เศษผักตบชวาที่เหลือ ทางแผนกผักตบชวาของศูนย์ยังคิดวิธีนำมาดัดแปลง โดยการตีย่อยทำเป็นกระดาษ ได้อย่างมีคุณภาพสวยงาม และยังสามารถนำมาทำถ้วยจานชามจานรองแก้วได้อีกด้วย นับเป็นการใช้ประโยชน์จากผักตบชวาได้อย่างครบวงจร และที่สำคัญที่สุดเป็นการกำจัดผักตบชวาให้ลดน้อยลงจากแม่น้ำลำคลองในทางอ้อมอีกด้วย (สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์. 2531: 30-37)

1.3 วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเครื่องจักสาน

เครื่องจักสาน เป็นงานหัตถกรรมเก่าแก่อย่างหนึ่งที่มนุษย์ทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ โดยใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาแปรรูป เป็นวัสดุที่ใช้ในการผลิตเป็นเครื่องจักสาน ประเภทต่างๆ ประเทศในเอเชียเป็นแหล่งผลิตเครื่องจักสานที่สำคัญของโลก ทั้งนี้เนื่องจากภูมิภาคนี้มีพืชพันธุ์ไม้นานาชนิดที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะนำมาทำเป็นเครื่องจักสาน เช่น การทำเครื่องจักสานเอาไว้ใช้ในชีวิตประจำวันด้วย เถา ใบ และต้นไม้ชนิดต่างๆ นำมาทำเป็นเครื่องจักสานให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับการใช้สอย

1. ผักตบชวา นำเข้ามาในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2444 ในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยนำเข้ามาจากประเทศอินโดนีเซียในฐานะที่เป็นไม้ประดับสวยงาม โดยเจ้านายฝ่ายในที่ตามเสด็จประพาสที่อินโดนีเซียได้เห็นพืชชนิดนี้มีดอกสวยงาม จึงนำกลับมาปลูกในประเทศไทย และใส่อ่างดินเลี้ยงไว้หน้าสนามวังสระปทุมจนกระทั่งเกิดน้ำท่วมวังสระปทุมขึ้น ทำให้ผักตบชวาลุดลอยกระจายไปตามแม่น้ำ ลำคลองทั่วไป และแพร่พันธุ์อย่างกว้างขวางในปัจจุบัน ผักตบชวาจัดเป็น "เอเลี่ยน สปีชีส์" หรือ "ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น" ที่เข้ามาแพร่ระบาดรุกรานจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศในประเทศไทย มีการแพร่ขยายพันธุ์อย่างรวดเร็ว ใน 1 เดือนผักตบชวาเพียง 1 ต้นอาจขยายพันธุ์ได้มากถึง 1,000 ต้นถึงแม่น้ำจะแห้งจนต้นตายแต่เมล็ดของมันก็ยังมีชีวิตต่อไปได้อีกนานถึง 15 ปี และพื้นที่ที่เมล็ดได้รับน้ำที่เพียงพอมันก็จะแตกหน่อเป็นต้นใหม่ต่อไป จนกลายเป็นปัญหาทางน้ำและทวีความรุนแรงจนเป็นปัญหาระดับประเทศ ทำให้รัฐบาลต้องเสี่ยงบในการกำจัดผักตบชวาจำนวนมาก ซึ่งไม่เพียงแต่ประเทศไทยเท่านั้นอีกกว่า 50 ประเทศทั่วโลกก็เจอปัญหาเช่นเดียวกันนี้ จะมีก็แต่ประเทศในแถบยุโรปเท่านั้นที่ปลอดการรบกวน และบริเวณที่ถูกผักตบชวาคุกรามมากที่สุด คือ ทะเลสาบวิกตอเรีย ประเทศไทยเองนั้นมีการเริ่มกำจัดผักตบชวามาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 ถึงขนาดมีการออกพระราชบัญญัติสำหรับกำจัดผักตบชวา พ.ศ. 2456 ปัจจุบันมีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ได้เข้ามาช่วยเหลือในการกำจัด เช่น นำไปผลิตเป็นของใช้ อาหารสัตว์ ทำปุ๋ย ฯลฯ (ศรวิรัตน์ ลิ้นไพบูลย์. 2541: 56)

ชื่อสามัญ: Water hyacinth

ชื่ออื่น: ผักปอด, สวะ, ผักโรค, ผักตบชวา, ผักยะวา, ผักอีโยก, ผักปอง

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์: ผักตบชวามีลำต้นสั้นแตกใบเป็นกอลอยไปตามน้ำ มีไหล ซึ่งเกิดตามซอกใบแล้วเจริญเป็นต้นอ่อนที่ปลายไหล ถ้าน้ำตื้นก็จะหยั่งรากลงดิน ใบเป็นใบเดี่ยวรูปไข่หรือเกือบกลม ก้านใบกลมอวบน้ำตรงกลางพองออกภายในเป็นช่องอากาศคล้ายฟองน้ำช่วยให้ลอยน้ำได้ ดอกเกิดเป็นช่อที่ปลายยอดมีดอกย่อย 3-25 ดอก สีม่วงอ่อน มีกลีบดอก 6 กลีบ กลีบบนสุดขนาดใหญ่กว่ากลีบอื่น ๆ และมีจุดเหลืองที่กลางกลีบ ขยายพันธุ์โดยการแยกต้นอ่อนที่ปลายไหลไปปลูก

ภาพประกอบ 2 ผักตบชวา

2. มีด เป็นเครื่องมือสำหรับแปรรูปวัตถุดิบจากธรรมชาติมาเป็นวัสดุสำหรับทำเครื่องจักสาน มีดที่ใช้กันทั่วไปเป็นมีดเหล็กกล้า เนื้อแกร่ง มี 2 ชนิด ชนิดแรกคือมีดสำหรับผ่าและตัด มักเป็นมีดขนาดใหญ่สันหนา เช่น มีดโต้ใช้ตัดและผ่าไม้ไผ่ หรือไม้อื่นๆ ที่ใช้ทำเครื่องจักสานให้มีขนาดตามต้องการก่อนที่จะนำไป เหลา จักเป็นตอกหรือเป็นเส้นต่อไป ชนิดที่ 2 คือ มีดตอก มีดชนิดนี้มีประโยชน์ใช้สอยตามชื่อคือ ใช้สำหรับจักตอกหรือเหลาหวายเป็นมีดปลายเรียวแหลม ปลายและด้ามงอน ส่วนมากตัวมีดจะสั้นกว่าด้าม เพราะในการจักหรือเหลาตอก จะใช้ด้ามสอดเข้าไประหว่างแขนกับลำตัวเพื่อให้จักหรือเหลาตอกได้สะดวก มีดชนิดนี้จะมีสันบางเพื่อให้จักได้ดี ส่วนปลายที่งอนแหลมนั้น จะใช้เจาะหรือคว้านได้ด้วย

ภาพประกอบ 3 มีดตอก

3. เหล็กหมาด เป็นเหล็กปลายแหลม ใช้สำหรับเจาะ ไซ จัด แงะ มี 2 ชนิด คือ เหล็กหมาด ปลายแหลม เป็นเหล็กปลายกลมแหลมมีด้ามทำด้วยไม้ ใช้สำหรับไซหรือแคะ มักทำด้วยเหล็กกำนั่ม

หรือชีลวดรถจักรยาน ฝนปลายให้แหลม ใช้ไซหรือแฉะเครื่องจักสานเพื่อร้อยหวาย และเหล็กหมาด ปลายหอกใช้เจาะไม้ให้เป็นรู มักใช้เจาะรูเมื่อต้องการผูกหวายเสริมโครงสร้างให้แข็งแรง

ภาพประกอบ 4 เหล็กหมาด

4. คีมไม้ เป็นเครื่องมือจำเป็นในการทำเครื่องจักสาน ลักษณะรูปร่างคล้ายคีมทั่วไปแต่มีขนาดใหญ่และทำด้วยไม้เนื้อแข็ง เช่น ไม้ชิงชัน ไม้มะค่า แก่นไม้มะขาม คีมจะใช้หนีบปากภาชนะจักสานเพื่อเข้าขอบ เช่น ใช้หนีบขอบกระบุงตะกร้า กระจาด ขณะเข้าขอบปากเพื่อผูกหวายที่ขอบให้แน่น คีมจะช่วยให้ช่างจักสานเข้าขอบภาชนะจักสานได้สะดวกโดยไม่ต้องใช้ผู้ช่วย

ภาพประกอบ 5 คีมไม้

5. เครื่องรีดมีลักษณะคล้ายเครื่องบดปลาหมึก หรือเครื่องบีบอ้อย ทำด้วยไม้กลึงกลม เอา ก้านผักตบไผ่ใช้มือหมุน ดึงก้านผักตบจากเครื่องมา ก้านผักตบก็แบนเรียบ

ภาพประกอบ 6 เครื่องรีด

6. เซลแลก แลกเกอร์ และสีย้อม ใช้ในกรณีที่ต้องการให้เครื่องจักสานมีสีสันงดงาม

ภาพประกอบ 7 เซลแลก แลกเกอร์

นอกจากเครื่องมือสำคัญในการทำเครื่องจักสานดังกล่าวแล้ว การทำเครื่องจักสานยังอาจจะมีเครื่องมืออย่างอื่นอีก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัสดุที่นำมาทำเครื่องจักสาน นอกจากเครื่องมือเหล่านี้แล้ว ช่างจักสานบางท้องถิ่นอาจจะมีเครื่องมือพิเศษเฉพาะตัวแตกต่างกันไปอีกก็ได้ ในปัจจุบันมีผู้ประดิษฐ์เครื่องจักและเหลาตอกด้วยมอเตอร์ไฟฟ้าขึ้นใช้ ช่วยให้จักและเหลาตอกได้รวดเร็วขึ้น แต่กระนั้นก็ตามตอกที่จักและเหลาด้วยมือจะเรียบและประณีตกว่า เมื่อได้ตอกแล้วจึงนำตอกไป "สาน" เป็นเครื่องจักสานให้มีรูปทรง ตามความต้องการ (ลออรัตน์ ศรีเทียมทอง. 2537: 35)

1.4 กรรมวิธีในการผลิตกระเป๋าจักสานจากผักตบชวา

การทำเครื่องจักสานของไทยก็ทำขึ้นตามกระบวนการดังกล่าว เริ่มจากการ "จัก" คือการเอามีดผ่าไม้ไผ่ หวาย หรือวัสดุดิบอื่นๆ ให้แตกแยกออกจากกันเป็นเส้นบางๆ แล้ว "สาน" เป็นเครื่องจักสานประเภทต่างๆ ให้มีรูปทรงสอดคล้องกับการใช้สอย และขนบนิยมของท้องถิ่น การใช้เส้นตอกหรือวัสดุที่มีลักษณะเป็นเส้นอื่นๆ มาขัดกันอย่างง่าย ๆ ด้วย "ยก" ขึ้นเส้นหนึ่ง แล้ว "ข่ม" ลงเส้นหนึ่งสลับกันไป เรียกว่าลายขัด หรือลายหนึ่ง จนถึงการสอดขัดไปเป็นลายที่ยากขึ้น ไปจนถึงลายที่มีลักษณะพิเศษออกไปอย่างลายเฉลวและลายอื่นๆ ที่ช่วยให้เครื่องจักสานมีความสวยงามควบคู่กับประโยชน์ใช้สอย

1. การสาน เป็นขั้นตอนสำคัญในการทำเครื่องจักสาน โดยนำวัตถุดิบที่แปรรูปแล้วมาสานเป็นรูปทรงต่างๆ กรรมวิธีในการสานแบ่งออกเป็นแบบต่างๆ ได้ดังนี้

1.1 การสานลายขัด เป็นวิธีการสานแบบพื้นฐานที่เก่าแก่ที่สุดลักษณะของลายขัดเป็นการสร้างแรงยึดระหว่างตอก ด้วยการขัดกันเป็นรูปมุมฉากระหว่างแนวตั้งกับแนวนอน โดยใช้ตอกยืนหรือตอกแนวตั้งหรือตอกยืนสอดขัดกับตอกแนวนอน โดยยกขึ้นเส้นหนึ่งข่มหรือขัดลงเส้นหนึ่งสลับกันไป อย่างที่เรียกว่า ลายหนึ่ง จากลายหนึ่งได้พัฒนามาเป็นลายสอง ลายสาม และลายอื่นๆ ที่ยังคงรักษาลักษณะการสอดและการขัดกันเช่นเดิม แต่ใช้เส้นตอกในแนวตั้งและแนวนอนมากกว่าหนึ่งเส้น และสอดขัดกันให้สลับไปสลับมาเกิดเป็น ลายสอง ลายสามและลายอื่นๆ อีกมากลายขัดนี้ใช้สานเครื่องจักสานได้หลายชนิด และมักใช้ร่วมกับลายชนิดอื่นเพื่อให้ได้รูปทรงตามต้องการ

ภาพประกอบ 8 ลายขัด

1.2 การสานลายทแยง เป็นวิธีสานที่ใช้ตอกสอดขัดกันในแนวทแยง (diagonal) ไม่มีเส้นตั้งและเส้นนอนเหมือนลายขัด แต่จะสานสอดขัดกันตามแนวทแยงเป็นทแยงเหลี่ยมต่อเนื่องกันไปเรื่อยๆ คล้ายรวงผึ้ง ลายชนิดนี้จึงมักสานโปร่ง เช่น ลายตาข่าย ลายชะลอม ลายหัวส้อม ลายเกล็ดเต่า และลายเฉลว ลายชนิดนี้มักใช้สานภาชนะโปร่ง เช่น ช่าง ชะลอม หรือใช้สานประกอบกับลายอื่น เช่น สานเป็นส่วนบนของหมวก หรือหัวส้อม เพราะสามารถสานกระจายออกจากศูนย์กลางได้ดีก่อนที่จะสานลายขัดหรือลายอื่นประกอบเป็นส่วนของเครื่องจักสานต่อไป

ภาพประกอบ 9 ลายแทง

1.3 การสานลายขดหรือถัก เป็นการสานที่ใช้กับวัสดุที่ไม่สามารถคงรูปอยู่ด้วยตนเอง เช่น ผักตบชวา วัสดุเหล่านี้ต้องสานด้วยการขดหรือถัก คือการถักเป็นเส้นแล้วขดเป็นวงกระจายออกจากศูนย์กลางแล้วถักเชื่อมกันเป็นชั้นๆ ให้ได้รูปทรงตามต้องการจนเป็นภาชนะเครื่องใช้ที่มีรูปทรงตามต้องการ เช่น การสานกระเป๋ ตะกร้าหิ้วการสอดขดนี้อาจจะทำให้เป็นลวดลายเพื่อความสวยงาม

ภาพประกอบ 10 ลายขดหรือถัก

1.4 การสานลายอิสระ เป็นการสานที่ไม่มีแบบแผนตายตัว ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้สานที่จะคิดประดิษฐ์ขึ้นเองให้สอดคล้องกับความต้องการของตน ลายประเภทนี้มักสานขึ้นตามความต้องการของผู้สาน และแบบแผนที่สืบทอดกันมาในแต่ละท้องถิ่น เช่น การสานของเล่นด้วยใบตาล ใบลาน ใบมะพร้าว เป็นรูปสัตว์ต่างๆ เช่น ปลาตะเพียน หรือสานเป็นของเล่นประเภทเครื่องประดับของเด็ก เช่น สานเป็นเข็มขัด แหวน กำไล นอกจากนี้ การสานแบบอิสระนี้ บางที่ใช้เศษตอกสานเป็นดอกไม้หรือพวงมาลัยเป็นเครื่องบูชาสิ่งที่มีนัยยะนอกจากกรรมวิธีการสานเครื่องจักสานดังกล่าวแล้ว คนไทยยังมักรวมเอา การ "ถัก" เข้าไว้ในกระบวนการของการทำด้วย เพราะเครื่องจักสานหลายชนิดต้องใช้หวาย เชือก ป่าน ปอ ฯลฯ มาถักประกอบ เช่น การใช้เชือกหรือหวายถักขอบหรือชายเสื้อ ฯลฯ เพื่อให้ใช้ได้ทนทานและสวยงาม (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2540)

ภาพประกอบ 11 ลายอิสระ

2. วิธีการตัดผักตบชวา

2.1 เลือกผักตบชวาโดยทั่วไป 1 กอ จะมี (ก้านใบ) ประมาณ 7 ก้าน การนำมาใช้เพื่อเตรียมสำหรับจักสานจะใช้ได้กอละ 4 ต้นเท่านั้น ความยาวที่ใช้ได้ประมาณ 70-100 เซนติเมตร

2.2 ผักตบชวาที่มีลักษณะที่ใช้ได้ดี จะต้องมีใบสีเขียวเป็นมัน ลักษณะของลำต้นแต่ละต้นจะต้องมีผิวสีเขียวอ่อนจึงจะดี

2.3 การตัดผักตบชวาจะใช้มีดที่เตรียมไว้ตัดที่กอผักตบชวา เมื่อตัดผักได้จำนวนที่ต้องการแล้ว จะใช้ยางที่เตรียมไว้มัดรวมกันและนำกลับไปตากแห้ง

ภาพประกอบ 12 วิธีการเก็บผักตบชวา

1.4.2.4 วิธีตัดผักตบชวาจะตัดต้นที่ 3 หรือ 4 ในผัก 1 กอ สำหรับใส่ผักไม้ใช้เพราะอ่อนแล้ว จึงตัดเอาใบออก

ภาพประกอบ 13 การตัดเก็บผักตบชวา

2.5 เมื่อตัดโคนและใบออกแล้ว นำก้านมาตากแดดให้แห้งประมาณ 3-4 วัน โดยตอนเช้าจะนำออกมาตากแดด และเก็บเข้าร่มในตอนเย็น มิฉะนั้นจะขึ้นรา

ภาพประกอบ 14 การตากผักตบชวา

2.6 เมื่อแห้งแล้ว นำมาอบกัมมะถัน 1 คืบรุ่งเช้านำมาตากแดดอีกประมาณ 2 วันเมื่อแห้งแล้วผักตบชวาจะเป็นสีขาว

2.7 นำผักตบชวาที่แห้งสนิทแล้วมาเตรียมสำหรับการจักสาน ซึ่งในการจักสานชุมชนจะมีการเตรียมเส้นผักตบชวา หลากหลายรูปแบบ หลากหลายลวดลาย เช่น การเตรียมเส้นเปีย เส้นไพร การถักสายดอกพิกุล การถักลายเม็ดมะยม เป็นต้น

ภาพประกอบ 15 ผักตบชวาที่ตากแห้งแล้ว

3. การอบผักตบชวา

ผักตบชวาที่เตรียมไว้เพื่อจักสาน ตั้งแต่การตัดผักตบชวาสดๆ แล้วนำมาตากแดดจนแห้งดีแล้ว พบว่ายังไม่เพียงพอต่อความคงทนต่อการจักสาน บางครั้งอาจมีความชื้นและเกิดเชื้อราได้จึงต้องมีการพัฒนาคุณภาพของผักตบชวาให้มีความคงทนและสวยงาม โดยใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้านในการอบ ชาวบ้านรู้ว่ากำมะถันมีคุณสมบัติในการฟอกสีเส้นใยและป้องกันเชื้อราได้ จึงมีการอบผักตบชวากับกำมะถัน ทำให้ผักตบชวาไม่มีเชื้อราและมีสีขาวสะอาด โดยการอบนั้นมีด้วยกัน 3 วิธีคือ

3.1 วิธีที่ 1 นำผักตบชวาที่ตากแห้งแล้ว ประมาณ 4-5 วันมาใส่ในตู้อบ ซึ่งทำด้วยไม้มีลักษณะคล้ายตู้กับข้าว ภายในมีชั้นสำหรับวางผักตบชวาและผลิตภัณฑ์ที่ต้องการอบ ชั้นล่างของตู้จะมีถาดและกะละมัง สำหรับใส่ถ่านที่ติดไฟแล้ววางไว้ เวลาอบจะโรยกำมะถันลงบนถ่านที่ติดไฟ เพื่อให้เกิดควันลอยขึ้นไปด้านบนชั้นของตู้ไม้ ปิดฝาตู้อบไว้ 1 คืน จุดกำมะถันรมควันไว้วันละ 2 ครั้ง เข้า-เย็นเป็นเวลา 3 วัน แล้วนำมาตากแดด ต่ออีก 2 วัน รุ่งเช้านำผักตบชวาที่อบหรือเครื่องจักสานที่อบออกตากแดด การอบโดยใช้ตู้อบจะอบได้ในปริมาณมาก สามารถควบคุมอุณหภูมิในการอบได้ดี ประหยัดแรงงานแต่ใช้ทุนมากเพราะราคาแพง

3.2 วิธีที่ 2 เป็นการอบโดยใช้แคร่ไม้ ซึ่งมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ซึ่งในบ้านชนบทจะมีแคร่สำหรับนั่งหรือนอนที่ทำจากไม้ไผ่ แคร่ไม้ไผ่จะมีความสูงประมาณ 40-50 เซนติเมตร โดยนำผักตบชวาที่ตากแห้งแล้ว และต้องการอบมาชุบน้ำวางไว้บนแคร่ที่เตรียมไว้ โดยใต้แคร่จะมีเตาถ่านติดไฟไว้ และโรยกำมะถันลงในเตาถ่าน จะเกิดควันลอยขึ้นไปบนแคร่ที่มีผักตบชวาวางอยู่ นำผ้าคลุมผักที่อยู่บนแคร่ให้มิดชิดป้องกันไม่ให้ควันกำมะถันออก อบทิ้งไว้ 1 คืน รุ่งเช้านำออกตากแดดจนแห้ง (ประมาณ 3-4 วัน) เพื่อให้ผักแห้งสนิท เก็บไว้สำหรับเป็นวัตถุดิบในการจักสานต่อไป สำหรับวิธีอบโดยใช้แคร่นี้ชาวบ้านเรียกกันว่า การอบโดยใช้ “จะแคร่” ซึ่งก็คือ การอบด้วยกำมะถัน โดยใช้แคร่ไม้ไผ่ที่สานพื้นเป็นซี่ห่างๆ สำหรับให้ควันกำมะถันลอยขึ้นไปบนผักตบชวาที่อยู่บนแคร่

3.3 วิธีที่ 3 อบในโอ่ง โดยจุดก้ามะถัน แล้ววางไม้ขีดไว้ แล้วใส่ผักตบชวา ปิดฝาโอ่งอบวันละ 2 ครั้ง เช้า – เย็น จำนวน 3 วัน ในการอบแบบนี้จะได้ผักตบชวาน้อย

4. กระบวนการผลิต

การจักสานผักตบชวา เป็นการนำภูมิปัญญาชาวบ้านในการจักสาน กระบุง ตะกร้า ที่ทำใช้ในครัวเรือน ซึ่งเป็นวิถีชีวิตแบบไทย และนำทักษะดังกล่าวมาพัฒนาใช้ผักตบชวาเป็นวัตถุดิบสำคัญแทนตอกและไม้ไผ่ จากเอกลักษณ์ดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของชาวต่างประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งในกระบวนการผลิตจะเริ่มตั้งแต่การเตรียมเส้นใยผักตบชวา ในรูปแบบต่างๆ เช่น เส้นเปีย เส้นไพร ลายดอกพิกล และลายเม็ดมะยม เป็นต้น

4.1 การเตรียมเส้นไพร

- นำผักตบชวาที่ตากแดดแห้งพร้อมที่จะใช้ซึ่งเตรียมไว้สำหรับจักสานนำมาชุบน้ำให้เปียกพอดี เพื่อฉีกเป็นเส้นๆ เรียกว่า เส้นไพร
- ผักตบชวา 1 ต้น จะฉีกเส้นไพรได้ 3-4 เส้นต้นใหญ่จะฉีกเส้นไพรได้ 4 เส้น ถ้าต้นเล็กจะฉีกเส้นไพรได้ 3 เส้น โดยนำใส่ผักตบชวาที่อ่อนออก
- นำเส้นไพรที่ฉีกไว้ตามจำนวนที่ต้องการจะใช้ ไปตากแดดพอแห้งก่อนที่จะทำการจักสานตามแบบที่กำหนด
- ถ้าไม่ต้องการย้อมสี คือต้องการสีธรรมชาติ ก็ทำการจักสานได้ทันที
- หากต้องการย้อมสีต้องตากผักตบชวาให้แห้งเสียก่อน

4.2 การเตรียมเส้นเปีย(การถักเปีย)

นำผักตบชวาที่เตรียมไว้ มาตัดกตดปลายก่อน จากนั้นนำผักตบชวาไปชุบน้ำและนำไปห่อถุงพลาสติก เพื่อให้ผักนุ่ม ทิ้งไว้สักพัก นำผักที่นุ่มแล้วออกมากรีดเป็นส่วนๆ ถ้าต้นใหญ่จะได้ 4 ส่วน ต้นเล็กจะได้ 3 ส่วนต่อต้น แล้วนำผักที่แบ่งเป็นส่วนๆ มากกรีดได้ผักออกให้หมด ถ้าไม่เอาใส่ผักออกเวลาถักเปียจะพองหรือบวมเปียที่ได้จะไม่สวย

การถักเปีย โดยการนำผักตบชวาที่ได้แบ่งไว้เป็นส่วนๆ จำนวน 3 เส้นมารวบผักตบชวาทั้ง 3 เส้นเข้าด้วยกันต่อมถักขึ้นและลงเป็นเปียเหมือนการถักเปียผมจนสุดเส้นผักตบสำหรับการต่อเส้นผักตบ โดยการนำผักตบชวาเส้นใหม่มาประกบเส้นที่สั้น และรวบเส้นที่สั้นไว้กับเส้นใหม่เข้าด้วยกัน แล้วถักเปียไปเรื่อยๆ ประมาณ 3-4 นิ้ว จึงปล่อยเส้นผักที่สั้นแล้วจับผักเส้นที่ยาวถักเปียต่อไป การถักเปียจะมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ขึ้นอยู่กับกรกรีดผักตบชวาใหญ่หรือเล็ก ถ้าต้องการเปียใหญ่ก็กรีดผักขนาดใหญ่ ถ้าต้องการเปียขนาดเล็กก็กรีดเส้นเล็ก

ภาพประกอบ 16 การถักเปีย และการถักเกลียว (ควั่นเกลียว)

4.3 การย้อมสีผักตบชวา

- นำผักตบชวาทากแห้ง ซึ่งกรีดเป็นเส้นๆและนำใส่ออกแล้ว ประมาณ 1 กิโลกรัม มาแช่น้ำ ครึ่งชั่วโมง เพื่อให้ดูดสีได้ดี นำผักตบขึ้นผึ่งให้หมาด
- นำน้ำใส่หม้อ หรือกะละมังประมาณ 10 ลิตร มาต้มจนให้เดือดพล่าน นำสีย้อม (สีย้อมไหม) ใส่ลงในหม้อน้ำเดือด 1 ห่อ พร้อมกับสารส้มและเกลือกอีก 1 ช้อนชา เพื่อให้ผักตบชวาสามารถดูดสีและติดทนนาน
- นำผักตบชวาที่เตรียมไว้ ใส่ลงในหม้อน้ำเดือดที่ผสมสีไว้แล้ว
- พยายามคนผักตบชวาให้สีติดทั่วถึง เคี่ยวต่อประมาณชั่วโมงพอสีติดทั่วหม้นกลับผักตบชวาบ่อยๆ เพื่อให้เสมอกัน นำมาล้างน้ำให้สะอาดจนน้ำใส สีไม่ตก จากนั้นนำมาแขวนใส่ราวผึ่งแดดให้แห้งก่อนที่จะนำไปจักสานผลิตภัณฑ์ต่อไป

ภาพประกอบ 17 การย้อมสี

4.4 อุปกรณ์/เครื่องมือในการจักสานกระเป๋า ตะกร้า

- เข็ม กรรไกร เข็มหมุด หนูลูกกระป๋อง เปียผักตบชวา สายวัดตัว เครื่องรีด วานิช
- อุปกรณ์ทำหุ่น กาว กระดาษ โฟม คัตเตอร์ ไขเลื่อย กระดาษทราย หนูลาหรับทำ

4.5 ขั้นตอนการจักสาน

- จิกผักตบชวาใช้แต่ผิวจิกทำเส้นไพร ขนาด 0.5 เซนติเมตร ผักตบชวา 1 ต้น จะได้ประมาณ 3-4 เส้น แล้วเล็มเส้นผักตบชวาด้วยกรรไกรจะได้เส้นที่เสมอกันทั้งปลายและก
- จิกผักตบชวาใช้ผิว และใส่ผักตบชวาติดด้วยเล็กล็กน้อยสำหรับทำเส้นเปีย ถ้าเอาแต่ผิวจะทำให้เส้นผักตบชวาอ่อนเกินไป เล็มเส้นผักตบชวาด้วยกรรไกร ทำให้เส้นเสียเสมอกัน

ภาพประกอบ 18 การคัดผักตบชวา

- คัดต้นยี่นเท่าๆ กันใช้ต้นเล็กจนวน 100 ต้น ตัดปลายให้แหลมเตรียมเปียไว้ยาว 25 เมตร
- ขึ้นรูปโดยนำผักตบต้นยี่นที่ตัดปลายให้แหลมมาทับกัน และสานด้วยเส้นไพรที่เตรียมไว้ การเสริมเส้นผักจะเสริมตามมุมกระเป๋าทะกร้า เสริมไปเรื่อยๆจนเป็นก้นกระเป๋า เมื่อได้ขนาดที่ต้องการแล้วให้สานลงปาด้านข้าง
- การวัดขนาด จะวัดจากเส้นศูนย์กลางของก้นกระเป๋าไปหาปากกระเป๋า เมื่อสานเสร็จแล้วนำเส้นเปียมาสานคู่กันเส้นไพรโดยใช้เส้นเปีย 2 ต้นยี่น เส้นไพร 2 ต้นยี่น สูงประมาณ 1.5 ซม.

ภาพประกอบ 19 ขั้นตอนการขึ้นโครงกระเป๋า

- เมื่อสานเส้นเปีย สลับเส้นโพรเสร็จแล้วให้สานทึบโดยทำลายข้าวหลามตัด หรือลายดอกไม้ผสมกับเส้นทึบประมาณ 2.5 นิ้ว ทำสลับกับลายเส้นเปีย 5 ชั้น

- สานเส้นโพรปากกระเป๋ 1 นิ้ว แล้วเก็บของด้วยผักชีกจากต้นยี่นแล้วปิดผักให้กลม พันรอบๆปากตะกร้า ประมาณ 2 รอบ และเก็บเส้นด้วยเข็มโดยการเก็บปาก มี 3 วิธีคือ เก็บแบบพับริม เก็บแบบสอด และเก็บแบบพับสามชั้น เสร็จแล้วจะได้ตะกร้าและนำไปอบด้วยก้ามะถัน 1 คืน แล้วทาด้วยวานิสีให้เกิดความเงางาม จากนั้นทำการใส่หูหิ้ว

ภาพประกอบ 20 การใส่หูหิ้ว

- จากนั้นนำผลิตภัณฑ์ที่เสร็จแล้วไปอบก้ามะถันอีกครั้ง ประมาณ 24 ชั่วโมง แล้วจึงนำไปตากแดดให้กลิ่นก้ามะถันหมดไป จากนั้นนำไปทาน้ำมันเคลือบเงา เพื่อให้อยู่รูปทรงและเป็นเงางาม สุดท้ายนำผลิตภัณฑ์ไปปูผ้าด้านใน เพื่อความเรียบร้อยสวยงาม และสะดวกในการใช้งาน

ภาพประกอบ 21 ผลงานสำเร็จ

2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกระเป๋าถือสุภาพสตรี

2.1 ประวัติความเป็นมาของกระเป๋าถือสุภาพสตรี

ต้นกำเนิดของกระเป๋าเกิดขึ้นยุคสมัยใดนั้นไม่มีข้อมูลที่แน่ชัด มีเพียงแหล่งข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรกล่าวไว้ทำให้พอที่จะรู้ที่มาที่ไปอย่างคร่าวๆ จากข้อมูลซึ่งเป็นภาษาอียิปโบราณได้มีการกล่าวถึงกระเป๋าคาดเอวในศตวรรษที่ 14 ว่าวัสดุที่ใช้ในการทำกระเป๋า รวมไปถึงฝีมือในการตัดเย็บเป็นตัวบ่งบอกถึงสถานะภาพทางสังคมของผู้ใช้ในยุคนั้น ต่อมาในศตวรรษที่ 16 เริ่มมีการตัดเย็บกระเป๋าจากหนังสัตว์ ส่วนกระเป๋าด้านนั้นนิยมเย็บเป็นใบใหญ่เพื่อใช้สำหรับใส่สิ่งของในการเดินทางซึ่งจะเป็นในรูปแบบของกระเป๋าสะพายหลังโดยจะใช้วิธีการสะพายทแยง

ในศตวรรษที่ 17 ยุคนี้เป็นยุคที่ติดค่านิยมแห่งความเป็นกุลสตรี งานบ้านงานเรือนจะต้องเด่นเพียบพร้อม สุภาพสตรีในสมัยนั้นจึงเชี่ยวชาญงานในด้านการเย็บปักถักร้อย ก่อให้เกิดการเริ่มมีการเย็บกระเป๋าใส่สิ่งต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ในยุคนี้จึงมีรูปแบบกระเป๋าที่สวยงาม และหลากหลายมากขึ้นจากยุคก่อนๆ ต่อมาในศตวรรษที่ 18 รูปแบบของกระเป๋าได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากยุคก่อนๆ มาก เนื่องจากในยุคนี้รูปแบบการแต่งกายจะมีรูปแบบที่เรียบง่ายมากขึ้น เพื่อให้เกิดความคล่องตัว การพกกระเป๋าใส่สิ่งต่าง ๆ ขนาดใหญ่ไม่สะดวกในการพกพา ทำให้เสื้อผ้าเสียรูปไม่สวยงาม จึงทำให้เกิดกระเป๋าถือออกมา โดยในช่วงแรกนั้นจะเป็นรูปแบบกระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม ซึ่งไม่ค่อยสะดวกในการพกพาสิ่งของ เช่น น้ำหอม พัด เครื่องสำอาง เพราะกระเป๋าทรงสี่เหลี่ยมมักเกิดรอยขีดข่วน หรือเกี่ยวกับสิ่งของที่พกพาเสมอ

ในศตวรรษที่ 19 เป็นยุคที่แฟชั่นเป็นที่นิยม ทำให้เกิดแฟชั่นกระเป๋ารูปแบบต่างๆ ออกมาเป็นจำนวนมากและมีการออกกระเป๋ามีรูปแบบการใช้งานที่จำเพาะมากขึ้น ต่อมาในยุคสงครามโลก ความต้องการในการใช้หนังสัตว์ในด้านต่างๆ มีมาก จนเป็นเหตุให้เกิดสภาวะการขาดแคลนหนังสัตว์ จึงมีผู้ได้ประดิษฐ์หนังเทียมขึ้นมาเพื่อนำมาใช้ทดแทนหนังสัตว์ที่กำลังเป็นที่ต้องการ หนังเทียมจึงเป็นที่ยอมรับในเวลาอันรวดเร็วพร้อมกับ การผลิตกระเป๋านางเทียมที่มีรูปแบบสวยงาม ซึ่งถือว่าเป็นประวัติศาสตร์หน้าใหม่สำหรับวงการกระเป๋า ต่อมาในปี ค.ศ. 1950 กระเป๋าแบรนด์เนมได้เริ่มเกิดขึ้น จนในศตวรรษที่ 20 ถึงปัจจุบัน เป็นยุคที่กระเป๋าได้รับความนิยมเป็นอย่างมากที่สุด กระเป๋าถือกลายเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน และต้องสอดคล้องกับแฟชั่นเสื้อผ้าต่างๆ จึงเป็นเหตุให้มีการออกแบบและผลิตกระเป๋าออกมาเป็นจำนวนมาก และมีรูปแบบหลากหลายเพื่อรองรับรูปแบบของแฟชั่นที่มีการเปลี่ยนแปลงไป (A history of handbags. 2001: Online)

ภาพประกอบ 22 กระเป๋าลักษณะเหมือนถุงตาข่ายในศตวรรษที่ 18

2.2 การแบ่งประเภทของกระเป๋าถือสุภาพสตรี

ในปัจจุบันการใช้กระเป๋าสตรีมีสไตล์การออกแบบหลากหลายรูปแบบลักษณะของกระเป๋ามีการเน้นรายละเอียดของกระเป๋ามากขึ้น อาทิ ผ้าซับใน สามารถผสมกลมกลืนกับตัวกระเป๋าได้อย่างลงตัว หนึ่งตามธรรมชาติจะมีการเพิ่มคุณภาพทางด้านเทคนิคมากขึ้น การเพิ่มเติมรูปแบบที่มีอยู่แล้วเดิมๆโดยมีการพิมพ์ลายใหม่ การอัดลายตามธรรมชาติ การเพิ่มเติมสิ่งที่ไม่ให้มีรูปแบบที่แปลกใหม่ เครื่องหนังที่มีขายอยู่ในตลาดทั่วไปในปัจจุบันสามารถแบ่งแยกประเภทได้โดยใช้ 2 หลักการ คือ

1. แบ่งแยกตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน ดังนี้

1.1 กระเป๋าเล็ก-และของจุจกิก โดยส่วนใหญ่จะเป็นของใช้ส่วนตัวแบ่งออกเป็นชนิดต่างๆ ได้ดังนี้

1.1.1 กระเป๋าใส่ธนบัตร ซึ่งโดยทั่วไปแต่ละคนจะมีไว้อย่างน้อยคนละ 1 ชิ้นเป็นของใช้ส่วนตัว การเลือกซื้อขึ้นอยู่กับความพอใจและลักษณะนิสัยส่วนตัว ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบหลักของกระเป๋าประเภทนี้คือ

- ช่องใส่ธนบัตรขนาดต่างๆ ขึ้นอยู่กับขนาดของธนบัตรในประเทศนั้นๆ ในแต่ละประเทศจะมีขนาดของธนบัตรที่แตกต่างกันออกไป ผู้ออกแบบกระเป๋าจะต้องคำนึงถึงขนาดของธนบัตรเป็นสำคัญ

- ช่องใส่เศษสตางค์ในลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น แบบมีซิปป หรือแบบมีฝาปิดเปิดติดกระดุมมีช่องขยายขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ใช้เช่นกัน บางคนอาจไม่นิยมมีช่องใส่เศษสตางค์ในกระเป๋าโดยเฉพาะสุภาพบุรุษเพราะจะทำให้กระเป๋ามีความหนาเกินไป

- ช่องใส่การ์ดต่างๆ ในปัจจุบันความนิยมในการใช้เครดิตการ์ด และบัตรสมาชิกต่างๆ มีสูงมาก ดังนั้นช่องใส่การ์ดจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นแต่กระเป๋แต่ละใบ จะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความพอใจและความต้องการของแต่ละบุคคล

- ช่องใส่บัตรประชาชน ใบขับขี่ หรือรูปถ่าย คนส่วนใหญ่ต้องการช่องนี้ เพราะต้องมีบัตรติดตัว แต่บางคนมีความต้องการเป็นพิเศษในการพกพารูปถ่ายของครอบครัว จึงต้องการช่องที่มีพลาสติกใสประกอบด้วย ในบางประเทศขนาดของกระเป๋ากำหนดด้วยขนาดของบัตรต่างๆ มากกว่าขนาดของธนบัตร

1.1.2 กระเป๋าใส่พวงกุญแจ กุญแจเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตอย่างหนึ่ง ทำให้ต้องสรรหากระเป๋าเพื่อใช้ในการอำนวยความสะดวกในรูปแบบต่างๆ กัน โดยจะต้องมีอะไรช่วยในการเก็บกุญแจไว้ด้วยกันเป็นห่วงรวม หรือ ห่วงแยกขนาดต่างๆ

1.1.3 กระเป๋าใส่เศษสตางค์ เศษสตางค์เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในชีวิตประจำวัน จึงได้มีการออกแบบกระเป๋าใส่เศษสตางค์ชนิดต่างๆ มากมายเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้มีทั้งรูปแบบที่เป็นกระเป๋าซิปรูด กระเป๋าแบบมีฝาติดกระดุม เป็นต้น โดยส่วนใหญ่กระเป๋aprะเภทนี้จะทำจากเศษหนังเนื่องจากผู้ใช้ไม่นิยมกระเป๋าประเภทนี้ที่มีราคาสูง นอกจากนี้ยังสามารถออกแบบกระเป๋ที่ใช้ใส่เศษสตางค์และพวงกุญแจควบคู่กันไปด้วยเพื่อความสะดวกในการใช้งาน

1.1.4 กระเป๋าใส่นามบัตร กระเป๋aprะเภทนี้จะออกแบบมาเพื่อประโยชน์ใช้สอยบางอย่าง เพื่อสนองความต้องการของผู้ซื้อที่มีบัตรเครดิตการ์ดมาก และต้องใช้นามบัตรมากในการติดต่อธุรกิจ

1.1.5 กระเป๋าอื่นๆ เช่น กระเป๋าใส่พาสปอร์ต กระเป๋าใส่สมุดเช็ค กระเป๋าใส่ของเบ็ดเตล็ดเพื่อพกติดตัวในการเดินทาง ฯลฯ

1.2 กระเป๋าสะพายสตรี เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสตรีทั่วไป เพื่อใช้บรรจุสิ่งของในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อออกนอกบ้าน การเลือกซื้อกระเป๋าสตรีขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการ ดังนี้

1.2.1 ประโยชน์ใช้สอย ซึ่งขึ้นอยู่กับความพอใจ และความต้องการของแต่ละบุคคลว่ามีความจำเป็นและพอใจที่จะใช้บรรจุของมากน้อยเพียงใด และความนิยมในกระเป๋aprะเภท เช่นบางคนนิยมใช้กระเป๋ามีซิปปเพราะสะดวกในการใช้งานและปลอดภัย

1.2.2 แฟชั่นตามสมัยนิยม กระเป๋าสตรีเป็นกระเป๋aprะเภทที่ใช้ประกอบในชีวิตประจำวัน และได้กลายเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการบ่งบอกถึงบุคลิกภาพ ดังนั้นแฟชั่นจึงได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการเลือกซื้อกระเป๋าสตรี

1.2.3 วัตถุดิบที่ใช้ในการทำกระเป๋ และฝีมือในการตัดเย็บ ความเข้าใจเรื่องของวัตถุดิบหนังแท้/หนังเทียม ผ้าและเส้นใยชนิดต่างๆ วัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตจะเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกซื้อกระเป๋าสตรี ในปัจจุบันความเข้าใจในการเลือกใช้หนังแท้มีสูงขึ้นจากเดิม มีการเลือกชนิดของหนังที่ใช้ในการผลิตกระเป๋ามากขึ้นแต่ยังมีผู้ใช้เป็นจำนวนมากที่ไม่สนใจต่อชนิด และคุณภาพของหนังที่นำมาผลิตแต่อย่างใด

1.2.4 สีสันทของกระเป๋ ปัจจุบันนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มของลูกค้า ซึ่งก็มีความสำคัญค่อนข้างมากเนื่องจากปัจจัยแฟชั่นที่เข้ามาเกี่ยวข้อง และความนิยมในตลาดซึ่งมีผลมาจากสภาพภูมิอากาศด้วย ในประเทศทางยุโรปจะมีการแบ่งฤดูออกเป็น 2 ฤดูหลัก ฤดูร้อน และฤดูใบไม้ผลิ ซึ่งเป็นฤดูที่อากาศสดใส แฟชั่นจะเป็นสีอ่อนและสีสด สีสันทของกระเป๋จะเป็นไปตามแฟชั่นของเสื้อผ้าเป็นหลัก ส่วนในฤดูหนาว (ฤดูใบไม้ผลิ) เป็นฤดูที่อากาศหนาว มีบรรยากาศอึมครึมสีสันทของกระเป๋าก็จะมีสีเข้มและหนักตามไปด้วยเช่นเดียวกันซึ่งจะเป็นไปตามสีสันทของเสื้อผ้า แต่ในประเทศไทยสีสันทไม่มีผลมากนัก เพราะอากาศไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง สีที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือสีดำ น้ำตาล เบท เพราะง่ายแก่การใช้เข้ากับเสื้อผ้า แต่มีบางกลุ่มจะมีการเลือกใช้กระเป๋าสีสันทต่างๆ ให้เข้ากับรองเท้าและเสื้อผ้า

1.3 กระเป๋าดูทาง และกระเป๋าสื่ออุปกรณ์ห้องน้ำ กระเป๋าดูทางเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตประจำวัน การเลือกใช้ชนิดของกระเป๋าก็ขึ้นอยู่กับ

1.3.1 ระยะเวลาของการเดินทาง ซึ่งบ่งบอกถึงขนาดและปริมาณของสัมภาระที่ต้องนำไป

1.3.2 ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง เช่น กระเป๋าดูทางโดยรถประจำทางจะต่างจากกระเป๋าคือใช้เดินทางโดยเครื่องบิน เป็นต้น เพราะการเดินทางแต่ละแบบมีขีดจำกัดที่แตกต่างกัน

1.3.3 ความพอใจและความต้องการของแต่ละบุคคล กระเป๋าดูทางนั้นนับรวมตั้งแต่กระเป๋าสื่อสัมภาระเล็กๆน้อยๆไปจนถึงกระเป๋าสื่อสัมภาระที่มีขนาดใหญ่ ใช้บรรจุเสื้อผ้า และอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีความจำเป็นต้องนำไปถึงจุดหมาย แต่สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญค่อนข้างมากในการเดินทางก็คือ อุปกรณ์ที่ใช้ในห้องน้ำซึ่งจะต้องพกติดตัวไปด้วย ดังนั้นจึงได้มีกระเป๋ารูปแบบต่างๆ ออกมาให้ใช้ในการบรรจุอุปกรณ์ห้องน้ำเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เดินทาง

1.4 กระเป๋าสื่อเอกสาร การทำงานนั้นถือเป็นปัจจัยหลักในการดำรงชีวิต หลายสาขาวิชาชีพมีความจำเป็นที่จะต้องพกพาเอกสารนานาชนิดเพื่อสะดวกในการปฏิบัติงานนอกสถานที่ หรือในการเดินทางไป-กลับจากที่ทำงาน กระเป๋าสื่อเอกสารจึงกลายเป็นสิ่งจำเป็นควบคู่ไปกับการทำงานในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักธุรกิจ ดังนั้นจึงมีการออกแบบกระเป๋าสื่อเอกสารในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้อำนวย

ความสะดวกในการพกพาเอกสาร เครื่องเขียน นอกจากนี้กระเป๋าสตางค์ยังเป็นปัจจัยหลักในการเสริมบุคลิกให้กับผู้ใช้อีกด้วย สามารถแยกกระเป๋าสตางค์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.4.1 กระเป๋าสตางค์หนังแข็ง กระเป๋าสตางค์ที่มีโครงไม้ พลาสติกเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในนามของกระเป๋าสตางค์บอนด์ ซึ่งมีขนาดและโครงสร้างที่แตกต่างกันออกไป

1.4.2 กระเป๋าสตางค์หนังนิ่ม เป็นกระเป๋าสตางค์ที่ไม่มีโครงไม้ประกอบ ลักษณะโครงสร้างใกล้เคียงกับกระเป๋าสตางค์ แต่ขนาดและรูปแบบแตกต่างกัน โดยออกแบบให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ปัจจุบันกระเป๋าสตางค์นี้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีกระเป๋าสตางค์หนัง ซึ่งพอจะรวมอยู่ในกระเป๋าสตางค์นี้ด้วยเพราะในอดีตผู้ชายไม่นิยมใช้กระเป๋าสตางค์ แต่ในปัจจุบันความนิยมเปลี่ยนไป ผู้ชายหันมานิยมใช้กระเป๋าสตางค์ในการใส่ของมากขึ้น แต่ส่วนใหญ่จะเป็นกระเป๋าสตางค์หนัง และมีหูหิ้วสั้นใช้คล้องข้อมือมากกว่าสะพายแบบสตรี

2. แบ่งตามรูปแบบของกระเป๋าสตางค์

สินีนาฏ เลิศไพวัน (2549: 140-150) กล่าวถึงรูปแบบของกระเป๋าสตางค์ตั้งแต่ดั้งเดิมมาและเป็นพื้นฐานทางการผลิตให้เหมาะสมกับการใช้งานที่ต่างกัน

1) กระเป๋าสตางค์หนัง (The Tote) หมายถึง กระเป๋าสตางค์แบบมาตรฐานที่มีหูหิ้วได้คล้องใส่ของเป็นรูปแบบแรกๆ ที่เน้นประโยชน์ใช้สอยแบบพื้นฐาน ต่อมา มีการสร้างสรรค์ให้มีช่องใส่ของด้านในเพิ่มเติมขึ้นมา

ภาพประกอบ 23 กระเป๋าสตางค์หนัง (The Tote)

2) กระเป๋าสตางค์หนัง (The Clutch) หมายถึง กระเป๋าสตางค์ที่มีขนาดเล็กและเบา เน้นความบางใส่ของไม่มาก กระเป๋าสตางค์นี้มักเป็นรูปแบบพื้นฐานของกระเป๋าสตางค์ในเวลาว่าง

ภาพประกอบ 24 กระเป๋าหนีบ (The Clutch)

3) กระเป๋าถือเดินทาง (The Traveller) หมายถึง กระเป๋าประเภทใช้เพื่อการเดินทาง โดยมีขนาดเล็ก-ใหญ่ ลดหลั่นกันไป โดยปกติกระเป๋าประเภทนี้จะมีช่องเล็กช่องน้อยมากมายเพื่อความสะดวกในการเดินทาง

ภาพประกอบ 25 กระเป๋าถือเดินทาง (The Traveller)

4) กระเป๋าถือเล่น (The Flirt) หมายถึง กระเป๋าถือประจำวัน หรือเดินทางไป-กลับบ้านทุกวัน ภายในมีช่องใช้ส่วนตัว สตรีบางคนเปลี่ยนกระเป๋าประจำวันบ่อยอาจเพราะเบื่อที่จะใช้ใบเดียวทุกวัน แต่โดยส่วนใหญ่จะนานๆเปลี่ยนครั้ง โดยเฉพาะเวลาไปทำงานอาจจะต้องใช้กระเป๋าคูเรียบ เก๋ สุกภาพ แต่ถ้าเป็นวันหยุดอาจจะเลือกรูปแบบได้มากกว่าตามการแต่งตัว

ภาพประกอบ 26 กระเป๋าถือเล่น (The Flirt)

5) กระเป๋าย่อม (The Tuck) หมายถึง กระเป๋าที่ออกแบบง่ายๆ คล้ายย่ามสะพายไหล่ของไทย จุของได้มาก สะดวกในการหยิบของออกมาใช้

ภาพประกอบ 27 กระเป๋าย่อม (The Tuck)

6) กระเป๋าสะพาย (The Messenger) หมายถึง กระเป๋าขนาดเล็กมีสายสะพาย ปกติจะยาวแบบสะพายแล่งได้ ใช้ประโยชน์ในการพกพาเป็นกระเป๋าแบบติดตัวที่มีที่เก็บเงิน และบัตรประจำตัวเป็นหลัก

ภาพประกอบ 28 กระเป๋าสะพาย (The Messenger)

7) กระเป๋าทรงแจกัน (The Vessel) หมายถึง กระเป๋าที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นกระเป๋าที่มีปากบาน และก้นเล็ก เป็นกระเป๋าที่ได้รับอิทธิพลด้านแฟชั่นมากขึ้น

ภาพประกอบ 29 กระเป๋าทรงแจกัน (The Vessel)

2.3 การแบ่งลักษณะของกระเป๋าถือในด้านการผลิต

การใช้กระเป๋าในปัจจุบันยังคงมีนิยมใช้ขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก โดยที่กระเป๋ากลางได้รับความนิยมลดลง กระเป๋าที่มีความนุ่มแต่มีโครงสร้างยังคงได้รับความนิยม กระเป๋าถือจะเน้นถึงการใช้งานและความสวยงาม อุปกรณ์ตกแต่ง โดยการประดับด้วยอุปกรณ์เล็กๆ การใช้สีและการออกแบบจะเน้นความโดดเด่นสะดุดตา ซึ่งเราสามารถแบ่งลักษณะของกระเป๋าถือสตรีโดยทั่วไปได้ตามรูปแบบโครงสร้างของกระเป๋า (Pattern) โดยยึดเอาลักษณะการยัดข้างเป็นหลักในการแบ่ง โดยกระเป๋าในแต่ละใบนั้นไม่จำเป็นต้องมีลักษณะการยัดข้างเพียงอย่างเดียวใดอย่างหนึ่ง แต่อาจจะมีการผสมผสานรูปแบบการยัดข้างหลายๆ แบบรวมกันก็ได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม และจินตนาการของนักออกแบบโดยสามารถแบ่งลักษณะการยัดข้างออกเป็น 5 ลักษณะใหญ่ๆ ดังนี้

1. ลักษณะของกระเป๋าถือสตรีแบบไม่มียัดข้าง การออกแบบกระเป๋าในลักษณะนี้จะเป็นการออกแบบให้ยัดข้างอยู่กับตัวของกระเป๋า โดยกระเป๋าถือแบบไม่มียัดข้างแบ่งออกเป็น 5 แบบดังนี้

1) แบบประกบ เป็นลักษณะกระเป๋าที่มีเพียงขึ้นหน้ากับขึ้นหลังประกบกัน ตรงส่วนรอยต่อด้านข้างอาจจะมีการกั้นหรือการเดินเส้นเพื่อความสวยงาม

ภาพประกอบ 30 กระเป๋าแบบประกบ

2) แบบจับจีบ มีลักษณะคล้ายกับแบบประกบแต่มีความแตกต่างกันที่ตัวกระเป๋าจะมีการจับจีบเพื่อเพิ่มความนุ่มนวล และเพิ่มพื้นที่ในการใช้ประโยชน์

ภาพประกอบ 31 กระเป๋าแบบจับจีบ

3) แบบพับถุง มีลักษณะเหมือนการพับถุงกระดาษ คือ ที่มุมที่กันของกระเป๋าทั้ง 2 ด้าน จะมีลักษณะการพับเป็นสามเหลี่ยมเพื่อเป็นการขยายข้างให้กับกระเป๋า

ภาพประกอบ 32 กระเป๋าแบบพับถุง

4) แบบยืดข้างในตัว เป็นแบบที่มีผู้นิยมมากที่สุด จะเห็นได้จากกระเป๋าผ้าลดโลกร้อนจะใช้วิธีนี้ในการขยายข้างให้กับกระเป๋า สังเกตได้จากด้านข้างกระเป๋าจะเป็นรูปตัว T กลับหัว

ภาพประกอบ 33 กระเป๋าแบบยืดข้างในตัว

5) แบบฐานกัน เป็นการตัดชิ้นกันกระเป๋า ส่วนใหญ่จะใช้กับกระเป๋าที่ต้องการให้มีลักษณะคงรูปเป็นทรงกระบอก

ภาพประกอบ 34 กระเป๋าแบบฐานกัน

2. ลักษณะของกระเป๋าเย็บข้าง 1 ชั้น ลักษณะของการออกแบบกระเป๋าประเภทนี้จะนิยมมาก เป็นการออกแบบโดยให้ตัวขึ้นกันกระเป๋า และตัวของเย็บข้างเป็นชั้นเดียวกัน ส่วนใหญ่จะเป็นกระเป๋าทรงครึ่งวงกลมหรือกระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม

ภาพประกอบ 35 กระเป๋าแบบเย็บข้าง 1 ชั้น

2.3.3 ลักษณะของกระเป๋าเย็บข้าง 2 ชั้น ลักษณะของกระเป๋าประเภทนี้นิยมออกแบบให้ตัวกระเป๋ามีชั้นเดียวกับตัวกันกระเป๋า หรือบางครั้งอาจจะมีการแยกชั้นส่วนของกันกระเป๋าดูออกจากตัวกระเป๋าโดยการออกแบบเย็บข้างเป็น 2 ชั้น (ซ้าย-ขวา)

ภาพประกอบ 36 กระเป๋าแบบเย็บข้าง 2 ชั้น

4. ลักษณะของกระเป๋าเย็บข้าง 3 ชั้น กระเป๋าประเภทนี้นิยมออกแบบให้ตัวกระเป๋ากันกระเป๋ และข้างกระเป๋าเป็นคนละชั้นกัน

ภาพประกอบ 37 กระเป๋าแบบเย็บข้าง 3 ชั้น

5. ลักษณะการยึดข้างแบบกลีบ กระเป๋านี้จะมีการยึดข้างตามแบบการยึดข้าง 1 ชั้น 2 ชั้น หรือ 3 ชั้น จากนั้นจะมีการจับจีบที่ด้านบน หรือด้านล่างของด้านข้างกระเป๋า ซึ่งบางครั้งอาจจะมีการจับจีบทั้ง 2 ด้าน (กัญพัชร ไชยเลิศวิทยา. 2551: ซีดีรวม)

ภาพประกอบ 38 กระเป๋าแบบยึดข้างแบบกลีบ

2.4 วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการผลิต

วัสดุ อุปกรณ์

1. วัตถุดิบภายนอก วัสดุที่ใช้เป็นวัตถุดิบหลักที่มองเห็นได้จากภายนอก ซึ่งเป็นตัวบ่งบอกถึงคุณภาพของกระเป๋าในด้านของสวยงามและราคา วัตถุดิบหลักที่ใช้มีดังนี้

1) หนังแท้ คือหนังที่เป็นผลพลอยได้จากวัตถุดิบจากธรรมชาติที่ได้จากสัตว์แล้วนำมาผ่านกระบวนการทางเคมีและตกแต่งเป็นหนังชนิดต่างๆกัน ขึ้นอยู่กับตัวของวัตถุดิบเองและจุดประสงค์ของการใช้งาน ดังนั้นการคัดเลือกหนังเพื่อให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพและราคาของผลิตภัณฑ์

ภาพประกอบ 39 หนังแท้ หนังวัวฟอกฟาด

2) หนังเทียม เป็นวัตถุดิบสังเคราะห์ที่มนุษย์นั้นได้ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาเพื่อเลียนแบบหนังแท้ โดยใช้กระบวนการผลิตทางเคมีอุตสาหกรรม ทำผิวเทียมบนเนื้อผ้าหรือใยสังเคราะห์ให้มีสีลวดลายเหมือนหนังแท้ และหนังเทียมสามารถนำไปพิมพ์หรืออัดลวดลายต่างๆ แบบลายธรรมชาติได้

อีกด้วย ในปัจจุบันเทคโนโลยีการผลิตได้พัฒนาขึ้นเป็นอย่างมาก จนทำให้ผู้ที่ไม่มีความรู้ ความชำนาญจะบอกความแตกต่างระหว่างหนังแท้และหนังเทียมได้ ซึ่งในปัจจุบันหนังเทียมมีอยู่ 2 ชนิด คือ หนังพีวี และหนังพีวีซี

ภาพประกอบ 40 หนังเทียม PVC

3) ผ้าชนิดต่างๆ รวมถึงผ้าฝ้าย และผ้าอื่นๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับกรออกแบบ และความนิยมของตลาด โดยส่วนใหญ่ผ้าที่ใช้ผลิตเป็นวัตถุดิบภายนอก จะต้องมีความน่าดึงดูดในตัวเนื้อผ้าเอง และควรมีความหนาพอสมควรจึงจะรักษาทรงให้กับกระเป๋าได้

2. วัตถุดิบภายใน (ซับใน) กระเป๋าทุกชนิดจะต้องมีองค์ประกอบภายในช่วยเสริมให้กระเป๋านำใช้มากขึ้นเพื่อช่วยให้ภายในกระเป๋าดูเรียบร้อย และเพิ่มประโยชน์ใช้สอยให้กับกระเป๋าวัตถุดิบที่ใช้เป็นซับในมีดังนี้

1) หนังแท้ เป็นหนังที่มีความบาง และราคาถูก สำหรับผิวที่นิยมใช้เป็นซับในคือหนังแกะที่เกรดต่ำ และหนังท้องหมูซึ่งมีราคาถูกแต่จะมีน้ำหนักมากกว่า

2) หนังเทียม เป็นหนังชนิดบางซึ่งได้รับความนิยมสูงมาก เพราะดูคล้ายหนังแท้ แต่มีน้ำหนักเบา ราคาถูก แต่ข้อเสียของหนังเทียมคืออายุการใช้งานจำกัด

3) ผ้า ได้รับความนิยมมากขึ้น เพราะมีความคงทนมากกว่า และราคาค่อนข้างถูกหาซื้อได้ง่าย สามารถเลือกหลายตัวได้ ที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ดูน่าสนใจยิ่งขึ้นผ้าที่ใช้ทำซับในมีหลายชนิดเช่น ผ้าฝ้าย ผ้าโพลีเอสเตอร์ ผ้าซาติน ผ้าอื่นๆตามแฟชั่น

3. วัสดุเสริมทรง เนื่องจากกระเป๋าทำได้จากวัตถุดิบหลายประเภท บางประเภทไม่สามารถรักษาทรงตัวได้ด้วยตัวเอง จึงต้องหาวัสดุเสริมทรงมาช่วยให้กระเป๋าดูดีขึ้น หรือช่วยให้การใช้งานง่ายขึ้น กระเป๋าบางประเภท กระเป๋าทรงแข็ง จะต้องเสริมให้เป็นรูปทรงต่างๆ ตามการออกแบบขึ้นอยู่กับความนิยมของตลาด (แฟชั่น) และการออกแบบผลิตภัณฑ์นั้นๆบางขั้นตอนต้องการวัสดุช่วยให้สามารถทำงานได้ง่ายและได้ผลดี เช่นการพับตรง การพับโค้ง ประเภทของวัสดุเสริมทรงมีดังนี้

1) ผ้าใยสังเคราะห์ชนิดต่างๆ เหมาะกับการเสริมทรงกระเป๋านี้เนื่องจากมีความอ่อนตัวพอสมควรทำให้กระเป๋ามีทรงแต่ไม่แข็งกระด้าง แต่มีราคาค่อนข้างสูง ผู้ผลิตสามารถเลือกใช้ชนิดของใยสังเคราะห์ตามความหนาที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับชิ้นส่วนที่จะใช้

ภาพประกอบ 41 ผ้าชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการเสริมทรงกระเป๋า

2) ผ้าเคมี ที่มีเส้นใยการทอและเสริมความแข็งแรงใช้ได้กับงานบางประเภทคือไม่ต้องการความแข็งแรงมาก

3) กระดาษชนิดต่างๆ สำหรับใช้กับงานที่ต้องการความแข็งแรงและความคมของเส้นกระดาษกระดาษมีหลายชนิดและหลายราคา จึงต้องเลือกให้เหมาะสมกับงาน

4. อะไหล่และอุปกรณ์เสริม กระเป๋าแทบทุกประเภทจะต้องมีเอาไว้เพื่อช่วยเสริมประโยชน์การใช้สอย และความปลอดภัยในการใช้งาน แบ่งได้ดังนี้

1) ประเภทซิป ใช้เพื่อการปิด-เปิด ซึ่งเป็นที่นิยมมากและมีความสำคัญต่อการผลิตกระเป๋า เพราะใช้ง่าย ซิปมีหลายประเภท แบ่งตามวัสดุที่ใช้ได้แก่ ซิปโลหะ ซิปไนลอน ซิปพลาสติก โดยจะเลือกใช้ชนิดใดขึ้นอยู่กับรูปแบบและความนิยมของตลาด รวมทั้งความคงทน และราคาด้วย

ภาพประกอบ 42 ซิปโลหะ

2) ประเภทโลหะ เป็นอะไหล่หลากหลายชนิด ที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อใช้กับผลิตภัณฑ์เครื่องหนังโดยแยกตามวัตถุประสงค์ในการใช้งานได้ดังนี้

- อะไหล่ประเภทที่ใช้เป็นตัวประดับเพื่อความสวยงาม ไม่มีผลต่อประโยชน์ใช้สอย

ภาพประกอบ 43 อะไหล่ตกแต่งกระเป๋า

- ตัวล็อคฝากระเป๋า ในปัจจุบันอะไหล่ชนิดนี้มีมากมายหลายแบบ ในการเลือกใช้แต่ขึ้นอยู่กับการออกแบบของกระเป๋าเป็นในลักษณะใด แบบใด และควรที่จะเลือกใช้ตัวล็อคแบบใดจึงจะเหมาะสมสวยงาม และมีความคงทน ปลอดภัย สะดวกต่อการใช้งาน เช่น กุญแจแม่เหล็ก กระดุมแม่เหล็ก กุญแจปิดเปิดตัวล็อคเสียบ ตัวล็อคบิด เป็นต้น

ภาพประกอบ 44 ตัวล็อคฝากระเป๋า

- ห่วงต่างๆ ซึ่งมีรูปร่างลักษณะต่างๆ มากมายขึ้นอยู่กับการนำไปใช้และการออกแบบ เช่น รูปวงกลม สีเหลี่ยม สามเหลี่ยม ห่วงส่วนใหญ่มีประโยชน์หลักๆคือการนำไปเย็บติดกับสายกระเป๋า หูหิ้ว เป็นต้น นอกจากนั้นบางครั้งยังสามารถนำไปใช้กับส่วนของฝากระเป๋าในการปิด-เปิดฝากระเป๋าได้

ภาพประกอบ 45 ห่วงกระเป๋

- หูหิ้ว สำหรับอะไหล่ชนิดนี้มีรูปร่างที่เฉพาะเจาะจง คือมีประโยชน์ใช้ติดกับสายหนังหรือตัวกระเป๋ เพื่อประโยชน์ในการใช้หิ้ว หรือเป็นอุปกรณ์สำเร็จรูปสามารถยึดติดกับตัวกระเป๋ได้เลย

ภาพประกอบ 46 หูหิ้ว

- หัวเข็มขัด ในปัจจุบันมีให้เลือกมากมายหลายแบบ หลายชนิด มีความหลากหลายสวยงามไม่แพ้กัน วัสดุที่นำมาผลิตหัวเข็มขัด มีทั้งที่เป็นพลาสติก โลหะชุบเงิน ทองฯลฯ เป็นส่วนที่ประกอบโซว์ โดยยึดตรึงสายกระเป๋เป็นหลัก นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นตัวยึดฝากกระเป๋ได้ด้วย

ภาพประกอบ 47 หัวเข็มขัด

- หมุดย้ำ เป็นอะไหล่ที่ช่วยยึดติดแทนการใช้กาว การเย็บ ในปัจจุบันมีรูปร่างลักษณะที่แปลกและสวยงาม บางครั้งใช้เป็นอุปกรณ์ในการตกแต่งให้กับกระเป๋ ทำให้ดูสวยงามยิ่งขึ้น

ภาพประกอบ 48 หมุดย้ำ

- ตาไก่ เป็นอุปกรณ์ช่วยเสริมให้กับกระเป่า และเป็นตัวป้องกันไม่ให้หนังฉีกขาด ยังเป็นอุปกรณ์ช่วยในการตกแต่งให้กระเป่าดูดี และมีราคาเพิ่มขึ้นซึ่งตาไก่นี้มีหลายแบบให้เลือกใช้ตามความเหมาะสมกับแบบนั้นๆด้วยเป็นอะไหล่หลากหลายชนิด

ภาพประกอบ 49 ตาไก่

5. กาว กาวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการผลิตเครื่องหนัง เพราะต้องใช้ในการประกอบชิ้นส่วนเข้าด้วยกันขึ้นอยู่กับว่าจะใช้ติดกาว หรือติดชั่วคราว เพื่อให้ง่ายต่อการเย็บ ฉะนั้นการเลือกใช้กาวจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่จะใช้กาวนั้น เพื่อให้เหมาะสมกับงานและชนิดของกาว

1) กาวน้ำ หมายถึง กาวที่ละลายได้ด้วยน้ำ กาวชนิดนี้มักจะแห้งช้า แต่เป็นกาวที่ใช้หน้าเดียวหมายความว่าใช้ทาหน้าเดียว แล้วติดกับชิ้นส่วนได้เลย แต่ต้องใช้เวลาแห้ง กาวชนิดนี้เหมาะกับงานที่ต้องใช้เวลาในการประกอบหรือจัดชิ้นส่วนเข้าด้วยกัน เช่นการจีบมุม การติดกล่อง กาวชนิดนี้ช่วยให้ความเร็วเพราะทาเพียงด้านเดียว ติดทนถาวร

2) กาวยาง หมายถึงกาวที่ไม่ละลายด้วยน้ำมี 2 ชนิดคือ ชนิดที่มีส่วนผสมของ เบนซิน พาราฟิน ซึ่งระเหยง่าย กาวชนิดนี้จะแห้งเร็ว การใช้งานจะต้องทาทั้ง 2 หน้าของชิ้นงาน ทำให้แห้ง จึงจะติดกัน และกาวยางชนิดที่ละลายด้วยความร้อนเท่านั้น กาวชนิดนี้ต้องอาศัยความร้อนละลายกาวให้ติดลงบนผิวงาน ใช้ได้กับยางเฉพาะบางอย่าง

3) เทปกาว เป็นกาวยางที่นำมาปรับให้สะดวกแก่การใช้งานโดยการติดเทปกาวลงบนหน้างานแล้วลอกกระดาษเทปกาวออกก็จะสามารถติดชิ้นส่วนลงไปได้เลย ซึ่งจะทำให้การทำงานรวดเร็วมากแต่ราคาสูง

6. ด้าย ใช้ในการเย็บงานเข้าด้วยกันหรือเย็บโซว์ แบ่งเป็น 2 ชนิดคือ ด้ายไนลอนโพลีเอสเตอร์ และด้ายฝ้าย ในการเลือกใช้ด้ายขึ้นอยู่กับชนิดของงาน ชนิดของจักร ความคงทน และความนิยม ขนาดของด้ายขึ้นอยู่กับปัจจัยเดียวกันกับการเลือกชนิดของด้าย (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2541: 1-6)

เครื่องมือที่ใช้ในการผลิต

ในการทำผลิตภัณฑ์เครื่องหนังมีการใช้เทคนิควิธีการ ตลอดจนการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการเพิ่มผลผลิตให้ได้มีคุณภาพดังนั้นผู้ใช้ควรจะมีการเรียนรู้ในการใช้เครื่องมือ เครื่องจักรให้มีความเข้าใจในการใช้อย่างปลอดภัยและถูกวิธี เครื่องมือ เป็นสิ่งที่ช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความรวดเร็ว สะดวกปลอดภัยยิ่งขึ้น โดยที่สิ่งเหล่านี้จะไม่หมดสิ้นไป ยังคงใช้ได้ตลอดไป เว้นแต่ชำรุดเสียหายอาจจะต้องซ่อมแซมหรือหามาเปลี่ยนใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในงานกระเป๋ามีไม่มากนักแต่จำเป็นต้องศึกษามีดังนี้

1. คัทเตอร์ นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย มีอยู่ด้วยกัน 2 ขนาด คือ ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ที่นิยมใช้กันมากคือ ขนาดเล็ก เพราะมีความสะดวกและคล่องตัวในการใช้มากกว่า ซึ่งสามารถเปลี่ยนใบคัทเตอร์ได้ และมีขายใบ ในตัวใบมีดจะสังเกตเห็นมีรอยขีดเป็นเส้นห่างเท่าๆกัน รอยนี้มีขึ้นเพื่อให้หักใบมีดออกเป็นช่วงๆเวลาใบมีดไม่คมเมื่อเกิดการใช้งานบ่อยๆโดยการหัก แต่ควรระวังในการหักใบมีด ระวังอย่าให้ใบมีดถูกความชื้น เพราะจะเป็นสนิม ทำให้ใบมีดไม่คม ทางป้องกันให้น้ำใบมีดไปแช่น้ำมันจักร การใช้คัทเตอร์ตัดหนัง ควรวางให้ได้มุม 40-45 องศา กับวัสดุที่จะทำการตัดและไม่ควรให้ตัวมีดเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง แนวใบมีดที่ปักลงวัสดุที่จะตัดควรตั้งอยู่ในแนวตลอดมิฉะนั้นวัสดุที่ตัดออกมาจะได้ขนาดที่ผิดไป การใช้คัทเตอร์ต้องตัดเข้าหาตัวเสมอและควรมีแผ่นรองตัดเท่านั้น

ภาพประกอบ 50 คัทเตอร์

2. กรรไกรตัดหนัง ที่ใช้ในงานเครื่องหนังนั้น ควรเป็นกรรไกรขนาด 9 นิ้ว เพราะงานหนังเป็นงานหนักจำเป็นจะต้องใช้กรรไกรที่ใหญ่พอสมควรจึงจะมีกำลังที่จะตัดหนังเข้า และรูปร่างควรเป็นขาปล่อยข้างหนึ่ง

การรักษา การรักษากรรไกรคือหมั่นลับให้คมอยู่เสมออย่าปล่อยให้鈍 การลับควรลับให้ถูกวิธีโดยอย่าให้คมลบหรือบิ่นเป็นอันตราย เพราะจะทำให้ตัดไม่สะดวกเวลาตัดจะไปสะดุดตรงรอยบิ่นทำให้คมตัดไม่สะดวก

ภาพประกอบ 51 กรรไกรตัดหนัง

3) ค้อน ที่ใช้กับงานหนังนั้นมีรูปร่างต่างกับค้อนอื่นๆ เพื่อประโยชน์โดยตรงกับงานซึ่งค้อนที่ใช้ในงานกระเปาะจะใช้ขนาดเล็ก มีลักษณะหัวมนนูนตรงกลางโดยมีการทำเสริมแต่งให้มีลักษณะนูนและขอบโดยรอบไม่คม ทั้งนี้เวลาทุบหนังจะได้ไม่เกิดรอยแตกขณะทุบ และใช้สำหรับทุบหนังในการพับริม ทุบหนังให้เรียบหลังจากการเย็บ การประกอบ และการเข้ารูปทรงบางชนิดในขณะทุบหนังเจาะหนังควรมีแผ่นยางรองหรือเชียงไม้รองในการทำงาน

4) แผ่นรองตัด วัสดุที่นำมาใช้ ส่วนใหญ่เป็นพวกยาง หรือยางผสม เพื่อให้เกิดความแข็งแรงและทนต่อการฉีกขาด หรือเป็นจำพวกพลาสติก ไม่ว่าจะเป็นยางหรือแผ่นพลาสติกล้วนมีราคาแพงมาก ขนาดของแผ่นประมาณ 40-150 ซม.2 ประโยชน์ของแผ่นรองตัด มีไว้ใช้เวลารองตัดแบบ ตัดหนังหรือรองในการพับได้และยังช่วยป้องกันคมมีดให้ใช้งานได้นานขึ้น

ภาพประกอบ 52 แผ่นรองตัด

5. ไม้บรรทัดเหล็ก ใช้ในการช่วยตัดแบบ ตัดหนัง วัดกะขนาด บรรทัดเหล็กที่นิยมใช้มี 3 ขนาด คือ 12 นิ้ว 24 นิ้ว และ 36 นิ้ว ตัวบรรทัดเหล็กจะทำด้วยแผ่นสแตนเลสเพราะไม่เป็นสนิมง่าย

ภาพประกอบ 53 ไม้บรรทัดเหล็ก

6. แปรงทากาว แปรงทากาวของงานหนังมีรูปร่างไม่เหมือนแปรงทาสี แปรงทากาวนี้จะมีขนแปรงลักษณะเอียงไม่เสมอกัน เพื่อประโยชน์ในการใช้ทากาว มีหลายขนาดแล้วแต่ประโยชน์ที่จะนำไปใช้ เช่น ขนาด $\frac{1}{2}$ นิ้ว $\frac{3}{4}$ นิ้ว นิยมใช้ทากาวพับริม ขนาด 2-3 นิ้ว นิยมใช้ทาพื้นยาง แผ่นหนังขนาดใหญ่เพื่อประกบ เป็นต้น นอกจากขนาดแล้ว บริเวณปลายแปรงจะมีการทำ 2 ลักษณะ คือแบบเปิดขนแปรงไว้แล้ว กับยังไม่ได้เปิดปลายขนแปรงซึ่งอย่างหลังนี้จะต้องมาเปิดขนแปรงใหม่ก่อนนำไปใช้และเมื่อใช้แปรงทากาวในการทำงานหลังจากการทำงานเสร็จสิ้นควรทำความสะอาดแปรงทุกครั้ง

ภาพประกอบ 54 แปรงทากาว

7. เหล็กแหลม ใช้สำหรับจุดแบบในการสร้างแบบหรือกำหนดรอยบนแผ่นหนัง และยังเป็นอุปกรณ์ในการช่วยการพับริมหนังให้มีความเรียบร้อยสวยงามได้ ลักษณะของเหล็กจะมีด้ามจับเป็นไม้ มีเหล็กปลายแหลมยึดกับตัวไม้ สามารถทำขึ้นใช้เองได้

ภาพประกอบ 55 เหล็กแหลม

8. เหล็กเจาะลวดลายหรือตุ้ดตุ้ เหล็กเจาะมีรูปร่างหลายแบบเช่น วงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม เป็นเหล็กที่เจาะนำเพื่อที่จะใช้ในการติดกระดุม การติดอะไหล่ ตัวประดับแบบต่างๆในงาน กระเป๋ากุญแจอื่นๆเพื่อติดกับตัวขึ้นหนัง หรือใช้สำหรับเจาะทำลวดลายลงบนหนัง ในการใช้ทุกครั้งที่ทำกรเจาะจะต้องมีเชียงไม้ แผ่นยางหรือแผ่นพลาสติกที่มีความหนารองเจาะทุกครั้ง เพื่อป้องกันมิให้คมของเหล็กเจาะเสียหาย

ภาพประกอบ 56 เหล็กเจาะลวดลายหรือตุ้ดตุ้

9. ชุดตอกกระดุม ใช้สำหรับการตอกเพื่อติดกระดุม ปิด-เปิด ในงานกระเป๋ากุญแจ เครื่องมือชุดนี้มีขนาดและรูปร่างแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับกระดุมที่ต้องการใช้ มีทั้งแบบกระดุมตัวเล็กและกระดุมตัวใหญ่ ในการใช้ชุดตอก ต้องมีเหล็กรองตอกกระดุมทุกครั้งและควรเลือกชุดตอกให้ถูกกับกระดุมที่เลือกใช้

ภาพประกอบ 57 ชุดตอกกระดุม

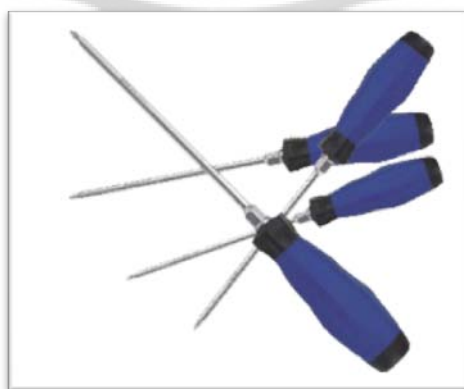
10. ชูตตอกหมุดย้ำ ใช้สำหรับการตอกติดหมุดย้ำให้ติดแน่นบนแผ่นหนังโดยที่ตัวของหมุดย้ำจะไม่แบนบิดเบี้ยว เพราะเหล็กส่งจะช่วยคอยบังคับให้เป็นไปตามรูปร่างของหมุดที่จะติดเข้าไป ใช้สำหรับการตอกติดสายสะพายกระเป๋าหรือใช้ในการติดเพื่อทำลวดลาย เหล็กตัวนี้จะมีขนาดและรูปร่างเป็นไปตามแบบของหมุดย้ำ การเลือกเครื่องมือชนิดนี้ใช้ต้องคำนึงถึงตัวหมุดย้ำที่เลือกใช้ด้วย

ภาพประกอบ 58 ชูตตอกหมุดย้ำ

11. เหล็กรองตอก ใช้สำหรับในการรองตอกตัวอะไหล่ประเภทต่าง เช่น การตอกติดกระดุมหรือตอกติดหมุดย้ำเพื่อไม่ให้กระดุมหรือหมุดย้ำเสียรูปทรงในขณะที่ตอก

12. ไขควง เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการติดอะไหล่อุปกรณ์ต่างๆ หรือบางครั้งช่วยในการพับสายหนังกันหุ้มพลาสติกให้หนังประกบกันแน่นเครื่องมือชนิดต่างๆ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานหลังจากใช้เรียบร้อยแล้วควรตรวจสอบว่ามีเศษหนังติดหรือไม่ จากนั้นทำความสะอาดให้เรียบร้อยแล้วขลิมน้ำมันเพื่อกันสนิมและจัดเก็บให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยพร้อมที่จะใช้งานได้เสมอ

ภาพประกอบ 59 ไขควง

13. จักรอุตสาหกรรม เครื่องจักรเป็นเครื่องมือผ่อนแรงของช่าง และให้ความสะดวกรวดเร็วในการผลิตสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ การใช้เครื่องจักรทุกชนิด ช่างจะต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้

ตลอดจนการแก้ไขเบื้องต้น การใช้เครื่องจักรทุกครั้งช่างจะต้องตรวจสอบสภาพของเครื่องจักรก่อนการใช้งานทุกครั้ง ถ้าเป็นส่วนกลาง เครื่องจักรที่ใช้หลายคนหรือเป็นจักรส่วนกลางยังมีความจำเป็นในการตรวจดูเครื่องจักร และต้องใช้งานด้วยความระมัดระวังให้มาก มิฉะนั้นจะทำให้เสียหายและเกิดอันตรายได้ เพราะเครื่องจักรนั้นใช้กำลังไฟฟ้ามอเตอร์ดูดสายพานเดินเครื่อง เครื่องจักรที่ใช้ในการเย็บมีด้วยกันหลายชนิด แต่พอจำแนกได้ 3 ประเภทด้วยกัน คือ

- จักรฐานเรียบ ได้แก่ จักรเย็บหนังอุตสาหกรรมทั่วไปที่มีส่วนของหัวจักรและโรตารีอยู่ในแท่นเดียวกัน และส่วนของตัวโต๊ะจักรอยู่ในแนวพื้นผิวเดียวกัน

ภาพประกอบ 60 จักรฐานเรียบ

- จักรระบอบกนอน ได้แก่ จักรที่มีส่วนของหัวและแท่นรองรับโรตารีแยกห่างออกจากกัน เป็นจักรที่สำคัญมากในการเย็บกระเป๋าที่จักรฐานเรียบไม่สามารถใช้เย็บได้ ดังนั้น จักรระบอบกอนจึงใช้เย็บกระเป๋าที่มีการประกอบรูปที่ซับซ้อนซึ่งจักรฐานเรียบไม่สามารถนำชิ้นงานเข้าไปเย็บได้

ภาพประกอบ 61 จักรระบอบกนอน

- จักรระบอบกตั้ง (จักรสูง) เป็นจักรที่มีส่วนของโรตารียกสูงขึ้น ในแนวตั้ง โดยในลักษณะของกระเป๋าแล้วไม่ค่อยได้ใช้กันมากนัก

ภาพประกอบ 62 จักรกระบอกตั้ง

เครื่องจักรเย็บหนังในปัจจุบันที่มีใช้อยู่ คือ จักรเย็บหนังหน้า มีใช้ชนิดเท้าถีบและใช้มอเตอร์ไฟฟ้า จักรเย็บหนังพื้น มีชนิดเย็บพื้นชั้นเดียวและเย็บพื้นสองชั้น จักรขึ้นหุ่น เครื่องผ่าหนัง เครื่องเจียนหนัง เครื่องจักรเหล่านี้ใช้สายพานเป็นกำลังขับเคลื่อนลวดดัดกล่าวข้างต้น การเตรียมความพร้อมก่อนใช้จักร ควรตรวจสอบสภาพของเครื่องจักรโดยใช้มือจับหมุนวงล้อ หรือสายพานที่ชุดเครื่องจักรให้หมุนดูก่อนว่าขัดข้องหรือไม่ ถ้าเครื่องจักรพร้อมที่จะใช้ปฏิบัติงานได้ ก็ใช้น้ำมันหล่อลื่นหยอดตามรูของเครื่องจักรให้ทั่วก่อนเพราะน้ำมันป้องกันการสึกหรอและรักษาเครื่องจักร จากนั้นเปิดสวิตช์ไฟฟ้าเข้าเครื่องจักร

การใช้จักร เมื่อเริ่มการใช้จักรต้องดูความเรียบร้อยเมื่อเริ่มหัดเย็บจักร ต้องพยายามเย็บจักรให้มีความเร็ว-ช้าให้สม่ำเสมอเพราะจะทำให้รู้ถึงจังหวะของจักร วงล้อจักรจะต้องให้หมุนเข้าหาตัวผู้ใช้ เมื่อมีความชำนาญแล้วการใช้เท้าให้หยุดหรือถีบจักรจะเป็นไปตามที่ต้องการ

14. เครื่องเจียนหนัง ในการทำผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง มีหลายขั้นตอนที่มีความสำคัญ และถ้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากหนังแท้แล้ว จะต้องมีการทำให้หนังมีความหนา-บาง เหมาะสมกับกระเป๋াপระเภทนั้นๆ โดยธรรมชาติของหนังแท้จะมีความหนา-บางในตัวเอง ดังนั้นในการเตรียมชิ้นส่วนของงานหนังต้องมีการทำให้ชิ้นส่วนมีความหนา-บางเหมาะสม เพื่อช่วยในการผลิตในขั้นตอนต่อไป ขั้นตอนทำให้บางเรียกว่าการเจียนหนังหรือการลอกหนังเครื่องจักรที่ใช้มีอยู่ด้วยกัน 2 ชนิด คือ

- เครื่องเจียนหนัง เป็นเครื่องจักรที่ใช้ในการลอกหนังให้เกิดความบาง โดยเฉพาะลอกตามขอบหรือชิ้นงานเล็กๆ สามารถตั้งเครื่องเพื่อปรับความหนา-บางของหนังให้มีความเหมาะสมได้

ภาพประกอบ 63 เครื่องเย็บหนัง

- เครื่องผ่าหนัง เป็นเครื่องจักรที่มีขนาดใหญ่ ราคาสูง ใช้ในการผ่าหนังได้ทั้งพื้นที่ต้องการให้เหลือความบางตามที่ต้องการ โดยมีเครื่องมือวัดความบางและตั้งเป็นระบบอัตโนมัติ เครื่องนี้ช่วยให้ลอกหนังได้บางทั้งชิ้นได้อย่างรวดเร็ว เพราะมีมีดผ่าบนเนื้อที่กว้างได้ถึง 18 นิ้ว ในปัจจุบันเครื่องลอกชนิดนี้ได้มีการพัฒนาขึ้นมาจนสามารถลดขั้นตอนการลอกด้วยเครื่องลอกเล็กได้ด้วย

เครื่องเย็บหนังเป็นเครื่องผ่อนแรงอีกเช่นเดียวกันมีความสำคัญในการใช้เย็บหนังเฉพาะหนังแท่งบางส่วน เช่น การเย็บหนังบางเรียบตลอดริมหนัง การเย็บหนังบางเฉพาะบางส่วนที่ต้องการ ก่อนการใช้ควรตรวจสอบสภาพการใช้งานเสียก่อน และในการเย็บหนังควรทาน้ำมันจักรที่หนังในส่วนที่ต้องการเย็บเพื่อสะดวกและจะได้ไม่ติดกับเครื่องขณะที่เย็บหนัง (ชิน นิลสูตร. ม.ป.ป.:11-13)

16. เครื่องจักรที่ช่วยในการประกอบและตกแต่ง ในการทำกระเป๋า ในปัจจุบันมีการพัฒนาระบบผลิต และการหาวิธีการค้นคิดเครื่องจักรเพื่อช่วยในการทำงานที่จะทำให้ผลผลิตออกมาเร็วและประหยัดแรงงาน และมีความสวยงาม เพื่อสนองตามความต้องการนั้น ซึ่งในการทำผลิตภัณฑ์กระเป๋าก็มีเครื่องจักรที่ช่วยในการทำงานดังนี้

- เครื่องทากาว เป็นเครื่องจักรที่ผลิตขึ้นมาเพื่อให้ทากาวที่มีความต้องการ ในการทาพื้นกว้างๆ เช่น ฝาใน ฝานอก สายสะพาย เพราะหากใช้แรงงานคนจะเสียเวลามาก
- เครื่องพับสาย เป็นเครื่องที่ช่วยในการพับสายสะพาย หรือขอบริมหนัง มีความกว้างเป็นเส้นตรง ซึ่งมีความสะดวก ประหยัดเวลา มีลักษณะคล้ายกับเครื่องบดปลาหมึก แต่จะมี ใบเดอร์เป็นไกด์นำทับขอบ
- เครื่องทาสีขอบ เป็นเครื่องที่ช่วยในการทาสีขอบริมขึ้นหนังให้มีความสวยงาม และสะดวกรวดเร็ว

ภาพประกอบ 64 เครื่องทาสีขอบ

- เครื่องตัดกาว เครื่องตัดกาวนี้สามารถประดิษฐ์หรือทำขึ้นเองได้มีประโยชน์ในการตัดกาวตามซอกมุม ร่องเย็บต่างๆ ให้กาวหลุดออก ดูแล้วเรียบร้อย สะอาด สวยงาม ส่วนสำคัญของเครื่องคือ มอเตอร์แรงต่ำ แทนเช็ดกาว ในปัจจุบันโรงงานนิยมใช้เครื่องตัดกาวมากกว่าการใช้แรงงานคน

2.5 ขั้นตอนและกระบวนการผลิตกระเป๋าถือสตรี

1. วัตถุดิบ วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตกระเป๋าแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆคือ

- หนังฟอกสำเร็จรูป เช่นหนังโค หนังกระบือ รวมไปถึงหนังเทียม PVC ผ้า เป็นต้น
- วัสดุที่ใช้ประกอบการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ กาว ด้าย ซิป ผ้าซับใน เป็นต้น
- วัสดุประกอบและตกแต่งอื่นๆ เช่นกระดุม หมุด ห่วง ล็อค หัวเข็มขัด ฯลฯ

2. การตัด เป็นการตัดวัตถุดิบออกเป็นชิ้นส่วนต่างๆ ซึ่งจะต้องดูตามแพทเทิร์น การตัดรวมตั้งแต่ การตัดหนัง/หนังเทียม ซิปใน และวัสดุอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะถูกเตรียมไว้พร้อมก่อนสำหรับกระเป๋าแต่ละชนิดจึงจะสามารถนำมาตัดได้ เทคนิคในการตัดมีหลายแบบขึ้นอยู่กับชนิดของวัตถุดิบที่ต้องการตัด ความพร้อมของเครื่องมือ เครื่องจักร ปริมาณของชิ้นงานที่จะผลิต ขนาดที่แน่นอนของชิ้นงาน การตัดสามารถตัดได้ด้วยมือโดยใช้กรรไกรหรือมีดคัตเตอร์ แต่ผู้ตัดต้องมีความชำนาญในการตัดและการวางแบบบนหนัง ถึงเป็นวิธีที่ช้าและไม่ค่อยแน่นอนจึงเหมาะกับการตัดงานชิ้นใหญ่และจำนวนน้อยจะต้องทำบล็อกไปมีดเพื่อตัดหรือบล็อกปั๊ม แต่จะทำให้ต้นทุนสูงกว่าด้วยการตัดด้วยมือจึงเหมาะกับงานที่มีจำนวนมาก ต้องการขนาดที่แน่นอนตายตัวหรือเป็นรูปแบบที่ตัดยาก นอกจากนี้ยังสามารถเพิ่มการมาร์คตำแหน่งที่ต้องการเจาะรู หรือการผ่าตามชิ้นส่วนที่ต้องการในขั้นตอนเดียวได้อีกด้วย

3. การประกอบและการเย็บ การผลิตเครื่องหนังที่เป็นหนังเทียม หรือผ้าหนัง จะใช้จักรในการเย็บเป็นหลัก ในการประกอบชิ้นส่วนเข้าด้วยกัน เพื่อความรวดเร็วในการผลิต แต่สำหรับการผลิตจากหนังแท้นั้นจำเป็นต้องมีความพิถีพิถันและความละเอียดในการตัดเย็บเป็นพิเศษ เพราะหนังแท้เป็นวัตถุดิบที่มีราคาแพง หากเกิดการผิดพลาดจะทำให้เกิดความเสียหายมาก ฉะนั้นในการประกอบจะต้องมีขั้นตอนของการทากาว และการประกอบชิ้นส่วนเข้าด้วยกันก่อนการส่งเย็บเพื่อให้เกิดความแน่นอน เครื่องหนังส่วนใหญ่จะต้องคำนึงถึงฝีจักรที่ใช้ในการเย็บค่อนข้างมาก เนื่องจากหากเกิดการเย็บผิดพลาดบนหนังแท้แล้วจะไม่สามารถแก้ไขร่องรอยของความผิดพลาดได้ ดังนั้นนอกจากในขั้นตอนของการเย็บประกอบชิ้นส่วนแล้ว ยังต้องประกอบด้วยการทากาวเพื่อเป็นการปะติดชิ้นส่วนต่างๆ เข้าด้วยกันก่อนการเย็บ และเพื่อให้ช่างเย็บกระเป๋าสามารถเย็บชิ้นงานออกมาได้อย่างแน่นอนและสวยงาม นอกจากนี้การทากาวประกอบยังเป็นการช่วยให้สามารถประกอบชิ้นส่วนออกมาได้อย่างถูกต้องและเป็นไปตามสัดส่วนของงาน

4. การทาสี เป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เป็นการแต่งสีที่ขอบของชิ้นงานที่มองเห็นในตัวของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ ที่เป็นคนละสีกับผิวของวัตถุให้เป็นสีเดียวกันหรือกลมกลืนกัน เป็นการตกแต่งให้ผลิตภัณฑ์ดูดีขึ้น

3. แนวคิดและทฤษฎี

3.1 แนวคิดในการออกแบบกระเป๋า

1. ความรู้เรื่องเทรนด์ (Trends) เทรนด์ คือ กรอบของแรงบันดาลใจว่าด้วยเรื่องของสิ่งที่กำลังนิยมกันในเรื่องเดียวกัน แต่ไม่ใช่แรงบันดาลใจโดยตรง เพราะต้องอาศัยการเก็บข้อมูลต่างๆ ของผู้บริโภคไม่ว่าจะวิธีใดๆ ก็ตามเพื่อนำมาจัดกรอบว่าในเรื่องราวเดียวกัน เทรนด์ จะถูกกำหนดโดยแหล่งแฟชั่นใหญ่ๆ ของโลก เช่น ปารีส มิลาน ลอนดอน และโตเกียว เป็นต้น รวมถึงผู้ผลิตและผู้ขายที่เลือกเทรนด์ ที่มีอยู่แล้ว 1-2 เทรนด์ แล้วผลิตสินค้าออกมา การสร้างเทรนด์มี 2 วิธี คือ สร้างขึ้นเอง หรือนำของคนอื่นมาดัดแปลง การออกแบบจำเป็นต้องให้เข้ากันกับเครื่องแต่งกายอื่นๆ ด้วย และต้องตามกระแสแฟชั่นในฤดูนั้นๆ เพื่อที่สินค้าจะเป็นที่นิยม ซึ่งสามารถนำแนวความคิดจากเสื้อผ้ามาออกแบบกระเป๋าหรือรองเท้าได้ โดยคำนึงถึงผู้ซื้อเป็นหลักว่า ตอนนี้เสื้อผ้าเป็นอย่างไร กระเป๋าหรือรองเท้าก็ต้องสามารถใส่ด้วยกันได้ ในด้านการโฆษณาและการตลาด การนำเสนอสินค้า เป็นสิ่งที่สำคัญมากในการออกแบบกระเป๋าให้เข้ากับเสื้อผ้านั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงสี รูปแบบ เนื้อผ้า และส่วนประกอบอื่นๆ เพื่อที่จะดึงดูดใจเด่นออกมาได้ แฟชั่นที่หลากหลายก็ต้องการออกแบบที่แตกต่างกันด้วยแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าต้องใช้ด้วยกันไม่ได้ ความโดดเด่นแต่เข้ากันได้กับเสื้อผ้าที่ใส่ คือ หัวใจของแฟชั่น เพราะถ้าทำกระเป๋าที่เน้นแฟชั่นมากเกินไปจนไม่มีใครกล้าใช้ก็เรียกว่าไม่ได้ประสบความสำเร็จ การออกแบบ

โดยใช้แรงบันดาลใจนั้นเป็นหนึ่งในกระบวนการคิดขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ดังจะเห็นได้จากเสื้อผ้า กระเป๋า หรือรองเท้า ที่มีดอกไม้หรือใบไม้ประดับ ซึ่งมีที่มาจากการที่มนุษย์สัมผัสกับธรรมชาติจึงนำ บางส่วนของธรรมชาตินั้นๆมาดัดแปลงให้เข้ากับชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกับแรงบันดาลใจที่มาจาก เสื้อผ้า เพราะเสื้อผ้าทุกแบบย่อมมีรูปแบบของตัวเองไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้าอยู่บ้านธรรมดาไปจนถึงเสื้อผ้า ที่ใช้ในแฟชั่นโชว์ ต่างต้องมีรองเท้าและกระเป๋าที่เข้ากันได้ แรงบันดาลใจจึงไม่ใช่การลอกเลียนแบบ ใคร หากแต่นำสิ่งหนึ่งมาประยุกต์เป็นอีกสิ่งหนึ่ง

ในการกำหนดเทรนด์แฟชั่นในฤดูกาลต่างๆจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ เช่น เสื้อผ้า สไตล์การออกแบบ แรงบันดาลใจ โดยสาระสำคัญ คือ

1.1 สไตล์การออกแบบ เนื่องจากนักออกแบบแต่ละคนมีสไตล์ในการออกแบบที่แตกต่างกัน บางคนออกแบบในลักษณะที่เป็นสินค้า ระดับบน (Hi-End) หรือ ระดับล่าง (Low-End) หรือ ลักษณะพื้นบ้าน (Country) ที่ใช้วัตถุดิบธรรมชาติมาประกอบผลิตภัณฑ์ ซึ่งความหลากหลายตาม สไตล์ของนักออกแบบ ในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ก่อให้เกิดนวัตกรรมในการพัฒนาเทคโนโลยี การผลิต เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่สมบูรณ์แบบไทย เนื้อแท้และรูปทรงที่พบเห็น แสดงถึงความต้องการที่จะ ค้นหาให้แน่ใจถึงความลงตัว

1.2 เสื้อผ้า รูปแบบของเสื้อผ้าที่สวมใส่ ต้องมีความกลมกลืนสอดคล้องอย่างพอดีกับ กระเป๋าและรองเท้า อย่างลงตัวสมบูรณ์แบบที่สุด โดยมีปัจจัยของช่วงเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง การแต่ง กายและใช้เสื้อผ้าที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา และสไตล์ของตนเองจะเป็นองค์ประกอบในการ กำหนดแนวโน้มแฟชั่น

1.3 วัตถุดิบ หนึ่งลูกวักที่มีพื้นผิวเรียบ และเส้นใยรูปแบบใหม่ หรือรูปแบบการถักทอ ระหว่างเส้นใยและหนัง ยางเทียมและไนลอน หนังที่มีลวดลายตามธรรมชาติ พิมพ์เคลือบเงาบนเนื้อผ้า สีหม่น หรือใช้ผ้าไหมผ้าซาตินสีสว่าง โดยใช้โทนสีเทา ม่วงและสีดำซึ่งจะทำให้ดูแล้วสบายตา และ ลักษณะพื้นผิว (texture) พื้นผิวของวัสดุต่างๆจะมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง มีความ สวยงาม และมีความแตกต่างที่ให้คุณค่าและความงามแตกต่างกันไป ดังนั้นเมื่อเอาความแตกต่างของ ลักษณะพื้นผิวนำมาใช้ การออกแบบก็จะได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม และแปลกตาแตกต่างกันไป

1.4 ชิ้นส่วนอุปกรณ์ตกแต่ง สำหรับชิ้นส่วนอุปกรณ์ตกแต่ง เช่น ซิป กระดุมเหล็ก มี รูปลักษณะที่เกิดเป็นแนวศิลปะและธรรมชาติ วัสดุที่ใช้ลูมิเนียม ยาง และพลาสติก มีน้ำหนักมาก น่าจะทำได้ด้วยฝีมือ

1.5 แรงบันดาลใจ อารมณ์ คือ ความสม่ำเสมอที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจร่วมสมัยของนัก ออกแบบในการคิด หรือการสร้างแนวคิดในการออกแบบที่เป็นแฟชั่น โดยการผสมผสาน สิ่งแวดล้อม ต่างๆ ทั้งศิลปะ ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ที่จะสร้างสรรค์งานออกแบบที่ผสมผสานกันอย่าง

กลมกลืน โดยการนำไปสู่ รูปร่าง ขนาด ที่โดดเด่น การเพิ่มขึ้นของมูลค่าของสิ่งต่างๆ ตามกาลเวลา ซึ่งถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของนักออกแบบทุกคนที่จะต้องปลูกฝังให้มีอยู่ในตัวนักออกแบบของไทย เพื่อสร้างสรรค์งานออกแบบให้กับแฟชั่นของไทยในอนาคต

1.6 เพศ ชายหรือหญิง บ่งบอกลักษณะของการชอบโดยชัดเจน ความต้องการทางด้านอารมณ์ ผู้ที่มีแรงบันดาลใจรอบข้างอื่นๆ (ที่เกี่ยวข้องทำให้มีรายละเอียดในการวิเคราะห์มากขึ้น) เมื่อได้สิ่งต่างๆของบุคคลที่นำมากำหนดจากการจินตนาการแล้วก็นำมาสรุปผลรวมเพื่อเป็นบรรทัดฐานการนำเข้าสู่การตั้งวัตถุประสงค์ (Concept) ของผลิตภัณฑ์กระเป๋านักเรียนให้ได้จุดมุ่งหมายที่ชัดเจนยิ่งขึ้น (จารุพันธุ์ จารโยภาส. 2548: 82-83)

2. ความรู้เรื่องการออกแบบ (Design) ถ้าสังเกตให้ดีจะเห็นได้ว่าสินค้าต่างๆ ในแวดวงแฟชั่น ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า กระเป๋ารองเท้าหรือเครื่องประดับต่างๆ ไม่ได้มีเพียงแบบเดียว ส่วนใหญ่จะมาเป็นรูปแบบ Collection ซึ่งจะเป็นไปในทางวัตถุประสงค์เดียวกัน อาจจะต่างขนาด ต่างสี ต่างรูปแบบ และประโยชน์ใช้สอย เพื่อประโยชน์ทางการค้าและเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภค เพราะหากผู้ผลิตในประเทศผลิตสินค้าเพียงชนิดเดียว แบบเดียว สีเดียวผู้บริโภคก็จำเป็นต้องซื้อโดยไม่ชอบ และก็มีสินค้าจากต่างประเทศที่มีความแตกต่างจากที่มีในท้องตลาด ก็จะทำให้ผู้บริโภคไม่ลังเลที่จะซื้อสินค้านั้นเหล่านั้นแม้ว่าจะมีราคาแพงกว่าหลายเท่าตัว ทั้งนี้ก็มาจากความจำเจจากสินค้าที่ไม่มีการพัฒนาและอยู่ในลักษณะบังคับซื้อการออกแบบนั้นก็ต้องดูแนวโน้มแฟชั่นด้วยว่าจะจะเป็นไปในทิศทางใด ถึงแม้ว่าจะมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง แต่อย่าลืมว่ากระแสแฟชั่นของโลกไปตามเมืองแฟชั่นที่กระจุยอยู่ตามเมืองใหญ่ๆ เมื่อเข้ามาในวงการแฟชั่นและต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของแฟชั่น หรือยืนอยู่ในจุดที่สามารถกำหนดแฟชั่นเองได้ก็ต้องศึกษาแนวโน้ม และพัฒนาการทางแฟชั่น ซึ่งรวมทั้งรูปแบบ สี และส่วนประกอบอื่นๆ

3. ความรู้เรื่องสี (Color) ในการออกแบบนั้น การลงสีจะช่วยให้จินตนาการถึงผลิตภัณฑ์ที่ตัดเย็บแล้วได้ชัดเจนมากขึ้น เพราะจะกำหนดวัสดุ สิ่งที่ใช้ตกแต่งด้วยสีเส้นได้โดยมองเห็นเป็นรูปธรรม การลงสีในการออกแบบนั้นเป็นสิ่งที่ควรทำมากที่สุด ซึ่งต้องอาศัยแสงเงาเป็นตัวกำหนดด้วยผลิตภัณฑ์ที่มีความอ่อนนุ่ม หนึ่งด้าน ไม่มีรูปทรงชัดเจน จะไม่มีแสงเงามากนักเพราะความอ่อนนุ่มและลักษณะของหนังเป็นตัวกำหนด แต่รูปทรงของผลิตภัณฑ์ที่มีความชัดเจนอาจทำให้มีรอยพับรอยย่นมาก ในส่วนที่เป็นรอยผ้าที่ถูกพับเข้าไปข้างในจะมีสีเข้มกว่าส่วนอื่น เข้มน้อยแปลว่ารอยพับหรือจีบนั่นลึกและใช้เนื้อผ้ามาก

สี (Color) เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งในการดึงดูดความสนใจผู้บริโภค และผู้พบเห็น เพราะว่าถึงแม้ว่าจะมีผลิตภัณฑ์ที่มีรูปทรงสวยงามเพียงใด แต่ถ้าไม่ได้ใส่สีเส้นที่เหมาะสมและสวยงามแล้วผลิตภัณฑ์ก็จะดูด้อยค่าลง สีต่างๆมีต้นกำเนิดมาจากสี 3 สีด้วยกัน คือ สีแดง สีเหลือง และสีน้ำ

เงิน ซึ่งถือว่าเป็นสีปฐมภูมิหรือสีกลุ่มที่ 1 สีกลุ่มที่ 2 ถือได้ว่าเป็นสีทุติยภูมิ อันได้แก่ สีเขียว สีส้ม และสีม่วง เมื่อนำสีทั้ง 2 กลุ่มนี้มาผสมกัน จะได้สีกลุ่มที่ 3 คือ สีส้มเหลือง สีเขียวเหลือง สีเขียวน้ำเงิน สีม่วงน้ำเงิน สีส้มแดง สีม่วงแดง และถ้านำมาเอาสีทั้งหมด 3 กลุ่มมาผสมกันทั้งหมดจะได้เป็นสีดำ (จารุพันธ์ จารโยภาส. 2548:76-78)

3.2 การผลิตกระเป๋าถือสตรีในงานอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมเครื่องหนังเป็นอุตสาหกรรมเชื่อมโยงอุตสาหกรรมการเกษตร (Agro Industry) ที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก โดยเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับหนังสัตว์จากการนำหนังดิบอันเป็นผลพลอยได้จากการปศุสัตว์มาผลิตเป็นหนังฟอกชนิดต่างๆ และยังก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้อีกมากในอุตสาหกรรมเครื่องหนังหลากหลายประเภท สินค้ากระเป๋าเดินทางและกระเป๋าหนังของประเทศไทยได้รับความนิยม และเป็นที่ต้องการจากตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ มาเป็นระยะเวลายาวนาน เนื่องจากฝีมือที่มีความประณีตและสวยงาม โดยผลิตภัณฑ์กระเป๋าหนังของประเทศไทยนั้นสามารถแบ่งออกได้ตามประเภทหนังที่ใช้ในการผลิต คือ กระเป๋าที่ทำจากหนังโค กระบือ ฐ กระเช้า นกกระจอกเทศ และปลากะเบน เป็นต้น โดยมีแหล่งวัตถุดิบทั้งจากภายในประเทศและนำเข้ามา เนื่องจากคุณภาพของวัตถุดิบภายในประเทศยังไม่ดีพอ เพราะสินค้ากระเป๋านั้นเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องผลิตและพัฒนารูปแบบตามความต้องการของตลาด ไม่ว่าจะเป็นตลาดในประเทศหรือต่างประเทศ ดังนั้นคุณภาพและความสวยงาม จึงเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงเป็นอันดับแรกในการผลิตและออกแบบ

1. สภาวะการตลาดภายในประเทศ ตลาดภายในประเทศของสินค้ากระเป๋าหนังจากผู้ประกอบการของประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นในตลาดระดับกลางและล่าง เพราะปัจจุบันตลาดระดับบนในสินค้ากระเป๋าเดินทาง และกระเป๋าหนังของไทยยังไม่สามารถเจาะตลาดสินค้ากลุ่มที่นำเข้ามาจากต่างประเทศได้เนื่องจาก คนไทยยังติดเรื่องค่านิยม การใช้สินค้าโดยแบ่งระดับของสินค้าเป็น 3 ระดับ คือ

- สินค้าระดับโลก (World Brand) ซึ่งทางผู้ผลิตภายในประเทศไทยยังไม่สามารถเจาะตลาดสินค้ากลุ่มนี้ได้ เพราะเป็นสินค้าที่เป็นที่รู้จักทั่วโลก มีความละเอียด ประณีต และใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพสูงในการผลิต โดยประเทศไทยยังคงต้องมีการนำเข้าสินค้ากระเป๋าเดินทางและกระเป๋าหนังระดับ World Brand จากต่างประเทศ เช่น จากประเทศฝรั่งเศส สเปน อิตาลีและฮ่องกง เป็นต้น โดยยี่ห้อที่สำคัญ ๆ เช่น Louis Vuitton, Charle Joudon, Gucci, Dior ฯลฯ

- สินค้าระดับประเทศ (International Brand) เป็นสินค้าที่มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้ประกอบการรายใหญ่ของไทยมีการผลิตสินค้าในระดับนี้อยู่บ้าง เพื่อจำหน่ายในประเทศ

รวมทั้งเพื่อการส่งออก โดยส่วนใหญ่เป็นการได้รับลิขสิทธิ์ในการผลิตจากต่างประเทศ เช่น ยี่ห้อ Fly Now, Ragazze, Piere Cardan, Naturizer, Guy Laroche ฯลฯ

- สินค้าระดับท้องถิ่น (Regional Brand) ผู้ผลิตของไทยส่วนใหญ่จะทำการผลิตในระดับนี้ เนื่องจากมีตลาดรองรับมากในกลุ่มคนที่มียาได้ปานกลางถึงรายได้ต่ำ โดยผู้ประกอบการภายในประเทศในสินค้ากลุ่มระดับท้องถิ่น แบ่งเป็น 2 ประเภท ประเภทแรก คือ ผู้ประกอบการคนไทยที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้บางวัตถุดิบบางชนิดจะมีราคาสูงกว่า เพราะต้องการสนับสนุนผลผลิตของคนไทย ยกเว้นวัตถุดิบประเภทหนึ่งแท่งบางประเภทที่ไม่สามารถจัดหาได้ภายในประเทศ หรือคุณภาพวัตถุดิบไม่ได้มาตรฐานเพียงพอ ก็จะมีการนำเข้าวัตถุดิบประเภทหนึ่งแท่งเข้ามาบ้าง โดยมีการเสียภาษีนำเข้าร้อยละ 5 สำหรับวัตถุดิบหนึ่งแท่ง และหนึ่งแท่งและผ้าในลอนมีภาษีนำเข้าประมาณร้อยละ 20 ประเภทที่สอง คือ นักลงทุนชาวต่างชาติที่เข้ามาลงทุนภายในประเทศโดยวัตถุดิบที่ใช้ก็เป็นวัตถุดิบที่นำเข้า 100 % วัตถุดิบส่วนใหญ่นำเข้ามาจากประเทศ ฮองกง ไต้หวัน จีน และประเทศในแถบยุโรปซึ่งมีคุณภาพดีและถูกกว่าการใช้วัตถุดิบภายในประเทศบางชนิด

ตลาดภายในประเทศส่วนมากเป็นผู้ผลิตในระดับอุตสาหกรรมขนาดกลาง และเล็กที่ผลิตตามต้องการของตลาด ทั้งนี้ผู้ผลิตที่มีการผลิตยี่ห้อของตนเองนั้นควรจดลิขสิทธิ์ทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศทั้งประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตและจำหน่ายสินค้า รวมทั้งประเทศที่มักลอกเลียนแบบสินค้า เช่น จีนและประเทศในแถบเอเชีย เพื่อป้องกันการตั้งซื้อซ้ำและการลอกเลียนแบบซึ่งประเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่มักจะนำเข้าวัตถุดิบหนึ่งแท่งจากประเทศไทยไปผลิตในประเทศของตน ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้ากระเป๋านางภายในประเทศจำแนกได้ตามระดับรายได้เป็นหลัก เช่น กระเป๋านางราคาถูกมีเป้าหมายในกลุ่มลูกค้ารายได้ปานกลางถึงรายได้ต่ำ โดยวางจำหน่ายทั่วประเทศตามร้านค้าและห้างสรรพสินค้าทั่วไป ขณะที่สินค้าที่มียี่ห้อและมีชื่อเสียงจะวางขายผ่านห้างสรรพสินค้าชื่อดังและตามแหล่งท่องเที่ยวชื่อดังต่างๆของประเทศ รวมทั้งการมีโชว์รูม (Outlet) เป็นของตนเอง เพื่อแสดงตราของสินค้าได้อย่างเต็มที่ โดยระดับราคามีตั้งแต่พันบาทถึงหลายหมื่นบาทขึ้นอยู่กับขนาดคุณภาพของวัตถุดิบที่ใช้ผลิต และคุณภาพของงานฝีมือในการผลิต ดังนั้นจากการที่ประเทศไทยมีช่างฝีมือในการผลิตกระเป๋า ประกอบกับเพื่อช่วยสร้างรายได้ให้กับประชาชนในเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 9 ที่สนใจในการเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ จึงควรมีการสนับสนุนในการประกอบกิจการกระเป๋า และส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับทั้งตลาดในประเทศ และต่างประเทศ (กระเป๋าสตรี. 2547: Online)

การควบคุมคุณภาพกระเป๋าสตางค์ในงานอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมเครื่องหนังของไทยมีวิวัฒนาการจากอุตสาหกรรมในครัวเรือนที่ใช้แรงงานจำนวนมากมาเป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต จนสามารถพัฒนารูปแบบและฝีมือในการตัดเย็บ อุตสาหกรรมกระเป๋าเป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางถึงขนาดย่อม และใช้แรงงานเป็นหลัก กระเป๋าหนึ่งทีผลิตภายในประเทศมีหลายชนิด ได้แก่ กระเป๋าถือสตรี กระเป๋าเดินทาง กระเป๋าใส่ธนบัตร เป็นต้น โดยสามารถแบ่งผู้ประกอบการออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ผลิตเพื่อการจำหน่ายในประเทศและเพื่อการส่งออก กระเป๋าหนึ่งทีผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศส่วนใหญ่จะมีคุณภาพด้อยกว่าที่ส่งออก โดยจะเลียนแบบกระเป๋าหนึ่งทีที่มีชื่อ (Brand) ที่นำเข้าจากต่างประเทศ แต่ราคาจะถูกกว่ากระเป๋าหนึ่งทีที่นำเข้าจากต่างประเทศกว่าเท่าตัว ในส่วนของการผลิตภายใต้ชื่อของต่างประเทศเพื่อจำหน่ายตามท้องตลาดภายในประเทศนั้น จะต้องจ่ายค่าลิขสิทธิ์แก่เจ้าของยี่ห้อนั้นๆ และยังต้องจำหน่ายให้ได้จำนวนตามที่ตกลงไว้ สำหรับกระเป๋าหนึ่งทีผลิตเพื่อส่งออกนั้นประกอบด้วย ผู้ผลิตที่รับจ้างผลิตตามคำสั่งของผู้ซื้อในต่างประเทศและผู้ผลิตเพื่อส่งออกในตราชื่อของตนเอง สำหรับผู้รับจ้างผลิตกระเป๋าหนึ่งทีคุณภาพสูงจะต้องใช้คุณภาพดีและใช้แรงงานมีฝีมือในการเย็บ

1. การควบคุมคุณภาพในระหว่างการผลิต

- การควบคุมคุณภาพในการตัด และการเตรียมวัสดุรวมไปถึงการตรวจสอบคุณภาพของวัตถุดิบ วัสดุอุปกรณ์ก่อนส่งเข้าสายการผลิต การตรวจสอบชิ้นส่วนที่ตัดแล้วว่าตรงตามขนาดและปริมาณที่เตรียมไว้ในสายการผลิตเพื่อไม่ให้สะดุดในระหว่างการผลิต

- การควบคุมคุณภาพระหว่างการผลิต จะตรวจสอบการเย็บทุกขั้นตอน ตรวจสอบความครบถ้วนของทุกชิ้นส่วนและความประณีตของชิ้นงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นการเย็บโซ่ฝีเข็ม

- ในขั้นตอนการประกอบจะตรวจดูว่าประกอบชิ้นส่วนถูกต้องตามมาตรฐานของงาน

- การควบคุมคุณภาพสินค้าสำเร็จรูป โดยการตรวจเช็คสินค้าให้ตรงตามมาตรฐานที่ตกลงกับผู้ซื้อหรือเพื่อการจำหน่ายไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ สี สัน ขนาด ความประณีตในการเย็บ ประกอบการบรรจุหีบห่อ ตรวจสอบสภาพของสินค้าก่อนการบรรจุ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2541: 1-4)

2. คุณภาพของงานอุตสาหกรรม การให้ความสำคัญกับระบบมาตรฐานคุณภาพของงานอุตสาหกรรม เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สินค้ามีคุณภาพได้มาตรฐานควรจะมีตั้งแต่การเริ่มตามระบบของ ISO ตามกระบวนการเหล่านี้

- เกณฑ์คุณภาพของงาน มาตรฐาน ตัวอย่างชิ้นงาน
- การบำรุงรักษาเครื่องจักร
- กระบวนการที่เริ่มจากพนักงานได้รับการอบรม

- การติดตาม ควบคุมกระบวนการ

ในการผลิตเครื่องหนังทุกประเภท จำเป็นจะต้องใช้หนังที่มีคุณภาพสูงโดยมีคุณภาพที่พื้นฐานเหมือนกันได้คือ คุณภาพของหนังจะต้องไม่มีรอยตำหนิที่สังเกตเห็นได้ชัดทางผิว การย้อมและการตกแต่งสีสม่ำเสมอ ความหนาต้องสม่ำเสมอตลอดทั้งผืน ซึ่งในแต่ละผลิตภัณฑ์ จำเป็นต้องใช้หนังที่มีลักษณะดังนี้ คือ ต้องมีความนิ่มและสม่ำเสมอตลอดทั้งผืน มีความยืดหยุ่นได้ ถ้าเป็นกระเป๋าหนังชนิดแข็งหนังต้องอยู่ทรงคงรูปตลอดเวลา

ในตลาดต่างประเทศสินค้ากระเป๋ามีแนวโน้มมุ่งตลาดในกลุ่มสินค้าระดับโลก (International Brand) โดยต้องมีการพัฒนาชื่อสินค้า (Brand) ของไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับโลก เนื่องจากผลิตภัณฑ์กระเป๋าหนังของไทยนั้นมีคุณภาพใกล้เคียงกับสินค้า จากต่างประเทศแต่ติดอยู่ที่ชื่อ (Brand) ของไทยยังไม่เป็นที่ยอมรับ สำหรับกลุ่มตลาดระดับกลางถึงล่างในตลาดโลกนั้น เนื่องจากประเทศคู่แข่งที่สำคัญ เช่น จีน เวียดนาม มีความพร้อมทางด้านแรงงานที่มีค่าแรงต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศจีนที่มีวัตถุดิบหนังราคาถูก ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตต่ำและทำให้สินค้ามีราคาถูก และสามารถครองส่วนแบ่งทางการตลาดในสินค้ากระเป๋าหนังในสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 10 ประเทศไทยมีส่วนแบ่งในตลาดโลกเพียงร้อยละ 2 และแนวโน้มตลาดส่งออกสินค้ากระเป๋าหนังถ้ารัฐบาลยอมรับยุทธศาสตร์ที่ทางสมาคมเครื่องหนังไทยนำเสนอให้อุตสาหกรรมกระเป๋าหนังก็จะเข้มแข็งขึ้น มีอนาคตมากขึ้น ผลที่ตามมาจะทำให้มีการสร้างงานมากขึ้น และสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้มากขึ้น ทั้งนี้ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมกระเป๋าหนัง และกระเป๋าเดินทางได้สรุปถึงปัญหาในการประกอบการธุรกิจดังต่อไปนี้

- การขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิตเช่น หนังดิบและหนังฟอกโดยเฉพาะหนังโคและหนังกระบือที่มีคุณภาพดี เคมีภัณฑ์และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ได้แก่ หนังเทียม พียูซี ตาขอ ตาไก่ ชิป กระดุม ห่วง หมุดย้ำ หนูหัว และหัวเข็มขัดที่มีคุณภาพดีและเป็นที่ยอมรับของลูกค้าจึงต้องมีการนำเข้าวัตถุดิบซึ่งเสียภาษีอากรขาเข้าสูงถึงร้อยละ 30-40 ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง

- ขาดแคลนนักออกแบบและช่างฝีมือในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ การผลิตส่วนใหญ่จึงลอกเลียนแบบจากแคตตาล็อกต่างประเทศ ทำให้รูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าเดินทางและกระเป๋าหนังของไทยไม่ทันสมัยและไม่ตรงกับความต้องการของตลาดระดับบนเท่าที่ควร

- ปัจจุบันผลิตภัณฑ์กระเป๋าหนังที่ประเทศไทยได้ส่งออกส่วนใหญ่ นั้น เป็นสินค้าที่มีคุณภาพปานกลางถึงต่ำ ต้องเผชิญกับภาวะแข่งขันอย่างรุนแรงกับประเทศคู่แข่งสำคัญ ได้แก่ จีน เวียดนาม อินเดียและ อินโดนีเซีย เป็นต้น โดยประเทศเหล่านี้ยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยวัตถุดิบหนังสัตว์และมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ ขณะที่เกาหลีใต้และไต้หวันได้ใช้ประเทศเหล่านี้เป็นฐานในการผลิตสินค้าดังกล่าวเพื่อการส่งออกและสามารถผลิตได้สินค้าคุณภาพดีอีกด้วย

-ปัญหาเรื่องคุณภาพของแรงงานที่มีคุณภาพต่ำกว่าค่าแรงที่ได้รับ และเข้าใจว่าตนเองเป็นแรงงานที่มีทักษะแต่ในความเป็นจริงแล้วเป็นแรงงานที่ไม่มีทักษะความสามารถ ทำให้งานที่ออกมาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

โดยสมาคมเครื่องหนังไทย (เดิมชื่อสมาคมกระเป๋าไทย) ได้เสนอกับรัฐบาลเพื่อเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมกระเป๋าหนังให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้มีดังนี้

-ปรับปรุงการผลิตวัตถุดิบให้ได้มาตรฐานโดยรัฐบาลต้องจัดเจ้าหน้าที่หรือผู้เชี่ยวชาญของภาครัฐและเอกชน ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้ความรู้กับผู้ผลิตในด้านเทคโนโลยีการผลิต การตลาด การออกแบบผลิตภัณฑ์ และอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ

-รัฐบาลควรจัดตั้งศูนย์รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสินค้ากระเป๋าหนังไว้เพื่อให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการที่สนใจทราบสภาวะการผลิต การตลาดและข้อมูลอื่น ๆ ที่ช่วยการพัฒนา อุตสาหกรรมกระเป๋าหนังเช่น Catalog ใหม่ ๆ ที่ทันสมัย และการออกแบบ design ใหม่ ๆ จากต่างประเทศ

-รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับทางด้านวัตถุดิบ โดยลดภาษีการนำเข้าวัตถุดิบหนังจากต่างประเทศ เพราะวัตถุดิบมีราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งที่มีวัตถุดิบราคาถูกได้

-ต้องมีการพัฒนาคุณภาพสินค้าให้มีมาตรฐานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้แข่งขันกับตลาดโลกได้

-ควรมีการเจาะตลาดเป้าหมายในการค้าปลีก แสดงสินค้าให้ผู้บริโภคเห็นสินค้าและจัดตั้งเป็นศูนย์ค้าส่งเครื่องหนังในเรื่องของกระเป๋าโดยตรง เพื่อให้ลูกค้าได้เข้ามาชมสินค้า

- ควรให้มีการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในตลาดเป้าหมาย

- ควรมีการพัฒนาการออกแบบสินค้าให้ทันสมัยเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค เช่น จ้าง ผู้เชี่ยวชาญจากอิตาลีมาสอนแรงงานคนไทยให้มีการพัฒนามากขึ้น

- เพื่อให้อุตสาหกรรมกระเป๋าให้มีการพัฒนามีประสิทธิภาพมากที่สุด ต้องมีการเชื่อมโยงอุตสาหกรรมแบบไปข้างหน้าและย้อนกลับ และมีการติดตามผลที่ดำเนินการเพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไข (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2541: 1-4)

3.3 ทฤษฎีการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ในปัจจุบันมนุษย์เราอยู่ในโลกที่ประกอบขึ้นจากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น การปรับเปลี่ยนธรรมชาติที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับโลกพร้อมวิวัฒนาการของมนุษย์ เป็นการปรับเปลี่ยนที่เกิดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาและเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ คือการเริ่มต้นการเป็นนักออกแบบ และนับเป็นคุณสมบัติสำคัญที่สร้างความแตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ผลงานการออกแบบที่เกิดขึ้นมีขอบเขตที่

กว้างขวาง ผู้ที่ทำการออกแบบต้องมีความรู้ความสามารถในการคิดค้นไปจนถึงการออกแบบ รวมถึงการเลือกองค์ประกอบทางด้าน รูปทรง ขนาดวัสดุ สี การตกแต่งพื้นผิว (นวลน้อย บุญวงศ์. 2542: 2)

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ ขบวนการที่ทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ ดีขึ้นส่วนใหญ่เริ่มต้นจากการมองเห็นโอกาสทางธุรกิจ และเกิดการพัฒนาความคิดหรือโอกาสนั้นให้เป็นสิ่งที่จับต้องได้ และจบลงด้วยการผลิต การขายและการส่งผลิตภัณฑ์สู่ผู้บริโภคการมองเห็นโอกาสทางธุรกิจ ยกตัวอย่างเช่น เกิดปัญหาขึ้นกับการใช้งานของผลิตภัณฑ์ผู้ประกอบการอาจมองเห็นแนวทางแก้ไขปัญหานั้นและสามารถทำให้ผู้บริโภคพึงพอใจและต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ อย่างไรก็ตามหากตัวผลิตภัณฑ์ไม่มีปัญหา ผู้ประกอบการอาจใช้ความต้องการของผู้บริโภคเป็นตัวชี้้นำเพื่อเพิ่มหน้าที่การใช้งานของผลิตภัณฑ์นั้น แล้วจึงนำมาพัฒนาแนวความคิดนั้นต่อไปเป็นโอกาสทางธุรกิจได้เช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น เมื่อหลายปีที่แล้วโทรศัพท์ทำหน้าที่เพื่อการสื่อสารเพียงหน้าที่เดียว ผลิตภัณฑ์มีสีเทา สีดำ ดูธรรมดาแลดูไม่น่าสนใจ การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคมีปัจจัยจากหน้าที่การใช้งานเพื่อการสื่อสารเท่านั้น รูปลักษณะภายนอกไม่เป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจซื้อ จากนั้นมาผู้เห็นโอกาสทางธุรกิจที่สามารถทำให้รูปแบบและการใช้งานที่หลากหลายได้ จึงมีการพัฒนารูปลักษณะภายนอกของโทรศัพท์ออกมามากมาย จากโทรศัพท์ที่มีขนาดใหญ่พัฒนามาเป็นโทรศัพท์ที่สามารถพกพาติดตัวกลายเป็นโทรศัพท์มือถือ ส่งข่าวสารอื่นได้ มีเสียงดนตรี สามารถเห็นหน้าผู้พูดสามารถส่งโทรสาร มีหน้าที่การใช้งานเสริมมากมาย การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาจไม่ได้เกิดจากองค์การเดียว หรือบุคคลเดียว และอาจใช้เวลายาวนานและปัจจุบันยังมีการพัฒนาต่อไปเรื่อยๆ (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2545: 4)

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีความสำคัญเป็นอย่างมากเพื่อที่จะพัฒนารูปแบบ และคุณภาพให้ดีขึ้นและค่อนข้างจะจำกัดความได้ยาก โดยรวมคือเพื่อให้สนองตอบความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้นโดยพื้นฐานมนุษย์ต้องการสิ่งที่ดีขึ้นตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นในด้านใดต้องการความหลากหลายในผลิตภัณฑ์ต้องการความแตกต่างความเร็ว ความสะดวกสบาย ความปลอดภัย ความน่าซื้อ ความน่าสนใจ และในขณะเดียวกันบางครั้งผู้ผลิตรู้สึกว่าผลิตภัณฑ์ดีอยู่แล้วไม่จำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตามผลิตภัณฑ์บางชนิดอาจไม่ต้องการการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วเพราะวัฏจักรของผลิตภัณฑ์นั้นยาว แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่มีการพัฒนาเลยเพียงแต่ช่วงเวลาในการพัฒนาอาจจะใช้เวลาเป็นหลายสิบปี ทั้งนี้การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้านสามารถพัฒนาได้ในหลายด้านหากคุณภาพตัวสินค้าดีอยู่แล้ว ผู้ประกอบการอาจตรวจดูรูปลักษณะภายนอกการจับถนัดมือ สีส้น ขนาด การพัฒนาหรือทำให้ดีขึ้น ทำได้ในหลายๆด้านสิ่งเหล่านี้ดูเหมือนเป็นรายละเอียดปลีกย่อย แต่จริงๆแล้วเป็นสิ่งที่สำคัญ และมีผลต่อการซื้อของผู้บริโภคค่อนข้างมาก

ปัจจุบันการทำธุรกิจที่ต้องคำนึงถึงผู้บริโภคมากขึ้น การที่จะทำการออกแบบแบบเดียวและสั่งเป็นจำนวนมากจะค่อยๆ ลดลง แตกต่างจากธุรกิจสมัยเมื่อประมาณ 20-30 ปีที่แล้ว ปัจจุบันโลกหมุนเร็วขึ้นมีการแข่งขันทางธุรกิจสูง ถ้าหากไม่มีการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสม คู่แข่งทางการค้าของเราสามารถมองเห็นโอกาสธุรกิจที่เราทำอยู่เป็นช่องทางทางการค้าเช่นกัน หากคู่แข่งมีการพัฒนาได้ดีกว่าส่วนแบ่งทางการตลาดอาจถูกแบ่งไป ทั้งนี้คำว่าคู่แข่งทางการค้า มิได้หมายถึงคู่แข่งภายในประเทศเท่านั้นแต่ยังหมายถึงคู่แข่งในต่างประเทศอีกด้วย ประเทศอื่นๆ มีการเร่งการพัฒนาไป หากเราไม่สามารถอยู่หน้าคู่แข่ง หรือในระดับที่เท่ากัน (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2545: 9)

การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร กล่าวถึงทฤษฎีการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไว้ดังนี้ การออกแบบคือกิจกรรมการแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นการกระทำของมนุษย์ด้วยจุดประสงค์ที่ต้องการแจ้งผลเป็นสิ่งที่ใหม่ๆ มีทั้งที่ออกแบบสร้างขึ้นใหม่ให้แตกต่างจากเดิมหรือปรับปรุงของเดิม ความสำคัญของการออกแบบเป็นขั้นตอนเบื้องต้น ที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์ประสบผลสำเร็จในตลาดและตรงตามเป้าหมาย งานออกแบบคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยการเลือกเอาองค์ประกอบมาจัดเรียงให้เกิดเป็นรูปทรงใหม่ ที่สามารถสนองความต้องการตามจุดประสงค์ของผู้สร้าง และสามารถผลิตได้ด้วยวัสดุและกรรมวิธีการผลิตที่มีอยู่ เนื่องจากความต้องการมีมากกว่าปัจจัยการดำรงชีวิตพื้นฐาน 4 ประการ จนเป็นแรงผลักดันให้มนุษย์พยายามทำการออกแบบ และสร้างสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เพิ่มขึ้นเพื่อสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจที่มีอยู่ จากลักษณะงานที่เรียบๆ ค่อยๆ ซับซ้อนเกี่ยวพันกันยิ่งขึ้นระหว่างสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน และระหว่างสิ่งของกับสภาพรอบๆ ตัว โดยมีผลมาจากการดำรงชีวิตและวิทยาการทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. 2548: 15)

1. ขอบเขตของงานออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม (Handy crafts) ผู้ออกแบบและผู้ผลิตมักเป็นคนเดียวกัน และได้สัมผัสกับผลิตภัณฑ์นั้นตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จ มักสอดคล้องอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวเข้าไปในผลงานที่ทำด้วย จุดประสงค์ดั้งเดิมทำขึ้นเพื่อความจำเป็นในการดำรงชีวิต เสน่ห์ของผลิตภัณฑ์ประเภทนี้อยู่ที่ความไม่เหมือนกันของผลงานแต่ละชิ้น เป็นงานประดิษฐ์ที่ละเอียดอ่อนที่เครื่องจักรทำไม่ได้ยาก

2. องค์ประกอบของการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

- คุณค่าของธรรมชาติ งานหัตถกรรมมีเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริงใช้สอยดีเหมาะสมกับท้องถิ่น
- ความสวยงามและความน่าสนใจ รูปแบบแปลกใหม่ สะดุดตา

- สะดวกต่อการขนส่ง ขนาดพอเหมาะ บรรจุหีบห่อยากต่อการชำรุดเสียหาย
- ราคาที่ซื้อได้ โดยการตัดสินใจน้อย ราคาไม่แพง มีหลายราคาให้เลือก

3. คุณสมบัติของการออกแบบผลิตภัณฑ์

- ปรับปรุงภาพลักษณ์ให้มีความแตกต่างจากคู่แข่ง สะดุดตา และจดจำง่าย
- สร้างเอกลักษณ์ในตัวสินค้าให้เกิดการรับรู้ที่ดีต่อองค์กรผ่านการใช้ผลิตภัณฑ์
- รูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และส่วนอื่นที่เกี่ยวกับการออกแบบ สามารถสื่อสาร

กับลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- พัฒนาผลิตภัณฑ์เดิมให้เกิดประโยชน์ที่ดีขึ้นทั้งทางกายภาพ และทางจิตใจ
- เพิ่มคุณค่าผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้นเพื่อนำไปสู่การเพิ่มราคาสินค้าได้
- ลดต้นทุนเพิ่มผลกำไร เช่น ผลิตง่าย ลดขั้นตอน เลือกใช้วัสดุในประเทศ
- ขยายตลาดสินค้า เช่น สร้างผลิตภัณฑ์ที่สนองประโยชน์ใช้สอยใหม่ สร้างความต้องการ

ใหม่ สร้างตลาดกลุ่มเป้าหมายใหม่

การออกแบบ

การออกแบบ คือ การวาดความคิดของเราให้ออกมาเป็นรูปร่าง เป็นรูปธรรมมากขึ้น อาจเป็น 2 มิติ หรือ 3 มิติ ขึ้นอยู่กับประเภทของงานในขั้นตอนนี้ ควรที่จะทำการออกแบบมาให้มีหลายๆ แนวความคิดเวลาที่เริ่มมีแนวความคิดดีๆ ช่วงแรกไม่ควรตัดสินใจว่าอันนี้ดีที่สุดแล้วแนวความคิดที่ผ่านการพัฒนาและกลั่นกรองหลายครั้ง มักจะเป็นแนวความคิดน่าจะเป็นไปได้ดี แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยเรื่องเวลา (อุไรวรรณ ภารดี, 2549) การวิเคราะห์แบบ ทำต้นแบบ การทดสอบแบบ สรุปแบบจากการที่เราได้รูปแบบหรือ แนวความคิดมาหลายๆ รูปแบบแล้ว ผู้ประกอบการควรวิเคราะห์ว่ารูปแบบเหล่านั้นมีความเป็นไปได้หรือไม่อย่างไร บางรูปแบบสวยหรือน่าใช้แต่ไม่เหมาะสมกับการผลิต โดยมีปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือหลักการที่ต้องคำนึงถึงในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่

1. หน้าที่ใช้สอย ถือเป็นหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สำคัญที่สุด เป็นอันดับแรกที่ต้องคำนึงถึงผลิตภัณฑ์ทุกชนิดต้องมีหน้าที่ใช้สอยถูกต้องตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ นั่นคือสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสะดวกสบาย ผลิตภัณฑ์นั้นๆ ถือว่ามีประโยชน์ใช้สอยดี (High Function) แต่ถ้าหากผลิตภัณฑ์ใดไม่สามารถสนองความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์นั้นก็ถือว่ามีความประโยชน์ใช้สอยไม่ดีเท่าที่ควร (Low Function) สำหรับคำว่าประโยชน์ใช้สอยดี (High Function) นั้น ดลต์ รัตนทัศนีย์ ได้กล่าวไว้ว่า เพื่อแยกแยะการเข้าใจดูตัวอย่างการออกแบบมีดหั่นผัก แม้ว่ามีดหั่นผักจะมีประสิทธิภาพในการหั่นผักให้ขาดได้ตามความต้องการ แต่จะกล่าวว่ามีดนั้นมีความประโยชน์ใช้สอยดี (High Function) ยังไม่ได้ จะต้องมีส่วนประกอบ

อย่างอื่นร่วมอีกเช่น ตำแหน่งของมิดนั้นจะต้องมีความโค้งเว้าที่สัมพันธ์กับขนาดของมือผู้ใช้ ซึ่งจะเป็นส่วนที่ก่อให้เกิดความสะดวกสบายในการหันผัก (ดลต์ รัตนทัศน์. 2528: 1)

เรื่องหน้าที่ใช้สอยนับว่าเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนซับซ้อนมาก ผลิตภัณฑ์บางอย่างมีประโยชน์ใช้สอยตามที่ผู้คนที่ไปทราบเบื้องต้นว่า มีหน้าที่ใช้สอยแบบนี้ แต่ความละเอียดอ่อนที่นักออกแบบได้คิดออกมานั้นได้ตอบสนองความสะดวกสบายอย่างเต็มที่ เช่น มิดในครัวมีหน้าที่หลักคือใช้ความคมช่วยในการหัน สับ แต่เราจะเห็นได้ว่าการออกแบบมิดที่ใช้ในครัวอยู่มากมายหลายแบบหลายชนิดตามความละเอียดในการใช้ประโยชน์เป็นการเฉพาะที่แตกต่างเช่นมิดสำหรับปอกผลไม้ มิดแล่นเนื้อสัตว์ มิดสับกระดูก มิดบะช่อ มิดหันผัก เป็นต้น ซึ่งก็ได้มีการออกแบบลักษณะแตกต่างกันออกไปตามการใช้งาน ถ้าหากมีการใช้มิดอยู่ชนิดเดียวแล้วใช้กันทุกอย่างตั้งแต่แล่นเนื้อ สับบะช่อ สับกระดูก หันผัก ก็อาจจะใช้ได้ แต่จะไม่ได้ความสะดวกเท่าที่ควรหรืออาจได้รับอุบัติเหตุขณะที่ใช้ได้ เพราะไม่ใช่ประโยชน์ใช้สอยที่ได้รับการออกแบบมาให้ใช้เป็นการเฉพาะอย่าง

2. ความปลอดภัย สิ่งที่อำนวยความสะดวกได้มากเพียงใด ย่อมจะมีโทษเพียงนั้น ผลิตภัณฑ์ที่ให้ความสะดวกต่างๆ มักจะเกิดจากเครื่องจักรกลและเครื่องใช้ไฟฟ้า การออกแบบควรคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้ ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็ต้องแสดงเครื่องหมายไว้ให้ชัดเจนหรือมีคำอธิบายไว้ผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก และต้องคำนึงถึงวัสดุที่เป็นพิษเวลาเด็กเอาเข้าปากกัดหรืออม นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้เป็นสำคัญ มีการออกแบบบางอย่าง ต้องใช้เทคนิคที่เรียกว่าแบบธรรมดา แต่คาดไม่ถึงช่วยในการให้ความปลอดภัย เช่น การออกแบบหัวเกลียววาล์ว ถังแก๊ส หรือปุ่มเกลียว ล็อกใบพัดของพัดลม จะมีการทำเกลียวเปิดให้ย้อนตรงกันข้ามกับเกลียวทั่วไป เพื่อความปลอดภัยสำหรับคนที่ไม่ทราบหรือเคยมือไปหมุนเล่นคือ ยิ่งหมุนก็ยิ่งขันแน่น เป็นการเพิ่มความปลอดภัยให้แก่ผู้ใช้

3. ความแข็งแรง ผลิตภัณฑ์จะต้องมีความแข็งแรงในตัวของผลิตภัณฑ์หรือโครงสร้างเป็นความเหมาะสมในการที่นักออกแบบรู้จักใช้คุณสมบัติของวัสดุ และจำนวนหรือปริมาณของโครงสร้างในกรณีที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่จะต้องมีการรับน้ำหนัก เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ต้องเข้าใจหลักโครงสร้างและการรับน้ำหนัก อีกทั้งต้องไม่ทิ้งในเรื่องของความสวยงามทางศิลปะ เพราะมีปัญหว่าถ้าใช้โครงสร้างให้มากเพื่อความแข็งแรงจะเกิดสวนทางกับความงาม นักออกแบบจะต้องเป็นผู้ดึงเอาทั้งสองสิ่งนี้เข้ามาอยู่ในความพอดีให้ได้ส่วนความแข็งแรงของตัวผลิตภัณฑ์เองนั้น ก็ขึ้นอยู่กับที่การออกแบบรูปร่างและการเลือกใช้วัสดุและประกอบกับการศึกษาข้อมูลการใช้ผลิตภัณฑ์นั้นว่า ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวต้องรับน้ำหนักหรือกระทบกระเทือนอะไรหรือไม่ในขณะที่ใช้งานก็ต้องทดลองประกอบประกอบออกแบบไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามความแข็งแรงของโครงสร้างหรือตัวผลิตภัณฑ์ นอกจากเลือกใช้วัสดุ และโครงสร้างที่เหมาะสมแล้วยังต้องคำนึงถึงความประหยัดควบคู่กันไปด้วย

4. ความสะดวกสบายในการใช้ นักออกแบบจะต้องศึกษาวิชากายวิภาคเชิงกลเกี่ยวกับ สัดส่วน ขนาด และขีดจำกัดที่เหมาะสมสำหรับอวัยวะส่วนต่างๆ ในร่างกายของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งจะประกอบด้วยความรู้ทางด้านขนาดสัดส่วนมนุษย์ (ANTHROPOMETRY) ด้านสรีรศาสตร์ (PHYSIOLOGY) จะทำให้ทราบขีดจำกัด ความสามารถของอวัยวะส่วนต่างๆ ในร่างกายมนุษย์ เพื่อใช้ประกอบการออกแบบ หรือศึกษาด้านจิตวิทยา (PSYCHOLOGY) ซึ่งความรู้ในด้านต่างๆ ที่กล่าวมานี้ จะทำให้นักออกแบบออกแบบและกำหนดขนาด (DIMENSIONS) ส่วนโค้ง ส่วนเว้า ส่วนตรง ส่วนแคบ ของผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้อย่างพอเหมาะกับการใช้งานหรืออวัยวะของมนุษย์ที่ใช้ก็จะเกิดความ สะดวกสบายในการใช้ ผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาวินิจฉัยดังกล่าว ก็จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้ใช้ ต้องใช้อวัยวะร่างกายไปสัมผัสเป็นเวลานาน เช่น แก้ว กระจกมือ อุปกรณ์ต่างๆ การออกแบบห้องโดยสารรถยนต์ ที่มีมือจับรถจักรยาน ปุ่มสัมผัสต่างๆ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ที่ยกตัวอย่างมานี้ถ้าผู้ใดได้เคย ใช้มาแล้วเกิดความไม่สบายร่างกายขึ้น ก็แสดงว่าศึกษาวิชากายวิภาคเชิงกลไม่ดีพอแต่ ทั้งนี้ต้องมีการศึกษาผลิตภัณฑ์ดังกล่าวให้ดีกว่านี้ เพราะผลิตภัณฑ์บางชนิดผลิตมาจากประเทศตะวันตก ซึ่ง ออกแบบโดยใช้มาตรฐานผู้ใช้ของชาวตะวันตกที่มีรูปร่างใหญ่โตกว่าชาวเอเชีย เมื่อชาวเอเชียนำมาใช้ อาจจะพอดีหรือหลวม ไม่สะดวกในการใช้งานนักออกแบบจึงจำเป็นต้องศึกษาสัดส่วนร่างกายของ ชนชาติหรือเผ่าพันธุ์ที่ใช้ผลิตภัณฑ์เป็นเกณฑ์

5. ความสวยงาม ผลิตภัณฑ์ในยุคปัจจุบันนี้ ความสวยงามนับว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าหน้าที่ใช้สอย ความสวยงามจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อเพราะประทับใจ ส่วนหน้าที่ใช้ สอยจะดีด้วยเหตุของความสำคัญของรูปร่าง และสีที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ นักออกแบบจึงจำเป็นต้องคำนึงถึง ที่จะต้องศึกษาวิชา ทฤษฎีหรือหลักการออกแบบและวิชาทฤษฎีสี ซึ่งเป็นวิชาทางด้านของศิลปะแล้ว นำมาประยุกต์ผสมใช้กับศิลปะทางด้านอุตสาหกรรมให้เกิดความกลมกลืน

6. ราคาพอสมควร ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมายานี้ย่อมต้องมีข้อมูลด้านผู้บริโภค และ การตลาดที่ได้ค้นคว้า และสำรวจมาแล้ว ผลิตภัณฑ์ย่อมจะต้องมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะใช้ว่า เป็นคนกลุ่มใด อาชีพฐานะเป็นอย่างไร มีความต้องการใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์นี้เพียงใด นักออกแบบ ก็จะเป็นผู้กำหนดแบบผลิตภัณฑ์ ประมาณราคาขายให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่จะซื้อได้การจะ ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีราคาเหมาะสมกับผู้ซื้อนั้น ก็อยู่ที่การเลือกใช้ชนิดหรือเกรดของวัสดุ และเลือก วิธีการผลิตที่ง่ายรวดเร็วเหมาะสมอย่างไรก็ดีถ้าประมาณการออกมาแล้วปรากฏว่าราคาค่อนข้างจะสูง กว่าที่กำหนดไว้ อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาองค์ประกอบด้านต่างๆ กันใหม่ แต่ก็ยังต้องคงไว้ ซึ่งคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้น เรียกว่าเป็นวิธีการลดค่าใช้จ่าย

7. การซ่อมแซมง่าย หลักการนี้คงจะใช้กับผลิตภัณฑ์ เครื่องจักรกล เครื่องยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ ที่มีกลไกภายในซับซ้อน อะไหล่บางชิ้นย่อมต้องมีการเสื่อมสภาพไปตามอายุการ

ใช้งานหรือการใช้งานในทางที่ผิดนักออกแบบย่อมที่จะต้องศึกษาถึงตำแหน่งในการจัดวางกลไกแต่ละชิ้นตลอดจนเนื้อวัสดุ เพื่อที่จะได้ออกแบบส่วนของฝาคือขอบบริเวณต่างๆ ให้สะดวก ในการถอดซ่อมแซมหรือเปลี่ยนอะไหล่ง่าย

8. วัสดุและวิธีการผลิต ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ผลิตด้วยวัสดุสังเคราะห์ อาจมีกรรมวิธีการเลือกใช้วัสดุและวิธีผลิตได้หลายแบบ แต่แบบหรือวิธีใดถึงจะเหมาะสมที่สุด ที่จะไม่ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง

9. การขนส่ง นักออกแบบต้องคำนึงถึงการประหยัดค่าขนส่ง และการขนส่งสะดวกหรือไม่ ระยะใกล้หรือระยะไกลขึ้นเนื้อที่ในการขนส่งมากน้อยเพียงใด การขนส่งทางบก ทางน้ำหรือทางอากาศ ต้องทำการบรรจุหีบห่ออย่างไรถึงจะทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่เกิดการเสียหายชำรุด ขนาดของตู้บรรจุทุกสินค้า หรือเนื้อที่ที่ใช้ในการขนส่งมีขนาด กว้าง ยาว สูง เท่าไหร่ เป็นต้น หรือในกรณีที่ผลิตภัณฑ์ที่ทำการออกแบบมีขนาดใหญ่โตมาก เช่น เตียงหรือพัดลมแบบตั้งพื้น นักออกแบบก็ควรที่จะคำนึงถึงเรื่องการขนส่ง ตั้งแต่ขั้นตอนของการออกแบบกันเลยทีเดียว คือ การออกแบบให้สามารถถอดประกอบได้ง่าย สะดวก เพื่อให้หีบห่อมีขนาดเล็กที่สุดสามารถบรรจุได้ในสิ่งที่เป็ขนาดมาตรฐานเพื่อการประหยัดค่าขนส่ง เมื่อผู้ซื้อซื้อไปก็สามารถที่จะขนส่งได้ด้วยตนเองนำกลับไปบ้านสามารถประกอบขึ้นส่วนให้เข้ารูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้โดยสะดวกด้วยตนเอง (ธีระชัย สุขสด. 2544: 88-92)

กระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ที่ประสบผลสำเร็จนั้น การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้องมีความเหมาะสมด้วย ส่วนใหญ่เริ่มต้นจากฝ่ายการตลาด หาข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ความต้องการของลูกค้า มองเห็นโอกาสทางการค้า เห็นส่วนแบ่งทางการตลาด จากนั้นก็นำข้อมูลมาปรึกษาระหว่างฝ่ายออกแบบและฝ่ายการผลิต ฝ่ายออกแบบรับหน้าที่ทำความเข้าใจความต้องการของลูกค้าและแปรแนวความคิดเหล่านั้นเป็นรูปของผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภค โดยออกแบบให้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ ทำหน้าที่ที่เหมาะสมทั้งในแง่รูปทรง รูปร่าง คุณภาพ และการใช้งาน พัฒนาความคิดหรือโอกาสนั้นให้เป็นสิ่งที่จับต้องได้ นักออกแบบจะต้องศึกษาแนวโน้มความนิยมของรูปแบบ สี สัน พฤติกรรมที่สำคัญที่ผู้ประกอบการควรมีความเข้าใจผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย (นวลน้อย บุญวงศ์. 2542: 19) ส่วนประกอบต่างๆ จะรวมกันขึ้นเป็นผลงาน ส่วนจะสวยงามน่าสนใจหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพในการปฏิบัติงานของผู้ออกแบบ ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. จุด (Point) จุดทางการออกแบบจะเป็นส่วนที่เล็กที่สุดหรือใหญ่ก็ได้ ในทางการออกแบบสามมิติ จุดอาจมีปริมาตรได้ด้วย เช่น จุดในงานโครงสร้าง งานโมบิล หรืองานประติมากรรม เมื่อพบจุดบนงานออกแบบ จุดอาจจะบอกถึงขนาด ตำแหน่ง ระยะ และแรงดึงดูด จุดในงานออกแบบได้มี

สภาพเป็นส่วนสำคัญท่ามกลางบริเวณว่างทั้งการออกแบบ 2 มิติ และ 3 มิติ ซึ่งการออกแบบเฉพาะจุดให้รวมกันหรือออกแบบจุดรวมตัวกับส่วนประกอบอื่นๆได้

2. เส้น (Line) ในทางเรขาคณิต หรือในทางการเขียนแบบ อาจหมายถึงจุดที่เรียงต่อกัน โดยพิจารณาการเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้เครื่องมือเขียนแบบเป็นตัวกำหนด

3. รูปร่างและรูปทรง (Shape and Form) เมื่อมองไปที่วัตถุใดวัตถุหนึ่ง เช่น ขวด จะพบส่วนที่ใช้บรรจุทรงกระบอกคอขวดเล็กชะลูดสูง และปากขวดเป็นเกลียว สิ่งที่เห็นทั้งหมดนั้นคือ รูปทรง (Form) ส่วนที่เห็นเป็นเส้นรอบนอกหรือส่วนที่ติดกับบริเวณว่าง มีลักษณะคดโค้ง ผายออก และตัดตรง นั่นคือ รูปร่าง (Shape) รูปร่างและรูปทรงมีความสัมพันธ์กันอยู่อย่างแยกไม่ออกรูปร่างและรูปทรงนับเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการออกแบบทำให้เกิดงานออกแบบในลักษณะต่างๆขึ้น

4. มวลและปริมาตร (Mass and Volume) มวล (Mass) คือเนื้อทั้งหมดของสสารหรือวัตถุต่างๆ เช่น มวลของหินก็คือเนื้ออันแข็งแน่นของก้อนหิน มวลของฟองน้ำก็คือเนื้ออันอ่อนนุ่ม และโปร่งของฟองน้ำก้อนนั้นทั้งก้อน ส่วนปริมาตร (Volume) คือบริเวณที่กินรวางเนื้อที่ในอากาศทั้งหมดของวัตถุใดวัตถุหนึ่งเป็นรูปทรงที่แสดงมิติกว้าง ยาว และหนา โดยเน้นสภาพที่กินบริเวณว่างรอบๆตัว มวลและปริมาตรจึงรวมอยู่ด้วยกัน การออกแบบที่มีรูปทรงเป็นส่วนประกอบจึงสัมพันธ์กับมวลและปริมาตรด้วย

5. ลักษณะผิว (Texture) คือ ส่วนเปลือกนอกของวัตถุ ที่มองเห็นได้หรือสัมผัสได้ เช่น เปลือกขนุนผิวหยาบ กระดาษผิวละเอียด ไม้สักผิวด้าน เครื่องเคลือบดินเผาผิวเป็นมัน เป็นต้น ลักษณะผิวเช่นนี้ให้ความรู้สึกเกี่ยวข้องกับงานออกแบบทั้ง 2 มิติ และ 3 มิติ เป็นส่วนประกอบของการออกแบบ ที่ให้ความรู้สึกได้ดี

6. บริเวณว่าง (Space) บริเวณว่างภายในบ้าน เกิดขึ้นจากการกำหนดผนังห้อง การจัดวางตู้ โต๊ะ และสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ การกำหนดบริเวณว่างในงานสถาปัตยกรรมนั้นว่ามีความสำคัญมากกับชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่วไป บริเวณว่างที่กว้างขวางจะให้ความรู้สึกที่สบายปลอดโปร่ง แต่บริเวณว่างที่เล็ก คับแคบ จะให้ความรู้สึกที่แออัด อึดอัด ไม่สบายใจ งานออกแบบก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริเวณว่าง ในสภาพที่งานออกแบบต้องกำหนดรูปทรงลงบนบริเวณว่างที่กำหนดไว้

7. การใช้สีในการออกแบบ สีเป็นสิ่งที่ปรากฏขึ้นโดยทั่วไป หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นสากล บางคนไม่มีความรู้เรื่องสีก็สามารถที่จะนำสีต่างๆ มาใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่นการแต่งกาย การตกแต่งอาคารสถานที่ แต่จะให้ผลงดงามหรือไม่ก็เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณา บางคนมีศิลปะมาแต่กำเนิด หรือเรียกได้ว่าเป็นคนมีพรสวรรค์ทางศิลปวัฒนธรรมอาจเลือกใช้สีได้อย่างสวยงาม (สุมาลา ดาวงาม. 2527: 50) ความพึงพอใจ ความชอบและไม่ชอบเกี่ยวกับสีของคนแต่ละกลุ่มเป้าหมายมีส่วนมีจะชักจูง

ให้เกิดความรู้สึกสนใจและเข้าใจถึงคุณค่าของภาพ และสามารถตอบสนองแรงกระตุ้นได้ตามวัตถุประสงค์ของงานออกแบบ ทฤษฎีเกี่ยวกับสีที่จะช่วยให้กระจ่างในเรื่องความหมายและอิทธิพลของสีที่มีต่อการรับรู้ทัศนียภาพที่ปรากฏ เพื่อให้สามารถสื่อความหมายได้อย่างดี เป็นที่ยอมรับและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมีอยู่ 4 ทฤษฎี คือ

1) ทฤษฎีตามหลักวิชาฟิสิกส์ ได้อธิบายความหมายของสีจากการมองเห็น โดยมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องแสง ตามทฤษฎีนี้ สีหมายถึง ส่วนประกอบของสเปกตรัม (Spectra Composition) แม่สีแสงนี้ประกอบไปด้วยสี 3 สี ได้แก่ Red Green Blue ถ้านำเอาแสงของสีทั้งสามมาผสมรวมกันจะได้สีใหม่อีก 3 สีดังนี้

สีแดง + สีม่วงน้ำเงิน

สีน้ำเงิน + เขียวน้ำเงิน

สีเขียว + สีแดงเหลือง

สีแดง + สีเขียว + สีน้ำเงินขาว

2) ทฤษฎีตามหลักวิชาเคมี อธิบายความหมายของสีตามคุณสมบัติทางเคมี ที่ปรากฏคือเป็นส่วนผสมที่ย้อมขึ้น (DYE) หรือเป็นเนื้อแท้ของสี (Pigment) ซึ่งกำหนดแม่สีไว้เป็น 3 สี คือ สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงิน ถ้านำเอาสีมาผสมกันก็จะได้สีใหม่ อีก 3 สี ดังนี้

สีแดง + สีเหลือง = สีส้ม

สีเหลือง + สีน้ำเงิน = สีเขียว

สีน้ำเงิน + สีแดง = สีลัม

3) ทฤษฎีสีตามหลักจิตวิทยา เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอันเป็นแรงกระตุ้นหรือสิ่งเร้า ตามทฤษฎีนี้จะอธิบายคุณสมบัติของสีตามสิ่งเร้าประเภทต่างๆ ที่มองเห็นแม่สีตามทฤษฎีประกอบด้วย สีเหลือง สีเขียว สีน้ำเงิน และสีแดง และถ้านำสีทั้งสี่นี้ผสมกันก็จะได้สีใหม่อีก 4 สี ดังนี้

สีเขียว + สีเหลือง = สีเขียวเหลือง

สีเขียว + สีเหลือง = สีเขียวน้ำเงิน

สีน้ำเงิน + สีแดง = สีม่วง

สีแดง + สีเหลือง = สีลัม

4) ทฤษฎีสีของมันเชลล์ (สีที่ใช้ในชีวิตประจำวัน) ซึ่งอธิบายความหมายและคุณสมบัติของสีตามที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มันเชลล์ (Munsell) ศิลปินชาวอเมริกันได้กำหนดแม่สีขึ้นเป็น 5 สีด้วยกัน คือ สีแดง สีเหลือง สีเขียว สีน้ำเงิน และสีม่วง เมื่อนำมาผสมกันจะได้สีใหม่อีก 5 สี ดังนี้

สีแดง + สีเหลือง = สีลัมหรือสีเขียวเหลืองแก่

สีเหลือง + สีเขียว = สีเหลืองเขียว

สีเขียว + สีน้ำเงิน = สีเขียวน้ำเงิน

สีม่วง + สีแดง = สีม่วงแดง

8. การใช้สี แม้ว่าจะมีทฤษฎีที่เกี่ยวกับสีมากมายต่างกันออกไปตามการนำไปใช้ แต่ลักษณะเฉพาะหรือคุณค่าเฉพาะของสีแต่ละสีจะเป็นตัวแทนของอารมณ์ต่างๆ ในวัตถุที่สีปรากฏขึ้นในตัว เมื่อสายตาได้สัมผัสได้เห็นความแตกต่างหลากหลายของสีในวัตถุย่อมเกิดความรู้สึกต่างๆ ได้แก่ ตื่นเต้น หนาวเย็นหรืออบอุ่น อ่อนหวาน นุ่มนวลหรือเข้มแข็ง และนอกจากความรู้สึกทั่วไปแล้ว ยังเป็นที่ยอมรับกันว่าสีเป็นสัญลักษณ์ของความคิดทางนามธรรมบางประการอีกด้วย เช่น ความสงบ สันติ การเคลื่อนไหว อันตราย ฯลฯ อิทธิพลของสีที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการรับรู้และการจดจำสิ่งต่างๆ รอบตัว มีผลกระทบต่อระบบประสาทสัมผัสได้ดีกว่ารูปทรง ลายเส้น หรือถ้อยคำ ตลอดจนเป็นมโนทัศน์ต่างๆ การใช้สีในงานออกแบบย่อมจะแสดงคุณค่าอย่างเด่นชัด ในอันที่จะเชื่อมโยงส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระและจิตใต้สำนึกของคนให้รับรู้ และเกิดทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งอันเกี่ยวเนื่องกับความชอบ และไม่ชอบของแต่ละบุคคล การมีความรู้และประสบการณ์ในการเลือกใช้สีของนักออกแบบ จึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เอกสารเหล่านั้นบรรลุตามความต้องการได้ไม่ยากนักการเรียนรู้ถึงตัวอย่างต่อไปนี้

1) สีแดง เป็นสีของไฟ การปฏิวัติ ความรู้สึกทางกามารมณ์ ความปรารถนา สีของความอ่อนเยาว์ ดังนั้น จึงเป็นที่ชอบมากสำหรับเด็กเล็กๆ สีแดงเป็นสีที่มีพลังมากสามารถบดบังสีอื่นๆ จึงไม่เหมาะที่จะใช้เป็นสีพื้นหรือฉากหลัง เมื่อนำสีแดงมาผสมกับสีขาวจะเป็นสีชมพู สีแดงจะลดพลัง และให้ความรู้สึกถึงความอ่อนหวานนุ่มนวล และถ้าสีเหลืองผสมกับสีแดงจะได้สี น้ำตาล ซึ่งมีความอ่อนแก่ต่างกัน ไม่ว่าจะอ่อนแก่เพียงใด สีน้ำตาลจะให้ความรู้สึกเกี่ยวกับพื้นดิน ความมั่นคง เข้มแข็ง ความเป็นจริง และอบอุ่น

2) สีเหลือง เขียวและม่วงทุกระบบสี มีค่าสีแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสีที่นำมาผสมสีดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความรู้สึกในทางบวก การแสดงออกเต็มไปด้วยความรู้สึกซาญฉลาด หรือให้ความรู้สึกในทางลบและเก็บกดก็เป็นได้ สีเหลืองเป็นสีที่มีพลังในด้านความสว่างอย่างมาก ให้ความรู้สึกเย็นมากกว่า สีเหลือง อมส้มแต่ก็อุ่นกว่าสีเหลืองอมเขียว สีเหลืองจะสะท้อนถึงสติปัญญา มากกว่าจิตใจคุณลักษณะของสีเหลือง จะรู้สึกได้เมื่อมีสีที่สองมาผสมอยู่ด้วย เช่น เมื่ออยู่กับสีเขียวจะทำให้รู้สึกมั่นคงและจับต้องได้มากกว่า

3) สีเขียวเป็นสีทางชีววิทยา ซึ่งใกล้เคียงกับธรรมชาติและช่วยให้ความคิดพุ่งพล่านสงบลง เป็นสีกลางๆ ไม่เย็นไม่ร้อน แต่ถ้าเข้มเกินไปทางสีน้ำเงินจะดูเป็นน้ำ สีเขียวอมฟ้า สีฟ้าพลอย เป็นสัญลักษณ์ของน้ำ โดยปกติแล้วสีเขียวอมฟ้าเป็นสีตรงข้ามกับสีฟ้า

4) สีน้ำเงิน เป็นสีที่เก็บกด ช่างฝัน เปลาเปลี่ยน ถึงแม้จะทำให้โล่งขึ้นโดยการผสมสีขาว สีน้ำเงินให้ความประทับใจเกี่ยวกับความสะอาด บริสุทธิ์ จึงมักใช้ในที่ต้องการแสดงสุชนามัย

5) สีม่วง แสดงความรู้สึกใคร่ครวญการทำสมาธิ ความลึกซึ้ง ความเก่าแก่โบราณแม้จะผสมสีขาวก็ยังทำให้คนที่สองเห็นไม่กล้าเข้าใกล้รู้สึกไม่เป็นมิตร

6) สีทอง มีตำแหน่งใกล้สีส้มและนับว่าเป็นสีที่อุ่นสีหนึ่ง ในขณะที่สีเงินถูกจัดให้เป็นสีที่เย็น และมีความคล้ายกับสีเทา การใช้สีเงินออกจะยากกว่าเนื่องจากต้องมีสีอุ่นมาใช้ร่วมด้วยหากว่าความต้องการ ผลของความรู้สึกในทางบวก

7) สีขาว ไม่เป็นทั้งสีอุ่นและสีเย็น ยกเว้นเมื่ออยู่ใกล้สีเหลืองจะทำให้สีเหลืองจืดจางเราสามารถวางภาพหรืออักษรสีต่างๆ ลงบนพื้นขาวได้ผลดีเช่นเดียวกับสีดำ

9. หลักการพิจารณาเกี่ยวกับการใช้สี การใช้สีในการออกแบบนั้นมีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้งานเหล่านั้นดูสวยงาม และตื่นตาหรือส่งเสริมให้เนื้อหาสาระที่น่าเสนอมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คนแต่ละวัยมีความสนใจกลุ่มสีแตกต่างกัน เช่น เด็กๆเล็กจะสนใจสีสดเข้ม สะดุดตา ไม่ชอบสีอ่อน เมื่อมีอายุมากขึ้นไปชอบสีสดใสมากขึ้น กลับนิยมสีอ่อนหวาน นุ่มนวล การวางโคลงสีในการออกแบบจึงต้องเน้นในเรื่องวัยของกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญ ดังนั้นก่อนจะวางโครงสร้างสีในการทำงานจึงควรพิจารณาเกี่ยวกับการใช้สีในทางจิตวิทยาดังนี้ คือ ใช้สีสดใสสำหรับกระตุ้นให้เห็นเด่นชัด เพื่อการมองในระยะสั้นๆ เหมาะอย่างยิ่งสำหรับทำสื่อเพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ฟังระลึกไว้เสมอว่าการใช้สีต่างๆ นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการเน้นให้เห็นเด่นชัดมุ่งส่งเสริมให้เนื้อหาสาระมีความชัดเจนขึ้น ในบางครั้งการใช้สีของนักออกแบบจะสามารถใช้สีได้อย่างอิสระเพื่อความสวยงาม แต่บางครั้งก็จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงหลักความจริงและความถูกต้องอย่างเหมาะสมด้วย

ในการออกแบบงานพาณิชย์ศิลป์ และงานกราฟิกต่างๆ อาจจะไม่จำเป็นจะต้องใช้สีเสมอไปผู้ออกแบบต้องควรพิจารณาถึงความเหมาะสมด้วยว่าควรจะใช้อย่างไร เพราะในการกำหนดว่าจะใช้สีเพิ่มขึ้นมาอีก 1 สี นั้นหมายความว่าเราจะต้องเพิ่มงบประมาณตามมาอีกจำนวนหนึ่ง เราควรใช้สีให้เหมาะสมกับวัยของผู้บริโภค การใช้สีที่มากเกินไปไม่เกิดผลดีกับงานออกแบบอย่างแท้จริง เพราะสีหลายๆสีอาจทำให้ลดความเด่นของงาน และเนื้อหาสาระที่ต้องการเสนอ เมื่อใช้สีเข้มจับคู่กับสีอ่อนมากๆ จะทำให้ดูชัดเจน และมีชีวิตชีวา น่าสนใจ การใช้สีบนพื้นในงานออกแบบที่มีพื้นที่ว่างมากๆ ไม่ทำให้เกิดผลในการรับรู้เท่าที่ควรควรหลีกเลี่ยง ข้อพิจารณาสำหรับการใช้สีบนตัวอักษร ข้อความ คือ จะต้องให้ชัดเจน อ่านง่าย ควรเว้นการใช้สีตรงข้ามในปริมาณเท่าๆ กัน บนพื้นที่เดียวกันหรือใกล้เคียง เพราะจะทำให้ผู้ดู จะทำให้เกิดภาพซ้อนพวามัว โดยเฉพาะส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ เช่น ตัวอักษรสีแดงบนพื้นสีเขียวความเด่นชัดของข้อความที่ต้องการจะเน้นด้วยความต่างของสี จึงควรคำนึงถึงเรื่องค่าน้ำหนักของสีให้มากที่สุด (นวลน้อย บุญวงศ์. 2542: 48)

10. น้ำหนักอ่อนแก่ (Tone) เมื่อถ่ายภาพขาวดำจะเห็นความแตกต่างของสี เทาเข้ม เทา เทาอ่อน และสีขาว ความแตกต่างเช่นนี้ คือ น้ำหนักสี น้ำหนักสีที่แตกต่างกันบนภาพขาวดำคือสิ่งสำคัญที่

ทำให้เกิดภาพที่น่าสนใจขึ้น ถ้าภาพถ่ายนั้นมีเพียงน้ำหนักเดียว คือ ขาว ดำ หรือเทาภาพนั้นก็คงไม่น่าสนใจ ถ้าพิจารณาอีกทางหนึ่งจะพบว่า ภาพขาวดำถ่ายทอดมาจากวัตถุ สิ่งของ คน สัตว์ ซึ่งสีต่างๆ รอบตัวเราสีเหลืองและสีฟ้าอาจจะเปลี่ยนสีเทาอ่อน สีแดงและสีเขียวอาจจะเปลี่ยนสีเทา สีม่วงอาจจะเปลี่ยนสีเทาเข้มและสีน้ำเงินอาจจะเปลี่ยนสีดำในภาพถ่ายขาวดำ เป็นต้น น้ำหนักสีในงานออกแบบมีค่าไม่ต่างไปจากน้ำหนักสีรอบๆตัวเรา หรือน้ำหนักสีบนภาพถ่ายขาวดำที่กล่าวถึงข้างต้น (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526: 19-25)

11. สิ่งดลใจในการออกแบบ นักออกแบบจะต้องรู้จักการเลือกใช้รูปทรงของสิ่งต่างๆ มาเป็นสิ่งที่ดลใจ เพื่อก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และมโนภาพ ในการออกแบบ รูปทรงที่เป็นหลักต้นแบบในการออกแบบ แบ่งได้ดังนี้

- 1) รูปทรงของธรรมชาติ ได้แก่ สิ่งที่เป็นสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น พืช สัตว์ แร่ธาตุ
- 2) รูปทรงมนุษย์ เช่น รูปทรงเด็ก ผู้ใหญ่ คนแก่ ผู้ชาย ผู้หญิง
- 3) รูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น มีชื่อและรูปทรงโดยเฉพาะ เช่น ไวโอลิน เก้าอี้ พัดลม รถยนต์ เรือโดยสาร อาคาร บ้านเรือน ฯลฯ
- 4) รูปทรงเรขาคณิต เป็นรูปทรงที่คิดขึ้นโดยเฉพาะ และเป็นที่ยอมรับกันในรูปแบบเหล่านั้นเป็นสากล ได้แก่ รูปทรงมูลฐาน เช่น รูปทรงกลม รูปทรงกระบอก รูปกรวย
- 5) รูปทรงอิสระ เป็นรูปทรงที่เกิดจากการพัฒนามาจากรูปทรงอื่น จนไม่สามารถกำหนดได้ว่าเป็นรูปทรงอะไร นิยมใช้กันในงานศิลปะสมัยใหม่ (มนตรี ยอดบางเตย. 2538: 10-11)

3.4 ทฤษฎีการตลาดสมัยใหม่

การตลาดเป็นกระบวนการทางสังคมและการจัดการ ที่มุ่งสนองความจำเป็นและความต้องการให้กับบุคคลและกลุ่มต่างๆ โดยอาศัยการสร้างสรรค์ และการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์และคุณค่ากับผู้อื่น ดังนั้น องค์ประกอบที่เกี่ยวกับแนวคิดและหลักการทางการตลาด การวัดความสำเร็จทางการตลาด (Marketing KPIs) ความสำคัญอย่างหนึ่งของเครื่องมือทางการตลาดหรือที่เราเรียกว่าส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix) ซึ่งเรียกง่าย ๆ ว่า 4Ps ขณะเดียวกันในปัจจุบันนักการตลาดชั้นนำทั้งในประเทศและต่างประเทศได้มีข้อคิดเห็น และมีข้อสรุปที่คล้ายๆ กันว่า 4Ps (Product, Price, Place, Promotion) นั้นไม่เพียงพอที่จะใช้เป็นเครื่องมือทางธุรกิจหรือนำไปกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด ซึ่งในประเด็นนี้มีความสำคัญอย่างมากเพราะว่าหากนักธุรกิจโดยเฉพาะผู้บริหารธุรกิจระดับสูง หรือผู้บริหารฝ่ายการตลาดที่กำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดโดยเฉพาะในเรื่องของกลยุทธ์ของผลิตภัณฑ์ (Products Strategy) ในแต่ละผลิตภัณฑ์ใช้เพียง 4Ps เพื่อจัดการกลยุทธ์ทางการตลาด การวัดความสำเร็จทางการตลาด (Marketing KPIs) ก็จะไม่วัดความสำเร็จในรูปแบบมิติเดิมของ

การตลาดไม่ใช่เป็นการวัดในมิติใหม่ของการตลาดสมัยใหม่ แนวคิดที่มอง 4Ps หรือส่วนผสมทางการตลาดว่าไม่เพียงพอที่จะใช้เป็นเครื่องมือทางธุรกิจ แล้วอย่างนั้นจะมีส่วนผสมใหม่ในการตลาดสมัยใหม่ได้อย่างไร

การเพิ่ม “P” ตัวใหม่ทางการตลาด ในอดีตมีนักการตลาดหลายๆ ท่านพยายามคิดหรือสร้าง P ตัวใหม่ทางการตลาดออกมา เช่น People (คน) Packing (บรรจุภัณฑ์) P.R. (Public Relations: ประชาสัมพันธ์) และอีกสารพัด P ที่จะทยอยตามออกมาอย่างมากมาย แต่ก็ยังไม่เป็นที่ยอมรับมากนัก มี P ใหม่ตัวหนึ่งที่น่าสนใจมากของ Seth Godin (2003) ที่พูดถึง “วัวสีม่วง” (Purple Cow) ซึ่งมีแนวคิดมาจากการมองตลาดในปัจจุบันว่า ทำไมวัวจะต้องเป็นสีขาวหรือสีน้ำตาลเท่านั้น ถ้าวัวเป็นสีม่วงจะทำให้คนจดจำได้มากน้อยแค่ไหน นั่นจึงเป็นที่มาของ Purple Cow ที่อธิบายกลยุทธ์ทางการตลาดสมัยใหม่ได้ดีว่า ควรสร้างให้เกิด “การจดจำทางการตลาด” หรือ “Remarkable Marketing” เพราะเมื่อใดก็ตามที่ นักการตลาดสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่จดจำได้ ความสำเร็จในผลิตภัณฑ์นั้นก็จะเกิดขึ้นทันที และเมื่อความนิยมในผลิตภัณฑ์ลดลง ก็หมายความว่านักการตลาดจะต้องสร้าง “วัวสีม่วง” ตัวใหม่ออกมา อาทิเช่น ในวงการสายการบินปรากฏว่า “Budget Airline” หรือเครื่องบินต้นทุนต่ำเป็นสิ่งที่เรียกว่า “วัวสีม่วง” (Purple Cow) ได้ดีที่สุด ในบ้านเราหรือแถบเอเชียก็จะมีได้ยีน เช่น Air Asia, Nok Air, Orient Air, Tiger Air เป็นต้น จนในที่สุดได้เกิดองค์ประกอบที่เกี่ยวกับหลักทฤษฎีทางการตลาดขึ้นใหม่ ซึ่งเป็นที่ยอมรับจากนักการตลาด และผู้บริหารอย่างกว้างขวาง นั่นคือทฤษฎีกลยุทธ์ทางการตลาดสมัยใหม่

กลยุทธ์ทางการตลาดสมัยใหม่ซึ่งเป็นส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix) หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า 8P's ซึ่งต้องมีแนวทางความคิดทางการสื่อสารการตลาด (IMC) โดยอาศัยเครื่องมือการติดต่อสื่อสารกับผู้บริโภคแบบสมัยใหม่ ซึ่งแบ่งส่วนขยายเพิ่มเติมจากเดิมอีกหลายส่วนทั้งงานศึกษาทั้งภายในและภายนอกประเทศเชื่อมโยงสู่การทำธุรกิจสมัยใหม่ซึ่งเน้นการสร้างผลกำไรสูงสุดบนความพอใจของผู้บริโภค ซึ่งเป็นการทำธุรกิจระยะยาว (Long-Term Business) พร้อมกับพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมากของผู้บริโภคสมัยใหม่ โดยเฉพาะการแบ่งส่วนการตลาด (Segmentation) ซึ่งไม่สามารถแบ่งส่วนการตลาดแบบเดิมๆ ได้แล้ว ส่วนแรกเป็นแนวทางทำธุรกิจ และก่อให้เกิดพฤติกรรมในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จะช่วยในการวางแผนการตลาดในธุรกิจผลิตภัณฑ์ที่มีความเกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับการศึกษา โดยแนวคิดทางการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดโดยใช้ 8P's ประกอบด้วยส่วนผสมทางการตลาด ดังนี้

กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ (Product Strategy)

กลยุทธ์ในส่วนแรกนี้จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวผลิตภัณฑ์ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นส่วนของคุณสมบัติส่วนตัวที่ต้องตั้งเป้าว่าจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ในระดับความพึงพอใจขนาดไหน การนำสินค้าไปเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ของคู่แข่งในท้องตลาด ว่ามีจุดเด่นและจุดด้อยอย่างไร นอกจากนี้ยังมีในส่วนของวัตถุดิบและสายงานการผลิตด้วย โดยกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์นั้นเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณสมบัติผลิตภัณฑ์ (Product attribute) ส่วนประสมผลิตภัณฑ์ (Product mix) สายผลิตภัณฑ์ (Product lines) โดยมีสิ่งที่จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ได้แก่

1. แนวความคิดด้านผลิตภัณฑ์ (Product Concept) เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ ต้องมีความชัดเจนในตัวผลิตภัณฑ์

2. คุณสมบัติผลิตภัณฑ์ (Product attribute) ต้องทราบว่าผลิตภัณฑ์นั้นผลิตมาจากอะไร มีคุณสมบัติอย่างไร ลักษณะทางกายภาพ ฟังก์ชัน เคมี ชีวะ ขนาด ความดี ความงาม ความคงทนด้านรูปร่าง รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในตัวของมันเอง

3. ลักษณะเด่นของสินค้า (Product Feature) การนำสินค้าของบริษัทไปเปรียบเทียบกับสินค้าของคู่แข่งแล้วมีคุณสมบัติแตกต่างกัน และจะต้องรู้ว่าสินค้าเรามีอะไรเด่นกว่า เช่น ลักษณะเด่นของ Dior คือเป็นผลิตภัณฑ์ชั้นนำจากปารีส

4. ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ (Product Benefit) พิจารณาว่าสินค้านั้นมีลักษณะเด่นอย่างไรบ้าง และสินค้าให้ประโยชน์อะไรกับลูกค้าบ้าง ระหว่างการให้สัญญากับลูกค้า กับการพิสูจน์ด้วยลักษณะเด่นของสินค้า

ตัวอย่างกลยุทธ์ เช่น ขยายวิธีการใช้ใหม่ๆ ของผลิตภัณฑ์เราเพื่อกลุ่มเป้าหมายใหม่ คือ กลุ่มผู้ใหญ่ที่อายุตั้งแต่ 55 ปี ขึ้นไป หรือการละทิ้งผลิตภัณฑ์ซึ่งยังไม่สามารถทำกำไรนับตั้งแต่เมื่อนำผลิตภัณฑ์นั้นๆ สู่ตลาดแล้วเป็นเวลา 5 ปี

กลยุทธ์ด้านราคา (Price Strategy)

การกำหนดราคาของผลิตภัณฑ์สินค้าถือเป็นกลยุทธ์สำคัญของแผนงานทางการตลาดที่จะช่วยสร้างความได้เปรียบมากขึ้น โดยการกำหนดราคาจะต้องคำนึงถึงปัจจัยของต้นทุนการผลิตบวกกับผลกำไรที่ต้องการจะได้จากการขายผลิตภัณฑ์ แล้วจึงทำการกำหนดราคาขายออกมาโดยต้องคำนึงสภาพการแข่งขันของตลาดสินค้า นอกจากนี้การกำหนดราคายังมีนัยที่บ่งบอกถึงตำแหน่งที่ต้องการจะให้สินค้าไปอยู่ด้วย ซึ่งการตั้งราคาอาจจะตั้งให้ใกล้เคียงกับสินค้าประเภทเดียวกันบนท้องตลาด หรือน้อยกว่าถ้าต้องการแย่งชิงฐานลูกค้า และมากกว่าถ้าต้องการวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ให้เหนือกว่า

ผลิตภัณฑ์ทั่วไป เป็นการกำหนดว่าเราจะตั้งราคาแบบใด กลยุทธ์ราคาสูงหรือราคาต่ำ สิ่งที่จะต้องตระหนักคือ ราคาที่ได้กำหนดไว้นั้นเหมาะสมหรือสอดคล้องกับตำแหน่งผลิตภัณฑ์ของสินค้าหรือไม่ ในการกำหนดด้านราคามีประเด็นที่จะต้องพิจารณาดังนี้

1. ตั้งราคาตามตลาด (On going price) หรือตั้งราคาตามความพอใจ (Leading price) โดยในการตั้งราคาตามตลาด (On going price) เหมาะสำหรับสินค้าที่สร้างความแตกต่างได้ยาก จึงไม่สามารถจะตั้งราคาให้แตกต่างจากตลาดคู่แข่งได้ นั่นคือการตั้งราคาตามคู่แข่ง ส่วนการตั้งราคาตามความพอใจ (Leading price) เป็นการตั้งราคาตามความพอใจ โดยไม่คำนึงถึงคู่แข่ง เหมาะสำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างในตราสินค้า สินค้าที่มีเอกลักษณ์ส่วนตัวมีภาพพจน์ที่ดี จะตั้งราคาเท่าไรก็ได้ไม่มีใครเปรียบเทียบ

2. สินค้าจะออกเป็นแบบราคาสูง (Premium price) เมื่อแน่ใจในคุณภาพที่เหนือกว่าและได้รับการยอมรับในราคาของลูกค้า หรือราคามาตรฐาน (Standard) เมื่อใช้การตั้งราคาโดยพิจารณาจากราคาของคู่แข่ง หรือตราสินค้าเพื่อการแข่งขัน (Fighting brand) เป็นสินค้าด้วยคุณภาพดีกว่าคู่แข่งเล็กน้อยจะลงตลาดล่าง

3. การตั้งราคาเท่ากันหมด (One pricing) คือสินค้าหลายอย่างที่มีราคาติดอยู่บนกล่อง หมายถึงไม่ว่าจะขายอยู่ที่ใดฤดูหนาวหรือฤดูร้อนราคาก็เท่ากันหมด

4. การขยายสายผลิตภัณฑ์ (Line extension) ในกรณีนี้การนำเสนอสินค้าเริ่มต้นด้วยราคาหนึ่ง แล้วมีกลยุทธ์เผยแพร่ความนิยมไปยังตลาดบน หรือตลาดล่าง

5. การขยับซื้อสูงขึ้น (Trading up) เป็นการปรับราคาให้สูงขึ้น ทำให้ได้กำไรมากขึ้นจึงพยายามขายให้ปริมาณมากขึ้นหรือการขยับซื้อต่ำลง (Trading down) เป็นการผลิตสินค้าที่มีราคาแพงให้มีคุณภาพกว่าสินค้าที่ราคาถูกเล็กน้อยแต่ ตั้งราคาสูงกว่าเพื่อให้คนซื้อขึ้นที่รองลงมา

6. การใช้กลยุทธ์ด้านขนาด (Size) คือไม่ทำขนาดเท่ากับผู้ผลิตรายอื่น ๆ

กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place Strategy)

ช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญของการวางกลยุทธ์ทางการตลาด เพราะถ้าสามารถหาช่องทางการกระจายสินค้าไปสู่มือผู้บริโภคได้มากเท่าไร ผลกำไรก็จะเพิ่มสูงขึ้นมากเท่านั้น โดยช่องทางการจัดจำหน่ายที่นิยมใช้กันในปัจจุบันมีอยู่ด้วยกันสองรูปแบบคือ การขายผู้บริโภคโดยตรงและการขายผ่านพ่อค้าคนกลาง ซึ่งสองวิธีนี้จะมีข้อแตกต่างอยู่ตรงที่ว่าการขายตรงไปสู่มือผู้บริโภคจะได้กำไรที่มากกว่า ในขณะที่การขายผ่านคนกลางจะช่วยในเรื่องของยอดการจัดจำหน่ายที่สูงขึ้น อันมีผลมาจากเครือข่ายที่พ่อค้าคนกลางได้วางเอาไว้นั่นเอง ในการตัดสินใจเลือกการจัดจำหน่ายจะต้องพิจารณาถึงสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel of distribution) ซึ่งเป็นเส้นทางที่สินค้าเคลื่อนย้ายจากผู้ผลิตหรือผู้ขายไปยังผู้บริโภคซึ่งอาจจะผ่านคนกลางหรือไม่ผ่านคนกลางก็ได้

2. ประเภทของร้านค้า (Outlets) ในทุกวันนี้พบได้ว่าวิวัฒนาการของการจัดจำหน่ายนั้นเป็นสิ่งที่เจริญเติบโตรวดเร็วมาก ประเภทของร้านค้ามีมากมายจนแทบจะตามไม่ทัน เช่น ร้านค้าส่ง (Wholesale store) ห้างสรรพสินค้า (Department store) ซูเปอร์มาร์เก็ตที่อยู่เดี่ยวๆ (Stand alone supermarket) ซุปเปอร์ชุมชน (Community mall) มินิมาร์ท (Minimart) เป็นต้น ซึ่งร้านค้าเหล่านี้ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งในการประกอบการตัดสินใจในการเลือกมาเป็นช่องทางในการจำหน่าย

3. จำนวนคนกลางในช่องทาง (Number of intermediaries) หรือความหนาแน่นของคนกลางในช่องทางการจัดจำหน่าย (Intensity of distribution) ในการพิจารณาเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายจะมีกระบวนการ คือ การพิจารณาเลือกลูกค้ากลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร พฤติกรรมในการซื้อของกลุ่มเป้าหมาย เช่น ซื้อเงินสดหรือเครดิต ต้องจัดส่งหรือไม่ ซื้อบ่อยเพียงใด และสุดท้ายคือการพิจารณาที่ตั้งของลูกค้าตามสภาพภูมิศาสตร์

4. การสนับสนุนการกระจายตัวสินค้าเข้าสู่ตลาด (Market logistics) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต และตัวสินค้าจากแหล่งปัจจัยการผลิตผ่านโรงงานของผู้ผลิต แล้วกระจายไปยังผู้บริโภค

กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategy)

การส่งเสริมการตลาดถ้าจะให้เปรียบเทียบน่าจะเหมือนกับการใช้เข็มฉีดยารักษาโรค เพราะจะมีประสิทธิภาพช่วยในการขายสินค้าได้เป็นอย่างดี ถ้าโปรโมชั่นที่ออกมาโดนใจลูกค้าก็จะช่วยให้ยอดขายและผลกำไรทวีสูงมากยิ่งขึ้น โดยกลยุทธ์การตลาดนี้จะต้องช่วยส่งเสริมและสอดคล้องไปกันได้กับกลยุทธ์อย่างอื่นด้วย โดยการส่งเสริมการตลาดนี้สามารถทำได้หลายวิธีไม่ว่าจะเป็นการลด แลก แจก แถม เป็นต้น

กลยุทธ์การบรรจุภัณฑ์ (Packaging Strategy)

บรรจุภัณฑ์นั้นมีความสำคัญมากเปรียบเสมือนเป็นหน้าตาของสินค้า ดังนั้นการออกแบบดีไซน์รูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์จึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง โดยหลักสำคัญที่ควรจะต้องคำนึงถึงเมื่อทำการออกแบบบรรจุภัณฑ์ตามแผนการกลยุทธ์นี้ก็คือจะต้องมีความสวยงามเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ อีกทั้งความโดดเด่นเมื่อนำไปวางบนชั้นสินค้าเปรียบเทียบกับของคู่แข่งจะต้องมีความเหนือชั้นกว่า จึงจะประสบความสำเร็จตามแผนงานนี้ การตัดสินใจเลือกรูปแบบการบรรจุภัณฑ์ และประเภทวัสดุ

ของบรรพบุรุษมักจะใช้กับสินค้าอุปโภคบริโภคที่พัฒนาใหม่ หรือเมื่อมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสินค้าใหม่ กลยุทธ์การบรรพบุรุษที่มีหลักในการพิจารณาดังนี้

1. บรรพบุรุษนั้นเหมาะสมที่จะบรรจุสินค้า (Put in) หรือไม่
2. สินค้าเมื่อวางบนชั้นแล้วได้เปรียบ (เด่น) (Put up) หรือไม่
3. สินค้าเมื่อนำเอามาใช้แล้วเก็บสะดวก (Put away) หรือไม่
4. บรรพบุรุษที่สวยงาม (Prettiness) หรือไม่
5. สามารถเชิญชวนให้ใช้ (Pleading) ได้หรือไม่
6. บรรพบุรุษที่สามารถสะท้อนตำแหน่งครองใจของสินค้า (Positioning) ได้หรือไม่
7. บรรพบุรุษที่สามารถสะท้อนบุคลิกภาพของสินค้า (Personality) ได้หรือไม่
8. บรรพบุรุษที่สามารถปกป้องสินค้า (Protection) ได้หรือไม่
9. บรรพบุรุษที่มีความสะดวกต่อการใช้งาน (Practicality) หรือไม่
10. บรรพบุรุษที่เลือกนั้นสามารถทำกำไรได้มากขึ้น (Profitability) ได้หรือไม่
11. บรรพบุรุษนั้นสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ได้หรือไม่
12. เป็นการบอกถึงวิธีการใช้สินค้า (Preaching) ได้หรือไม่
13. สามารถดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม (Preservation) ได้หรือไม่

ถ้านำสิ่งเหล่านี้มาพิจารณาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ในการออกแบบบรรพบุรุษของบริษัทจะเป็น โลโก้ ตัวหนังสือ ตัวอักษร การเลือกเป็นกระดาษเป็นโฟม เป็นพลาสติก หรือเครื่องหมาย สี สันต่างๆ บริษัท ก็จะได้บรรพบุรุษที่ดี

กลยุทธ์การใช้พนักงานขาย (Personal Strategy)

ทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยทำให้ยอดขายทะยานไต่ระดับพุ่งสูงขึ้นก็คือการเลือกใช้กลยุทธ์พนักงานขายเป็นตัวช่วยส่งเสริม การขายสินค้าโดยใช้พนักงานถือเป็นศิลปะการขายขั้นสูงที่ไม่สามารถลอกเลียนแบบกันได้ง่ายๆ พนักงานขายที่มีความรู้ความสามารถบวกกับประสบการณ์จะมีเทคนิคการจูงใจลูกค้าให้เข้ามาสนใจและนำไปสู่ action นั่นก็คือการตัดสินใจซื้อในที่สุด การขายโดยใช้พนักงานขายจัดเป็นรูปแบบการปฏิบัติตัวต่อตัวระหว่างกิจการกับลูกค้า ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังคำสั่งซื้อด้วยรูปแบบการขายที่แตกต่างกัน การขายโดยพนักงานขายนั้นเกี่ยวข้องกับการจ้างพนักงานขาย การจัดการทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานขายตลอดจนการบริหารสินค้าคงคลัง การเตรียมการเสนอขายและการบริการหลังการขาย ในการพัฒนาแผนการขายนั้น กิจการจะเริ่มตั้งแต่การตั้งวัตถุประสงค์และปฏิบัติการ ซึ่งต้องมีความชัดเจนและสอดคล้องกับประเภทของธุรกิจโดยอาจเป็นธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจการบริการ หรือธุรกิจการผลิต จากนั้นจึงกำหนดกลยุทธ์การขายและการดำเนินงานการขายโดยใช้

พนักงานขายนั้นหวังผลลัพธ์เพื่อเพิ่มยอดขายและขณะเดียวกันก็เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระยะยาวกับลูกค้าอีกด้วย นอกจากนี้การขายโดยใช้พนักงานขายนั้น ยังมีการใช้โบว์ชัวร์ เอกสาร ใบปลิว วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อช่วยในการนำเสนอขายของพนักงาน ตลอดจนเป็นหลักฐานอ้างอิงและสามารถมอบไว้ให้ลูกค้าเพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมอีกด้วย

กลยุทธ์การให้ข่าวสาร (Public Relation Strategy)

ยุคโลกไร้พรมแดนอย่างในปัจจุบัน การสื่อสารคือกุญแจสำคัญที่นำไปใช้ไขสู่ประตูความสำเร็จ เพราะสภาพแวดล้อมการใช้ชีวิตของผู้คนในสังคมเมืองและชนบทถูกแวดล้อมไปด้วยสื่อต่างๆ มากมาย การใช้กลยุทธ์ข่าวสารเข้ามาเป็นทัพเสริมอีกแรงหนึ่งในการทำการตลาดจะช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องของภาพพจน์ และเพิ่มทัศนคติในเชิงบวกให้เกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการ การให้ข่าวสารนั้นคือรูปแบบหนึ่งของการติดต่อสื่อสารที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการสื่อสาร ทั้งนี้เพื่อสร้างทัศนคติที่เป็นบวกต่อสินค้าและกิจการของเรา แต่ปัจจุบันการสื่อสารโดยวิธีดังกล่าวอาจมีค่าใช้จ่ายอื่นๆ รวมทั้งค่าใช้จ่ายทางอ้อมเกี่ยวกับสื่ออีกด้วย การให้ข่าวสารแก่สาธารณชนนั้นเป็นรูปแบบหนึ่งของการประชาสัมพันธ์ การให้ข่าวสารจัดว่าเป็นการสร้างภาพลักษณ์ในระยะยาวแก่องค์กร และต้องการให้ผลลัพธ์นี้ออกมาในเชิงบวกแก่องค์กร สิ่งที่เราต้องพิจารณาอย่างยิ่งในการให้ข่าวสาร คือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการได้รับข่าวสารและสื่อโฆษณาที่จะใช้เพื่อการสื่อสารข่าวสาร

กลยุทธ์พลัง (Power Strategy)

พลังในที่นี้หมายถึงอำนาจในการต่อรอง และควบคุม ซึ่งดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่ยากที่สุดในการที่จะทำให้เกิดขึ้น แต่ก็ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นและขาดไม่ได้ในองค์ประกอบส่วนสุดท้ายนี้ เพราะอำนาจต่อรองจะสามารถเป็นพลังพิเศษเปรียบเสมือนมือที่มองไม่เห็น ที่จะนำมาใช้ต่อรองแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางการค้าให้บริษัทได้รับข้อเสนอที่ดีที่สุดในกรณีที่ไม่สามารถตกลงกันตามกรอบได้อย่างลงตัว

กลยุทธ์ 8P ตามที่ได้กล่าวมานี้เป็นเครื่องมือพื้นฐานที่นักธุรกิจส่วนใหญ่นำไปใช้เป็นบรรทัดฐานในการทำการตลาดให้กับบริษัทของตนเองกันทุกคน โดยมีข้อแตกต่างกันตรงที่บางบริษัทประสบความสำเร็จแต่บางบริษัทกลับล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง เหตุผลที่เป็นเช่นนั้นเพราะบริษัทที่ล้มเหลวไม่อาจสร้างองค์ประกอบทางกลยุทธ์ตัวพีขึ้นมาได้ครบทุกตามวงจร ดังนั้นผู้ประกอบการที่สนใจจะใช้กลยุทธ์นี้ทำการตลาดให้ได้อย่างเห็นผลจะต้องใส่ใจในทุกรายละเอียดของแต่ละกลยุทธ์เพื่อสร้างสรรค์ตัว P ทั้งหมดให้เกิดขึ้นมาให้ได้

นอกจาก 8'Ps ที่ได้มีการกล่าวมาข้างต้นแล้ว นักทฤษฎีหรือนักปฏิบัติด้านการตลาดยังมีการเสนอส่วนผสมใหม่ทางการตลาดสมัยใหม่ซึ่งประกอบด้วยพื้นฐานของ 4'Ps แต่มีการต่อยอดขึ้นมาเป็น 4'Cs ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. C ตัวแรกคือ Convergence การรวมเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ก็เพราะว่า ความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดสมัยใหม่ ผลิตภัณฑ์ใดๆ หรือการขาดพันธมิตร ผลิตภัณฑ์นั้นมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จยาก เช่น บริษัท Sony พยายามทำให้ทุกผลิตภัณฑ์รู้จักกันภายใต้ “ภาษา Sony” คือ การมี Memory Stick ที่จะใช้เป็สิ่งบันทึกข้อมูลและใช้ได้ทั้งกล้องดิจิทัล โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก เครื่องพีดีเอ เครื่องเล่น VCD/DVD ซึ่งการรวมเข้ามาด้วยกันจะทำให้ผลิตภัณฑ์มีโอกาสเติบโตและกลายเป็นแบรนด์ที่อินเทอร์เน็ตได้ถ้าแบรนด์นั้นอย่างถูกวิธี

2. C ตัวที่สองคือ Customer Value คุณค่าสู่ลูกค้า การตลาดสมัยใหม่จะเป็นอะไรที่มากกว่าเดิม อาทิ ในอดีตหรือปัจจุบัน นักการตลาดจะพูดถึงการทำอะไรให้ลูกค้าพึงพอใจ แต่นับจากนี้ไปจะต้องสร้างคุณค่าสู่ลูกค้า โดยที่กระบวนการนี้ในการสร้างคุณค่าให้ลูกค้าจะมีอยู่ 5 ขั้นตอนคือ

- มีความรู้หรือเข้าใจผู้บริโภคอย่างถ่องแท้ เช่น สถานการณ์แวดล้อมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี วัฒนธรรม และการแข่งขัน เป็นต้น

- มุ่งมั่นผูกพัน เป็นการกำหนดกลยุทธ์ที่จะทำให้ชนะการแข่งขัน จะพัฒนาเสนออะไรที่ดีที่สุด การจัดองค์กรที่เหมาะสม มีการสื่อสารที่ดีทั้งภายในและภายนอก และนิยามการวัดด้วย KPIs

- การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่จะทำให้มุ่งมั่นนำคุณค่าสู่ลูกค้า

- การประเมินการตลาดว่ามีสิ่งใดที่จะทำให้เสียลูกค้า การจัดการข้อมูลอย่างรวดเร็ว ย้อนกลับของลูกค้าการต่อว่าและประเมินผลกับสิ่งที่ลูกค้าคาดหวังรวมถึงการวิเคราะห์เพื่อการปรับปรุง

- การปรับปรุง เช่น ลดช่องว่างที่เกิดปัญหา ความเข้าใจลูกค้าที่ท้าทาย การนิยามการมุ่งมั่นในคุณค่าสู่ลูกค้า การปรับปรุงคุณค่าสู่ลูกค้าและคาดการณ์การเปลี่ยนแปลง

3. C ตัวที่สามคือ Channels หมายถึง ช่องทางการจัดจำหน่าย ซึ่งแต่เดิมจะพูดถึงสถานที่ (Place) แต่ในการตลาดสมัยใหม่เป็นเรื่องการบริหารช่องทางต่างๆ (Channel Management) ทั้งนี้เพราะว่าปัจจุบันมีช่องทางการจัดจำหน่ายเกิดขึ้นมากมาย และบางครั้งผลิตภัณฑ์หนึ่งๆ สามารถที่จะนำไปถึงลูกค้าเป้าหมายได้หลายช่องทาง อาทิ ช่องทางการจำหน่ายแบบดั้งเดิม ช่องทางจำหน่ายผ่านโมเดิร์นเทรด ช่องทางด้านขายตรง ช่องทางอีคอมเมิร์ซ ช่องทางด้านเว็บไซต์หรือการแสดงสินค้า ฯลฯ

4. C ตัวสุดท้าย คือ Communication หรือ Integrated Marketing Communication (IMC) เป็นการบูรณาการการสื่อสารทางการตลาดแบบครบวงจร หมายถึง จะใช้เครื่องมือทางการตลาดทั้งหมด เช่น โฆษณา ประชาสัมพันธ์ พนักงานขาย หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โทรทัศน์ วิทยุ โบรชัวร์

บิลบอร์ด ฯลฯ เพื่อสื่อสารทั้ง 8Ps ให้ลูกค้าได้รับรู้ ซึ่งในปัจจุบันจะใช้เทคโนโลยีผสมกับฐานข้อมูลมาช่วยในการจัดทำ IMC ให้มีประสิทธิภาพ อาทิ CRM (การจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้า) Call Center (ที่ให้บริการได้ 24 ชั่วโมง 7 วัน) การมีเว็บไซต์ที่ลูกค้าจะศึกษาข้อมูลของผลิตภัณฑ์หรือบริการ และติดต่อบริษัทได้ทางอีเมล การมีโปรแกรมสมาชิก หรือโปรแกรมที่จะให้ลูกค้าจงรักภักดี โดยการทำให้เกิดการสื่อสารถึงลูกค้าอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (สุริย์ ศิริพัฒน์. 2548: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

3.5 แนวโน้มการออกแบบ (Trend 2012)

ในปัจจุบันโลกอยู่บนกระแสความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเข้ามาเปลี่ยนรูปแบบการดำรงชีวิตและธุรกิจ เครือข่ายสังคมออนไลน์กลายเป็นเครื่องมือช่วยเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและเป็นช่องทางค้าขาย โฆษณา ประชาสัมพันธ์แบบเรียลไทม์กับคนทั่วโลก ในขณะที่เดียวกันตัวแปรหลักอย่างระบบเศรษฐกิจที่เป็นเสมือนตัวกำหนดวิถีชีวิต ความเป็นไปของโลกได้สร้างวิกฤตครั้งยิ่งใหญ่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา จุดชนวนจากปัญหาเศรษฐกิจภาคการเงินสินเชื่อสหรัฐอเมริกาที่ส่งผลกระทบถึงเศรษฐกิจภาคการผลิตของประเทศแถบยุโรป และเอเชีย ความขัดแย้งทางการเมือง สังคมทั้งในประเทศและนอกประเทศก็เป็นอีกตัวแปรสำคัญที่สร้างความเสียหายในวงกว้าง ตั้งแต่ธุรกิจค้าปลีก ความเชื่อมั่นในการลงทุน และราคาทรัพยากรน้ำมันที่มีแนวโน้มจะพุ่งสูงขึ้น และปัญหาที่ยังแก้ไขไม่ได้อย่างภาวะโลกร้อนและทรัพยากรไม่เพียงพอ แม้ปัญหารอบตัวเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต พฤติกรรม และทัศนคติของผู้บริโภคอย่างมาก แต่ความต้องการในการบริโภคยังคงมีอยู่แต่รูปแบบการบริโภคคือสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป

“ความใหม่” ของโลกในศตวรรษที่ 21 จึงก้าวไปสู่ความต้องการใช้ชีวิตที่ทันสมัย การบริโภคที่สมเหตุสมผล ความมีจิตสำนึก เครือข่ายและความเชื่อมโยงทั้งในโลกออนไลน์และความเป็นจริง คุณค่าของชุมชนและท้องถิ่น การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลให้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต และการคำนึงถึงความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ดังที่แสดงให้เห็นในแนวคิดหลักของแฟชั่น วัสดุ เทคโนโลยี สี พื้นที่ และการใช้ชีวิต ประจำฤดูกาลไปไม่ผลิ/ฤดูร้อน 2012 นี้ การมองโลกอย่างเข้าใจ การดำรงชีวิตด้วยความสุขและทัศนคติเชิงบวก คุณค่าของควมมีคุณภาพ การอยู่ร่วมกับธรรมชาติบนข้อจำกัดอย่างสมดุล นึกถึงสังคมส่วนรวมด้วยการแบ่งปัน โดยไม่ลืมหักเหงาในท้องถิ่นที่ตนอยู่ และการใช้จินตนาการอย่างสร้างสรรค์ คือกุญแจสำคัญที่จะทำให้เราเข้าใจสิ่งที่จะเกิดขึ้นในปี 2012 มากยิ่งขึ้น

แนวโน้มการออกแบบ หรือ "เทรนด์" ดูเหมือนมีอิทธิพลต่อทุกวงการในทุกยุคสมัย เพราะเป็นตัวกำหนดให้เห็นถึงความเป็นไปของความนิยมชื่นชมในรูปแบบหนึ่งในช่วงเวลานั้นๆ ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย หรือข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ จำเป็นที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนออกแบบให้ตรงตามรสนิยมของผู้บริโภคในยุคนั้นๆ ชีระ ฉันทสวัสดิ์ ดีไซน์เนอร์ผู้มี

ประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีผลงานเป็นที่ยอมรับบนรันเวย์โลก เจ้าของแบรนด์ T-RA ได้กล่าวไว้ว่า เทรนด์มีไว้ให้ต่อยอด ไม่ได้มีไว้ให้ทำตาม และไม่มีอะไรผิดอะไรถูก เทรนด์สำคัญหรือไม่สำคัญขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน สำหรับคนทำธุรกิจถือว่าสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับคนส่วนใหญ่ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แต่บางแบรนด์อาจจะมีภาพพจน์แข็งแกร่งอยู่แล้วสามารถสร้างเทรนด์ของตนเองขึ้นมา เพราะมีสาวกคอยติดตามเทรนด์อยู่แล้ว เทรนด์แต่ละปีของนิตยสารแต่ละสำนัก จะถูกสื่อสารไปยังที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตผ้า เครื่องหนัง บางครั้งดีไซเนอร์ไม่ได้คิดคอลเลกชันตามเทรนด์ แต่ใช้วัตถุดิบซึ่งเจ้าของวัตถุดิบผลิตตามเทรนด์ จึงเหมือนกับว่าดีไซเนอร์ผลิตผลงานตามเทรนด์ ทั้งยังมีการผสมผสานเทรนด์มากกว่าทั้งแบบทั้งตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ จึงควรศึกษาลงลึกในรายละเอียดว่าเทรนด์ไหนที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของตน หรือเหมาะสำหรับสร้างสรรค์ผลงาน ทั้งนี้อย่าลืมมองถึงโอกาสหรือความเป็นไปได้ เมื่อค้นพบแนวโน้มที่สนใจแล้วมีผู้ทำอยู่แล้วควรจะหลีกเลี่ยง หรือพยายามหาข้อมูลแต่ละหวัข้อที่เกี่ยวข้องเทรนด์นั้น แล้วนำมาผสมผสานเป็นคอลเลกชันของตนเองที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่

แนวโน้มรูปแบบกระเป๋ในปี 2012 (SPRING/SUMMER)

ปัจจุบันนี้ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความตื่นตัว และสนใจในการติดตามกระแสแนวโน้มแฟชั่นตามฤดูกาลต่างๆ ชัดเจนขึ้น ทั้งเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ รวมไปถึงรองเท้าและกระเป๋าก็มีความสำคัญมากขึ้น การใช้กระเป๋าของสตรีในปัจจุบันได้รับความนิยมมากขึ้น โดยเฉพาะสุภาพสตรีจะนิยมกระเป๋าสีสันอบอุ่นที่ให้ความรู้สึกถึงความสงบ อิงความอ่อนโยนของธรรมชาติด้วยการใช้สีขาวให้สะอาดสบายตา และเสริมแต่งด้วยโทนสีน้ำตาลไหม้ เพื่อเพิ่มความหรูหราแต่ยังคงความเรียบง่ายนอกจากนี้ การใช้สีโทนแดงและดำที่บ่งบอกถึงความขัดแย้ง ดึงดูด เร้าร้อนและมีพลัง เพื่อให้ความรู้สึกถึงความแตกต่าง สร้างความรู้สึกเชื่อมั่น และโทนสีสุดท้ายเป็นการใช้สีธรรมชาติของเปลือกไม้ ใบไม้แห้งโดยใช้สีโทนน้ำตาลปนเหลืองไล่จากโทนอ่อนจนเข้มขึ้น ส่วนรูปแบบของกระเป๋าจะใช้อุปกรณ์ตกแต่งที่มีความแวววาว เช่น โลหะหรือมีลวดลายปักที่มีความละเอียด พิถีพิถัน แสดงความอ่อนหวานโดยนิยมขนาดใบใหญ่จนเกือบเท่ากระเป๋าดูทางขนาดย่อม ตัวกระเป๋าจะค่อนข้างมีโครงสร้างมากขึ้น ตกแต่งด้วยอุปกรณ์ที่ค่อนข้างมีน้ำหนักและการประดับรายละเอียดหลากหลายและมีการใส่ลูกเล่นต่างๆ เช่น ช่องใส่โทรศัพท์มือถือหรือ จะมีการตกแต่งประดับประดาด้วยอุปกรณ์ตกแต่งอย่างสวยงามและโดดเด่นด้วยโบ ลายปักลวดลายหรืออุปกรณ์ตกแต่งแบบย้อนยุค (กันยพัทร์ ไทยเลิศวิทยา. 2551)

แนวโน้มการออกแบบกระเป๋ในปี 2012 นี้ เทรนด์ของกระเป๋านั้นเป็นการผสมผสานระหว่างความคลาสสิกและความโมเดิร์นไว้ในหนึ่งเดียว ขณะที่กระเป๋ามีหูสำหรับคล้องหรือเกี่ยวกับส่วนต่างๆ ของร่างกาย (cross-body) นั้นกำลังได้รับความนิยมอย่างสูงสุด หูกระเป๋าและสายคล้องไหล่ได้ถูกนำมาใช้อีกครั้งกับกระเป๋ารูปทรงกล่อง, กันน้ำได้ และความคลาสสิกของยุค 70s กระเป๋าไม่ใช่แค่

สำหรับเป็นเครื่องประดับเท่านั้นแต่กระเป๋านั้นใช้สำหรับเก็บของสำคัญต่างๆ ของผู้ใช้ สายคล้องและความง่ายต่อการพกพานั้นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญเช่นเดียวกัน

1. กระเป๋าถือแบบมีสายคาด (Handle wristlets) กระเป๋าในลักษณะนี้ทำให้กระเป๋าคลัทช์ (Clutches) ง่ายต่อการพกพาและดูมีมิติมากขึ้นกับสายคล้องขนาดใหญ่ที่สามารถจับได้ถนัดมือ สายคล้องกระเป๋าแบบนี้ทำให้ผู้ใช้ดูคล่องแคล่วและสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้กับผู้ถือ เป็นกระเป๋าที่ให้ความรู้สึกเหมือนซองจดหมายขนาดใหญ่ และกระเป๋าเอกสารแบบถือที่ทำให้ดูโดดเด่นมากยิ่งขึ้นกับการตกแต่งกระเป๋า สีลวดลายที่สะดุดตา และวัสดุที่ออกแบบให้เข้ากับดีไซเนอร์อย่างลงตัว

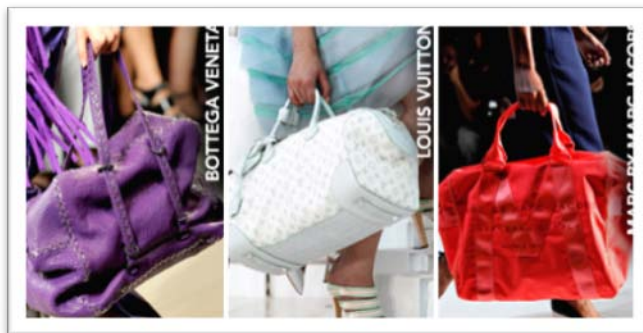
ภาพประกอบ 65 กระเป๋าถือแบบมีสายคาด (Handle wristlets)

2. กระเป๋าคาดสะโพก (Belt bags) การกลับมาอีกครั้งของกระเป๋าคาดสะโพกแต่ครั้งนี้นำวัสดุที่ใช้ไม่ได้ทำจากไนลอนอย่างที่ผ่านมา กับสายคาดเอวที่ใช้ง่ายและดูดีเมื่อพกพา สำหรับสัณณวณะที่มีขึ้นเล็กๆ เช่นโทรศัพท์มือถือ บัตรเครดิต และลิปกลอสระหว่างวัน การสะพายกระเป๋แบบนี้ควรสะพายแบบหลวมๆ ไว้ที่สะโพกเท่านั้น ขนาดของกระเป๋าคควรเลือกกระเป๋ไซส์เล็กไปจนถึงไซส์กลางเท่านั้นในรูปแบบที่ดูกะทัดรัด กระเป๋าและสายมีความกลมกลืนกันเป็นอย่างดี และสายคาดแบบโซ่ทำให้กระเป๋าดูหรูหรา กระเป๋าสายคาดเหมาะสำหรับท่องเที่ยวและกิจกรรมที่ต้องการความคล่องตัว

ภาพประกอบ 66 กระเป๋าคาดสะโพก (Belt bags)

3. กระเป๋าเดินทาง (Duffel Bags) กระเป๋าในรูปแบบคล้ายกระเป๋าเดินทางนี้นิยมขนาดที่ใหญ่ขึ้นเล็กน้อย สิ่งที่ดีไซน์เนอร์มีความคิดที่ตรงกันคือ กระเป๋าลักษณะที่แสดงออกถึงความฟุ่มเฟือย จะไม่ทำมาสำหรับกระเป๋าพกพาเพื่อไปออกกำลังกาย สำหรับฤดูกาลนี้กระเป๋าได้มากับความแปลกใหม่และวัสดุทำจากผ้าใบที่สามารถกันน้ำได้ มีชิปด้านบนดูเรียบหรู สามารถสร้างเสน่ห์ให้กับผู้ใช้ได้อย่างง่ายดาย

ภาพประกอบ 67 กระเป๋าเดินทาง (Duffel Bags)

4. กระเป๋าย้อนยุค (Vintage cases) นึกถึงกระเป๋าสำหรับใส่กล้องหรือกระเป๋าเอกสารรุ่นเก่า ทำให้คิดถึงบรรยากาศย้อนยุค กระเป๋า ทรงย้อนยุคที่ดีไซน์เนอร์พร้อมใจกันรังสรรค์ออกมาส่วนใหญ่นำมาจากหนัง Nappa หรือ Pebbled หรือหนัง Exotic ในโทนสีดำ สีแทน หรือสีส้ม และสร้างร่องรอยเล็กน้อยที่แสดงถึงความย้อนยุค (ร่องรอยบนกระเป๋าแสดงถึงความเป็น Vintage ได้ดี)

ภาพประกอบ 68 กระเป๋าย้อนยุค (Vintage cases)

5. กระเป๋ายุค 70 ('70s bags) ย้อนกลับไปสู่ยุค '70s ที่เป็นแรงบันดาลใจในการดีไซน์ กระเป๋าหลายๆ ฤดูกาลในขณะนี้ กระเป๋าทรงอานม้ากำลังจะกลับมา เหล่าดีไซน์เนอร์เลือกใช้โทนสีที่ดูไม่ร้อนแรงมากนักได้แก่สีแทน สีน้ำตาล สีเขียว หรือสีขาว และเลือกใช้หนัง Supple หรือ Suede สำหรับดีไซน์นี้ กระเป๋าประกอบไปด้วยสายคล้องสั้นแบบเรียบง่ายและขนาดเล็กกว่าปกติ ชอบกระเป๋าที่โค้งมนและลายเส้นที่ดูชัดเจน ทำให้ดีไซน์นี้ดูสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น

ภาพประกอบ 69 กระเป๋ายุค 70 ('70s bags)

6. กระเป๋าถือแบบมีหูหิ้ว (Totes) ได้รับความนิยมอย่างมากกระเป๋าทรงนี้ขาดไม่ได้สำหรับฤดูกาลนี้ ขนาดที่แนะนำคือขนาดกลางไปจนถึงขนาดใหญ่ กับวัสดุที่มีความแปลกใหม่ การสาน ผ้าทอ ผ้าพิมพ์ และผ้าใบ กับทรงที่บางมีความร่วมสมัย รูปทรงเรขาคณิต การเดินเส้นขอบกระเป๋า หูหิ้วแบบหัวเข็มขัด และหนังกลับ กับกระเป๋าคอลเลคชั่นใหม่ สำหรับ Hermes และ Dolce and Gabbana ยังคงเลือกใช้วัสดุทุกชนิดมาสร้างสรรค์คอลเลคชั่นนี้

ภาพประกอบ 70 กระเป๋าถือแบบมีหูหิ้ว (Totes)

7. กระเป๋าทรงกล่อง (Boxy) ทรง Buttery nappa ได้ถูกนำมาใช้สำหรับกระเป๋าทรงกล่อง ในฤดูกาลนี้ กับรูปทรงที่ไม่เป็นเหลี่ยมมากนัก ดีไซน์เรียบง่ายและไร้รอยตะเข็บ เป็นรูปทรงที่มีมิติและชัดเจนมากขึ้นดูแปลกใหม่ กระเป๋าของ Balenciaga ได้ออกแบบสายสะพายแบบหัวเข็มขัดในสีสันที่แตกต่างจากตัวกระเป๋าเพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับตัวแบรนด์ หรือแม้แต่ Jil Sander และ Marc by Marc Jacobs กับหูหิ้วขนาดเล็กเพื่อความสะดวกในการพกพา

ภาพประกอบ 71 กระเป๋าทรงกล่อง (Boxy)

แนวโน้มรูปแบบแฟชั่น วัสดุ เทคโนโลยี สี ในปี 2012 (SPRING/SUMMER)

ในปีนี้ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) ได้มีการประมวลกระแสเทรนด์ภายในปี 2012 จากนิตยสารต่างประเทศ 16 เล่ม ดังนี้

1. หนังสือแนวโน้มการออกแบบในปี 2012 ได้แก่ Carlin Colour SS 2012, Carlin Impulse SS 2012, Carlin Interior SS 2012, inFASH Forward Trend SS 2012, Mega Trend Report No° 13, Mix Trends issue 22 SS 2012, NellyRodi Decor & Atmosphere SS/PE 2012, NellyRodi Fabrics SS 2012, NellyRodi Lifestyle & Attitudes 2012, NellyRodi Prêt à Porter SS 2012, PANTONE VIEW Colour Planner Summer 2012

2. นิตยสารชั้นนำในต่างประเทศ ได้แก่ Fashion Trends Forecast, View Textile magazine issue 91, Viewpoint issue 26, Viewpoint issue 27, ZoomOnFashionTrends magazine issue 46

ควบคู่กับประสบการณ์ของนักออกแบบ ผู้ประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศและผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) การคลุกคลีกับนักเรียน นักศึกษา รวมถึงข้อมูลข่าวสารการออกแบบ ธุรกิจสร้างสรรค์ พบว่าเทรนด์หลักแห่งปี 2555 ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการออกแบบแฟชั่น เทคโนโลยี วัสดุ สี พื้นผิว และการใช้ชีวิตของผู้บริโภคจะอยู่บนพื้นฐาน 5 แนวคิดหลัก ดังนี้

ความธรรมดาสามัญใหม่

แนวความคิด: จากรายละเอียดมากมายของการใช้ชีวิต คืบคลานสู่ความเรียบง่ายด้วยคุณภาพและอรรถประโยชน์อย่างแท้จริง

ภาวะล่มสลายของเศรษฐกิจทำให้เราต้องมองหาแนวคิดใหม่ในการดำรงชีวิต ทักษะคติบริโภคนิยมเกินความจำเป็นเปลี่ยนไปสู่ความธรรมดา ความจริง และสิ่งที่เป็นอยู่ทุกวัน การใช้ชีวิตจะถูกขับเคลื่อนด้วยความทะเยอทะยานน้อยลง แต่จะมีความจริงใจและตรงไปตรงมากับความต้องการของตนเองมากยิ่งขึ้น เสี่ยงจากคนธรรมดาและกระแสสังคมกลายเป็นผู้มีอำนาจในการชี้นำ ความ

หรรษาไม่จำเป็นต้องแสดงออกอย่างฉาบฉวยในวัสดุแบบทอง เงิน อัญมณี หรือป้ายแบรด์เนมที่โชว์ความมั่งคั่งอย่างเปิดเผยอันแสดงได้ถึงการลงทุนที่คุ้มค่า มีประโยชน์ และมองเห็นถึงเหตุผลของการจ่าย คุณลักษณะเหล่านี้ทำให้สินค้ามีมูลค่าและคุณค่าด้วยตัวมันเองอย่างแท้จริง มิใช่เป็นผลมาจากการสร้างภาพลักษณ์ที่ดึงดูดตามโดยการโฆษณา ซึ่งจะด้อยความสำคัญลงเมื่อผู้บริโภคมีมุมมองใหม่ต่อความหมายของคำว่า "คุณค่า" และ "ราคา"

เมื่อโลกเข้าสู่วิกฤตเศรษฐกิจสินค้ากลุ่มหรรษามักมียอดขายตกลงมากกว่ากลุ่มอื่นๆ เนื่องจากมีความจำเป็นน้อยกว่าสินค้ากลุ่มอุปโภคบริโภค และจำนวนคนที่กำลังซื้อจะลดลงตามไปด้วย แต่เมื่อใดก็ตามที่เศรษฐกิจเริ่มปรับตัวดีขึ้น คนมีเงินมากขึ้น ยากจะจ่ายใช้สอยมากขึ้น สินค้ากลุ่มหรรษาจะกลับมาได้อย่างรวดเร็วอีกครั้ง

ในปัจจุบันความรู้สึกต่อสินค้าในกลุ่มหรรษากำลังเปลี่ยนไป ผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อในปัจจุบันมีเรื่องให้คิดมากกว่าเดิม ทั้งความบอบช้ำจากพิษเศรษฐกิจ สภาพสังคม สภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อมโลกที่ไม่ปกติ สินค้าที่แสดงถึงความร่ำรวยแบบเดิม ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้าราคาแพง รองเท้า กระเป๋า รถยนต์ยี่ห้อดังก็ยังได้รับความนิยมอยู่ แต่มีแนวโน้มลดลง สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการกลับไม่ใช่แค่ป้ายยี่ห้อที่นำมาประดับไว้อย่างฉาบฉวยเท่านั้น แต่เขากำลังพิจารณาถึงความคุ้มค่าทุกบาททุกสตางค์ที่จ่ายไป ซึ่งไม่ได้หมายถึงตัวเลข แต่หมายถึงเงินที่จ่ายไปนั้นต้องสมเหตุสมผลกับความประณีตอุตสาหกรรม การออกแบบ การใช้วัสดุชั้นเยี่ยม และคำนึงถึงเรื่องราวความเป็นมาของสินค้านั้นๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องแสดงออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน

สาเหตุที่ทำให้ผู้บริโภคสนใจเรื่องคุ้มค่ามากยิ่งขึ้นกว่าเดิม นอกจากเรื่องการเงินในกระเป๋าลดลงแล้ว ผลิตภัณฑ์ของ Apple ก็มีส่วนทำให้สังคมมีความตื่นตัวมากขึ้น ด้วยการออกแบบและใช้วัสดุอย่างดีในราคาที่คนทั่วไปจำเป็นต้องได้พร้อมฟังก์ชันการทำงานที่มีมาให้มากมาย คำถามจึงถูกโยนกลับไปยังผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในท้องตลาดว่า มีความจำเป็นต้องจ่ายแพงเพื่อให้ได้มาซึ่งของดีอีกหรือไม่ นอกจากนั้น แนวทางการแสดงออกซึ่งความหรรษาก็เปลี่ยนไป กลุ่มคนมีเงินอาจจะไม่ได้ต้องการแสดงความร่ำรวยให้คนอื่นเห็นอย่างชัดเจนเหมือนที่ผ่านมา แต่สิ่งที่อยากได้ คือ การสร้างประสบการณ์ ในการเติมเต็มชีวิตรูปแบบใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสไตล์ของแต่ละคน การสร้างชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี สุขสบายมากขึ้นด้วยเทคโนโลยีและอุปกรณ์ช่วยอำนวยความสะดวก ไปจนถึงการเดินทางและการพักผ่อนที่สามารถสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจ

คนรวยหลายคนเริ่มลดค่าใช้จ่ายในความหรรษาลง เช่น ลดการซื้อเครื่องประดับ เสื้อผ้าราคาแพงที่ใส่ได้เพียงไม่กี่โอกาส ลดการท่องเที่ยวบนเรือยอร์ชสุดหรู แต่การใช้จ่ายของเขาก็ไม่ได้น้อยลงโดยไปเพิ่มขึ้นที่หมวดอื่น โดยเฉพาะกลุ่มไลฟ์สไตล์และเทคโนโลยี คนรวยหลายคนเลือกที่จะซื้ออะไร

แปลกใหม่ เช่น เตาอบพิซซ่าแบบดั้งเดิมราคาหลายล้านบาท เพื่อแลกมาด้วยประสบการณ์ในการได้ร่วมทำอาหารสังสรรค์กันภายในครอบครัว เป็นต้น

ภาพประกอบ 72 แนวคิดด้านสี

ภาพประกอบ 73 แนวความคิดด้านองค์ประกอบ

1. ความเรียบง่าย คือ การสัมผัสถึงแก่นแท้ของความงามและอารมณ์ การสร้างวัสดุธรรมชาติให้ดูมีระดับและความสง่างามจากการไม่ปรุงแต่ง
2. คุณภาพ คือ การใส่ใจในวัสดุ รายละเอียด กระบวนการ และการใช้งานที่ยาวนาน
3. ต้องมีประโยชน์อย่างแท้จริง คือ การนึกถึงประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ วิธีการที่ทำให้สิ่งซับซ้อนเข้าถึงง่ายยิ่งขึ้น ทศนคติใหม่ต่อความหรูหรา นวัตกรรมสร้างอารมณ์

ภาพรวม: การกลับสู่พื้นฐานและลงรายละเอียด คุณภาพมาเหนือจำนวน มันคือการกลับมาของมินิมัลลิสม์แบบยุค 90 แต่อยู่ในรูปแบบผู้หญิง เรียบ แต่มีอารมณ์ ขอบมน อ่อนนุ่ม ความธรรมดา จึงไม่ได้เรียบไร้จุดเด่น แต่เป็นเรื่องของความจำ เต็มไปด้วยจิตวิญญาณและความหมาย ความธรรมดานิยามใหม่ เปรียบได้กับการมองโลกอย่างคนอายุ 40 รู้แล้วว่าอะไรคือความสุขในแบบฉบับของตน เป็น

ช่วงระหว่างวัยรุ่นที่ใช้ชีวิตไม่แน่นอน รวดเร็ว หรือหว้า กับผู้ใหญ่ที่เต็มไปด้วยความคิดแบบไม่ผ่อนปรน ความธรรมดาสามัญใหม่คือช่วงเวลาแห่งความพอดี ผู้บริโภคมองหาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่า คุณภาพและการใช้งานที่ยาวนาน เข้าใจในคุณค่า และราคา (value and values) มากยิ่งขึ้น แบรินด์ที่ดึงดูดคือแบรนด์ที่มีความผูกพันทางสังคม ให้ผู้บริโภคมีอำนาจควบคุม สิ่งที่แสวงหาคือประสบการณ์และเรื่องราว การซื้อทั้งก่อนและหลัง ต้องการรู้และเข้าใจที่มาของสินค้า ทำไม อย่างไร ใครเป็นผู้ทำ

ผลิตภัณฑ์และการออกแบบ: ผลิตภัณฑ์จะต้องสร้างอรรถประโยชน์มากกว่าเป็นเพียงของประดับตกแต่ง แต่เป็นผลลัพธ์ของงานออกแบบที่คิดอย่างรอบคอบ และความสุนทรีย์ที่เรียบง่ายซึ่งประกอบด้วย

- ผลิตภัณฑ์ที่มองแล้วให้ความรู้สึกสงบ สิ่งของที่มีรูปร่างตอบสนองกับจิตวิญญาณ ผลิตภัณฑ์ที่เน้นประโยชน์ใช้สอยและการใช้ได้จริง ความซับซ้อนของเทคโนโลยีถูกนำมาผสมรวมกันอย่างกลมกลืนไปกับของใช้ส่วนตัวและสิ่งของในชีวิตประจำวัน ความไม่มีตัวตน และจิตวิญญาณกำลังกลับมาเป็นสิ่งสำคัญ

- ความงามที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ไม่ใช่พัฒนาสินค้าแค่สิ่งที่มองเห็นทั้งนี้เพื่อสร้างความผ่อนคลาย กระตุ้นอารมณ์ให้รู้สึกดี อาจเป็นการเน้นที่รูปทรง กลิ่น เสียง หรือแม้แต่ผิวสัมผัสของวัสดุ

- ความเข้าคือความหรูหรา ขึ้นมาคุณค่าของช่างฝีมือชั้นดี ความสมบูรณ์ คุณภาพ และทักษะฝีมือและเทคโนโลยีขั้นสูง เกิดตลาดสินค้าหรูหราระดับงานหัตถศิลป์ฝีมือท้องถิ่น ซึ่งเป็นสัญลักษณ์การลงรายละเอียดบนความสง่างามแสดงถึงการใช้ชีวิตอย่างประณีต ความสุข สมานทิพทวน

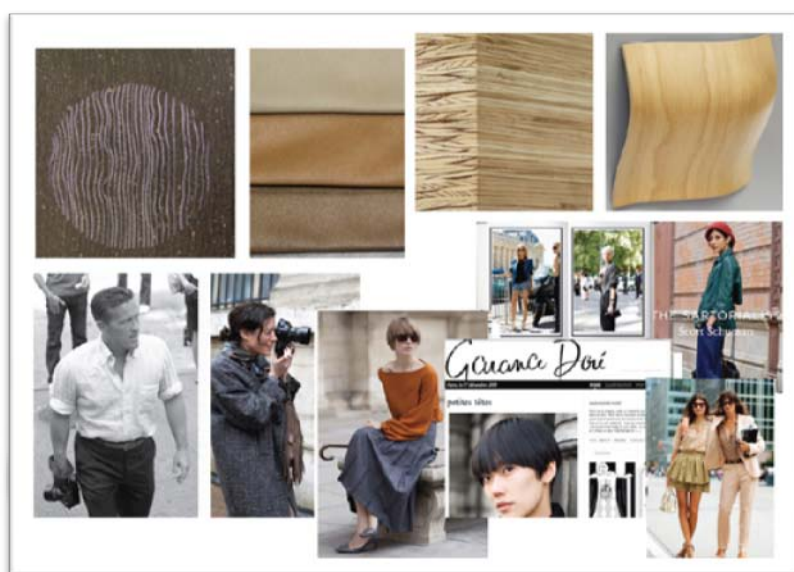
- การผสมผสานระหว่างของสองสิ่งตรงข้ามเพื่อสร้างความรู้สึกแบบกวี กลมกลืน แข็งแกร่งแบบผู้ชายถูกทำให้อ่อนโยนด้วยความเป็นผู้หญิง ความสมดุล ฟังฟัง ความสง่างามแบบไม่ปรุงแต่ง

แฟชั่น: เพราะผู้บริโภคกำลังมองหาการจับจ่ายที่สมเหตุสมผล และไลฟ์สไตล์ที่ดี การทำให้เรื่องพื้นฐานมีคุณภาพคือหัวใจสำคัญของธุรกิจแฟชั่นในวันนี้

โลกกำลังถูกขับเคลื่อนไปด้วยความตรงไปตรงมากระแสความเป็นบุคคลจริงสัมผัสได้ ส่งผลมายังวงการแฟชั่น เกิดตลาดที่ให้ความสำคัญกับ “ตัวตน” ที่มีอยู่จริง ทำให้เกิดสินค้าในกลุ่มตลาดแบบ criss-cross market segment มากยิ่งขึ้น คือการรวมกันของตลาด mid-market กับ high-end ที่ไม่ได้หมายถึงการทำให้ของแพงมีราคาถูกลง หากแต่เป็นการทำให้สินค้าระดับกลางมีคุณภาพและหรูหรายิ่งขึ้น ช่องทางธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิมกำลังถูกปรับให้กลมกลืนกับช่องทางแบบใหม่ อย่างบล็อก และsocial network เกิดประสบการณ์การซื้อแบบร่วมกัน แบรินด์ต้องเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทั้งหมดรอบด้านไม่ใช่แค่แฟชั่นหรือเครื่องประดับ แต่อาจกระจายไปถึงโรงแรมและภาพยนตร์ ความตื่นตัวของแฟชั่นโชว์ไม่ได้มีเพียงปีละ 2 ครั้งประจำฤดูกาล

ความธรรมดาในนิยามใหม่จึงหมายถึงคุณภาพแบบไร้ที่ติ เป็นความงามที่สัมผัสได้ด้วยตา และความรู้สึก ความใส่ใจในวิถีคิดทักษะเชิงช่างที่ประณีต วัสดุชั้นดี ไปจนถึงรายละเอียดและกระบวนการผลิตที่เป็นธรรมชาติ ไม่ทำลายธรรมชาติ และที่สำคัญคืออายุการใช้งานที่ยาวนาน เป็นการใช้ชีวิตคืนกลับสู่ความเรียบง่ายเป็นความรู้สึกสมดูล สินค้าหรือบริการจะเน้นเรื่องประโยชน์ใช้สอยควบคู่ไปกับความสวยงาม ไม่นิยมสินค้าที่มีความซับซ้อนในการใช้งาน ยอมรับว่าเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตแต่ไม่ใช่ทุกอย่างในชีวิต สินค้าต้องให้ทั้งความสวยงามและใช้ประโยชน์ได้จริง

ภาพประกอบ 74 ตัวอย่างวัสดุ สี และเทคนิคที่ใช้

คิดบวก

แนวความคิด: เมื่อเข้าสู่ช่วงวิกฤต ความสุขเป็นสิ่งที่หลายคนมองหา แต่ที่สำคัญคือจะทำอย่างไรให้เราสัมผัสกับความสุขได้ใกล้ชิดมากที่สุด

การคิดบวกจึงเป็นเสมือนจุดเริ่มต้นการคำนึงถึงคุณค่าของจิตใจ การสร้างอารมณ์ชวนเพื่อสัมผัสความขบขันปนความขี้เล่น การใช้วัสดุและเนื้อผ้าที่บางเบา โปร่งแสง สีสดใสไล่สลายตา เทคโนโลยีที่ใส่ใจกับอารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์มากยิ่งขึ้นทั้งในแง่สัมผัส รูปทรงที่โค้งมน ไปจนถึงการสอดแทรกคุณลักษณะที่สื่อถึงความอ่อนโยนในแบบผู้หญิง ก็สามารถนำผลงานออกแบบให้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้หลากหลายและตรงจุดมากขึ้น ผู้บริโภคไม่ต้องการใช้ชีวิตที่ผูกติดกับกฎเกณฑ์ แสวงหาความอบอุ่นของบ้าน ความสุขจากการสังสรรค์ และการอยู่ร่วมกันมากขึ้น ผลิตภัณฑ์เริ่มเปลี่ยนรูปแบบให้เอื้อต่อการใช้งานด้วยกัน คุณค่าการแบ่งปันนี้ได้ขยายตัวในวงกว้าง ผู้คนในสังคมเริ่มเรียนรู้มีความรับผิดชอบร่วมกันในเรื่องต่างๆ และตระหนักถึงคุณค่าของการให้ ที่ไม่ได้เกิดแต่เพียงในรูปแบบอาจารย์กับศิษย์ หรือผู้คนในชุมชนเดียวกันอย่างแต่ก่อน แต่เป็นการให้กับสังคมที่ขยายตัว

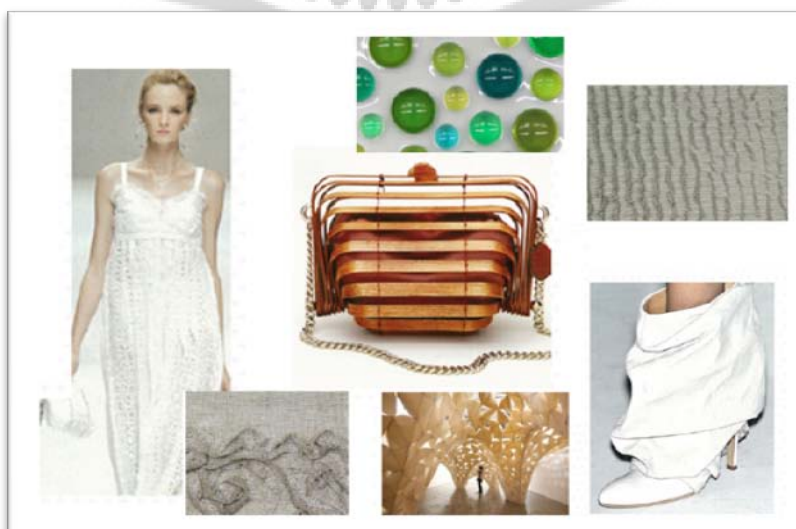
3. ความอ่อนโยนมากยิ่งขึ้น เช่น คุณลักษณะของความเป็นผู้หญิงความนุ่มนวลพิริวไหว การทำให้เทคโนโลยีมีคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ รวมถึงการปฏิสัมพันธ์แบบผิวสัมผัส เป็นต้น

ภาพรวม: มนุษย์ต้องการความเป็นอยู่ที่ดีสบายกว่าเดิม ผลิตภัณฑ์และบริการจึงต้องเพิ่มคุณค่า ความรู้สึกอบอุ่น ความเป็นมนุษย์ รวมถึงความพิเศษต่างๆ ลงไป สื่อสารกับอารมณ์ด้วยกลยุทธ์ที่สร้างความรู้สึก กลิ่น เสียง เล่นกับความรู้สึกอิสระ สร้างความผ่อนคลาย ทำความดีใจให้ เป็นเรื่องง่าย และการเติมเต็มชีวิต คำนี้ถึงความสุนทรีย์มีมากขึ้น และจะสร้างการเปลี่ยนแปลง กระตุ้นให้เกิดสิ่งใหม่กับความธรรมดาสามัญ มองหาผลิตภัณฑ์ที่ให้ความสำคัญกับสังคม มีความเห็นอกเห็นใจ และยืดหยุ่นมากขึ้น สังคมแห่งการคิดบวกกำลังเป็นที่ต้องการ ธุรกิจที่มีสำนึกและจริยธรรม

ผลิตภัณฑ์และการออกแบบ: การสร้างเทคโนโลยีทันสมัยแต่ไม่ไร้ชีวิต ใส่ใจความรู้สึกของมนุษย์ด้วยรูปทรงโค้งมนและผิวสัมผัสสร้างอารมณ์ การสร้างความผ่อนคลาย ทำความดีใจให้ เป็นเรื่องง่ายๆ อารมณ์ขันและความขี้เล่น

แฟชั่น: จากปัญหาหนักหน่วงสู่ความต้องการที่จะสัมผัสความเบาสบาย เป็นแรงบันดาลใจให้นักออกแบบสรรสร้างรูปทรงและสิ่งของที่ท้าทายแรงดึงดูด ภาวะไร้น้ำหนักทำให้ชีวิตสนุกขึ้น อ่อนโยนขึ้น สุนทรีย์ขึ้น และง่ายยิ่งขึ้น

แสดงถึงความเบา พอง ขยาย พู และ น้ำหนักที่ล่องลอย เหมือนอยู่ในสายลม ความรู้สึกยุบ พองของแพทเทิร์นสามมิติ การซ้อนกันหลายๆ ชั้นของผ้าโปร่ง หรือผ้าที่มีพื้นผิวมีชีวิตชีวา รูปทรงแบบมินิมัล หลวม ผ้าถักนิตตั้งตาห่างๆ ลูกไม้บางเบาที่ได้แรงบันดาลใจจากชุดชั้นใน และการสื่อถึงความหลากหลายด้วยความรู้สึกยืด-หุบ ยุบ-ขยายของโครงสร้างไม้ซี่หรือลวด เทคนิคการตัดเย็บที่ดูพอง และการใช้วัสดุเนื้อนุ่มเบา เช่น ไนลอนเนื้อละเอียด หนังแกะ หรือหนังกลับ

ภาพประกอบ 78 ตัวอย่างวัสดุ สี และเทคนิคที่ใช้

ธรรมชาติ

แนวความคิด: จากความละเอียดธรรมชาติ ภัยพิบัติที่เกินความคาดหมาย พื้นชีวิตสู่สมดุล และสุนทรียภาพอย่างมีระบบ

ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นทั่วโลกอยู่ตลอดเวลาทำให้เราไม่สามารถคาดการณ์ธรรมชาติได้อีกต่อไป ถึงเวลาที่มนุษย์ต้องทำความเข้าใจธรรมชาติมากกว่าในระดับการอนุรักษ์ และก้าวไปสู่ระดับของการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน การใช้จินตภาพจากความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็น ดิน น้ำ ลม มาเป็นแรงบันดาลใจในการผลิตผลงานถือเป็นการเริ่มต้นรู้จักธรรมชาติ หลักการ Reuse – Recycle – Reduce อาจเป็นหนทางหนึ่งในการแสดงจิตสำนึกรักษ์โลก แต่คำตอบที่ดีที่สุดคือการนำหลักการทางนิเวศวิทยาที่มนุษย์ศึกษามาปรับใช้ให้ง่ายขึ้น มีสุนทรียภาพและเข้าถึงคนทั่วไปมากยิ่งขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นการเปลี่ยนหลักการสู่การลงมือปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่นวิธีคิดแบบรอบด้านและครบวงจรอย่าง ที่ให้ความสำคัญต่อวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ตั้งแต่ขึ้นก่อนการผลิตไปจนถึงหลังการใช้งานโดยมุ่งให้เป็นเสมือนระบบนิเวศของธรรมชาติ ที่จะไม่มีการผลิตขยะที่ไร้ประโยชน์หรือเป็นพิษ นี่คือนวัตกรรมที่มุ่งสร้างผลกระทบทางบวกต่อสิ่งแวดล้อมโดยยึดหลักของธรรมชาติเป็นแม่แบบ

ที่สุดแล้ว เมื่อนักออกแบบและผู้ผลิตได้ปรับเปลี่ยนสินค้าและบริการทุกประเภทให้สอดคล้องกับวิถีแห่งธรรมชาติอย่างสร้างสรรค์ ประสิทธิภาพเชิงนิเวศน์ (eco-effectiveness) จึงจะเกิดขึ้น อันเป็นหนทางที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืนแท้จริง

ภาพประกอบ 79 แนวความคิดด้านสีกลุ่มดิน

ภาพประกอบ 80 แนวความคิดด้านสีกลุ่มฟ้า ลม

ภาพประกอบ 81 แนวความคิดด้านองค์ประกอบ

1. ความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ ได้แก่ พืช ดิน ลม
2. ความสมดุลของสภาพแวดล้อม การนำกลับมาใช้ใหม่ และหลักการทางนิเวศวิทยาที่ได้ผลจริง ใช้งานขึ้น สนุกขึ้น และเข้าถึงคนทั่วไปมากขึ้น

ภาพรวม: ธรรมชาติเป็นเสมือนครูผู้ยิ่งใหญ่ที่มนุษย์ใช้เป็นแม่แบบแห่งแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ สร้างสรรค์ และลอกเลียน

สีสันทัน และรูปทรงของธรรมชาติ เป็นความงามที่มองเห็นด้วยตาเปล่า และเป็นแรงบันดาลใจให้นักออกแบบสร้างสรรค์ผลงานมาแล้วนับไม่ถ้วน แต่สำหรับในฤดูกาลนี้ด้วยความต้องการที่จะเข้าใจธรรมชาติให้มากยิ่งขึ้น จึงเกิดทางเลือกในการออกแบบ โดยใช้การมองแบบเจาะลึกลงไป ในรายละเอียดของธรรมชาติขยายลงไปยังพื้นผิวของพืชพันธุ์เพื่อให้เกิดความสวยงามที่แตกต่าง นอกจากนั้น นักคิดนักออกแบบยังนำเอาประสบการณ์จากพลังของธรรมชาติมาสร้างสรรค์ผลงานที่สามารถสร้างความประหลาดใจให้กับผู้พบเห็นได้อีกด้วย

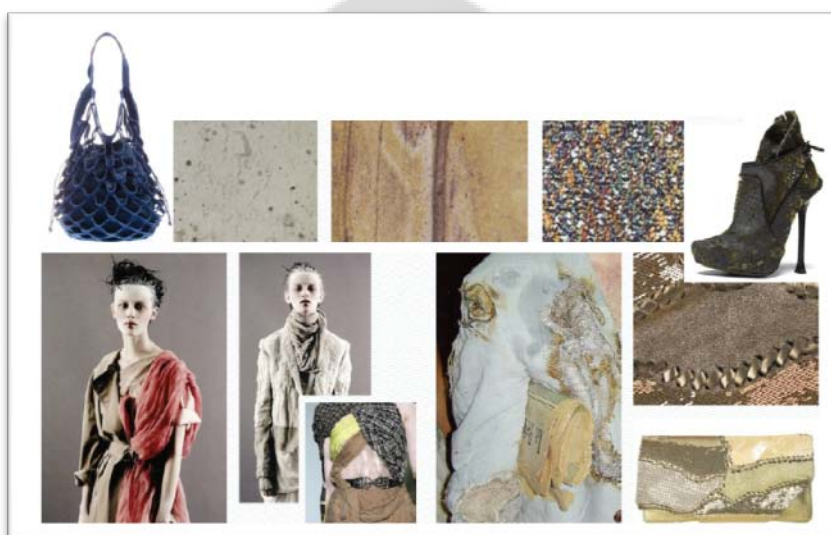
แต่การใช้ประโยชน์จากธรรมชาติเพียงอย่างเดียว อาจจะดูเห็นแก่ตัวเกินไป นักออกแบบในปัจจุบันจึงเริ่มให้ความสำคัญกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่กระทบกระเทือนกับโลกมากยิ่งขึ้นพยายามหาหลักการที่จะนำมาใช้เพื่อให้เกิดสิ่งที่ดีที่สุดกับทุกฝ่ายและส่งผลกระทบต่อแนวคิดรักษ์โลกโดยการสร้างสิ่งทำได้จริง ใช้งานง่ายและสนุก

แฟชั่น: ด้านหนึ่งของแฟชั่นในแบบรักษ์โลก คือ การเล่นกับสีสันทันและรูปทรงของธรรมชาติแบบตรงไปตรงมา หรือเนื้อผ้าที่ทอจากเส้นใยธรรมชาติแต่เพิ่มลูกเล่น เกิดแนวคิดใหม่ของการรวมส่วนผสมไม่ว่าจะเป็นสีเบจย้อมสีดินกับสีสดซึ่งใช้เป็นสีตัด ฟังก์ชันกับความสบาย วัสดุธรรมชาติกับวัสดุสังเคราะห์ ในรูปแบบที่ไม่สมบูรณ์แต่ดูทันสมัย เช่น การนำลักษณะสี พื้นผิวของดิน และพลังการกัดเซาะสร้างแรงบันดาลใจในการออกแบบ หรือการนำเอารูปทรงอิสระและลวดลายจากธรรมชาติช่วยสร้างภาพลักษณ์โดยรวมให้กับผู้สวมใส่

ผลิตภัณฑ์และการออกแบบ: พลังของธรรมชาติ เป็นได้ทั้งความยิ่งใหญ่ งดงาม หรือน่าเกรงขาม นักออกแบบได้จำลองพลังของธรรมชาติ มาสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะแปลกตา ดึงดูด น่าสนใจ

ในปัจจุบัน การออกแบบเพียงเพื่อความสวยงามหรือความสะดวกระบายในการใช้งานอาจไม่เพียงพอปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมที่ความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะ การรีไซเคิลเพื่อนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่และการออกแบบเพื่อความยั่งยืนเป็นอีกแนวทางที่นักออกแบบให้ความสำคัญ

แนวความคิดทางนิเวศวิทยาที่พูดและเรียนกันมาหลายต่อหลายปี อาจดูเป็นเรื่องน่าเบื่อแต่การออกแบบสามารถเข้ามาช่วยทำให้กลายเป็นเรื่องสนุก ทลายข้อจำกัดในการเรียนรู้และสร้างสรรค์แบบเดิมๆ เปลี่ยนหลักการระบบวงจรในธรรมชาติ สู่ผลิตภัณฑ์สร้างการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย

ภาพประกอบ 82 ตัวอย่างวัสดุ สี และเทคนิคที่ใช้

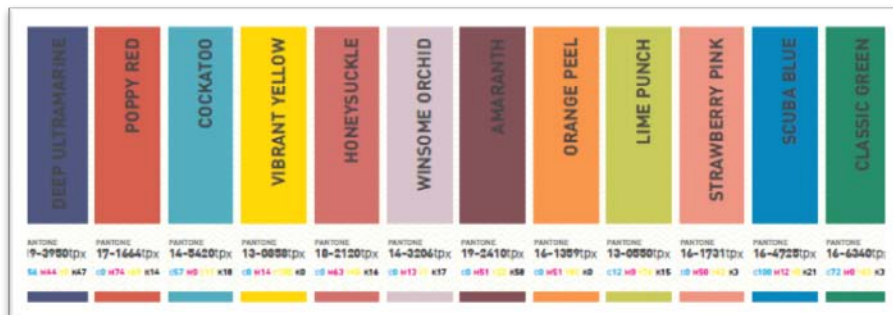
ความคิดสร้างสรรค์

แนวความคิด: จากกรอบข้อจำกัด ก้าวข้ามสู่อิสระไร้ขอบเขต

ทุกอย่างบนโลกล้วนมีสองด้านเสมอ จากด้านลบของเศรษฐกิจที่ตกต่ำทำให้เกิดด้านบวกในการสร้างสรรค์ธุรกิจแบบใหม่ในวันนี้ ความคิดสร้างสรรค์นั้นไม่ได้อยู่เพียงแค่รูปทรงที่แปลกตาของผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่เป็นวิธีการทำธุรกิจแบบใหม่ที่วาดด้วยการกล้าลองผิดลองถูก แสวงหาความคล่องตัวความยืดหยุ่น และการสนองตอบอย่างทันท่วงที มันเป็นเรื่องการลงมือทำมากกว่าการคิดและใช้เวลาวางแผนอย่างยาวนานแบบผู้ประกอบการในยุคก่อน

ธุรกิจวันนี้สามารถขับเคลื่อนได้ทุกที่ทุกเวลาเพียงแค่คุณใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพียงแค่มีคอมพิวเตอร์สักเครื่องคุณก็สามารถตั้งบริษัทได้ เทคโนโลยีการสื่อสารที่ก้าวหน้าขึ้นโดยตลอดนี้ก่อให้เกิดวิถีสังคมแบบไม่ยึดติดอยู่กับที่ ซึ่งรวมไปถึงวิถีการบริโภค เช่น การซื้อสินค้าผ่านโลกอินเทอร์เน็ตที่ลูกค้าสามารถทำได้ตั้งแต่การเลือกสินค้าไปจนถึงการทำธุรกรรมการเงิน เพียงใช้แค่

ปลายนิ้วสั่งงาน เมื่อกรอบได้ถูกทำลายทุกอย่างสามารถเป็นไปได้ การกลับไปมองโลกใหม่ในสายตาแบบเด็กไร้เดียงสาอาจเป็นการเปิดประตูสู่การคิดค้น ทดลอง เรียนรู้ผิดถูก ที่จะนำมาซึ่งการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และพาไปสู่ความอิสระอย่างไร้ขอบเขต ซึ่งเป็นพื้นฐานของพลังที่ช่วยขับเคลื่อนวัฒนธรรมใหม่ๆ ที่เต็มไปด้วยความสนุกสนาน ไร้เดียงสา กล้า ทำหาย ที่ก้าวออกนอกกรอบ จุดประกายให้นักออกแบบสร้างสรรค์งานผ่านผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือรูปแบบการทำธุรกิจแบบใหม่ที่มีความเป็นอิสระ

ภาพประกอบ 83 แนวความคิดด้านสี

ภาพประกอบ 84 แนวความคิดด้านองค์ประกอบ

1. ความไร้เดียงสาแบบเด็ก
2. เรียนรู้ กล้าลองในสิ่งใหม่
3. สร้าง ทดลองเพื่อสร้างสิ่งใหม่
4. อิสระ แนวความคิดที่ไม่ยึดติดอยู่กับที่

ภาพรวม: ความคิดสร้างสรรค์เป็นพื้นฐานของทุกๆ สิ่ง ดังเช่นพลังของวัยหนุ่มสาวที่ขับเคลื่อนวัฒนธรรมใหม่ๆ เต็มไปด้วยความสนุกสนาน ไร้เดียงสา ที่มาคู่กับความกล้าทำหาย และความพยายามออกนอกกรอบ ผนวกกับความสามารถไร้ขีดจำกัดของโลกออนไลน์ที่ช่วยสร้างโอกาสให้กับสินค้าใหม่ กลุ่มลูกค้าใหม่ และสถานที่ใหม่ทำให้เกิดการไม่ยึดติดกับกฎเกณฑ์ คล่องตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

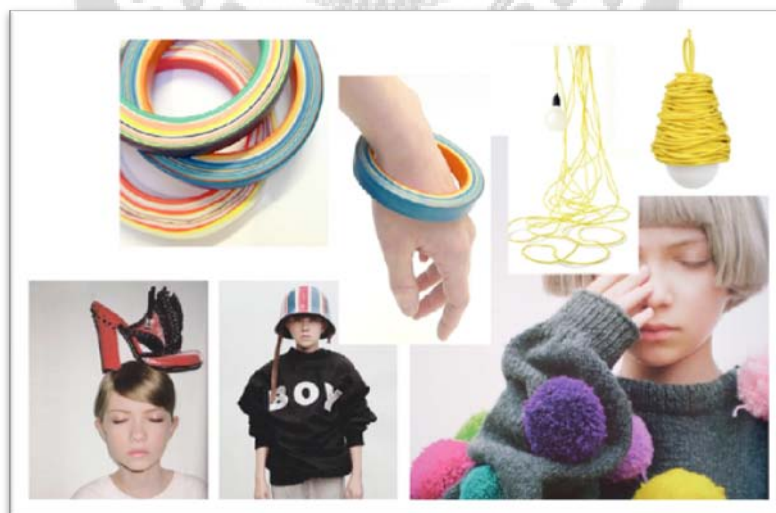
และทัศนคติเล่นสนุกกล้าลองเหมือนเด็กๆ ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นการจุดประกายให้นักออกแบบ แปรเปลี่ยนความกบฏเป็นงานสร้างสรรค์ ผ่านผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือแม้กระทั่งรูปแบบการทำธุรกิจแบบใหม่ที่ความเป็นอิสระคือหัวใจสำคัญของยุคดิจิทัล

ผลิตภัณฑ์และการออกแบบ: การมองโลกด้วยสายตาแบบเด็กช่วยเปิดประตูสู่ความเป็นไปได้ไม่รู้จบ เพิ่มความสนุกให้งานด้วยทางเลือกใหม่ๆ ของวัสดุ สี สัน รูปทรง และเทคนิค แม้แต่การตกแต่งผลิตภัณฑ์เดิมให้เป็นของใหม่ด้วยทักษะสร้างสรรค์ ย้อนจินตนาการศิลปะในวัยเด็กให้กลับมาอีกครั้ง

สร้างรูปลักษณ์และความรู้สึกใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์ด้วยวัสดุผิวสัมผัสนุ่ม โดดเด่นด้วยแถบสี และใช้เทคนิคสนุกๆ อย่างการพัน ม้วน บิด หรือพับ ความคิดสร้างสรรค์ไม่จำกัดเฉพาะนักออกแบบ ผู้บริโภคในปัจจุบันชอบปรับแต่งสิ่งของต่างๆ ไปตามความต้องการและสไตล์ของตนเอง (hack it better) ชิ้นส่วนที่แตกหักหรือเลิกใช้จึงถูกเอากลับมาปรับใหม่เพื่อทำให้การใช้งานดีขึ้น สวยขึ้น หรือมีอารมณ์มากยิ่งขึ้น ทางออกที่สร้างสรรค์ของสิ่งของที่ไร้ค่าหรือถูกทิ้งคือความโมเดิร์นในยุคนี้

ความสนุกในวัยเด็ก การมีวัสดุสไตล์ต่างๆ เข้าด้วยกัน ไม่สนใจกรอบและกฎเกณฑ์อยู่เหนือการจัดประเภท นักวาดภาพประกอบและนักออกแบบรุ่นใหม่กำลังค้นพบพลังของอะไรที่เรียบง่าย งานทำมือถูกนำมารวมกับงานดิจิทัล การปะติด และคอลลาจ

แฟชั่น: สร้างความ maximum ด้วย minimal เล่นกับ silhouette รูปทรงชัดเจนเรียบง่ายแต่โดดเด่น สี monochrome fluorescent การผสม pattern กับ print ภาพรวมทั้งหมดคือความสดใหม่

ภาพประกอบ 85 ตัวอย่างวัสดุ สี และเทคนิคที่ใช้

วัฒนธรรมพื้นถิ่น

แนวความคิด: จากความหลากหลายชาติอัตลักษณ์ ย้อนกลับไปใส่ใจในรากเหง้าพื้นถิ่นย้ำคำว่าเอกลักษณ์ให้ชัดเจน

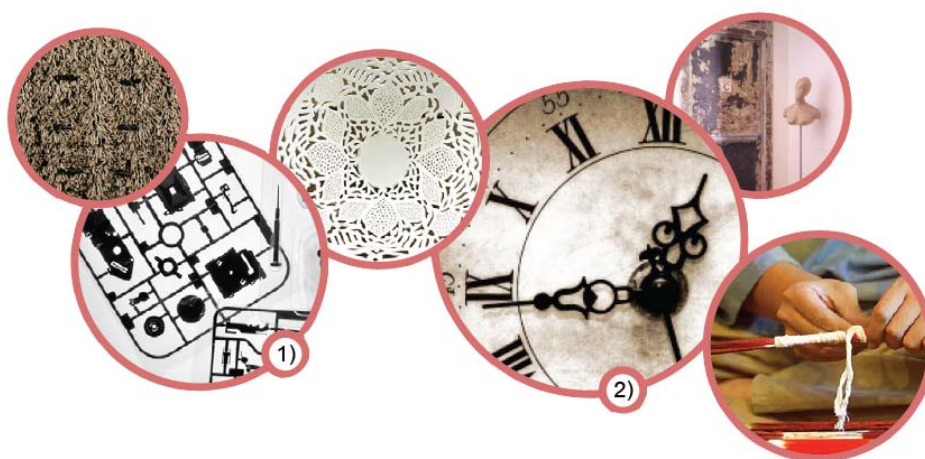
การผลิตแบบเน้นจำนวนในระบบอุตสาหกรรมทำให้เกิดสินค้าเป็นโหลที่เหมือนกันไปหมดจนไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันได้อีกต่อไป ความหลากหลายที่ทำให้ผู้คนชาติอัตลักษณ์ ย้อนกลับไปใส่ใจในรากเหง้า ย้ำคำว่าเอกลักษณ์ให้ชัดเจน รู้ลึกขึ้นชอบงานทำมือ ศิลปะแบบชนเผ่า มาสร้างเป็นรูปลักษณ์ใหม่ที่เชื่อมโยงวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมสมัยใหม่ การกลับมาองหารากเหง้าที่มา วัฒนธรรมพื้นถิ่น และทักษะที่บรรพบุรุษเคยปฏิบัติสืบต่อกันมา คือสิ่งที่สร้างเอกลักษณ์ ความแตกต่างและคุณค่า ไม่ให้สินค้าชิ้นใหม่ถูกกลืนหายไปในโลกแห่งความเหมือนนี้

วัฒนธรรมเป็นต้นทางความคิดที่สร้างแรงบันดาลใจไม่สิ้นสุด นักออกแบบรื้อฟื้นทักษะฝีมือแบบดั้งเดิมผสมผสานเรื่องราวของวัฒนธรรมต่างถิ่น ผลงานสะท้อนแหล่งกำเนิดผ่านวัสดุกระบวนการ และสีของงานออกแบบ ซึ่งนั่นอาจเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการรักษาไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรม

การสืบทอดทักษะงานทำมือแบบประณีตศิลป์หรือแม้แต่เส้นใยแบบดิบๆ ถูกรื้อฟื้นกลับมาอีกครั้งหนึ่ง ผลิตภัณฑ์ที่สำเร็จออกมาจากเบ้าพิมพ์ไม่ได้สร้างความรู้สึกรื่นเริงเหมือนกับผลิตภัณฑ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้ได้มีส่วนร่วมในการออกแบบและประดิษฐ์ผลงานที่บ่งบอกความเป็นตัวตนได้ชัดเจน ความเก่า โบราณและของที่ตกทอดจากรุ่นสู่รุ่นคือสัญลักษณ์ที่แสดงความพิเศษไม่เหมือนใคร ความสวยแบบวินเทจสไตล์แสดงอยู่ในเรื่องราวของรอยบัน สีชุดลอก หรือภาพเลือนลางไม่สม่ำเสมอ อีกทั้งยังให้ความรู้สึกอุ่นใจที่ว่า อดีตคือสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วไม่เปลี่ยนแปลงซึ่งสามารถช่วยทดแทนความไม่แน่นอนของอนาคตที่ยังมาไม่ถึง

ภาพประกอบ 86 แนวความคิดด้านสี

ภาพประกอบ 87 แนวความคิดด้านองค์ประกอบ

1. ความรู้สึกชื่นชมในงานทำมือ ดิน ปราดิต DIY (Design in Yourself)
2. สิ่งที่สืบทอดต่อๆ กันมา เช่น ของโบราณ การทำเลียนแบบของเก่า และการรื้อฟื้นทักษะฝีมือแบบดั้งเดิม

ภาพรวม: วัฒนธรรมเป็นรากฐานของชีวิตและสังคม กาลเวลาผ่านไปสังคมเริ่มผิดยื่น คนกลับมาวิพากษ์ความสุขของอดีตสุนทรีย์ของการดำเนินชีวิตแบบไม่เร่งรีบ และฝีมือชั้นเยี่ยมแบบดั้งเดิม นอกจากนี้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมยังสร้างเสน่ห์อย่างยิ่งเมื่อถูกส่งต่อข้ามไปยังอีกวัฒนธรรมที่ต่างจากเดิม ความงามของศิลปะแบบชนเผ่าสร้างความตื่นตาตื่นใจให้กับผู้ที่ไม่คุ้นเคย แต่การนำมาใช้ต้องสร้างรูปลักษณ์ใหม่ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของผู้คนและสภาพสังคม ณ เวลาปัจจุบัน

ผู้บริโภคยังคงมองหาสิ่งของที่มีเรื่องราว ทั้งการถ่ายทอดส่งต่อกันมารุ่นต่อรุ่นอันมีคุณค่าทางจิตใจและมีเรื่องราวที่น่าจดจำหรือการทุ่มเทเวลาทำขึ้นมาเองอย่างตั้งใจด้วยจินตนาการและความสนใจส่วนตัว ซึ่งเป็นการนำเอาคุณค่าความภาคภูมิใจใส่ลงไปในงาน แม้สิ่งที่สร้างขึ้นมามีเหล่านั้นอาจจะไม่เรียบร้อยสวยงามสมบูรณ์แบบ แต่ก็เต็มเปี่ยมไปด้วยความหมายทั้งยังมีความแตกต่างสะท้อนความคิดสร้างสรรค์และบุคลิกเฉพาะตัวของแต่ละคน

ผลิตภัณฑ์และการออกแบบ: เป็นการนำเอาทักษะช่างฝีมือกลับมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทั้งเทคนิคการทำด้วยมือหรือแม้แต่วิธีการที่ให้ความรู้สึกเช่นเดียวกับงานหัตถศิลป์ รวมถึงการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ อีกทั้งการนำเสนอถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมนั้นยังคงน่าสนใจ แต่ต้องอาศัยการประยุกต์ให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่ในปัจจุบัน

การกลับมาสู่วิถีของการทำด้วยมือ ทั้งในแนวทางที่มุ่งให้ชิ้นงานออกมาสมบูรณ์แบบ หรือในแบบที่ไม่เน้นความสมบูรณ์แบบแต่ให้ความรู้สึก สร้างความพิเศษ สะท้อนจิตวิญญาณและความตั้งใจ

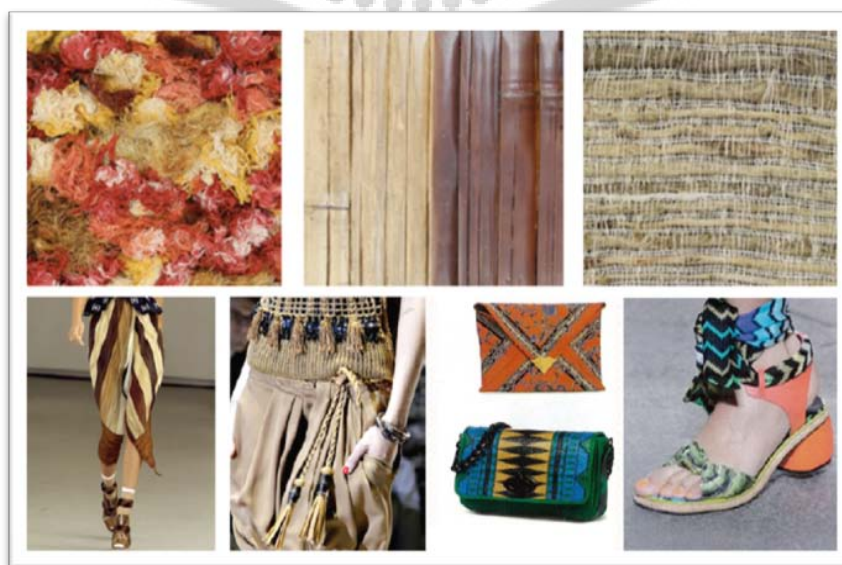
การนำเอาความหมายของ DIY กลับมาตีความใหม่ โดยเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคร่วมออกแบบ เพื่อสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวลงบนชิ้นงาน สามารถสร้างความรู้สึกร่วมในคุณค่าการเป็นเจ้าของ เทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็วยังเปิดโอกาสให้ความคิดสร้างสรรค์ทำงานได้อย่างเต็มที่ การทำอะไรตัวเองไม่ยุ่งยากเหมือนที่ผ่านมา

เทคโนโลยีสมัยใหม่แทบจะสามารถทำทุกอย่างแทนคนได้ และเทคโนโลยียังได้ก้าวล่วงเข้ามา ย่างแหว่งศิลปะและงานฝีมือ โดยทำให้แนวคิดที่ต้องอาศัยวิธีการซับซ้อนสามารถถูกสร้างออกมา เป็นชิ้นงานได้ง่ายขึ้น โดยยังคงเสน่ห์ของงานฝีมือไว้อย่างครบถ้วน

แฟชั่น: ความสุนทรีย์ของวัฒนธรรมกับแฟชั่นไม่ใช่แค่ภาพลักษณ์แบบชนเผ่า แต่เป็นทักษะ ฝีมือเชิงช่างที่ผู้บริโภคมองหา อีกทั้งกลิ่นอายแบบวินเทจยังแสดงถึงช่วงเวลาและความล้ำค่าของอดีต

เป็นแฟชั่นแบบหัตถศิลป์ที่ถูกตีความใหม่ โดยหยิบยกลวดลายการพิมพ์ผ้าแบบอัฟริกันพร้อม เทคนิคดั้งเดิมอย่างการมัด ถัก ทอ บวกวัสดุแปลกใหม่ เสน่ห์ของแฟชั่นที่ย้อนกลับไปค้นหาแหล่งความ ทรงจำในอดีตสะท้อนความเป็นผู้หญิงผ่านช่วงเวลา ประวัติศาสตร์ของเสื้อผ้าในยุค Belle Epoque และสูทแบบ Neo Classic แสดงรูปทรงชัดเจนทั้งไหล่สูง เอวคอด และเน้นสะโพก บนเนื้อผ้าสไตล์ หวานอย่างลูกไม้หรือลายตารางแบบคนงานในยุค 90

เนื้อผ้าที่ปรากฏในเทรนด์นี้จะมีความหลากหลายมาก ทั้งผ้าถักที่เน้นเป็นผ้าตาข่ายเนื้อหนา ตัวอย่าง เช่น ผ้าก๊อช ที่ให้ความโปร่ง เบาสบาย โดยใช้เทคนิคการมัดย้อม ซึ่งจะได้ผ้าที่มีความชัดจาง ส่วนผ้าทอ อย่างผ้าดิบอบบี ผ้าทอลายเรขาคณิตที่ใช้เทคนิคการพิมพ์เปียก ทำให้เกิดคราบ รวมถึง เทคนิคการพิมพ์อื่นๆ ทั้งเทคนิคการพิมพ์หุ่น และการทำให้เกิดความวาว และผ้าเดนิมทอแบบชาติน โดยผิวหน้าจะถูกเคลือบก่อนหนึ่งชั้น ก่อนทำการลอกสีออก และขัดสีให้เกิดการแตกของลวดลาย ซึ่ง เทคนิคนี้จะไม่ค่อยเกิดกับเส้นใยฝ้าย นับเป็นเทคนิคใหม่ที่ทำให้ดูทันสมัยมากยิ่งขึ้น

ภาพประกอบ 88 ตัวอย่างวัสดุ สี และเทคนิคที่ใช้

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุรเชษฐ ไชยอุปละ (2546: 97) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานผักตบชวาสำหรับศูนย์ศิลปาชีพบางไทร และได้ผลการวิจัย ดังนี้ ของช่างผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจมีความต้องการความต้องการในการประยุกต์เส้นผักตบชวากับวัสดุอื่นที่มีอยู่ในแผนงานหัตถกรรม ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ซึ่งปรากฏผล คือ ช่างผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ แผนกเครื่องจักสานผักตบชวามีความต้องการในการประยุกต์เส้นผักตบชวาเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้ได้แก่ กระเป๋า ทั้งนี้เนื่องจากเป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีการผลิตมากที่สุดและเป็นที่ต้องการของศูนย์จำหน่ายสินค้าศูนย์ศิลปาชีพบางไทร โดยวัสดุที่นำมาประยุกต์ใช้กับผักตบชวา คือ หนัง เนื่องจากเป็นวัตถุดิบที่มีอยู่ภายในแผนงานหัตถกรรมศูนย์ศิลปาชีพบางไทร และสามารถนำมาประยุกต์เข้ากับผักตบชวาได้มี เนื่องจากคุณสมบัติทางกายภาพของวัตถุดิบที่นำมาประยุกต์ผสมผสานกับผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานผักตบชวา ต้องไม่มีความชื้น เนื่องจากจะทำให้เกิดเชื้อราได้ง่าย นอกจากนี้ หนัง ยังเป็นวัตถุดิบที่นิยมนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋ามากที่สุดเนื่องด้วยคุณสมบัติที่มีความทนทาน แข็งแรง ยืดหยุ่นได้ดี ในส่วนของการนำมาใช้ จะเป็นการผสมผสานวัสดุผักตบชวา และหนังในสัดส่วนที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรูปแบบ และรูปทรงของผลิตภัณฑ์ที่สามารถผลิตได้เองจากช่างภายในศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

สุวาทิ รัชสิริสุทธิศรี และคณะ (2521: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อกระเป๋าถือแบรนด์เนมต่างประเทศของผู้หญิงวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร และได้ศึกษาข้อมูลธุรกิจการนำเข้าและการผลิตกระเป๋าถือสตรี ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยด้านข้อมูลของผู้หญิงวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มี อายุ 26-30 ปี สถานภาพโสด มีระดับการศึกษาสูงสุดคือปริญญาตรี โดยลักษณะทางประชากรศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน รายได้ครอบครัวต่อเดือน และอาชีพที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อพฤติกรรมการซื้อกระเป๋าถือต่างประเทศบางพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ปัจจัยด้านตราสินค้าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อกระเป๋าถือต่างประเทศ และปัจจัยด้านค่านิยมในด้านการใช้กระเป๋าตามกระแสนิยมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อกระเป๋าถือในด้านค่าใช้จ่ายสูงสุดต่อครั้งที่เคยซื้อ ในทางตรงข้ามกัน ในขณะที่ปัจจัยด้านค่านิยมอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน และพบว่าเหตุผลหลักในการซื้อกระเป๋าแบรนด์เนมต่างประเทศ คือ กลุ่มเป้าหมายหญิงวัยทำงานให้ความสำคัญกับเรื่องคุณภาพ การสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้ มาตรฐานในการผลิต และการใช้งานของสินค้ามากกว่าที่จะซื้อตามกระแสแฟชั่น

สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2544-69) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมไทยเพื่อการส่งออก โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงแนวโน้มความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรม ตลอดจนประเภทรูปแบบงาน

หัตถกรรมเพื่อการส่งออก และแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรม โดยผลจากการศึกษาพบว่า ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน มุ่งเน้นที่ประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก สามารถใช้ได้กับการดำรงชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นเครื่องใช้ต่างๆ ภาชนะบนโต๊ะอาหาร ของประดับตกแต่งบ้าน แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานยังคงเน้นรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ผสมผสานกัน คือ แบบเรียบง่ายและมีรูปแบบที่มีแนวคิดทางด้านศิลปะ แต่ยังคงสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมของสังคมเกษตรกรรม โดยรูปแบบของผลิตภัณฑ์จากเส้นใยพืชได้แก่ หวาย ผักตบชวา กระจุต ไม้ไผ่ กก ปาหนัน ลาน โดยนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ใช้สอยโดยทั่วไป เช่น กล้อง รองเท้า กระเป๋าถือ เป็นต้น

วิบูลย์ ลีสุวรรณ (2532: 8-9) ได้ทำวิจัยเครื่องจักสานในประเทศไทย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ในการสร้างเครื่องจักสานภายในประเทศไทยขึ้นอยู่กับความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอย สภาพทางภูมิศาสตร์ ประสานกับขนบธรรมเนียมประเพณี และวัสดุในท้องถิ่นนั้นๆ ประกอบขึ้นเป็นเครื่องจักสาน และเครื่องจักสานโดยทั่วไปจะหมายถึงสิ่งที่ประดิษฐ์ด้วยมือโดยวิธีจักสาน ถักและทอเป็นหลัก ในด้านโครงสร้างและรูปแบบการจักสานของไทยได้ออกแบบให้สัมพันธ์กับลวดลาย ซึ่งมีผลต่อโครงสร้างทั้งรูปทรง ลวดลายโครงสร้างจะนำไปสู่ประโยชน์ใช้สอยที่สมบูรณ์ นักคณิตศาสตร์และวิศวกรโครงสร้างจัดเครื่องจักสานอยู่ในประเภท โครงสร้างเปลือกบางมีผนังเป็นรูปโค้งซึ่งอาจจะเป็นรูปทรงกระบอกหรือเป็นรูปพลาโบลาคความโค้งจะติดตึงบังคับให้รูปทรงมีกำลังเทียบได้กับการม้วนตัวของกระดาด เป็นทรงกระบอกซึ่งจะรับน้ำหนักได้มากกว่าแผ่นเรียบ เครื่องจักสานจะมีโครงสร้างอยู่ 2 ชนิด คือ โครงสร้างที่เกิดขึ้นด้วยลายสานของวัสดุที่ใช้ในการสานเป็นตัวบังคับ คือ โครงสร้างของเครื่องจักสานที่ใช้ลายขัดกันธรรมดา ใช้ลายขัด เป็นโครงสร้างในตัวเอง และการสานด้วยลายเส้นทแยง ประเภทที่สองเป็นโครงสร้างที่เกิดจากการใช้วัสดุชนิดเดียวกัน เข้ามาเป็นเครื่องเสริมเพื่อให้เครื่องจักสานคงรูปได้

สุภาพร ขาววัง (2552: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการพัฒนาเครื่องจักสานเชิงพาณิชย์ จังหวัดนครราชสีมา พบว่าในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน มีการพัฒนาด้านวัตถุดิบที่หาได้ในพื้นที่ มีการผลิตอย่างต่อเนื่องมีการนำเทคนิคในด้านต่างๆ มาใช้ในกระบวนการผลิต เช่น การคัดเลือกต้นผักตบชวา การย้อมสี มีการพัฒนาเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์วัตถุดิบที่ทำให้มีคุณภาพ ผู้ผลิตต้องมีความรู้ในการคัดเลือกคุณภาพของวัตถุดิบ ส่วนการแปรรูปผลิตภัณฑ์เน้นความประณีต สวยงาม ความเหมาะสมกับการใช้งาน มาตรฐานผลิตภัณฑ์กระบวนการผลิต ตลอดจนการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ ปรับปรุงพัฒนากระบวนการผลิตเครื่องจักสานให้มีจุดเด่น มีเอกลักษณ์ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการส่งเสริมการผลิตเครื่องจักสานให้มีการพัฒนาเชิงพาณิชย์ โดยผลิตเครื่องจักสานที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ดังนั้นการพัฒนาเครื่องจักสานหวาย ผักตบชวาให้เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ปัจจัยที่ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ได้แก่ การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย และสามารถ

ตอบสนองตามความต้องการของตลาด การหาช่องทางจำหน่าย รวมทั้งการได้รับความร่วมมือส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ และพ่อค้า

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2554: 69) ได้ทำการสรุปแนวทางที่ใช้ในการพัฒนาสินค้ากระเป๋าสานของแบรนด์ “ลาบัว” (LA BUA) ซึ่งเป็นแบรนด์สินค้ากระเป๋าสานที่ผลิตโดยคนไทย โดยเริ่มต้นด้วยการมองหาลูกค้าเป้าหมายอะไร แล้วสังเกตและกลั่นกรองจึงได้กลุ่มเป้าหมายที่จะเป็นผู้หญิงที่มีรายได้ เพราะซื้อของง่ายซื้อบ่อย และผู้หญิงทุกคนซื้อและกระเป๋าสาน จากนั้นจึงเริ่มสอบถามเก็บข้อมูลถึงเหตุผลและวัตถุประสงค์ที่ใช้กระเป๋าสาน ปีนึงๆ ซื้อมากไป ส่วนใหญ่เป็นแบบไหม เช่น กระเป๋าสานพายไหม ที่หิ้วติดตัวใช้เก็บของมีค่า เช่น ใส่กระเป๋าสานต่างค์ โทรศัพท์มือถือ กุญแจรถ ใส่เอกสาร หนังสือ เครื่องสำอาง หลังจากนั้นจึงตรวจสอบสินค้าว่ากระเป๋าสานแบบไหมที่น่าจะตรงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งกระเป๋าสานแบรนด์ไหม กระเป๋าสานทั่วไปในงานแสดงสินค้า หรือกระเป๋าสานราคาถูกตามตลาด เพื่อดูตลาดกระเป๋าสานที่ผู้หญิงว่ามีตลาดต่างกันอย่างไร จากนั้นจึงมาถึงการสร้างตราสินค้า (brand Name) ให้กับกระเป๋าสานให้ออกแนวทันสมัย ขณะเดียวกันก็มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง จึงใช้ชื่อ “ลาบัว” (LA BUA) ฟังดูออกฝรั่งซึ่งเป็นเพศหญิงก็จะใช้คำนำหน้าว่า la ดังนั้น กระเป๋าสานที่ผู้หญิงจะใช้คำนำหน้าว่า la ส่วน Bua มาจากภาษาไทย คือ ใบบัวและดอกบัวมีความหมายเป็นดอกไม้ไทยที่ใช้บูชาพระ จากนั้นศึกษาว่าทำอย่างไรให้สินค้าที่ผลิตออกมาดูมีคุณค่ามีความหมายน่าสนใจ มีจุดขาย หรือ มีเรื่องราวที่จะสื่อถึงเล่าถึงได้ กระเป๋าสาน “ลาบัว” (LA BUA) จึงมีรุ่นหรือคอลเลคชั่น สื่อถึงแบบ ความหมาย และจะผลิตเพียงรุ่นเดียวไม่ผลิตซ้ำ เวลาพูดถึงรุ่นหรือคอลเลคชั่นของกระเป๋าสาน ลูกค้าน่าจะคิดว่าทำมานาน เป็นวิธีการที่มีผลทางด้านจิตวิทยา วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ต้องเป็นของดีมีคุณภาพคือ ภาพลักษณ์ดูดี นามบัตร โบรชัวร์ ภาพลักษณ์ของสินค้าคือ สิ่งสำคัญที่เราต้องลงทุนเพราะกระเป๋าสานเป็นงานที่มีราคาแพง ทุกอย่างที่เป็นองค์ประกอบต้องการความดีดูดี ด้วยเหตุผลของความดีจึงมีการทำบรรจุภัณฑ์เป็นถุงผ้าพิมพ์ตราสินค้า (Logo) “ลาบัว” (LA BUA) ให้ลูกค้าสำหรับเก็บรักษากระเป๋าสานด้วย เป็นการหวังผลในแง่ภาพลักษณ์ ความประทับใจ และการจดจำจากลูกค้า

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการผลิตเครื่องจักสานจากผักตบชวาเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่มีความงามและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ในการศึกษาและพัฒนารูปแบบกระเป๋าสานจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ กรณีศึกษากระเป๋าสานจักสานศูนย์ศิลปาชีพอ่างทอง ผู้วิจัยจึงนำแนวทางที่ได้ศึกษามาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ เพื่อให้ได้รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ตรงตามความต้องการของช่างผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้บริโภค เพื่อให้ได้รูปแบบกระเป๋าสานจักสานจากผักตบชวาที่มีการผสมผสานกับวัสดุอื่นๆ ที่ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานและพัฒนา รูปแบบกระเป๋าสานจักสานจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพอ่างทอง มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และเป็นแนวทางในการสร้างรายได้เพิ่มแก่ชุมชนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องและพัฒนารูปแบบกระเป๋าทึ่จากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ กรณี ศึกษากระเป๋ากัสนาศูนย์ศิลป์ปาศีพบางไทร ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากร และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำ และการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากร และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

แบบร่าง (Sketch Design) ที่ได้จากการออกแบบตามทฤษฎีหลักการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จำนวน 28 แบบ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

แบบร่าง (Sketch Design) จำนวน 3 แบบ ที่ผ่านการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้เชี่ยวชาญจากภาพร่างเสมือนจริง เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมที่จะนำไปผลิตเป็นชิ้นงานต้นแบบ จากนั้นสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อผลงานกระเป๋าดั้แบบเพื่อทำการสรุป และอภิปรายผลที่ได้จากการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบบการประเมินผลิตภัณฑ์ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

1. แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระเป๋ากัสนาศูนย์ศิลป์ปาศีพบางไทร ในประเด็นตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูล และลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการจำหน่าย ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และแนวทางในการแก้ปัญหาการจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาที่ลดน้อยลง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

2. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามจำนวน 2 ครั้ง คือ

2.1 แบบสอบถามครั้งที่ 1 เป็นการสอบถามเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การเลือกซื้อกระเป๋าจักสานของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิก และรสนิยมส่วนตัว

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านพฤติกรรมการซื้อ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อกระเป๋าจักสานผักตบชวา โดยมีเกณฑ์การประเมินแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

2.2 แบบสอบถามครั้งที่ 2 เป็นการสอบถามในเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อแบบร่างกระเป๋าจักสานจากผักตบชวา โดยแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อแบบร่างของกระเป๋าจักสานที่ผลิตจากผักตบชวา

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

3. แบบประเมิน

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมินจำนวน 2 ครั้งคือ

3.1 แบบประเมินรูปแบบ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รูปแบบที่ออกแบบโดยผู้วิจัย เพื่อหารูปแบบที่จะนำไปผลิตเป็นชิ้นงานต้นแบบจริง

3.2 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาที่ได้จากการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 6 ข้อ ดังนี้

3.2.1 มีรูปแบบและลวดลายที่สวยงามสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

3.2.2 มีรูปแบบการใช้งานที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

3.2.3 มีความแปลกใหม่จากที่มีอยู่เดิม

3.2.4 การเลือกวัสดุประกอบที่มีความเหมาะสมต่อการใช้งาน

3.2.5 ยังคงแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของงานหัตถกรรมได้เป็นอย่างดี

3.2.6 สามารถเป็นแนวทางในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตของงานวิจัย

2. เก็บข้อมูลภาคสนาม จากการลงพื้นที่สำรวจ การสัมภาษณ์ การทำแบบสอบถาม และการถ่ายภาพนิ่ง

การจัดกระทำ และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพระหว่างไทย จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมาย และประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในขอบเขตของเนื้อหา เพื่อนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ตามขั้นตอนดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคเอกสาร มาจัดทำระบบข้อมูล

2. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม มาวิเคราะห์และจัดทำระบบข้อมูล

3. วิเคราะห์ผลงานกระเป๋าจักสานที่ผลิตจากผักตบชวา และจำหน่ายภายในศูนย์ศิลปาชีพระหว่างไทยจำนวน 30 ใบ ตามประเด็นจุดมุ่งหมายของการศึกษา

4. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการออกแบบกระเป๋

5. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ มาออกแบบกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

6. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ต่อรูปแบบของกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาที่ได้ทำการออกแบบจำนวน 28 แบบ

7. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคมาสรุป วิเคราะห์รูปแบบที่มีค่าความพึงพอใจสูงสุดจำนวน 7 แบบ
8. นำแบบร่าง 7 แบบให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ เลือกรูปแบบที่เหมาะสมจำนวน 3 แบบ เพื่อนำไปผลิตชิ้นงานจริง
9. ผลิตชิ้นงานกระเป๋าดันแบบ
10. นำกระเป๋าดันแบบไปประเมินผลความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
11. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมาย และประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในขอบเขตของเนื้อหา เพื่อนำมาออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าดึงจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (IN-DEPTH INTERVIEW) อาจารย์ลำเพา มะนะ ผู้เชี่ยวชาญประจำแผนกเครื่องจักสานผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยแล้วนำเสนอข้อมูลในเชิงบรรยาย
2. วิเคราะห์ผลงานกระเป๋าจักสานผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในประเด็นด้านรูปแบบ เทคนิคการทำ วัสดุที่ใช้ในการผลิต จำนวน 30 ชิ้น โดยเลือกจากรูปแบบที่เป็นที่นิยมมากที่สุดและรองลงมาตามลำดับ ในประเด็น
  - 2.1 รูปแบบรูปทรง น้ำหนัก และโครงสร้าง
  - 2.2 ประโยชน์ใช้สอย
  - 2.3 การใช้สีผิวสัมผัส
  - 2.4 ความแข็งแรงทนทาน
  - 2.5 วัสดุและวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต
  - 2.6 ขั้นตอนในการผลิต
3. วิเคราะห์แนวโน้มในการออกแบบกระเป๋า 2012 (Trend 2012)
4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามครั้งที่ 1
5. การออกแบบกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาที่ได้จากการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 28 แบบ
6. วิเคราะห์ข้อมูลและรูปแบบที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคครั้งที่ 2 เพื่อให้ได้แบบร่างกระเป๋าจักสานที่มีค่าความพึงพอใจสูงสุดจำนวน 7 แบบ
7. ผู้เชี่ยวชาญสุ่มเลือกรูปแบบกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาจำนวน 5 แบบ เพื่อนำไปผลิตชิ้นงานจริง
8. ผลิตชิ้นงานกระเป๋าดึงจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ
9. ประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระเป๋าจักสานจากผักตบชวา จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (IN-DEPTH INTERVIEW)

ผู้วิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาจากอาจารย์ลำเพา มะนะ ผู้เชี่ยวชาญประจำแผนกเครื่องจักสานผักตบชวา และพนักงานขายแผนกเครื่องจักสานจากผักตบชวาประจำศูนย์ศิลปาชีพบางไทรในหัวข้อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานที่ผลิตจากผักตบชวา โดยสรุปได้ดังนี้

กระเป๋าจักสานจากผักตบชวากลายในศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จะมียอดจำหน่ายหลักในแต่ละปีในช่วงเดือนพฤศจิกายน – มีนาคม (High Season) และมียอดจำหน่ายตกลงอย่างมากในช่วงเดือนเมษายน – ตุลาคม (Low Season) ซึ่งจะเป็นช่วงที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศน้อย นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณการขายในปีก่อนๆ จะเห็นได้ว่ามีปริมาณการขายต่อย่อลงเรื่อยๆ ทั้งนี้ พนักงานขายให้เหตุผลว่ากระเป๋าจักสานจากผักตบชวาที่จำหน่ายอยู่ในขณะนี้ เป็นรูปแบบที่ผลิตกันมาหลายปี ไม่มีการผลิตในรูปแบบใหม่ๆ อีกทั้งยังเป็นรูปแบบที่เหมือนกับที่มีวางขายทั่วไปในท้องตลาด ผลิตภัณฑ์จึงไม่มีความต่าง หรือจุดเด่นที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเลือกซื้อผลิตภัณฑ์

ในด้านแนวทางในการแก้ปัญหาที่ควรจะเริ่มตั้งแต่การศึกษาคณะสมบัติทางกายภาพของผักตบชวาว่ามีความเหมาะสมที่จะนำไปพัฒนาอย่างไรได้บ้าง และทำการศึกษาวัดดูที่สามารถนำมาผสมผสานในการออกแบบกระเป๋าสาน เช่น ผ้า หนัง ไม้ ฯลฯ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบกระเป๋าสานในรูปแบบ เพราะในปัจจุบันการผลิตจะเป็นการขึ้นรูปกระเป๋าสานด้วยผักตบชวาเพียงอย่างเดียว และในการผลิตกระเป๋าสาน 1 ใบ จะใช้ช่างฝีมือ 1 คนในการทำตั้งแต่ต้นจนจบ จึงทำให้ใช้ระยะเวลาในการผลิตค่อนข้างมาก แต่หากมีการผสมผสานผักตบชวากับวัสดุอื่นๆ ในการผลิตกระเป๋าสานนอกจะเป็นการสร้าง ความแปลกใหม่ทั้งในด้านรูปแบบ ลวดลาย รูปทรง ให้กับผลิตภัณฑ์แล้ว ยังช่วยในการแก้ไขจุดบกพร่องต่างๆ เช่น ความแข็งแรง สี สัน ผิดสัมผัส ประโยชน์ใช้สอย และความสะดวกในการใช้งาน

ทั้งนี้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าสานในรูปแบบใหม่นั้นยังมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงอื่นๆ อีกเช่น ความสามารถของช่างฝีมือ กระบวนการในการผลิต รูปแบบที่เหมาะสมกับยุคสมัย และต้องสามารถตอบสนองความพึงพอใจกลุ่มผู้บริโภคอีกด้วย

2. วิเคราะห์ผลงานกระเป๋าจักสานจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาจำนวน 30 ชิ้น โดยเลือกจากรูปแบบที่เป็นที่นิยมมากที่สุดและรองลงมาตามลำดับ แล้วนำมาวิเคราะห์ด้านรูปแบบ เทคนิคการทำ วัสดุที่ใช้ในการผลิต และได้ทำการสรุปข้อมูลตามประเด็นวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังนี้

2.1 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 1

ภาพประกอบ 89 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 1

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ใบไม้ประดิษฐ์สำเร็จรูป ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาทักก้างปลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาทักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ซับด้านในสีขาว มีช่องภายในกระเป๋าจำนวน 1 ช่อง
- เทคนิค : ผักตบชวารีดแบนตากเปีย 4 นำมาสานลายขัด 1 ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.2 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 2

ภาพประกอบ 90 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 2

- สี : แดง-ดำ
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดพลาสติก หวาย
- สายกระเป๋า : หูกระเป๋าด้านในเป็นหวายดัดกลมพันทับด้วยผักตบชวาทักเปีย
- ปากกระเป๋า : ปากกระเป๋าแบบเปิดไม่มีตัวยึดกระเป๋า
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาทักเปีย 3 จากนั้นนำมาสานลายเม็ดมะยม แทรกด้วยลูกบิดเป็นช่วงๆ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.3 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 3

ภาพประกอบ 91 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 3

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ-น้ำตาลเข้ม
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาถักทาบลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาถักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาถักเปีย 3 นำมาสานลายเม็ดมะยมทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.4 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 4

ภาพประกอบ 92 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 4

- สี : ชมพู-น้ำเงิน
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้ หูกระเป๋าพลาสติก
- สายกระเป๋า : หูกระเป๋าพลาสติกลายไม้ไผ่น้ำตาลเข้ม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาถักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ซับด้านในสีขาว มีช่องภายในกระเป๋าจำนวน 1 ช่อง
- เทคนิค : ผักตบชวาสานลายขัด 1 สลับสี ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.5 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 5

ภาพประกอบ 93 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 5

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ-ชมพู
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาลูกบิดไม้
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาลูกบิดไม้เป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาลูกบิดไม้ 3 จากนั้นนำมาสานลายขัด 1 ทั้งใบ แทรกลูกบิดไม้เป็นช่วงๆ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.6 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 6

ภาพประกอบ 94 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 6

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ-แดง
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้ หวาย
- สายกระเป๋า : หูกระเป๋าทำจากหวายดัดกลมยึดติดกับตัวกระเป๋าด้วยผักตบชวา
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาลูกบิดไม้เป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาลูกบิดไม้ 3 จากนั้นนำมาสานลายขัด 1 ทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.7 กระเป๋าจกสานจากผักตบชวาแบบที่ 7

ภาพประกอบ 95 กระเป๋าจกสานผักตบชวาแบบที่ 7

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาก้างปลากลม
- ปากกระเป๋า : ปากกระเป๋าแบบเปิดไม่มีตัวยึด
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาสานลายขัด 1 ทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.8 กระเป๋าจกสานจากผักตบชวาแบบที่ 8

ภาพประกอบ 96 กระเป๋าจกสานผักตบชวาแบบที่ 8

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ-น้ำเงิน
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา หวาย
- สายกระเป๋า : หูกระเป๋าทำจากหวายดัดกลมยึดติดกับตัวกระเป๋าด้วยผักตบชวา
- ปากกระเป๋า : ปากกระเป๋าแบบเปิดไม่มีตัวยึด
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาก้างเปีย 3 สานลายเม็ดมะยมทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.9 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 9

ภาพประกอบ 97 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 9

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาทักก้างปลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาทักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาทักเปีย 3 นำมาสานลายเม็ดมะยมทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.10 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 10

ภาพประกอบ 98 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 10

- สี : น้ำเงิน-ชมพู
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้ หูกระเป๋าพลาสติก
- สายกระเป๋า : หูกระเป๋าพลาสติกลายไม้ไผ่น้ำตาลเข้ม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาทักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ซับด้านในสีขาว ไม่มีช่องเล็กภายในกระเป๋า
- เทคนิค : ผักตบชวาสานลายขัด 1 สลับสีทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.11 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 11

ภาพประกอบ 99 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 11

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ เขียว ส้ม
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ดอกไม้ประดิษฐ์สำเร็จรูป ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาถักทาบลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาถักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาถักเปีย 3 จากนั้นนำมาสานลายขัด 1 ทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.12 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 12

ภาพประกอบ 100 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 12

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ไม้ประดิษฐ์สำเร็จรูป ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาถักทาบลากลม
- ปากกระเป๋า : ปากกระเป๋าดัดซิปยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ซับด้านในสีขาว ไม่มีช่องเล็กภายในกระเป๋า
- เทคนิค : ผักตบชวาถักไปร่งทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.13 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 13

ภาพประกอบ 101 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 13

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ ชมพู
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาถักทอปลากลมสลับสี
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาถักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาสานลายเม็ดมะยมทั้งใบ แทรกด้วยลูกบิด ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.14 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 14

ภาพประกอบ 102 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 14

- สี : ชมพูบานเย็น
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาถักเปีย 8
- ปากกระเป๋า : ปากกระเป๋าทดชิบเพื่อยึดให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : มีผ้าซับด้านในสีชมพู ไม่มีช่องเล็กภายในกระเป๋า
- เทคนิค : ผักตบชวาถักเปีย 3 เย็บวนเป็นวงกลมแล้วจึงมาเย็บต่อกับผ้าขึ้นรูปครึ่งวงกลม

2.15 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 15

ภาพประกอบ 103 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 15

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ น้ำเงิน
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาทักก้างปลากลมสลับลี
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาทักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ขั้วด้านในสีขาว ไม่มีช่องเล็กภายในกระเป๋า
- เทคนิค : ผักตบชวาทักโปร่งสลับลีทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.16 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 16

ภาพประกอบ 104 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 16

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ น้ำเงิน
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาทักก้างปลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาทักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ขั้วด้านในสีขาว ไม่มีช่องเล็กภายในกระเป๋า
- เทคนิค : ผักตบชวาทักเปีย 3 นำมาทักไขว้สอดลูกบิดสลับลีขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.17 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 17

ภาพประกอบ 105 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 17

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาก้างปลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาก้างเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ซักด้านในสีฟ้าไม่มีช่องเล็กภายในกระเป๋า
- เทคนิค : ผักตบชวาก้างลายดอกพิกุลทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.18 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 18

ภาพประกอบ 106 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 18

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ ชมพู
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาก้างปลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาก้างเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาก้างเปีย 3 จากนั้นนำมาสานลายขัด 1 ทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.19 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 19

ภาพประกอบ 107 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 19

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ น้ำตาลเข้ม
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาถักทอปลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาถักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาสานลายขัด 1 ทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

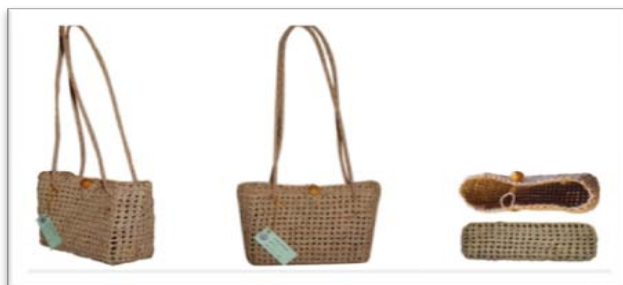
2.20 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 20

ภาพประกอบ 108 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 20

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ เขียว
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ธิบิ้น ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาถักทอปลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาถักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาถักเปีย 3 จากนั้นนำมาสานลายขัด 1 ทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.21 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 21

ภาพประกอบ 109 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 21

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาทัก้างปลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาทักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาสานลายเม็ดมะยมทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.22 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 22

ภาพประกอบ 110 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 22

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ เขียว
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาทัก้างปลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาทักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาทักเปีย 3 จากนั้นนำมาสานลายขัด 1 ทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.23 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 23

ภาพประกอบ 111 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 23

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาทัก้างปลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาทักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาทักเปีย 3 นำมาสานลายเปียรังผึ้งทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.24 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 24

ภาพประกอบ 112 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 24

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ดอกไม้ประดิษฐ์สำเร็จรูป ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาทัก้างปลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาทักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาทักเปีย 3 จากนั้นนำมาสานลายขัด 1 ใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.25 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 25

ภาพประกอบ 113 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 25

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ ชมพู
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาถักทาบลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาถักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาถักเปีย 3 นำมาสานลายเม็ดมะยมทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.26 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 26

ภาพประกอบ 114 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 26

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ น้ำตาลเข้ม
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาถักทาบลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาถักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ซับด้านในสีขาวไม่มีช่องเล็กภายในกระเป๋า
- เทคนิค : ผักตบชวาถักโปร่งสลับสีทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

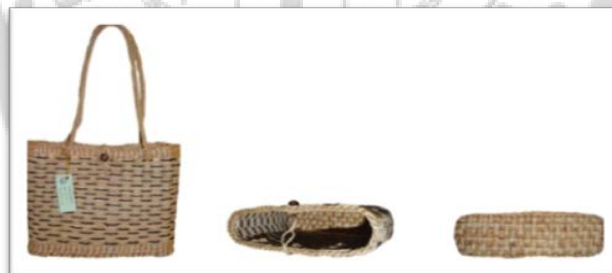
2.27 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 27

ภาพประกอบ 115 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 27

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ น้ำเงิน
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาถักทาบลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาถักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ขั้วด้านในสีขาวไม่มีช่องเล็กภายในกระเป๋า
- เทคนิค : ผักตบชวาถักลายดอกพิกุลทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.28 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 28

ภาพประกอบ 116 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 28

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ น้ำตาลเข้ม
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาถักทาบลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาถักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาถักเปีย 3 จากนั้นนำมาสานลายขัด 1 ทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.29 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 29

ภาพประกอบ 117 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 29

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ ชมพู
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาถักทอปลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาถักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาสานลายเม็ดมะยมทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

2.30 กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาแบบที่ 30

ภาพประกอบ 118 กระเป๋าจักสานผักตบชวาแบบที่ 30

- สี : น้ำตาลธรรมชาติ ชมพู
- ราคา : 580 บาท
- วัสดุ : ผักตบชวา ลูกบิดไม้
- สายกระเป๋า : สายสะพาย 2 เส้น ทำจากผักตบชวาถักทอปลากลม
- ปากกระเป๋า : ผักตบชวาถักเป็นห่วงสำหรับคล้องกับลูกบิดไม้ยึดปากกระเป๋าให้ติดกัน
- ภายในกระเป๋า : ไม่มีซับใน
- เทคนิค : ผักตบชวาสานลายเป็ยโป่งทั้งใบ ขึ้นโครงกระเป๋าโดยใช้แม่แบบ

ผลการวิเคราะห์รูปแบบ ลวดลาย การเลือกใช้วัสดุ วัตถุดิบ และเทคนิคในการสร้างสรรค์ ผลงานของกระเป๋าจักสานจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จำนวน 30 ชิ้น โดยเลือกรูปแบบที่เป็นที่นิยมมากที่สุดและรองลงมาตามลำดับ สามารถสรุปได้พบว่า กระเป๋าจักสานจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรนั้นมีรูปทรงสี่เหลี่ยมเป็นส่วนใหญ่ และมักใช้สีตามธรรมชาติของผักตบชวาเป็นส่วนใหญ่ส่วนสีอื่นๆ ที่นิยมใช้จะเป็นสีที่มีความเข้มจัดเช่น น้ำเงินเข้ม ชมพูบานเย็น เขียว แดง น้ำตาลเข้ม เป็นต้น ในด้านลวดลายแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ลายแม่บท เช่น ลายขัด ลายขัดแทยง 2) ลายพัฒนา ได้แก่ ลายเม็ดมะยม ลายเม็ดแตง 3) ลายถัก เช่น ลายดอกพิกุลกระเป๋าส่วนใหญ่มีการขึ้นรูปด้วยผักตบชวาเพียงอย่างเดียว จากนั้นจึงมีกระดกแต่งด้วยผ้า ริบบิ้น กระดุม ลูกบิดไม้ และดอกไม้ใบไม้ประดิษฐ์ ในด้านการสร้างสรรค์ผลงาน พบว่า กระเป๋าจักสานจากผักตบชวามีกระบวนการในการผลิตที่คล้ายคลึงกันโดยเริ่มจากการเตรียมผักตบชวาโดยการตากให้แห้ง ฉีกเป็นเส้นตามขนาดที่ต้องการ ฟอกขาว ย้อมสี จากนั้นขึ้นรูปกระเป๋าด้วยผักตบชวาหรือหวาย การประกอบหูหิ้ว การติดผ้าซับในการตกแต่งเก็บรายละเอียด และการเคลือบเงาเป็นขั้นตอนสุดท้าย

3. วิเคราะห์แนวโน้มในการออกแบบกระเป๋า 2012 (Trend 2012)

1. แนวโน้มด้านรูปแบบกระเป๋าในปีนี้จะแบ่งออกเป็น 7 รูปแบบ ได้แก่ กระเป๋าถือแบบมีสายคาดมือ กระเป๋าคาดสะโพก กระเป๋าเดินทางกระเป๋าย้อนยุค(Vintage) กระเป๋าสะพายยุค 70 กระเป๋าถือแบบมีหูหิ้ว กระเป๋าทรงกล่อง รูปแบบกระเป๋าส่วนใหญ่เป็นแนวย้อนยุค มีลักษณะแข็งอยู่ทรงมากไปจนถึงลักษณะอยู่ทรงแต่แต่ยังมีความอ่อนตัวอย่างเป็นธรรมชาติบ้าง (Top 25 Handbags Trends 2012. 2554: online)

2. ด้านโทนสีของกระเป๋าในปีนี้มีทุกสีแต่ไม่ถึงกับสดมาก มีการเบรคสีในตัว รวมไปถึงการผสมสีตั้งแต่ 2 สีเข้าด้วยกัน

3. ด้านอุปกรณ์ตกแต่งมีทั้งที่มีความมันวาว ความด้านแบบคลาสสิก และอุปกรณ์ที่สะท้อนแสงจำพวกเพชร คริสตัล ฯลฯ

4. ด้านของวัสดุที่ใช้ในการผลิตกระเป๋าในปีนี้มีทั้งหนัง ผ้า พลาสติก และเส้นใยต่างๆ โดยส่วนใหญ่จะเน้นพื้นผิวที่มีความเป็นธรรมชาติ เช่น ลวดลายของหนัง ลายทอ ปุ่มปมของเส้นได้ ลายสาน การถัก รวมไปถึงร่องรอยของการขีดขีดที่แสดงออกถึงเรื่องราว ที่มาที่ไปของกระเป๋าใบนั้นๆ นอกจากนี้ยังเน้นกระเป๋าที่มีรายละเอียดที่ชัดเจน แสดงถึงขั้นตอนการผลิตอย่างประณีตงดงาม การตัดเย็บ การผลิตด้วยมือโดยช่างฝีมือ การแสดงออกถึงงานที่ถูกสร้างมาเพียงชิ้นเดียว ไม่เหมือนใคร เป็นต้น (เจาะเทรนด์โลกแฟชั่นวัสดุเทคโนโลยีสีพื้นที่ และการใช้ชีวิตSpring/Summer 2012. 2554: 4)

4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามครั้งที่ 1

ผู้วิจัยได้ทำการทำแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าจักสานของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยได้ทำการสอบถามนักท่องเที่ยวสุภาพสตรีชาวต่างชาติจำนวน 100 คน ที่เข้ามาท่องเที่ยวภายในศูนย์ศิลปาชีพบางไทร และได้ทำการสรุปข้อมูลตามประเด็นวัตถุประสงค์ของงานวิจัยออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
15-24 ปี	13	13
25-34 ปี	32	32
35-44 ปี	25	25
45-54 ปี	27	27
55 ปีขึ้นไป	3	3
รวม	100	100
อาชีพ		
ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ		42
พนักงานบริษัท		29
ธุรกิจส่วนตัว		5
นักเรียน/นักศึกษา		7
แม่บ้าน		17
รวม	100	100
ประเทศ		
ญี่ปุ่น	30	30
สหราชอาณาจักร	12	12
สหรัฐอเมริกา	20	20
ออสเตรเลีย	27	27
รัสเซีย	4	4
ฝรั่งเศส	7	7
รวม	100	100

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิก และรสนิยมส่วนตัว

ตาราง 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิก และรสนิยมส่วนตัว

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1.ท่านมีกระเป๋าถือจำนวนกี่ใบ		
1-3 ใบ	15	15
4-6 ใบ	73	73
7 ใบขึ้นไป	12	12
2.ท่านซื้อกระเป๋าเฉลี่ยปีละกี่ใบ		
1-3 ใบ	75	75
4-6 ใบ	25	25
7 ใบขึ้นไป	0	0
3.ระดับราคาของกระเป๋าที่ท่านซื้อ		
ต่ำกว่า 1,000 บาท	45	45
1,000-3,000 บาท	27	27
3,000-5,000 บาท	25	25
5,000ขึ้นไป	3	3
4.ท่านมีกระเป๋าจักสานหรือไม่		
มี จำนวน 1-3 ใบ	92	92
มี จำนวน 4-6 ใบ	0	0
มี จำนวน 7 ใบขึ้นไป	0	0
ไม่มี	8	8
5.ระดับราคาของกระเป๋าจักสานที่ท่านซื้อ		
ต่ำกว่า 1,000 บาท	85	85
1,000-3,000 บาท	15	15
3,000-5,000 บาท	0	0
5,000 บาทขึ้นไป	0	0
6. กระเป๋าจักสานที่ท่านรู้จักหรือมีไว้ใช้งานส่วนมากผลิตจากวัสดุใด		
ผักตบชวา	48	48
ไม้ไผ่	36	36
หวาย	16	16

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลในด้านพฤติกรรม การซื้อและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อกระเป๋าจักสานผักตบชวา

ตาราง 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านพฤติกรรม การซื้อ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อกระเป๋าจักสานผักตบชวา

พฤติกรรม การซื้อ และปัจจัยที่มีอิทธิพล	นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 100 คน		
	N=100		ระดับ ความ เหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สิ่งที่ท่านคำนึงถึงในการเลือกซื้อกระเป๋า			
ราคา	3.55	0.83	มาก
วัสดุที่ใช้ ความแข็งแรงทนทาน	4.34	0.67	มาก
ขนาด น้ำหนัก	4.24	0.76	มาก
ประโยชน์ใช้สอย	4.39	0.72	มาก
สีสรรค์ ความสวยงาม การตัดเย็บที่ปราณีต	4.46	0.70	มาก
ความพึงพอใจส่วนตัว	4.67	0.53	มากที่สุด
เหมาะสมกับสไตล์การแต่งตัว บุคลิก และรูปร่าง	4.63	0.48	มากที่สุด
2. อะไรคือสาเหตุที่ท่านซื้อกระเป๋าจักสาน ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร			
สีสรรค์ รูปแบบที่สวยงาม การตัดเย็บที่ปราณีต	4.53	0.67	มากที่สุด
ซื้อเป็นของที่ระลึก หรือของฝาก	3.10	1.32	มาก
ประโยชน์ใช้สอย	4.42	0.67	มาก
เหมาะสมกับสไตล์การแต่งตัว บุคลิก และรูปร่าง	4.47	0.48	มาก
3. ท่านนิยมใช้กระเป๋าสีใด			
ขาว	3.52	0.77	มาก
เทา	3.71	0.69	มาก
น้ำตาล	4.60	0.74	มากที่สุด
ดำ	4.54	0.72	มากที่สุด
ครีม	4.73	0.62	มากที่สุด
กระเป๋าที่มีการจับคู่สี 2 สีขึ้นไป หรือมีการผสมสีต่างๆเป็นลวดลาย	3.67	1.17	มาก

ตาราง 2 (ต่อ)

พฤติกรรมกรรซื้อ และปัจจัยที่มีอิทธิพล	นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 100 คน		
	N=100		ระดับ ความ เหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
4. ขนาดของกระเป๋าถือที่ท่านนิยมใช้			
กระเป๋าถือขนาดใหญ่มาก (Over Size)	2.8	1.07	ปานกลาง
กระเป๋าถือขนาดใหญ่ (Big Size)	3.65	1.02	มาก
กระเป๋าถือขนาดกลาง (Medium Size)	3.54	0.92	มาก
กระเป๋าถือขนาดเล็ก (Small Size)	3.1	1.07	ปานกลาง
5. กระเป๋าแบบใดที่ท่านนิยมใช้			
กระเป๋าหิ้ว (The Tote)	4.44	0.78	มาก
กระเป๋าหนีบ (The Clutch)	4.23	0.62	มาก
กระเป๋าถือเดินทาง (The Traveller)	4.03	0.78	มาก
กระเป๋าถือเล่น (The Flirt)	4.22	0.82	มาก
กระเป๋าย่าม (The Tuck)	4.18	0.82	มาก
กระเป๋าสะพาย (The Messenger)	4.42	0.64	มาก
กระเป๋าทรงแจกัน (The Vessel)	3.96	0.89	มาก
6. ความเหมาะสมของลวดลายในการนำมาทำกระเป๋า			
ลายแม่บท	4.41	0.71	มาก
ลายพัฒนา	4.23	0.68	มาก
ลายถัก	4.36	0.39	มาก

ในการคำนวณคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีระดับความเหมาะสมและการแปลความหมายของคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
- 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนนออกเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึงเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึงเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึงเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึงเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.10 - 1.49 หมายถึงเหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1. ท่านมีความเห็นอย่างไรกับรูปแบบกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาที่จำหน่ายภายในศูนย์

- มีแบบให้เลือกน้อยมีรูปแบบและสีที่ซ้ำๆ กัน ไม่ค่อยมีรูปแบบใหม่ๆ
- สีไม่สวย
- สายกระเป๋าเล็กเกินไป
- กระเป๋ามีลักษณะแข็งอยู่ทรงมากเกินไปทำให้ไม่สะดวกเวลาเปิดใช้งาน
- ชิ้นงานเก็บรายละเอียดไม่เรียบร้อย
- ภายในกระเป๋าไม่มีซับในและไม่มีการแบ่งช่องภายในทำให้เวลาลำบากเวลาต้องการ

หาสิ่งของภายในกระเป๋า

- หูกระเป๋ามีความแข็งและเล็กทำให้รู้สึกเจ็บเวลาใช้งาน น่าจะมีการใช้วัสดุอื่นมาทำเป็นสายกระเป๋าหรือ สานสายกระเป๋าให้แบนแบน

2. ท่านคิดว่าวัสดุใดมีความเหมาะสมในการนำมาใช้ผลิตกระเป๋าพร้อมกับผักตบชวา

- หนัง ผ้า โลหะ/โซ่

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

- น่าจะมีการผลิตกระเป๋ารูปแบบใหม่ๆ บ้าง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติครั้งที่ 1 พบว่า มีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 92 คนจากทั้งหมด 100 คน มีผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานในครอบครอง และ 43 คนจากทั้งหมด 100 คน มีกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาในครอบครอง โดยเหตุผลในการเลือกซื้อกระเป๋าจักสาน คือ ความพึงพอใจส่วนตัว สีสรรค์ ความสวยงาม การตัดเย็บที่ปราณีต เหมาะสมกับสไตล์การแต่งตัวและบุคลิกภาพ ราคา ประโยชน์ใช้สอย วัสดุที่ใช้ ความแข็งแรงทนทาน ขนาดและน้ำหนัก ตามลำดับ ในด้านเหตุผลที่เลือกซื้อกระเป๋าจักสานจากผักตบชวา จากศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

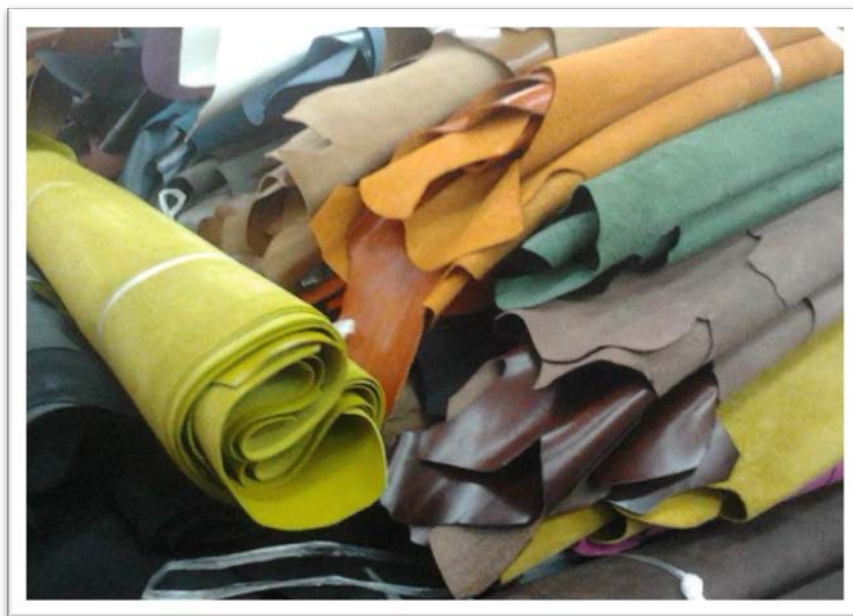
คือ สีสรรค์ รูปแบบที่สวยงาม การตัดเย็บที่ปราณีต เหมาะสมกับสไตล์การแต่งตัว บุคลิก และรูปร่าง และประโยชน์ใช้สอย ตามลำดับ ในด้านสีของกระเป๋าที่นิยมเลือกใช้มากที่สุดคือ สีดำ และสีน้ำตาล รองลงมา คือ สีครีม สีเทา และกระเป๋าที่มีการจับคู่สีตั้งแต่ 2 สีขึ้นไป ขนาดของกระเป๋าที่นิยมเลือกใช้ ได้แก่ ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่มากตามลำดับ ในด้านรูปแบบของกระเป๋าซึ่ง สีนีนาด เลิศไพรวัด ได้แบ่งประเภทไว้ทั้งหมด 7 รูปแบบ (สินีนาด เลิศไพรวัด. ม.ป.ป.: 47-48) พบว่า นิยมเลือกใช้กระเป๋าท๊อ (Tote Bag) มากที่สุด และนิยมกระเป๋าทนีน (Clutch bag) กระเป๋าท้อเล่น (Flirt Bag) กระเป๋าทอสาร (Messenger Bag) กระเป๋าทรงย่าม (Tuck Bag) เป็นอันดับสอง และนิยม กระเป๋าทรงแจกัน (Vessel Bag) กระเป๋าทนินทาง (Traveller Bag) เป็นอันดับที่สามด้านลวดลาย พบว่ามีความชื่นชอบลายแม่บทและลายถักมากที่สุด รองลงมาคือลายพัฒนา ในด้านปัญหาของตัว ผลิตภัณฑ์คือ มีรูปแบบและสีที่ซ้ำๆ กัน ไม่ค่อยมีรูปแบบใหม่ๆ กระเป๋ามีลักษณะแข็งอยู่ทรงมากเกินไป ทำให้ไม่สะดวกเวลาเปิดใช้งาน ชิ้นงานเก็บรายละเอียดไม่เรียบร้อย ภายในกระเป๋าไม่มีซับในและไม่มี การแบ่งช่องภายใน หูกระเป๋ามีความแข็งและเล็กทำให้รู้สึกเจ็บเวลาใช้งาน

ในด้านวัสดุที่จะนำมาใช้ผสมผสานในการออกแบบกระเป๋านั้น กลุ่มเป้าหมายได้มีการแสดง ความเห็นแบ่งออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่ หนัง ผ้า และวัสดุประเภทโลหะ โดยวัสดุที่มีผู้แสดงความเห็นมากที่สุด คือ หนัง ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากแนวโน้มกระเป๋าในปี 2012 (Trend 2012) ซึ่งจะ เน้นวัสดุหนังในการออกแบบ โดยจะเน้นโชว์พื้นผิว ร่องรอยของการขีดข่วนที่แสดงออกถึงเรื่องราว ที่มาที่ ไปของกระเป๋าไปนั้นๆ นอกจากนี้ยังเน้นกระเป๋ามีรายละเอียดที่ชัดเจน แสดงถึงขั้นตอนการผลิตอย่าง ประณีต งดงาม การตัดเย็บ การผลิตด้วยมือโดยช่างฝีมือ การแสดงออกถึงงานที่ถูกสร้างมาเพียงชิ้น เดียว การใช้สีที่มีความสดแต่ไม่ถึงกับสีโทนนีออน โดยสีที่นิยมในปี 2012 ได้แก่ สีชมพูเข้ม สีเหลือง มะนาว สีน้ำตาลไหม้ สีฟ้าเทอคอยส์ และสีหนังธรรมชาติ เป็นต้น ประกอบกับการนำหนังมาผสมผสาน กับลวดลายผ้า ลายถัก ทอ สาน ของวัสดุจำพวกเส้นใย ไม้ไผ่ หวาย ผักตบชวา ฯลฯ เพื่อเป็นการแสดง ถึงความประณีต งดงาม ในการผลิตกระเป๋า การแสดงถึงความเป้นสินค้าที่เป็นงานหัตถกรรม ให้ ความรู้สึกของการเป็นผลิตภัณฑ์ขึ้นเดียวในโลกเป็นต้น

5. ออกแบบกระเป๋าจ้กสานที่ได้จากการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 28 แบบ

ในการศึกษา และพัฒนารูปแบบกระเป๋าท๊อจากผักตบชวาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ผลสรุปในด้าน วัสดุที่จะนำมาใช้ร่วมกับผักตบชวาในการออกแบบกระเป๋าจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การทำ แบบสอบถามความต้องการของผู้บริโภค และจากข้อมูลด้านแนวโน้มในการออกแบบกระเป๋าในปี 2012 (Trend 2012) ได้ผลสรุปที่ตรงกัน คือ หนึ่งแท่ง ทั้งนี้ในปัจจุบันหนึ่งแท่งที่สามารถนำมาผลิต กระเป๋านั้นมีหลายชนิด เช่น หนึ่งจระเข้ หนึ่งนกกระจอกเทศ หนึ่งปลา หนึ่งวัว หนึ่งงู หนึ่งแกะ เป็นต้น

แต่หนังที่ได้รับความนิยมสูงสุด คือ หนังวัว เนื่องจากหาซื้อได้ง่าย สวยงาม มีหลากหลายชนิด ราคา ค่อนข้างถูกกว่าหนังชนิดอื่น และในปัจจุบันมีเทคโนโลยีต่างๆ ที่ใช้ในการฟอก ทำสี หรือลวดลายบน หนังวัวมากมาย

ภาพประกอบ 119 ตัวอย่างหนังวัวแท้ที่ใช้ในการออกแบบกระเป๋าถือ

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงนำหนังวัวมาเป็นวัสดุที่ใช้ผสมผสานกับผักตบชวาในการ ออกแบบกระเป๋าถือในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยใช้หนังในกลุ่มหนังออยส์ ประเภทหนังซีซีโอ (CCO) ซึ่งเป็นหนัง ที่มีลักษณะกึ่งมันกึ่งด้าน บนพื้นผิวจะมีร่องรอยยับของหนังปรากฏ หนังชนิดนี้จะมีความหนาประมาณ 1.5 - 1.7 มิลลิเมตร เป็นที่นิยมในการทำรองเท้า และกระเป๋าเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นหนังที่มีความ หนาพอสมควรทำให้ได้กระเป๋าค่อนข้างอยู่ทรง ไม่เสียรูปเวลาใช้งาน ทำให้ไม่ต้องเสริมโครงภายใน เวลาตัดเย็บ นอกจากนี้หนังซีซีโอ (CCO) ยังมีการผลิตสีออกมาให้เลือกใช้ถึง 32 สี ทำให้เป็นที่นิยมใน การใช้งานเป็นอย่างมากในหมู่นักออกแบบ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาการวิเคราะห์แนวโน้มกระเป๋า 2012 (Trend 2012) รวมถึงการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังแท้ ซึ่งเป็นวัสดุที่นำมาผสมผสานในการออกแบบ กระเป๋าในสัดส่วนผักตบชวาต่อหนัง 30 : 70 เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนา ผลิตภัณฑ์เพื่อให้มีรูปแบบ ลวดลาย สีสรรค์ มีคุณภาพ และมาตรฐานที่ตรงตามความต้องการของ ผู้บริโภคทั้งนี้เพื่อให้ได้แบบร่างกระเป๋าถือที่มีรูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคจำนวน ทั้งสิ้น 28 แบบดังนี้

ภาพประกอบ 120 แบบร่างกระเป๋าถือ (Tote Bags)

ภาพประกอบ 121 แบบร่างกระเป๋าหนีบ(Clutch bag)

ภาพประกอบ 122 แบบร่างกระเป๋าเดินทาง(Traveller Bag)

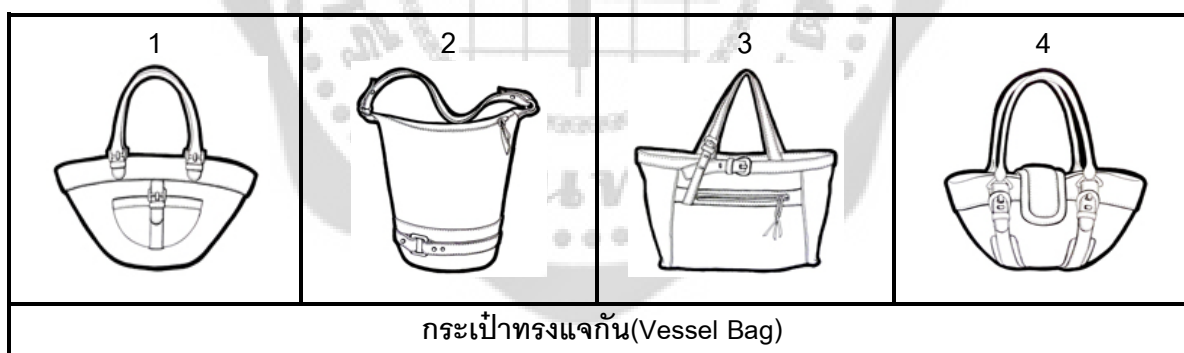
ภาพประกอบ 123 แบบร่างกระเป๋าถือเล่น(Flirt Bag)

ภาพประกอบ 124 แบบร่างกระเป๋าทรงย่าม (Tuck Bag)

ภาพประกอบ 125 แบบร่างกระเป๋าเอกสาร (Messenger Bags)

ภาพประกอบ 126 แบบร่างกระเป๋าทรงแจกัน (Vessel Bag)

6. วิเคราะห์ข้อมูล และรูปแบบที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภค ครั้งที่ 2 เพื่อให้ได้แบบร่างกระเป๋าจักสานที่มีค่าความพึงพอใจสูงสุดจำนวน 7 แบบ

ผู้วิจัยได้ทำการทำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคครั้งที่ 2 ที่มีต่อแบบร่างกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาที่ผ่านการศึกษาและพัฒนาตามประเด็นวัตถุประสงค์ของงานวิจัยจำนวน 28 แบบ จากนักท่องเที่ยวจำนวน 100 คนโดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 4 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
15-24 ปี	34	34
25-34 ปี	23	23
35-44 ปี	7	7
45-54 ปี	22	22
55 ปีขึ้นไป	16	16
รวม	100	100
อาชีพ		
ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	7	7
พนักงานบริษัท	14	14
ธุรกิจส่วนตัว	31	31
นักเรียน/นักศึกษา	34	34
แม่บ้าน	14	14
รวม	100	100
ประเทศ		
ญี่ปุ่น	30	30
สหราชอาณาจักร	8	8
สหรัฐอเมริกา	33	33
ออสเตรเลีย	29	29
รัสเซีย	0	0
ฝรั่งเศส	0	0
รวม	100	100

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อแบบร่างของกระเป๋าจักสานที่ผลิตจากผักตบชวา

ตาราง 5 ความพึงพอใจที่มีต่อแบบร่างของกระเป๋าจักสานที่ผลิตจากผักตบชวา

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
กระเป๋าหิ้ว (The Tote)		
แบบที่ 1	15	15
แบบที่ 2	37	37
แบบที่ 3	23	23
แบบที่ 4	25	25
รวม	100	100
กระเป๋าหนีบ (The Clutch)		
แบบที่ 1	37	37
แบบที่ 2	27	27
แบบที่ 3	15	15
แบบที่ 4	21	21
รวม	100	100
กระเป๋าถือเดินทาง (The Traveller)		
แบบที่ 1	39	39
แบบที่ 2	17	17
แบบที่ 3	22	22
แบบที่ 4	22	22
รวม	100	100
กระเป๋าถือเล่น (The Flirt)		
แบบที่ 1	13	13
แบบที่ 2	40	40
แบบที่ 3	20	20
แบบที่ 4	27	27
รวม	100	100

ตาราง 5 (ต่อ)

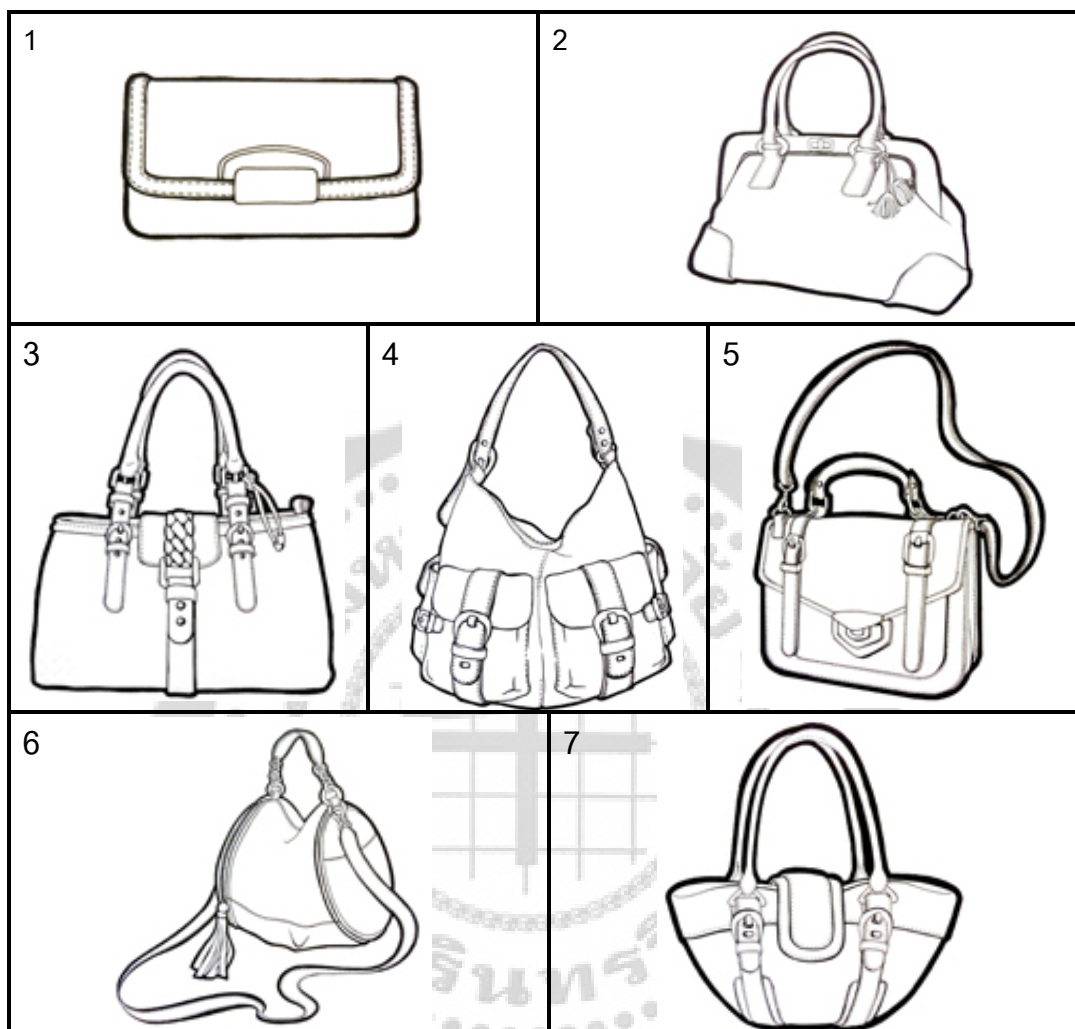
ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
กระเป๋าย่อม (The Tuck)		
แบบที่ 1	20	20
แบบที่ 2	25	25
แบบที่ 3	33	33
แบบที่ 4	22	22
รวม	100	100
กระเป๋าส่งสาร (The Messenger)		
แบบที่ 1	13	13
แบบที่ 2	27	27
แบบที่ 3	23	23
แบบที่ 4	37	37
รวม	100	100
กระเป๋าทรงแจกัน (The Vessel)		
แบบที่ 1	17	17
แบบที่ 2	19	19
แบบที่ 3	23	23
แบบที่ 4	41	41
รวม	100	100

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

- อยากให้มีการทำเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ ด้วย เช่น เข็มขัด รองเท้า
- น่าจะมีตัวอย่างวัสดุ หรือสีมาให้ดูด้วย
- น่าจะมีการกำหนดขนาดของชิ้นงานสำเร็จด้วยเพื่อประกอบการตัดสินใจ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติครั้งที่ 2 เรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อแบบร่างกระเป๋าจักสานที่ผลิตจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร โดยสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจกระเป๋าก๊อแบบที่ 2 กระเป๋านีบแบบที่ 1 กระเป๋าดินทางแบบที่ 1 กระเป๋าก๊อเล่นแบบที่ 2 กระเป๋าทรงแจกันแบบที่ 3 กระเป๋าส่งสารแบบที่ 4 และกระเป๋าทรงแจกันแบบที่ 4 มากที่สุดซึ่งจากผลที่ได้นี้ผู้วิจัยได้ทำการนำแบบร่างทั้ง 7 แบบมาเขียนแบบเสมือน

จริง และเพิ่มเติมรายละเอียดทั้งในด้านวัสดุที่ใช้ อุปกรณ์ในการตกแต่งต่างๆ ให้มีความสวยงามชัดเจนมากขึ้น จากนั้นจึงทำการนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญทำการเสนอแนะ และเลือกแบบเพื่อผลิตชิ้นงานจริงต่อไป

ภาพประกอบ 127 แบบร่างกระเป๋าที่ได้รับความนิยมมากที่สุดจำนวน 7 แบบ

7. ผู้เชี่ยวชาญสุ่มเลือกรูปแบบกระเป๋ากี่จำนวน 3 แบบ เพื่อนำไปผลิตชิ้นงานจริง

จากการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า การออกแบบกระเป๋ามีรูปแบบ รูปทรงที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและกลุ่มเป้าหมายมีค่าการประเมินมากที่สุด และการออกแบบให้มีรูปแบบและลวดลายที่สวยงามมีค่าประเมินรองเป็นอันดับที่สอง และการมีฟังก์ชันการใช้งานที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้บริโภค เช่น การมีช่องภายในกระเป๋าที่เป็นสัดส่วนเพื่อการง่ายต่อการใช้งานมีค่าการประเมินเป็นอันดับที่สามโดยผู้เชี่ยวชาญได้ทำการสุ่มเลือกแบบกระเป๋าเพื่อนำมาผลิตชิ้นงานจริงจำนวน 5 ใบ ได้แก่ กระเป๋าหนีบ(Clutch bag) กระเป๋าถือเล่น(Flirt Bag) กระเป๋าทรงแจกัน(Vessel Bag) กระเป๋าเดินทาง (Traveller Bag) และกระเป๋าทรงย่าม (Tuck Bag)

ภาพประกอบ 128 แบบกระเป๋าส่งที่ผู้เชี่ยวชาญทำการเลือก (กระเป๋านีบ)

ภาพประกอบ 129 แบบกระเป๋าส่งที่ผู้เชี่ยวชาญทำการเลือก (กระเป๋าส่ง)

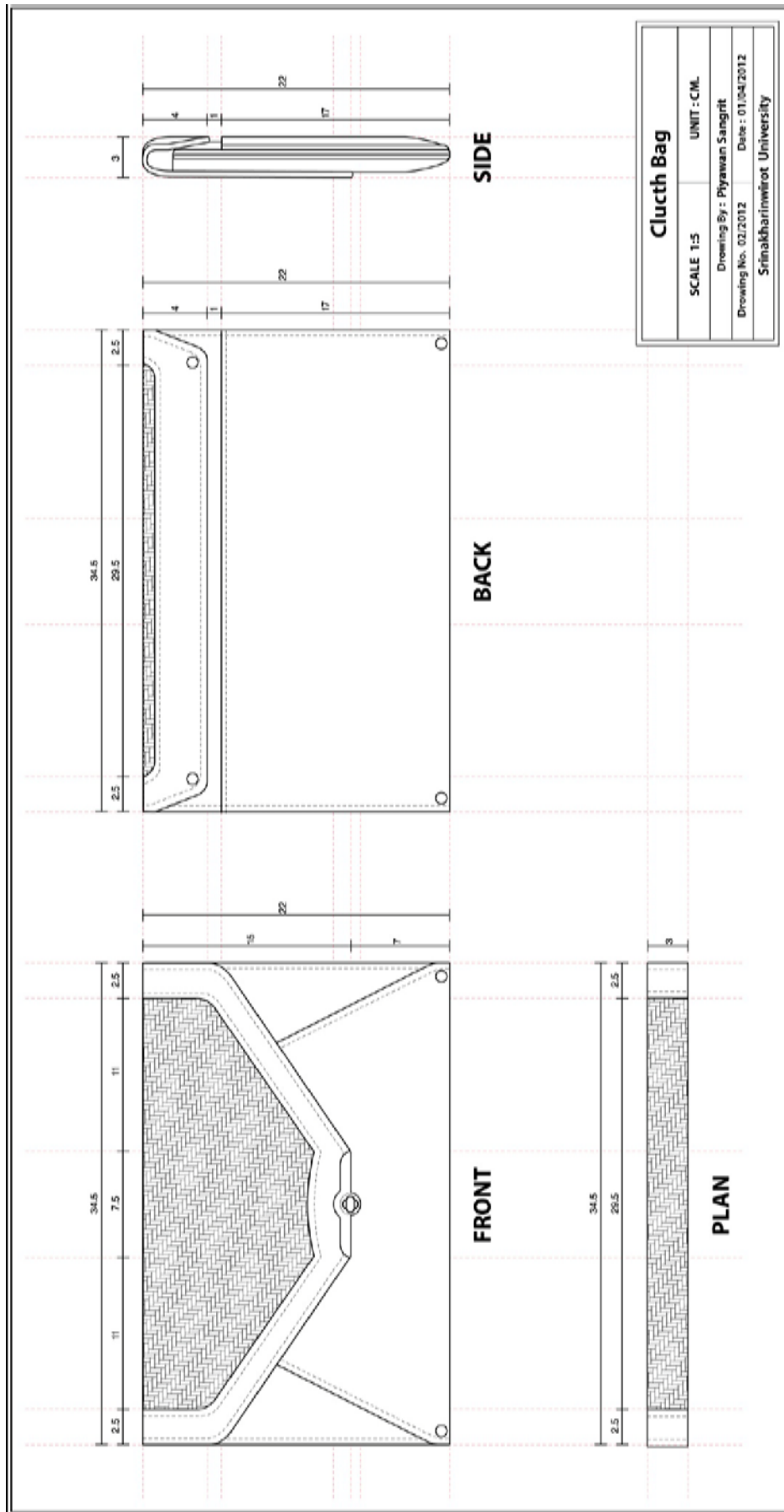

ภาพประกอบ 130 แบบกระเป๋าส่งที่ผู้เชี่ยวชาญทำการเลือก (กระเป๋าส่ง)

8. ผลิตขึ้นงานกระเป๋าส่งจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวนานาชาติ

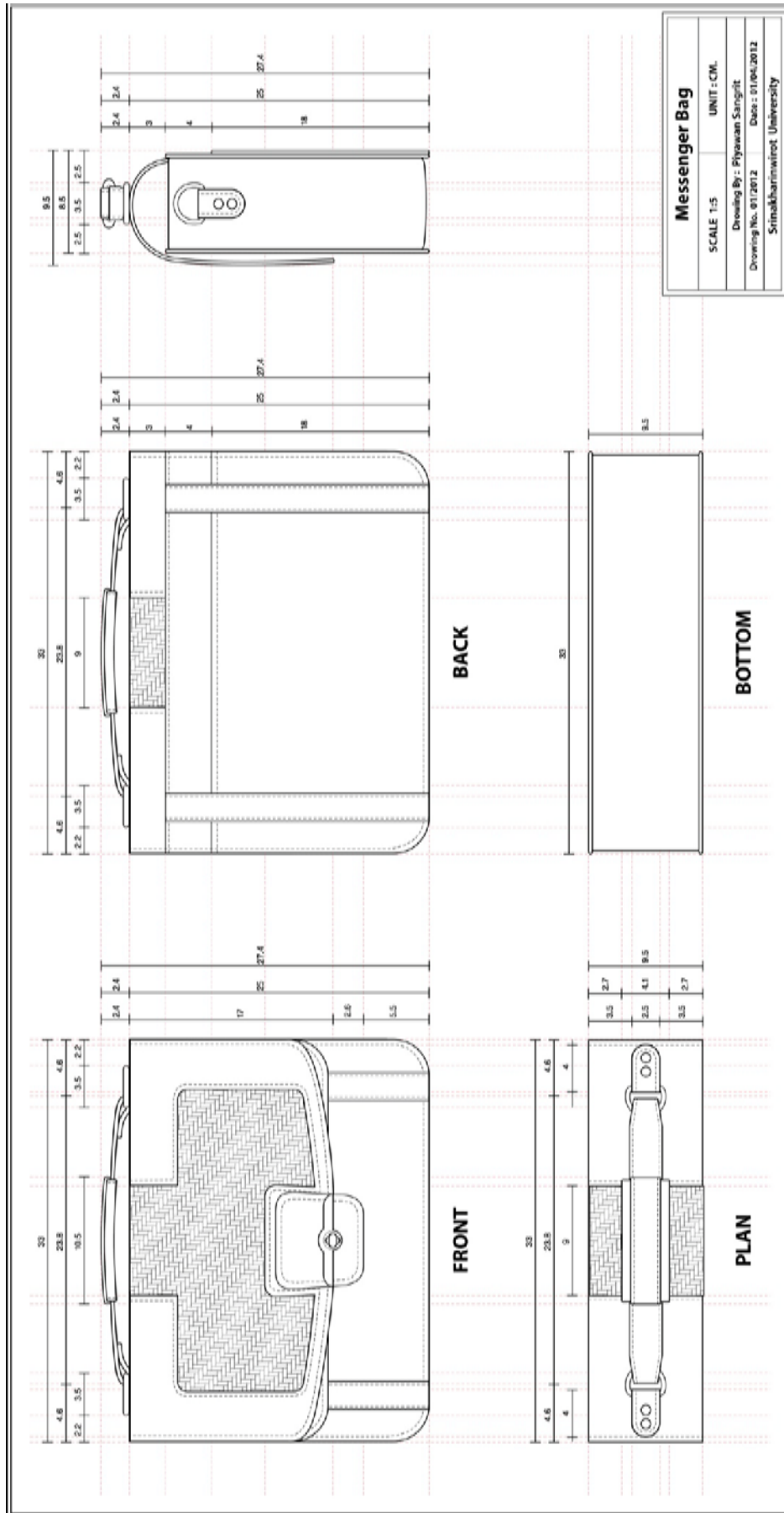
ในการผลิตกระเป๋าส่งต้นแบบ ผู้วิจัยได้นำเอารูปแบบที่ได้จากการสุ่มเลือกจากผู้เชี่ยวชาญมาพัฒนา และผลิตเป็นกระเป๋าส่งต้นแบบจำนวนทั้งสิ้น 3 ใบ โดยมีขั้นตอนในการผลิตดังนี้

1. นำรูปแบบที่ได้จากการประเมินทั้ง 5 แบบ มาเขียนแบบเสมือนจริง

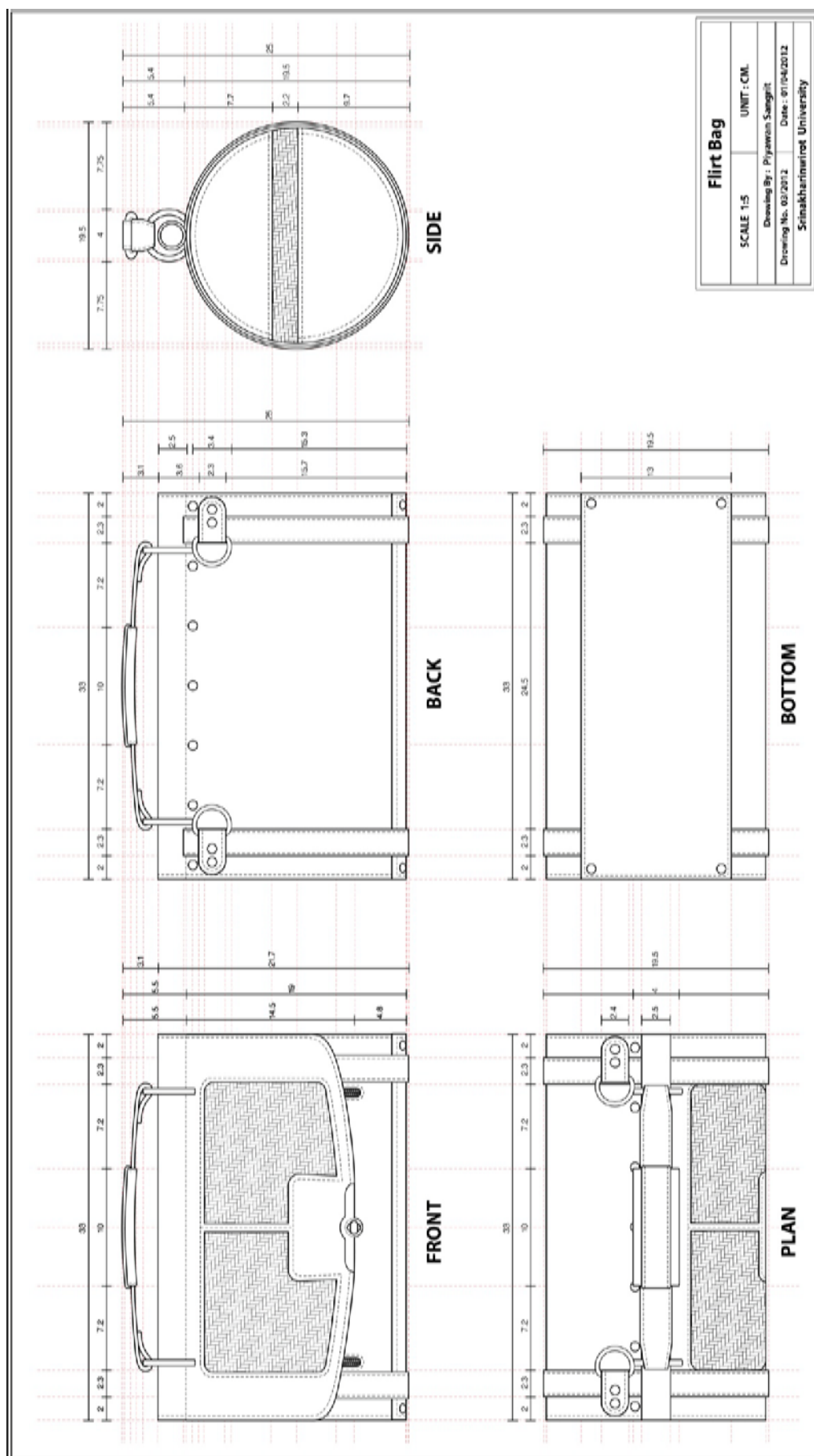

ภาพประกอบ 131 การเขียนแบบกระเป๋าสตางค์ (Clutch Bags)

ภาพประกอบ 132 การเขียนแบบกระเป๋าเอกสาร(Messenger Bag)

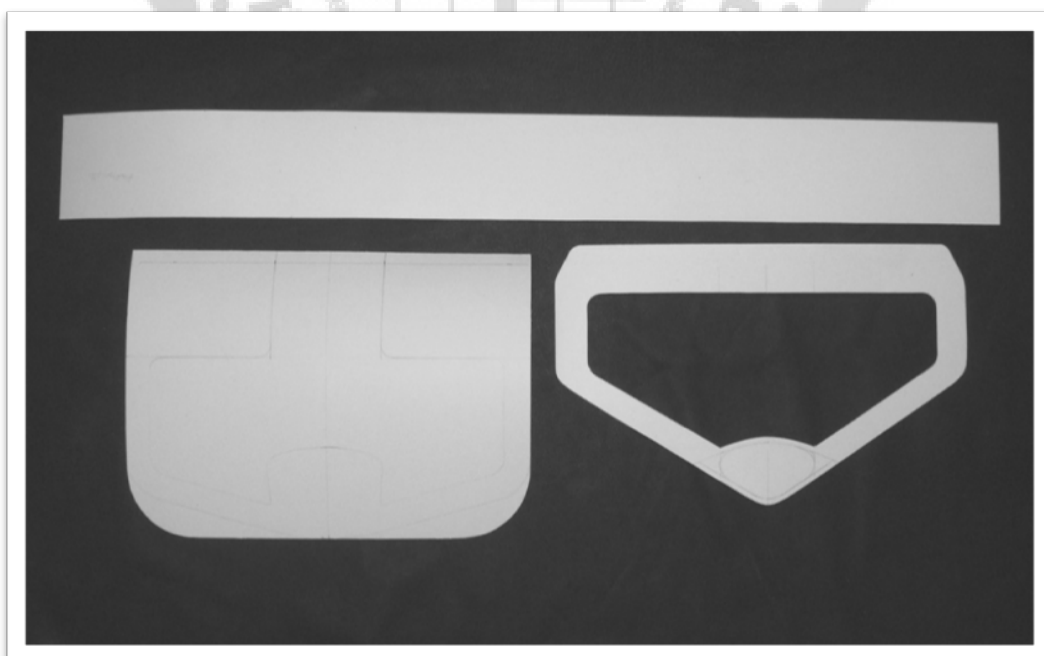

ภาพประกอบ 133 การเขียนแบบกระเป๋าดูเล่น (Flirt Bag)

2. สร้างแพทเทิร์นตามแบบกระเป๋าทั้ง 5 แบบที่ได้ทำการออกแบบไว้

ภาพประกอบ 134 การสร้างแพทเทิร์นกระเป๋าหนีบ (Clutch Bags)

ภาพประกอบ 135 การสร้างแพทเทิร์นกระเป๋าเอกสาร(Messenger Bag)

ภาพประกอบ 136 การสร้างแพทเทิร์นกระเป๋าถือเล่น (Flirt Bag)

3. นำผักตบชวามาผ่าครึ่ง ตัดใบ และรากออกให้หมด จากนั้นนำผักตบชวาไปผึ่งลมจนผักตบชวาแห้ง

ภาพประกอบ 137 การตากผักตบชวา

4. นำผักตบชวามาขูดเอาไส้ในออก จากนั้นทำการฉีกผักตบชวาเป็นเส้นๆ ตามขนาดความกว้างที่ต้องการ

ภาพประกอบ 138 การขูดไส้ใน และการฉีกผักตบชวา

5. นำผักตบชวามาแช่สารโซเดียมไฮโดรซัลไฟด์ หรือสารฟอกขาว 15 นาที เพื่อให้สีของผักตบชวาอ่อนลงพร้อมที่จะนำไปย้อมสี

ภาพประกอบ 139 การแช่ผักตบชวาลงในโซเดียมไฮโดรซัลไฟด์

6. นำผักตบชวาที่ทำการแช่สารโซเดียมไฮโดรซัลไฟด์ หรือสารฟอกขาวมาล้างด้วยน้ำสะอาด จากนั้นสะเด็ดน้ำให้เรียบร้อย

ภาพประกอบ 140 การนำผักตบชวามาล้างน้ำก่อนทำการย้อมสี

7. ต้มน้ำสะอาดจนเดือด ใส่สีย้อม สารส้ม และเกลือลงไปเพื่อช่วยในการดูดซับสีได้ดีขึ้น และเป็นการป้องกันสีตก จากนั้นนำผักตบชวาที่สะเด็ดน้ำแล้วใส่ลงไปหม้อมย้อมสี แช่ทิ้งไว้ 15 นาที ถึง 1 ชั่วโมง ตามความต้องการให้สีติดมากหรือน้อย

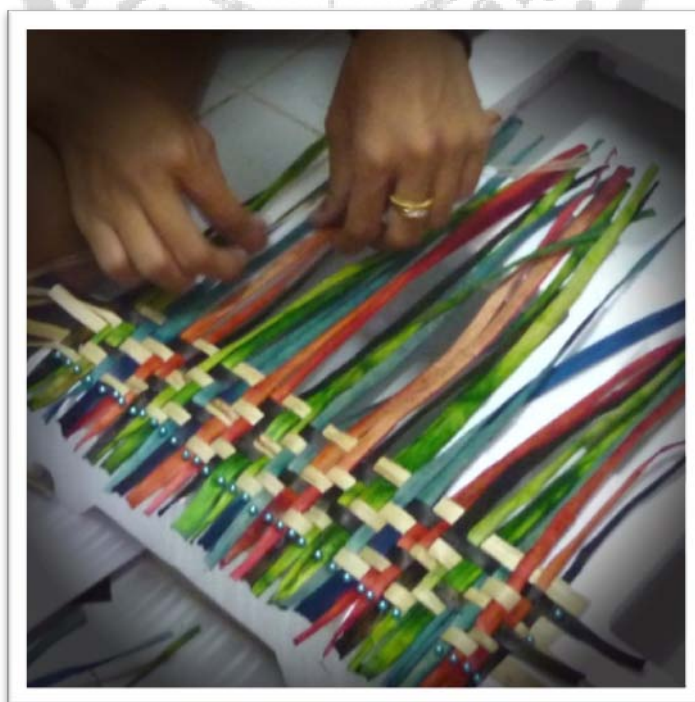
ภาพประกอบ 141 การย้อมสีผักตบชวา

8. เมื่อต้มจนได้สีเป็นที่น่าพอใจแล้ว นำผักตบชวาที่ย้อมสีมาล้างด้วยน้ำสะอาดน้ำที่ล้างสี
จึงนำมาฝึ้งลมจนแห้ง ห้ามฝึ้งแดดเพราะจะทำให้ผักตบชวาแห้งกรอบไม่สามารถนำมาสานได้

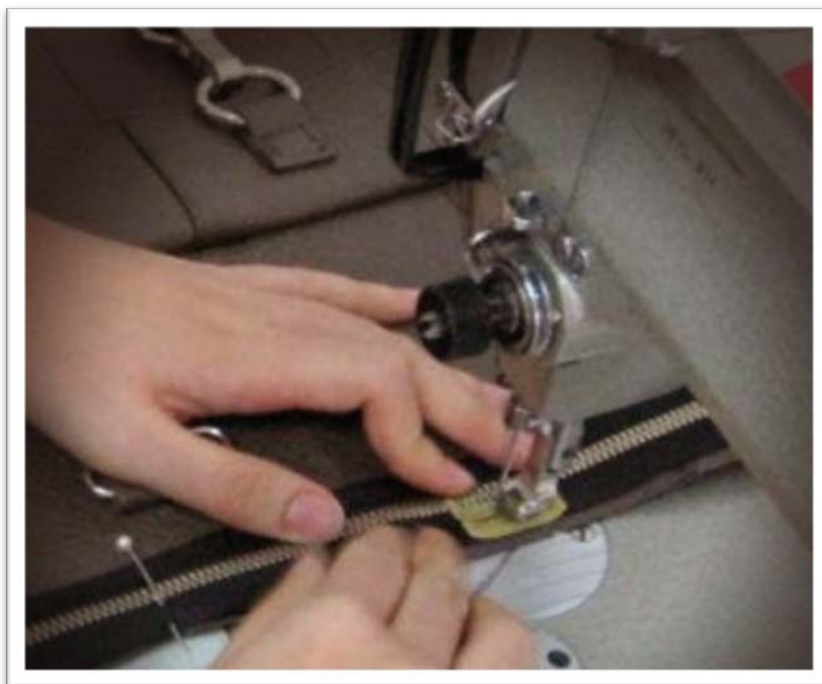
ภาพประกอบ 142 การตากผักตบชวาล้างการย้อมสี

9. นำผักตบชวามาสานตามแพทเทิร์นที่ได้ออกแบบไว้

ภาพประกอบ 143 การสานผักตบชว

10. นำผักตบชวาที่ทำการสานตามแพทเทิร์นมาเย็บประกอบกับหนังแท้ ดิดชิป ชับไน และอุปกรณ์อื่นๆ จนเสร็จเป็นตัวกระเป๋า

ภาพประกอบ 144 การเย็บประกอบตัวกระเป๋า

11. เก็บรายละเอียดของตัวกระเป๋า และทำการตกแต่งชิ้นงานจนเสร็จสมบูรณ์

ภาพประกอบ 145 การเก็บรายละเอียด และตกแต่งชิ้นงาน

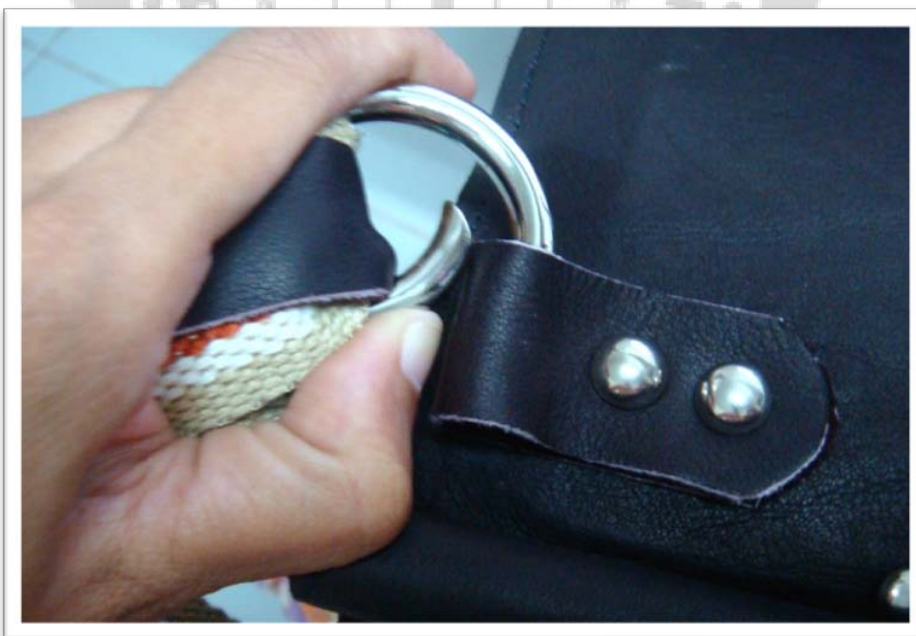

12. การตอกหมุดสำหรับยึดติดสายกระเป๋ากับตัวกระเป๋

ภาพประกอบ 146 การติดสายกระเป๋

13. การประกอบสายกระเป๋เข้าติดกับตัวกระเป๋ด้วยห่วงแบบถอดได้

ภาพประกอบ 147 การประกอบสายกระเป๋

14. ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

ภาพประกอบ 148 ผลงานสำเร็จกระเป๋าหนัง

ภาพประกอบ 149 ผลงานสำเร็จกระเป๋าเอกสาร

ภาพประกอบ 150 ผลงานสำเร็จกระเป๋าถือเล่น

ภาพประกอบ 151 ผลงานสำเร็จ

เมื่อได้ผลงานต้นแบบกระเป๋าที่เสร็จสมบูรณ์แล้วผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อต้นแบบกระเป๋าถือที่ผ่านการศึกษาและพัฒนาตามประเด็นวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ เพื่อสรุปผลว่าเป็นไปตามสมมุติฐานหรือไม่

9. ประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค

ผลจากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าสานที่ผ่านการศึกษาและพัฒนาตามประเด็นวัตถุประสงค์ของงานวิจัยจำนวน 100 คนโดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 6 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
15-24 ปี	28	28
25-34 ปี	17	17
35-44 ปี	22	22
45-54 ปี	15	15
55 ปีขึ้นไป	18	18
รวม	100	100
อาชีพ		
ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	13	13
พนักงานบริษัท	25	25
ธุรกิจส่วนตัว	33	33
นักเรียน/นักศึกษา	19	19
แม่บ้าน	10	10
รวม	100	100
ประเทศ		
ญี่ปุ่น	30	30
สหราชอาณาจักร	7	7
สหรัฐอเมริกา	23	23
ออสเตรเลีย	16	16
รัสเซีย	3	3
ฝรั่งเศส	11	11
รวม	100	100

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าทึอ ที่ผ่านการศึกษาและพัฒนาตามประเด็นวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

ตาราง 7 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าทึอ ที่ผ่านการศึกษาและพัฒนาตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

พฤติกรรมกรซื้อ และปัจจัยที่มีอิทธิพล	นักท่องเียะชาวต่างชาติ 100 คน		
	N=100		ระดับ ความ เหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
1.มีรูปแบบและลวดลายที่สวยงามสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค	4.25	0.67	มาก
2.มีรูปแบบการใช้งานที่หลากหลาย	4.82	0.88	มากที่สุด
3.กระเป๋าทึอจกสถานนีมีความแปลกใหม่จากที่มีอยู่เดิม	4.72	0.55	มากที่สุด
4.มีการเลือกใช้วัสดุประกอบที่มีความเหมาะสมต่อการใช้งาน	4.70	0.61	มากที่สุด
5.ยังคงแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของงานหัตถกรรมได้เป็นอย่างดี	4.45	0.56	มาก
6.รูปแบบกระเป๋าทึอจกสถานจากผกตบชาวที่ผลิตขึ้นใหม่สามารถเป็นแนวทางในการสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ชุมชน	4.82	0.38	มากที่สุด
รวม	4.63	0.61	มากที่สุด

การคำนวณคะแนนเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีระดับความเหมาะสมและการแปลความหมายของคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
- 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนนออกเป็น 5 ระดับดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึงเหมาะสมมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึงเหมาะสมมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึงเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึงเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.10 - 1.49 หมายถึงเหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด สำหรับแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ

- น่าจะมีการผลิตกระเป๋าสีเมทัลลิกบ้าง เช่น สีเงิน สีทอง
- น่าจะมีการผลิตซองใส่โทรศัพท์มือถือ หรือกระเป๋าสีไนต์บู้ค ไอแพดด้วย
- อยากให้มีการผลิตกระเป๋าสีสดต่างค์ด้วย
- อยากให้มีการพัฒนารูปแบบกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาต่อไปอีกเรื่อยๆ

จากการประเมินพบว่าผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อกระเป๋าคือที่ผ่านการพัฒนารูปแบบตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความต้องการให้มีการพัฒนารูปแบบกระเป๋าคือต่อไปเรื่อยๆ เนื่องจากผู้บริโภคมีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับการใช้งาน และตรงตามความต้องการของตลาดในแต่ละยุคสมัย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาและพัฒนารูปแบบกระเป๋าก็กจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ กรณีศึกษากระเป๋าก็กจากศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จัดทำขึ้นเพื่อศึกษา วิเคราะห์กระเป๋าก็กจากผักตบชวาโดยมุ่งเน้นการศึกษาในด้านรูปแบบ เทคนิคการทำ และวัสดุที่ใช้ในการผลิต จำนวน 30 ชิ้น โดยเลือกจากรูปแบบที่เป็นที่นิยมมากที่สุดและรองลงมาตามลำดับ จากนั้นนำผลที่ได้จากการศึกษา มาเป็นฐานข้อมูลในการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าก็กจากผักตบชวา ให้มีรูปแบบตรงตามความต้องการของผู้บริโภค เป็นแนวทางในการสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ชุมชน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลงานกระเป๋าก็กจากผักตบชวาในประเด็นรูปแบบ เทคนิค และวัสดุที่ใช้ในการผลิต จากนั้นนำผลที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบกระเป๋าก็ก ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ และสามารถเป็นแนวทางในการสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ชุมชน

สมมุติฐานของการวิจัย

ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบกระเป๋าก็กจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งถูกสร้างสรรค์ผลงาน และพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าก็กจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร อยู่ในระดับมากที่สุด

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือแบบร่าง (Sketch Design) จำนวน 3 แบบ ที่ผ่านการสุ่มเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)จากผู้เชี่ยวชาญจากภาพร่างเสมือนจริงเพื่อหารูปแบบที่จะนำไปผลิตเป็นชิ้นงานต้นแบบจากนั้นสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อผลงานกระเป๋าก็กต้นแบบเพื่อทำการสรุป และอภิปรายผลที่ได้จากการวิจัย

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษาวิจัย ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานที่ผลิตจากผักตบชวา ในประเด็นตามความมุ่งหมายของการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูล และลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการจำหน่าย ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และแนวทางในการแก้ปัญหาการจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาที่ลดน้อยลง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

2.2 แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามจำนวน 3 ครั้ง คือ

2.2.1 แบบสอบถามครั้งที่ 1 เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าจักสานของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิก และรสนิยมส่วนตัว

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านพฤติกรรมการซื้อ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อกระเป๋าจักสานผักตบชวา โดยมีเกณฑ์การประเมินแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

ข้อเสนอแนะ

2.2.2 แบบสอบถามครั้งที่ 2 เรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อแบบร่างกระเป๋าจักสานที่ผลิตจากผักตบชวา ที่ผลิตภายในศูนย์ศิลปาชีพบางไทรโดยแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อแบบร่างของกระเป๋าจักสานที่ผลิตจากผักตบชวาภายในศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

ข้อเสนอแนะ

2.3 แบบประเมิน

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมินจำนวน 2 ครั้งคือ

2.3.1 แบบประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมินแบบร่างกระเป๋าจักสานจากผักตบชวา ในด้านรูปแบบ ลวดลาย ประโยชน์ใช้สอย เทคนิคในการทำ และความสามารถในการผลิตได้จริง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 แบบ รูปแบบ เพื่อนำรูปแบบที่ถูกเลือกไปผลิตเป็นชิ้นงานจริงต่อไป

2.3.2 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาที่ได้จากการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 6 ข้อ ดังนี้

- 1) มีรูปแบบและลวดลายที่สวยงามสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค
- 2) มีรูปแบบการใช้งานที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค
- 3) มีความแปลกใหม่จากที่มีอยู่เดิม
- 4) การเลือกใช้วัสดุประกอบที่มีความเหมาะสมต่อการใช้งาน
- 5) ยังคงแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของงานหัตถกรรมได้เป็นอย่างดี
- 6) สามารถเป็นแนวทางในการสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตของงานวิจัย
2. เก็บข้อมูลภาคสนาม จากการลงพื้นที่สำรวจ การสัมภาษณ์ การทำแบบสอบถาม และการถ่ายภาพนิ่ง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์รูปแบบ ลวดลาย การเลือกใช้วัสดุ วัสดุดิบ และเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงานของกระเป๋าจักสานจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพนางไพร จำนวน 30 ชิ้น โดยเลือกจากรูปแบบที่เป็นที่นิยมมากที่สุดและรองลงมาตามลำดับ สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านรูปแบบและลวดลายพบว่า รูปแบบกระเป๋าจักสานจากผักตบชวามีรูปทรงสี่เหลี่ยมมากที่สุด ในด้านลวดลายแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1)ลายแม่บทหรือลายพื้นฐาน เช่น ลายขัด1 ลายขัดแยง 2)ลายพัฒนา ได้แก่ ลายเม็ดมะยม ลายเม็ดแตง 3) ลายถัก โดยจะมีการเตรียมวัสดุ

ก่อนที่จะนำมาสานแตกต่างกันแบ่งได้เป็น 4 แบบ คือ การม้วนกลม การรีดแบน การถักเปีย และการถักเกลียว

1.2 ด้านวัสดุและวัตถุดิบพบว่า กระเป๋าส่วนใหญ่มีการขึ้นรูปด้วยผักตบชวาเพียงอย่างเดียว จากนั้นจึงมีกระตักแต่งด้วยผ้า ริบบิ้น กระดุม ลูกบิดไม้ และดอกไม้ประดิษฐ์

1.3 ด้านเทคนิคการสร้างสรรคผลงานพบว่า กระเป๋าจักสานจากผักตบชวามีกระบวนการผลิตที่คล้ายคลึงกันโดยเริ่มจากการขึ้นรูปกระเป๋า การประกอบหูหิ้ว ตกแต่งและเคลือบเงาเป็นขั้นตอนสุดท้าย

2. ผลจากการวิเคราะห์แนวโน้ม 2012 (Trend 2012) แบ่งออกได้ดังนี้

2.1 แนวโน้มด้านรูปแบบกระเป๋าในปีนี้จะแบ่งออกเป็น 7 รูปแบบ ได้แก่ กระเป๋าถือแบบมีสายคาด กระเป๋าคาดสะโพก กระเป๋าเดินทาง กระเป๋าย้อนยุค (Vintage) กระเป๋าสะพายยุค 70 กระเป๋าถือแบบมีหูหิ้ว และกระเป๋าทรงกล่อง รูปแบบกระเป๋าส่วนใหญ่เป็นแนวย้อนยุค มีลักษณะแข็งอยู่ทรงมากไปจนถึงลักษณะอยู่ทรงแต่แต่ยังมีความอ่อนตัวเป็นธรรมชาติบ้าง (Top 25 Handbags Trends 2012. 2554: online)

2.2 ด้านโทนสีของกระเป๋าในปีนี้มีทุกสีแต่ไม่ถึงกับสดมาก มีการเบรคสีในตัว โดยสีหลักๆ

2.3 ด้านอุปกรณ์ตกแต่งมีทั้งที่มีความมันวาว ความด้านแบบคลาสสิก และอุปกรณ์ที่สะท้อนแสงจำพวกเพชร คริสตัล ฯลฯ

2.4 ด้านของวัสดุที่ใช้ในการผลิตกระเป๋ามีทั้งหนัง ผ้า และเส้นใยต่างๆ โดยจะเน้นพื้นผิวที่มีความเป็นธรรมชาติ เช่น ลวดลายของหนัง ลายทอ ปุ่มปมของเส้นได้ ลายสาน ถัก รวมไปถึงร่องรอยการขูดขีดที่แสดงถึงเรื่องราวของกระเป๋าใบนั้นๆ และเน้นกระเป๋ามีรายละเอียดที่แสดงถึงการผลิตอย่างประณีต การตัดเย็บ การผลิตด้วยมือ เป็นต้น (เจาะเทรนด์โลกแฟชั่นวัสดุเทคโนโลยีสีพื้นผิวและการใช้ชีวิต Spring/Summer 2012. 2554: 4)

3. ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวต่างชาติครั้งที่ 1 เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าจักสานของนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบปัญหาดังต่อไปนี้คือ 1) กระเป๋าจักสานที่ผลิตจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร มีรูปแบบและสีที่ซ้ำๆ กัน ไม่ค่อยมีรูปแบบใหม่ๆ 2) กระเป๋ามีลักษณะแข็งอยู่ทรงมากเกินไปทำให้ไม่สะดวกเวลาเปิดใช้งาน 3) ขึ้นงานเก็บรายละเอียดไม่เรียบร้อย 4) ภายในกระเป๋าไม่มีซับใน และไม่มีการแบ่งช่องภายในกระเป๋าทำให้ใช้งานได้ไม่สะดวกเท่าที่ควร 5) หูกระเป๋ามีความแข็ง และและมีขนาดเล็กมากทำให้รู้สึกเจ็บเวลาใช้งาน

4. ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวต่างชาติครั้งที่ 2 เรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อแบบร่างกระเป๋าถือจากผักตบชวา โดยสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจกระเป๋าก่อนแบบที่ 2 กระเป๋านีบแบบที่ 1 กระเป๋าเดินทางแบบที่ 1

กระเป๋าทือเล่นแบบที่ 2 กระเป๋าทรงย่ามแบบที่ 3 กระเป๋าเอกสารแบบที่ 4 และกระเป๋าทรงแจกันแบบที่ 4 มากที่สุด

5. ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า การออกแบบกระเป๋ามีรูปแบบ รูปทรงที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและกลุ่มเป้าหมายมีค่าการประเมินมากที่สุด และการออกแบบให้มีรูปแบบและลวดลายที่สวยงามมีค่าประเมินรองเป็นอันดับที่สอง และการมีฟังก์ชันการใช้งานที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้บริโภค เช่น การมีช่องภายในกระเป๋าที่เป็นสัดส่วนเพื่อการง่ายต่อการใช้งานมีค่าการประเมินเป็นอันดับที่สาม

6. ผลจากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาที่ผ่านการศึกษาและพัฒนาตามประเด็นวัตถุประสงค์ของงานวิจัยจำนวน 100 คน พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการให้มีการพัฒนารูปแบบกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาต่อไปอีกเรื่อยๆ เนื่องจากผู้บริโภคมีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับการใช้งาน และตรงตามความต้องการของตลาดในแต่ละยุคสมัย ดังนั้นจากผลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าถือจึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋าถือจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งถูกสร้างสรรค์ผลงาน และพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพนางไหม อยู่ในระดับมากที่สุด

การอภิปรายผล

ในการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์รูปแบบ ลวดลาย การเลือกใช้วัสดุ วัตถุดิบ และเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงานของกระเป๋าจักสานจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพนางไหม จำนวน 30 ชิ้น โดยเลือกจากรูปแบบที่เป็นที่นิยมมากที่สุดและรองลงมาตามลำดับ โดยมุ่งเน้นการศึกษาในด้านรูปแบบ เทคนิคการทำ และวัสดุที่ใช้ในการผลิตพบว่ากระเป๋าจักสานจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพนางไหมนั้นมีรูปทรงสี่เหลี่ยมและมักใช้สีตามธรรมชาติของผักตบชวาเป็นส่วนใหญ่ ในด้านลวดลายแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ลายแม่บท ลายพัฒนา และลายถัก กระเป๋าส่วนใหญ่มีการขึ้นรูปด้วยผักตบชวาเพียงอย่างเดียว จากนั้นจึงมีกระดกแต่งด้วยผ้า ริบบิ้น กระดุม ลูกบิดไม้ และดอกไม้ประดิษฐ์ ในด้านการสร้างสรรค์ผลงาน พบว่า กระเป๋าจักสานจากผักตบชวามีกระบวนการผลิตที่คล้ายคลึงกันโดยเริ่มจากการขึ้นรูปกระเป๋า การประกอบหูหิ้ว ตกแต่งและเคลือบเงาเป็นขั้นตอนสุดท้าย ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญได้มีความเห็นว่ากระเป๋าจักสานที่ได้ผลิตอยู่ในปัจจุบันนั้นยังคงเป็นรูปแบบเดิมๆ ทั้งในด้านรูปแบบ ลวดลาย เทคนิคการผลิต ซึ่งเป็นเหตุให้กระเป๋าจักสานที่ผลิตจากผักตบชวาในปัจจุบันได้รับความนิยมลดน้อยลง หากต้องการให้ผลิตภัณฑ์กลับมาได้รับความนิยม

มากขึ้น จึงควรปรับปรุงและแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้โดยการศึกษาและพัฒนาทั้งทางด้านวัสดุ รูปแบบ ลวดลาย สีสรรค์ และฟังก์ชันการใช้งานเพื่อให้มีความสอดคล้องกับความต้องการผู้ผู้บริโภคในปัจจุบัน

ในด้านกระบวนการในการออกแบบนั้นได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลจาก 3 ส่วนหลักๆ คือ

1. วิเคราะห์ข้อมูลแนวโน้มกระเป๋า และวัสดุปี 2012 (Trend 2012) พบว่า แนวโน้มรูปแบบกระเป๋าในปีนี้จะแบ่งออกเป็น 7 รูปแบบ ได้แก่ กระเป๋าถือแบบมีสายคาด กระเป๋าคาดสะโพก กระเป๋าเดินทาง กระเป๋าย้อนยุค(Vintage) กระเป๋าสะพายยุค 70 กระเป๋าถือแบบมีหูหิ้ว และกระเป๋าทรงกล่อง (Top 25 Handbags Trends 2012. 2554: online) โดยรูปแบบกระเป๋าส่วนใหญ่เป็นแนวย้อนยุค มีลักษณะอยู่ทรง ในด้านโทนสีของกระเป๋าในปีนี้มีทุกสีแต่ไม่ถึงกับสดมาก มีการเบรคสีในตัว ในด้านอุปกรณ์ตกแต่งมีทั้งที่มีความมันวาว ความด้านแบบคลาสสิก และอุปกรณ์ที่สะท้อนแสงจำพวกเพชร คริสตัล ฯลฯ ในด้านของวัสดุที่ใช้ในการผลิตกระเป๋ามีทั้งหนัง ผ้า และเส้นใยต่างๆ โดยจะเน้นพื้นผิวที่มีความเป็นธรรมชาติ เช่น ลวดลายของหนัง ลายทอ ปุ่มปมของเส้นด้าย ลายสาน ถัก รวมไปถึงร่องรอยการขีดขีดที่แสดงถึงเรื่องราวของกระเป๋าใบนั้นๆ (เจาะเทรนด์โลกแฟชั่นวัสดุเทคโนโลยีสีพื้นที่ และการใช้ชีวิตSpring/Summer 2012. 2554: 4)

2. จากการสรุปข้อมูลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติครั้งที่ 1 ในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าจักสานของนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 92 คนจากทั้งหมด 100 คน ผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานในครอบครอง และ 43 คนจากทั้งหมด 100 คน มีกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาในครอบครอง โดยเหตุผลในการเลือกซื้อกระเป๋าจักสาน คือ ความพึงพอใจส่วนตัว สีสรรค์ ความสวยงาม การตัดเย็บที่ปราณีต เหมาะสมกับสไตล์การแต่งตัวและบุคลิกภาพ ราคา ประโยชน์ใช้สอย วัสดุที่ใช้ ความแข็งแรงทนทาน ขนาดและน้ำหนักตามลำดับ ในด้านเหตุผลที่เลือกซื้อกระเป๋าจักสานจากผักตบชวา จากศูนย์ศิลปาชีพบางไทรคือ สีสรรค์ รูปแบบที่สวยงาม การตัดเย็บที่ปราณีต เหมาะสมกับสไตล์การแต่งตัว บุคลิก และรูปร่าง และประโยชน์ใช้สอย ตามลำดับ ในด้านสีของกระเป๋าที่นิยมเลือกใช้มากที่สุดคือ สีดำ ขนาดของกระเป๋าที่นิยมเลือกใช้ได้แก่ ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่มากตามลำดับ ในด้านรูปแบบของกระเป๋าซึ่ง สีนินาถ เลิศไพรวัด ได้แบ่งประเภทไว้ทั้งหมด 7 รูปแบบ (สินินาถ เลิศไพรวัด. ม.ป.ป.: 47-48) พบว่ามีความนิยมเลือกใช้กระเป๋าถือ(Tote Bag) มากที่สุด และนิยมกระเป๋านีบ (Clutch bag) กระเป๋าถือเล่น (Flirt Bag) กระเป๋าทรงเอกสาร (Messenger Bag) กระเป๋าทรงย่าม (Tuck Bag) เป็นอันดับสอง และนิยมกระเป๋าทรงแจกัน (Vessel Bag) กระเป๋าเดินทาง (Traveller Bag) เป็นอันดับที่สามทางด้านลวดลายพบว่ามีความชื่นชอบลายแม่บทและลายถักมากที่สุด รองลงมาคือลายพัฒนาในด้านปัญหาของตัวผลิตภัณฑ์คือ กระเป๋าจักสานที่ผลิตจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร มี

รูปแบบและสีที่ซ้ำๆ กัน ไม่ค่อยมีรูปแบบใหม่ๆ กระเป๋ามีลักษณะแข็งอยู่ทรงมากเกินไปทำให้ไม่สะดวกเวลาเปิดใช้งาน ชิ้นงานเก็บรายละเอียดไม่เรียบร้อย ภายในกระเป๋าไม่มีซับในและไม่มีกระดุมแบ่งช่องภายในกระเป๋า หูกระเป๋ามีความแข็งแรงและเล็กมากทำให้รู้สึกเจ็บเวลาใช้งาน จากข้อมูลและปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาและวิเคราะห์แนวโน้มกระเป๋า 2012 (Trend 2012) มาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการออกแบบ ทั้งนี้เพื่อให้ได้แบบร่างของกระเป๋าที่มีรูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคจำนวนทั้งสิ้น 28 แบบ สามารถนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้มีรูปแบบ ลวดลาย สีสรรค์ มีคุณภาพ และมาตรฐานที่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคต่อไป

3. จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติครั้งที่ 2 เรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อแบบร่างกระเป๋าจากสถานที่ผลิตจากผักตบชวา ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จำนวน 28 แบบ เพื่อคัดให้เหลือรูปแบบที่มีความพึงพอใจสูงสุดจำนวน 7 แบบมาเขียนแบบเสมือนจริง และเพิ่มเติมรายละเอียดทั้งในด้านวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ให้มีความสวยงามชัดเจนมากขึ้นเพื่อนำส่งให้ผู้เชี่ยวชาญทำการเลือกแบบเพื่อผลิตชิ้นงานจริงต่อไป

โดยจากการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า การออกแบบกระเป๋าที่มีรูปแบบ รูปทรงที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและกลุ่มเป้าหมายมีค่าการประเมินมากที่สุด และการออกแบบให้มีรูปแบบและลวดลายที่สวยงามมีค่าประเมินรองเป็นอันดับที่สอง และการมีฟังก์ชันการใช้งานที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้บริโภค เช่น การมีช่องภายในกระเป๋าที่เป็นสัดส่วนเพื่อการง่ายต่อการใช้งานมีค่าการประเมินเป็นอันดับที่สาม โดยผู้เชี่ยวชาญได้ทำการเลือกกระเป๋าเพื่อนำมาผลิตชิ้นงานจริงจำนวน 5 ใบ ได้แก่ กระเป๋าหนีบ(Clutch bag) กระเป๋าถือเล่น(Flirt Bag) กระเป๋าทรงแจกัน(Vessel Bag) กระเป๋าเดินทาง(Traveller Bag)และกระเป๋าทรงย่าม (Tuck Bag) จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการการผลิตต้นแบบกระเป๋าจากผักตบชวา และดำเนินการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ ต้นแบบกระเป๋าจากผักตบชวาที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 100 คน โดยจากการประเมิน พบว่ากลุ่มผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อกระเป๋าจากผักตบชวาทั้งในด้านรูปแบบ ลวดลาย รูปแบบในการใช้งานที่หลากหลาย มีความแปลกใหม่จากที่มีอยู่เดิม การเลือกใช้วัสดุประกอบที่มีความเหมาะสมต่อการใช้งาน มีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค การแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของงานหัตถกรรม และความสามารถเป็นแนวทางในการสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ชุมชนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานในการวิจัยนอกจากนี้ยังมีความต้องการให้มีการพัฒนารูปแบบกระเป๋าจากผักตบชวาต่อไปอีกเนื่องจากเห็นว่ารูปแบบกระเป๋ามีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สามารถนำกระบวนการหรือผลในการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จักสาน หรือวัสดุอื่นๆ ได้ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงคุณสมบัติเฉพาะและวัตถุประสงค์ในการใช้สอยของวัสดุหรือผลิตภัณฑ์นั้นๆ ด้วย เนื่องจากวัสดุ หรือผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดนั้นมีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน
2. ในการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานนั้น ควรมีการจับคู่ผัดบขวา กับวัสดุอื่นๆ เช่น หนัง ผ้า หรือเส้นใยอื่นๆ เพราะนอกจากจะสร้างความแปลกใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์แล้ว ยังสามารถช่วยในการสร้างรูปแบบใหม่ๆ และช่วยแก้ไขจุดอ่อนให้กับกระเป๋าได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา ทดลองเกี่ยวกับการใช้สีธรรมชาติเพื่อนำมาใช้ในการย้อมผัดบขวา และควรมีการทดลองใช้สีในกลุ่มโทนเดียวกันในการจักสาน (Monotone) เพื่อเป็นการขยายกลุ่มผู้บริโภคในกลุ่มที่ระดับสูงขึ้น
2. ในการออกแบบ และพัฒนากระเป๋าจักสานจากผัดบขวานั้น ควรใช้ผัดบขวาเป็นวัสดุหลัก หรือควรมีสัดส่วนของผัดบขวาต่อวัสดุอื่นที่มากขึ้น เช่น 40 : 60, 60 : 40 หรือ 70 : 30 เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2541). *การออกแบบกระเป๋านั่งเทียม*. (เอกสารเผยแพร่ทางวิชาการ
กรุงเทพฯ: กองบริการอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมฯ.
- กรมศิลปากร. (2537). *องค์เอกอัครอุปัถัมภ์ มรดกช่างศิลป์ไทย*. กรุงเทพฯ: เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป.
- กันยพัชร ไซยเลิศวิทยา. (2551). *สื่อประกอบการสอนเรื่องการแบ่งลักษณะของกระเป๋าถือสุภาพสตรี*.
(ซีดีรอม). กรุงเทพฯ: ลากอม อาร์ท
- เกษวลี ทองเนื้อสุข. (2554). *ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศคนล่าสุดกับพันธกิจ
ในการผลักดันหัตถศิลป์ไทยสู่สากล*. ใน SACICT Living Thai. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริม
ศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน).
- ถาวร สารวิทย์. (2529). *การออกแบบอุตสาหกรรมศิลป์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีระชัย สุขสด. (2544). *การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นวลน้อย บุญวงษ์. (2542). *หลักการออกแบบ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรัช สุดสังข์. (2548). *การวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บุญเรือน แก้วพั่งรังสี. (2532). *ศิลปหัตถกรรม*. พิษณุโลก: สำนักส่งเสริมวิชาการสหวิทยาลัย
ประเวศศูนย์ศิลปาชีบบางไทร. (2553). *ศูนย์ศิลปาชีบบางไทร*. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2553,
จาก <http://www.bangsaiarts.com/index1.html>
- พรสอน วงศ์สิงห์ทอง. (2545). *วิธีวิทยาการวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พาศนา ตันทลักษ์ณ์. (2526). *หลักการออกแบบ*. กรุงเทพฯ: พิทักษ์อักษร.
- มนตรี ยอดบางเตย. (2538). *ออกแบบผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). *หลักการและแนวความคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ: แอ๊ปเปิ้ล
พรินติ้งกรุ๊ป.
- วิญญู บุญยงค์. (2542, สิงหาคม). *ศูนย์ศิลปาชีบบางไทร สอนพระราชปณิธานสมเด็จพระเจ้าแม่*. ใน
วารสารวัฒนธรรมไทย. 16(11): 19-32.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2532). *เครื่องจักสานในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้งส์ เอ้าส์.
- (2538). *ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: พับลิคิสิเนสพริ้นท์.
- ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ. (2554). *เจาะเทรนด์โลก แฟชั่น วัสดุ เทคโนโลยี สี พื้นที่ และการใช้ชีวิต*
Spring/Summer 2012. (หนังสืออิเล็กทรอนิกส์). กรุงเทพฯ: ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้.

- สมควร สอนอภัย. (ม.ป.ป.). *เครื่องหนังทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศิลปะการออกแบบและเทคโนโลยี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมรายสาขา. (2541-2542). *โครงการวิจัยพัฒนารูปแบบกระเป๋าหนังเพื่อการส่งออก*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.
- สมไชย ฤทธิโชติ. (2539). *เครื่องไม้ไผ่-หวาย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุเทพ ชูมาลัยวงศ์. (2529). *ศูนย์ศิลปาชีพพิเศษบางไทร*. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.
- สุภาพร ชาวัง. (2552). *การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการพัฒนาเครื่องจักสานเชิงพาณิชย์ จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัฒนธรรมศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุรเชษฐ์ ไชยอุปละ. (2546). *การศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานผักตบชวาสำหรับศูนย์ศิลปาชีพบางไทร*. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- อารี สุทธิพันธุ์. (2528). *การวาดเขียน*. กรุงเทพฯ: วิมวอลอาร์ต.
- อุไรวรรณ ภารดี. (2549). *การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2553, จาก <http://www.businesssthai.co.th/>
- Trend 'n Styles. (2011). *Top 25 Handbags Trends 2012*. Retrieved September 13, 2011 from <http://trendstylez.com/latest-trends-2012/top-25-handbags-trends-2012-uk-purses-fashion-1156.html>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เอกสารขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/๐๗๔๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

17 กุมภาพันธ์ 2555

เรื่อง ขออนุญาตเพื่อการศึกษาวิจัย

เรียน รองประธานกรรมการบริหาร ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทรฯ

เนื่องด้วย นางสาวปิยวรรณ แสงฤทธิ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาวัฒนธรรมการออกแบบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนารูปแบบ กระเป๋ากิจจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ กรณีศึกษา กระเป๋ากิจจาก ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร” โดยมี อาจารย์ ดร.รวิเทพ มุสิกะปาน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย โดยขอใช้สถานที่ศาลาพระมิ่งขวัญ อาคารฝึกอบรมศิลปาชีพ (อาคาร 16) เพื่อให้ นักท่องเที่ยวตอบแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และขอสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ฝึกสอน ช่างจักสาน และ พนักงานขายผลิตภัณฑ์กระเป๋ากิจจากผักตบชวา ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2555

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ นางสาวปิยวรรณ แสงฤทธิ์ ได้เก็บข้อมูล และสัมภาษณ์ เพื่อการศึกษาวิจัย และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 086-788-6233

ที่ ศธ 0519.12/0 750

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

17 กุมภาพันธ์ 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน)

เนื่องด้วย นางสาวปิยวรรณ แสงฤทธิ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนารูปแบบ กระเป๋ากิจจากผักตบชวาสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ กรณีศึกษา กระเป๋ากิจสาน ศูนย์ศิลปาชีพระหว่างประเทศ” โดยมี อาจารย์ ดร.รวิเทพ มุสิกะปาน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้สถานที่ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้นักท่องเที่ยวตอบแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และขอสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่การตลาด ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2555

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวปิยวรรณ แสงฤทธิ์ ได้เก็บข้อมูล และสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 086-788-6233

ที่ ศธ 0519.9 / 1929

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กทม.10110

30 ธันวาคม 2553

เรื่อง ขอเชิญผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์วิเทพ มุสิกะปาน

รองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ด้วยคณะศิลปกรรมศาสตร์ร่วมกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้นิสิตที่เข้าเรียนระดับปริญญาโททำงานวิจัยและจัดทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตร เพื่อจบการศึกษา และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะมีการเก็บข้อมูลสำหรับการจัดทำงานวิจัย จึงต้องมีผู้เชี่ยวชาญสำหรับสำหรับตรวจสอบเครื่องมือวิจัย คณะศิลปกรรมศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการทำวิจัย ดังนั้นทางคณะศิลปกรรมศาสตร์ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน เพื่อการวิจัยของนางสาวปิยวรรณ แสงฤทธิ์ สำหรับการวิจัยวิทยานิพนธ์ หัวข้อเรื่อง การศึกษาและพัฒนารูปแบบกระเป๋าดึงจากผักตบชวา สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ : กรณีศึกษากระเป๋ากิจกรรมสวนสุนันทาชีพบางไพร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สินีนารถ เลิศไพโรจน์)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ที่ ศธ 0519.9 / 1929

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กทม.10110

30 ธันวาคม 2553

เรื่อง ขออนุญาตผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ลำเพา มะนะ (หัวหน้าแผนกจักสานผักตบชวา : ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร)

ด้วยคณะศิลปกรรมศาสตร์ร่วมกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้นิสิตที่เข้าเรียนระดับปริญญาโททำงานวิจัยและจัดทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตร เพื่อจบการศึกษา และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะมีการเก็บข้อมูลสำหรับการจัดทำงานวิจัย จึงต้องมีผู้เชี่ยวชาญสำหรับสำหรับตรวจสอบเครื่องมือวิจัย คณะศิลปกรรมศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการทำวิจัย ดังนั้นทางคณะศิลปกรรมศาสตร์ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม และ แบบประเมิน เพื่อการวิจัยของนางสาวปิยวรรณ แสงฤทธิ์ สำหรับการวิจัยวิทยานิพนธ์ หัวข้อเรื่อง การศึกษาและพัฒนารูปแบบกระเป๋าทอจากผักตบชวา สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ : กรณีศึกษากระเป๋าทอจากสานศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลินนา เลิศไพวัน)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ที่ ศธ 0519.9 / 1930

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กทม.10110

30 ธันวาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูล

เรียน อาจารย์ลำเพา มะนะ (หัวหน้าแผนกจักสานผักตบชวา : ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร)

ด้วยคณะศิลปกรรมศาสตร์ร่วมกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้นิสิตที่เข้าเรียนระดับปริญญาโททำงานวิจัยเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตร ในการนี้ นิสิตเมื่อจบการศึกษา และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีการเก็บข้อมูลสำหรับการจัดทำงานวิจัย และหน่วยงานของท่านเป็นองค์กรที่ให้ข้อมูลของเครื่องจักสานซึ่ง นางสาวปิยวรรณ แสงฤทธิ์ สนใจศึกษาข้อมูลเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาและพัฒนารูปแบบกระเป๋ากติจากผักตบชวา สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ : กรณีศึกษากระเป๋ากติจากร้านศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ดังนั้นทางคณะฯ จึงใคร่ขออนุญาต แก่ นางสาวปิยวรรณ แสงฤทธิ์ ขอสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลและเกี่ยวกับข้อมูลเครื่องจักสาน เพื่อประกอบการทำวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตแก่นิสิตด้วย ขอขอบคุณ

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สินีนาถ เลิศไพโรจน์)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาด

เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าจักสานของนักท่องเที่ยว
ชาวต่างชาติ

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าจักสานของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูล และลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการจำหน่าย ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และแนวทางในการแก้ปัญหาการจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาที่ลดน้อยลง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาของศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล.....
  2. ตำแหน่ง.....
  3. อายุการทำงาน.....ปี.....เดือน
-

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการจำหน่าย ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และแนวทางในการแก้ปัญหาการจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาที่ลดน้อยลง

1. ในปัจจุบันศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ได้มีการผลิตกระเป๋าจักสานจากผักตบชวามาจำหน่ายทั้งหมดกี่แบบ
.....
2. กระเป๋าจักสานจากผักตบชวารูปแบบใดที่ได้รับความนิยมมากที่สุด เพราะเหตุใด
.....
.....
.....
.....
.....
3. กระเป๋าจักสานจากผักตบชวารูปแบบใดที่ได้รับความนิยมน้อยที่สุด เพราะเหตุใด
.....
.....
.....
.....
.....

4. ในปัจจุบันศูนย์ศิลปาชีพบางไทรได้มีการพัฒนารูปแบบกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาหรือไม่ และมีการพัฒนาในรูปแบบใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

5. รูปแบบกระเป๋าจักสานจากผักตบชวาที่มีการพัฒนาได้รับการตอบรับจากชาวต่างชาติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่าอะไรคือสาเหตุที่ทำให้ผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานจากผักตบชวาในปัจจุบันได้รับความนิยมลดน้อยลง

.....

.....

.....

.....

.....

8. ท่านมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานจากผักตบชวา

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติม และข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติครั้งที่ 1

เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อกระเป๋าจักสานของนักท่องเที่ยว
ต่างชาติ

Questionnaire (First time)

Title : Factors that influence foreigners when considering buying wicker handbags.

Instruction : The survey was conducted to investigate factors that influence the behavior of your handbag of water hyacinth weaving of foreigners.

Section 1 : General Profile of tourists.

Section 2 : Information about the personality and personal tastes.

Section 3 : Queries about the behavior of buyers and factors influencing the selection of water hyacinth wicker handbags.

Section 4 : Open ended questions allow respondents to comment and make suggestions.

Section 1 : General Profile of tourists.

1. Sex

☐ male

☐ female

2. Age

☐ 15-24 years

☐ 25-34 years

☐ 35-44 years

☐ 45-54 years

☐ More than 55 years old

3. Occupation.....

4. Where do you come from?

.....

Section 2 : Information about the personality and personal tastes.

1. How many handbags do you have?

.....

2. How many handbags do you buy in a year?

.....

3. How much do you pay for a handbags?

☐ Lower than 1,000 bath

☐ 1,000-3,000 bath

☐ 3,000-5,000 bath

☐ higher than 5,000 bath

4. Do you have a wicker handbag?

☐ Yes, I do (How many? .....)

☐ No, I don't

5. How much do you pay for a wicker handbag?

☐ Lower than 1,000 bath

☐ 1,000-3,000 bath

☐ 3,000-5,000 bath

☐ higher than 5,000 bath

6. What is your wicker handbag made of?

☐ Water hyacinth

☐ Leather

☐ Bamboo

☐ Rattan

☐ other(specify).....

Section 3 : Queries about the behavior of buyers and factors influencing the selection of water

hyacinth wicker handbags. The evaluation criteria are divided into five categories.

(number 5 is the most important and 1 is the least important)

5 : The most

4 : More

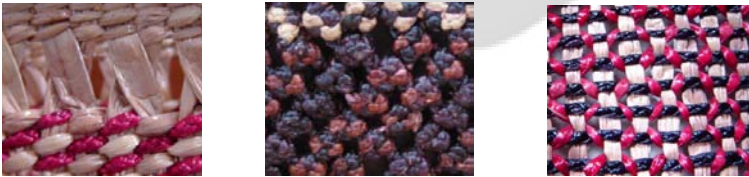
3 : Neutral

2 : Less

1 : The least

Issues	5	4	3	2	1
1. What to consider before you buy a handbag?					
Price					
Materials/Strength					
Size/Weight					
Usefulness					
Color/attractiveness/workmanship					
Personal satisfaction					
Appropriate to the style and body shape.					
Other (specify).....					
2. What is the reason you buy a wicker handbag from of Bangsai Arts and Crafts Centre?					
Color/attractiveness/workmanship					
Souvenirs or gifts					
Usefulness					
Appropriate to the style and body shape.					
Other (specify).....					
3. What colored handbags do you prefer?					
White					
Gray					
Brown					
Black					
Cream					
Two or more / colors or color combinations					
Other (specify).....					

Issues	5	4	3	2	1
4. What size handbags do you need?					
Oversized					
Large-Size					
Medium-Size					
Small-Size					
5. What's Your Favorite Handbag?					
The Tote					
The Clutch					
The Traveller					
The Flirt					
The Tuck					

Issues	5	4	3	2	1
The Messenger					
The Vessel					
6. What handbag pattern do you prefer?					
plain weave					
twill weave					
weave and macramé					
weave and twist					

Section 4 : Open ended questions allow respondents to comment and make suggestions.

1. On what occasions will you use the wicker handbag?

.....

.....

2. What do you think about water hyacinth handbags at Bangsai Arts and Crafts Centre?

.....

.....

3. Do you have any suggestions on beautifying the appearance of the handbag by adding accessories?

.....

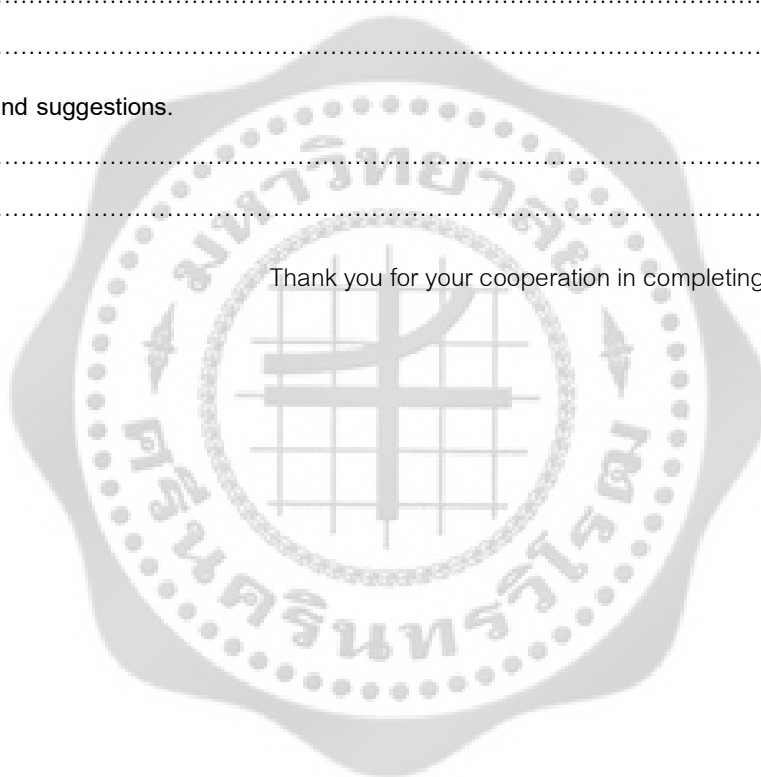
.....

4. Comments and suggestions.

.....

.....

Thank you for your cooperation in completing this questionnaire.

バッグを購入することに影響がある要因	スケール				
	高い				低い
	5	4	3	2	1
② バンサイ工芸訓練センターの織りバッグを購入する理由は何ですか					
きれいなデザインや器用さから					
タイの代表的な製品から					
お土産にするから					
用途					
自分の体格や性格やファッションに合うこと					
その他 ( )					
③ よく使っているバッグの特徴は何ですか。					
白					
灰色					
茶色					
黒					
クリーム					
二つの色以上の組み合わせで出来るサマザマな模様					
その他 ( )					
④ よく使ってるバッグのサイズは何ですか。					
オーバーサイズバッグ					
ビッグサイズバッグ					
エムサイズバッグ					
エスサイズバッグ					
⑤ 適切な模様の数					
 plain weave					
 twill weave					
 weave and macramé					

バッグを購入することに影響がある要因	スケール				
	高い	低い			
	5	4	3	2	1
weave and twist					
⑥ よく使っているバッグはどんなバッグですか。					
トートバッグ					
クラッチ					
トラベルバッグ					
フラート					
タックタックバッグ					

バッグを購入することに影響がある要因	スケール				
	高い		低い		
	5	4	3	2	1
 メッセンジャーバッグ					
 花瓶の形のようなバッグ					

アンケート：ご意見をお聞かせ下さい

- ① どんな機会に織りバッグを使いますか。

- ② パンサイ工芸訓練センターでホテイアオイ（Water hyacinth）の織りバッグを販売することに対してどう
思われますか

- ③ どんな素材が ホテイアオイ（Water hyacinth）と一緒に組み合わせて織りバッグを生産すると良
いと思われますか。

- ④ ご意見、感想などございましたら、ご記入ください。

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติครั้งที่ 2

เรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อแบบร่างกระเป๋าจักสานจาก

ผักตบชวา

Questionnaire (First time)

Title : Factors that influence foreigners when considering buying wicker handbags.

Instruction : The survey was conducted to investigate factors that influence the behavior of your handbag of water hyacinth weaving of foreigners.

Section 1 : General Profile of tourists.

Section 2 : Information about the personality and personal tastes.

Section 3 : Open ended questions allow respondents to comment and make suggestions.

Section 1 : General Profile of tourists.

1. Sex

☐ male

☐ female

2. Age

☐ 15-24 years

☐ 25-34 years

☐ 35-44 years

☐ 45-54 years

☐ More than 55 years old

3. Occupation.....

4. Where do you come from?

.....

Section 2 : What handbag pattern do you prefer?. (Please tick only one choice)

☐ 	☐ 	☐ 	☐
กระเป๋าท๊อต (Tote Bags)			
☐ 	☐ 	☐ 	☐

กระเป๋าหนีบ (Clutch bag)			
☐		☐	
☐		☐	
กระเป๋าเดินทาง (Traveller Bag)			
☐		☐	
☐		☐	
กระเป๋าถือเล่น (Flirt Bag)			
☐		☐	
☐		☐	
กระเป๋าทรงย่าม (Tuck Bag)			
☐		☐	
☐		☐	
กระเป๋าเอกสาร (Messenger Bags)			
☐		☐	
☐		☐	

กระเป๋าทรงแจกัน (Vessel Bag)

Section 3 : Open ended questions allow respondents to comment and make suggestions.

.....

.....

.....

.....

.....

Thank you for your cooperation in completing this questionnaire.

アンケート：ご意見をお聞かせ下さい

外国人観光客がどの織りバッグを選ぶことに影響がある要因についての研究にお客声を参考にしたいと思います。貴重なお時間を頂大変申し訳ありませんが、以下のアンケートへお答えいただけるようお願いいたします。

性別	☐ 男 ☐ 女
年齢	☐ 15－24歳 ☐ 25－34歳 ☐ 35－44歳 ☐ 45－54歳 ☐ 55歳以上
身長	センチ
体重	キログラム
お仕事	
お国	

よく使っているバッグはどんなバッグですか。

☐		☐		☐		☐	
クラッチ (Please tick only one choice)							
☐		☐		☐		☐	
フラート (Please tick only one choice)							
☐		☐		☐		☐	

トートバッグ (Please tick only one choice)			
☐	☐	☐	☐
タックタックバッグ (Please tick only one choice)			
☐	☐	☐	☐
トラベルバッグ (Please tick only one choice)			
☐	☐	☐	☐
メッセンジャーバッグ (Please tick only one choice)			
☐	☐	☐	☐
花瓶の形のようなバッグ (Please tick only one choice)			

ご意見、感想などございましたら、ご記入ください。

ประวัติย่อผู้ทำวิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวปิยวรรณ แสงฤทธิ์
วันเดือนปีเกิด	24 มิถุนายน 2525
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลคริสเตียน จังหวัดชัยนาท
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	125/433 หมู่บ้านบัวแก้ว ตำบลบ้านปทุม อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี 12160 โทร. 086-788-6233

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2547	ปริญญาตรี ศิลปบัณฑิต (ศ.บ.) สาขาวิชาทัศนกรรม จาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
พ.ศ. 2554	ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม.) สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ